

CVRIA

EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN

Vuosikertomus
2009

EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN

VUOSIKERTOMUS
2009

Katsaus Euroopan unionin tuomioistuimen,
Euroopan unionin yleisen tuomioistuimen ja
Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen toimintaan

Luxemburg, 2010

www.curia.europa.eu

Euroopan unionin tuomioistuin
2925 Luxemburg
LUXEMBURG
P. +352 4303-1

Euroopan unionin yleinen tuomioistuin
2925 Luxemburg
LUXEMBURG
P. +352 4303-1

Euroopan unionin virkamiestuomioistuin
2925 Luxemburg
LUXEMBURG
P. +352 4303-1

Tuomioistuimen internetosoite: <http://www.curia.europa.eu>

Vuosikertomus on saatavana myös CD-ROM-versiona
unionin tuomioistuimen viestintäyksiköstä.
P. +352 4303-2035

Toimitustyö on päättynyt 1.1.2010.

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan. Valokuvia saa käyttää vain lainattaessa tätä julkaisua. Muuta käyttöä varten on pyydettävä lupa Euroopan unionin julkaisutoimistolta.

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä internetissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu>).

Luettelointitiedot ovat teoksen lopussa.

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2010

ISBN 978-92-829-0963-8

doi:10.2862/23044

© Euroopan unioni, 2010

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Printed in Luxembourg

PAINETTU KLOORIVALKAISEMATTOMALLE PAPERILLE (ECF)

Sisällys

Sivu

Johdanto, unionin tuomioistuimen presidentti Vassilios Skouris	5
---	---

I luku

Euroopan unionin tuomioistuin

A – Unionin tuomioistuimen kehitys ja toiminta vuonna 2009	9
B – Unionin tuomioistuimen kokoonpano	55
1 Unionin tuomioistuimen jäsenet	57
2 Unionin tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2009	73
3 Protokollajärjestys	75
4 Unionin tuomioistuimen entiset jäsenet	77
C – Unionin tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot	81

II luku

Euroopan unionin yleinen tuomioistuin

A – Euroopan unionin yleisen tuomioistuimen toiminta vuonna 2009	113
B – Unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpano	149
1 Yleisen tuomioistuimen jäsenet	151
2 Yleisen tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2009	161
3 Protokollajärjestys	163
4 Yleisen tuomioistuimen entiset jäsenet	165
C – Yleisen tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot	167

III luku

Euroopan unionin virkamiestuomioistuin

A – Virkamiestuomioistuimen toiminta vuonna 2009	191
B – Virkamiestuomioistuimen kokoonpano	201
1 Virkamiestuomioistuimen jäsenet	203
2 Muutokset virkamiestuomioistuimen kokoonpanossa vuonna 2009	207
3 Protokollajärjestys	209
4 Virkamiestuomioistuimen entinen jäsen	211
C – Virkamiestuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot.....	213

IV luku

Tapaamiset ja vierailut

A – Viralliset vierailut unionin tuomioistuimeen, unionin yleiseen tuomioistuimeen ja virkamiestuomioistuimeen sekä niissä järjestetyt tapahtumat	227
B – Opintomatkat (2009)	229
C – Juhlalliset istunnot	233
D – Vierailut ja osallistumiset virallisiin tilaisuuksiin	235
 <i>Organisaatiokaavio</i>	 240

Johdanto

Kulunut vuosi päättyi merkittävään tapahtumaan. Lissabonin sopimus tuli 1.12.2009 voimaan pitkän ja monitahoisen ratifiointimenettelyn jälkeen. Tämä sopimus, jolla Euroopan unionille pyritään kehittämään tehokkaampi lainsäädännöllinen ja hallinnollinen rakenne, jonka ansiosta se pystyy paremmin kohtaamaan 2000-luvun alun haasteet, aiheuttaa merkittäviä muutoksia useimmilla unionin tuomioistuimen toiminta-alueilla. Euroopan unionin saaman oikeushenkilön aseman ja sen kolmen pilarin rakenteesta luopumisen seurausten lisäksi Lissabonin sopimuksella tehdään joukko unionin tuomioistuimen toimivaltaa sekä sen muodostamissa tuomioistuimissa käytäviä menettelyjä koskevia muutoksia.

Vuonna 2009 tapahtui myös unionin tuomioistuimen jäsenten osittainen uudistaminen, jonka seurauksena neljä sen jäsenistä vaihtui. Jäsenvaltiot ottivat tämän osittaisuudistuksen yhteydessä tapahtuneiden nimitysten yhteydessä jälleen huomioon sen, että nimitykset on tarpeen suorittaa viipymättä, jotta toimielimen tasapainon säilyminen mahdollisuuksien mukaan turvataan, ja mahdollistivat näin sen, että unionin tuomioistuin pystyi jatkamaan tehtäviensä suorittamista häiriöittä. Kiitokset tästä jäsenvaltioille.

Vuotta 2009 väritti myös surullinen tapahtuma, julkisasiamies Dámaso Ruiz-Jarabo Colomerin kuolema. Hänen poismenonsa aiheuttama järkytys on tunnettavissa vieläkin, sillä ratkaisemme edelleen asioita, joissa hän on esittänyt ratkaisuehdotuksen. Hänen ajattelunsa seuraa meitä hyvin konkreettisesti toiminnassamme.

Lukijalle annetaan tässä kertomuksessa kattava esittely toimielimen kehityksestä ja toiminnasta vuoden 2009 aikana. Merkittävä osa vuosikertomuksesta on aikaisempien vuosien tapaan varattu lyhyisiin mutta kattaviin kuvauksiin unionin tuomioistuimen, unionin yleisen tuomioistuimen ja virkamiestuomioistuimen oikeudellisesta ratkaisutoiminnasta. Arviointia täydentävät ja rikastavat kutakin tuomioistuinta koskevat tilastotiedot.

V. Skouris
unionin tuomioistuimen presidentti

I luku

Euroopan unionin tuomioistuin

A – Unionin tuomioistuimen kehitys ja toiminta vuonna 2009

Unionin tuomioistuimen presidentti Vassilios Skouris

Tämän vuosikertomuksen ensimmäisessä osassa esitellään tiivistetysti Euroopan unionin tuomioistuimen toimintaa vuonna 2009. Aluksi kuvataan tuomioistuimen kehitystä kuluneena vuonna siten, että painopiste on tuomioistuinta koskeneissa institutionaalisissa muutoksissa sekä unionin tuomioistuimen sisäisen organisaation ja työmenetelmien muutoksissa (1 kohta). Toiseksi analysoidaan tilastoja unionin tuomioistuimen työmäärän kehityksestä ja oikeudenkäyntien keskimääräisestä kestosta (2 kohta). Kolmanneksi tässä osassa esitetään edellisvuosien tapaan unionin tuomioistuimen tärkeimmät ratkaisut alakohtaisesti jaoteltuina (3 kohta).

1.1 Huomattavin unionin tuomioistuimen institutionaaliseen kehitykseen vaikuttavista tapahtumista vuonna 2009 oli kiistatta Lissabonin sopimuksen voimaantulo. Sillä tehtiin useita unionin tuomioistuinta koskevia muutoksia EY:n perustamissopimukseen ja Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen. Eräät näistä muutoksista johtuvat Euroopan unionin pilarirakenteesta luopumisesta, siitä seuranneesta Euroopan yhteisöjen katoamisesta ja unionin saamasta oikeushenkilöllisyydestä. Muut muutokset ovat vaikutusalaltaan täsmällisempiä, ja ne koskevat unionin tuomioistuinta välittömästi.

Tärkeimmistä muutoksista voidaan mainita ensinnäkin se, että unionin tuomioistuintehtävistä vastaava toimielin on 1.12.2009 jälkeen nimeltään Euroopan unionin tuomioistuin. Se koostuu, kuten aikaisemminkin, kolmesta tuomioistuimesta, joiden nimet ovat sopimuksen voimaantulon jälkeen unionin tuomioistuin, unionin yleinen tuomioistuin ja unionin virkamiestuomioistuin.*

Muiden erityistuomioistuinten perustaminen on edelleen mahdollista, mutta niiden perustaminen tapahtuu Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen tavanomaisessa lainsäädäntömenettelyssä eli yhteispäätösmenettelyssä määränemistöllä eikä enää aiempaan tapaan yksimielisesti. Sama koskee unionin tuomioistuimen perussäännön muuttamista, poikkeuksena tuomareiden ja julkisasiamiesten asemaa sekä unionin tuomioistuimen kielijärjestelyjä koskevat määräykset.

Unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen jäsenten nimittämismenettelyä muutettiin merkittävästi. Tuomarit ja julkisasiamiehet nimittää tästä lähtien jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssi sen komitean kuulemisen jälkeen, jonka tehtävänä on antaa lausunto ehdokkaiden unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen tuomarin ja julkisasiamiehen tehtäviin soveltumisesta. Tämä komitea koostuu seitsemästä henkilöstä, jotka valitaan näiden kahden tuomioistuimen entisten jäsenten ja kansallisten korkeimpien tuomioistuinten jäsenten ja tunnetusti pätevien oikeusoppineiden joukosta, joista yhtä ehdottaa Euroopan parlamentti.

Unionin tuomioistuimen toimivallan osalta on mainittava, että se kattaa Euroopan unionin oikeuden, ellei perussopimuksissa toisin määrätä. Niinpä unionin tuomioistuimella on yleinen toimivalta antaa ennakkoratkaisu vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevissa asioissa pilarirakenteen häviämisen ja Lissabonin sopimuksella suoritettun EY 35 ja EY 68 artiklan kumoamisen vuoksi, joilla ennen rajoitettiin sen toimivaltaa.

Yhtäältä unionin tuomioistuimen toimivalta antaa ennakkoratkaisuja poliisiyhteistyötä ja oikeudellisen yhteistyötä rikosasioissa koskevissa asioissa muuttui sitovaksi, eikä se edellytä enää jokaiselta

* Tässä vuosikertomuksessa Euroopan unionin tuomioistuimen muodostavista tuomioistuimista käytetään selvyyden vuoksi vain niiden Lissabonin sopimuksen mukaisia uusia nimiä.

jäsenvaltiolta julistusta, jolla ne myöntävät tämän toimivallan ja määrittävät ne kansalliset tuomioistuimet, jotka voivat esittää ennakkoratkaisupyynnön. Siirtymämääräyksissä määrätään kuitenkin, että tätä täyttä toimivaltaa sovelletaan vasta, kun Lissabonin sopimuksen voimaantulosta on kulu-
nut viisi vuotta.

Toisaalta tästä lähtien kaikki kansalliset tuomioistuimet – eivätkä enää vain ylimmät tuomioistuimet – voivat saattaa viisumi-, turvapaikka- ja maahanmuuttoasioita sekä muita henkilöiden liikkuvuuteen liittyviä asioita (erityisesti oikeudellinen yhteistyö siviilioikeudellisissa asioissa, tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano) koskevan asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, ja sillä on tästä lähtien toimivalta ratkaista rajavalvontaa koskevien asioiden yhteydessä yleiseen järjestykseen (*ordre public*) liittyvä asia.

Lisäksi on tärkeää huomata, että Euroopan unionin perusoikeuskirjasta tulee Lissabonin sopimuksen voimaantulon myötä sitova lainsäädännöllinen teksti ja että se saa saman oikeudellisen arvon kuin perussopimukset.¹ Lisäksi unionin tuomioistuimella on yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) herkällä alueella erityinen toimivalta yhtäältä valvoa unionin toimivallan ja YUTP:n välistä rajanvetoa, sillä viimeksi mainitun täytäntöönpano ei saa vaikuttaa unionin toimivallan käyttöön eikä toimielinten tehtävänjakoon unionin yksiomaisten ja jaetun toimivallan käyttämisessä, ja toisaalta ratkaista kumoamiskanteet, jotka koskevat neuvoston esimerkiksi terrorismin torjuntaan liittyvissä asioissa (varojen jäädyttäminen) tekemiä päätöksiä, joissa määrätään luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä koskevista rajoittavista toimista.

Lissabonin sopimukseen kuuluu myös unionin tuomioistuimissa käytäviä menettelyjä koskevia merkittäviä muutoksia. Niistä tärkeimpiin kuuluu yhtäältä yksityisten esittämien unionin toimielinten, laitosten ja elinten lainsäädäntötoimia koskevien kanteiden tutkittavaksi ottamisen edellytysten lieventäminen. Tarkemmin sanottuna luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt voivat tästä lähtien nostaa lainsäädäntötoimea koskevan kanteen, jos toimi vaikuttaa heihin välittömästi ja jos siihen ei liity täytäntöönpanotoimia. Niinpä niiden ei tarvitse enää osoittaa, että tällainen toimi koskee heitä henkilökohtaisesti.

Toisaalta Lissabonin sopimuksella vahvistetaan taloudellisten seuraamusten järjestelmää (kiinteämääräiset sakot ja/tai uhkasakot) siinä tilanteessa, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa tuomiota ei panna täytäntöön. Tästä lähtien unionin tuomioistuin voi määrätä ensimmäisestä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta lähtien taloudellisista seuraamuksista siinä tapauksessa, ettei jäsenvaltio ilmoita komissiolle kansallisista toimenpiteistä, joilla direktiivi saatetaan osaksi lainsäädäntöä.

1.2 Lissabonin sopimuksella tehtyjen muutosten lisäksi on huomattava myös 13.1.2009 tapahtunut unionin tuomioistuimen työjärjestyksen muuttaminen (EUVL L 24, s. 8). Tämä muutos koski mainitun määräyksen 7 artiklan 3 kohtaa, jossa määrätään presidentin ja jaostojen puheenjohtajien valinnassa noudatettavista menettelytavoista. Tämän säännöksen aikaisemmassa versiossa määrättiin kahdesta äänestyskierroksesta. Jos äännet menivät toisella kierroksella tasan, valittiin iältään

¹ Lisäksi SEU 6 artiklan 2 kohdassa täsmennetään, että "unioni liittyy ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen. Liittyminen ei vaikuta perussopimuksessa määriteltyyn unionin toimivaltaan". Pöytäkirjassa nro 8 ilmaistaan, että liittymissopimuksessa on täsmennettävä "erityiset menettelysäännöt, joita sovelletaan, jos unioni osallistuu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen seurantaelinten toimintaan, [ja] tarpeelliset järjestelyt, joilla varmistetaan, että Euroopan unionin ulkopuolisten valtioiden esittämät kanteet sekä yksityiset valitukset osoitetaan tapauksen mukaan asianmukaisesti jäsenvaltioille ja/tai unionille". Tämä liittyminen ei "vaikuta unionin toimivaltaan eikä sen toimielinten toimivaltuuksiin".

vanhin tuomari. Mainitun määräyksen uudessa versiossa säädetään, että jos kukaan tuomareista ei saa yli puolta unionin tuomioistuimen tuomareiden äänistä, pidetään uusia äänestyskierroksia, kunnes tämä enemmistö saavutetaan.

2 Unionin tuomioistuimen oikeudenkäyntejä koskevia tilastoja luonnehtivat vuoden 2009 osalta tuottavuuden kasvu ja menettelyjen keston säilyminen tyydyttävänä. Lisäksi on huomattava unionin tuomioistuimelle esitettävien ennakkoratkaisupyyntöjen määrän vakiintunut kasvusuunta.

Unionin tuomioistuin saattoi vuonna 2009 päätökseen 543 asiaa (nettoluku, jossa on otettu huomioon asioiden yhdistämiset), mikä merkitsee huomattavaa kasvua edellisvuodesta (495 loppuun saatettua asiaa vuonna 2008). Näistä asioista 377:ssä annettiin tuomio ja 165 ratkaistiin määräyksellä. Annettujen tuomioiden määrä oli vuonna 2009 tuomioistuimen historian suurimpia.

Unionin tuomioistuimessa pantiin vireille 561 uutta asiaa (kun saman asiayhteyden vuoksi yhdistettyjä asioita ei oteta huomioon), mikä merkitsee lievää vähentymistä suhteessa vuoteen 2008 (592 vireillepantua asiaa). On kuitenkin korostettava, että vuonna 2009 esitettyjen ennakkoratkaisupyyntöjen määrä oli korkeampi kuin koskaan (302 asiaa).

Menettelyjen keston osalta tilastotiedot ovat hyvin myönteisiä. Ennakkoratkaisupyyntöjen osalta kesto oli 17,1 kuukautta eli lähes sama kuin vuonna 2008 (16,8 kuukautta). Suorien kanteiden ja valitusten osalta käsittelyn keskimääräiset kestot olivat 17,1 kuukautta ja 15,4 kuukautta (16,9 kuukautta ja 18,4 kuukautta vuonna 2008).

Viime vuosien aikana toteutettujen työmenetelmä uudistusten lisäksi asioiden tehostettuun käsittelyyn unionin tuomioistuimessa on vaikuttanut myös se, että tiettyjen asioiden käsittelyn nopeuttamiseksi käytössä olevien menettelyllisten välineiden (kiireellinen ennakkoratkaisumenettely, etusijan antaminen jonkin asian käsittelylle, nopeutettu menettely, yksinkertaistettu menettely ja mahdollisuus ratkaista asia ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta) käyttö on lisääntynyt.

Kiireellistä ennakkoratkaisumenettelyä pyydettiin kolmessa asiassa, ja nimetty jaosto katsoi, että työjärjestyksen 104 b artiklassa asetetut edellytykset täyttyivät niistä kahdessa. Nämä asiat saatettiin päätökseen keskimäärin 2,5 kuukaudessa.

Nopeutettua menettelyä pyydettiin viisi kertaa, mutta työjärjestyksessä vaaditut edellytykset eivät täytyneet näistä yhdessäkään. Vuonna 2004 sovitun käytännön mukaan unionin tuomioistuimen presidentti hyväksyy tai hylkää nopeutettua menettelyä koskevat hakemukset perustellulla määräyksellä. Lisäksi kahdeksassa asiassa myönnettiin etusija asian käsittelylle.

Unionin tuomioistuin käytti säännöllisesti työjärjestyksen 104 artiklan 3 kohdassa määrättyä yksinkertaistettua menettelyä tiettyjen ennakkoratkaisukysymysten käsittelyssä. Tämän määräyksen nojalla annetulla määräyksellä saatettiin päätökseen yhteensä 22 asiaa.

Unionin tuomioistuin käytti myös useammin perussääntönsä 20 artiklassa annettua mahdollisuutta ratkaista asia ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta silloin, kun asiassa ei tule esiin uutta oikeuskysymystä. Mainittakoon, että noin 52 prosenttia vuonna 2009 annetuista tuomiosta annettiin ilman ratkaisuehdotusta (vuonna 2008 vastaava luku oli 41 prosenttia).

Asioiden jakautumisesta unionin tuomioistuimen eri kokoonpanoille voidaan todeta, että suuri jaosto käsitteli vuonna 2009 ratkaistuista asioista noin kahdeksan prosenttia, viiden tuomarin kokoonpanossa niistä käsiteltiin 57 prosenttia ja kolmen tuomarin kokoonpanossa hieman yli 34 prosenttia. Suuren jaoston käsittelemien asioiden osuus pieneni edellisestä vuodesta (14 prosenttia

vuonna 2008), kun taas kolmen tuomarin jaostojen käsittelemien asioiden osuus kasvoi (26 prosenttia vuonna 2008). Asioiden osalta, jotka ratkaistiin lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä, voidaan todeta, että 84 prosenttia näistä asioista oli kolmen tuomarin kokoonpanossa käsiteltyjä, kymmenen prosenttia viiden tuomarin jaostossa käsiteltyjä ja kuudessa prosentissa tapauksia määräyksen antoi presidentti.

Toimintakauden 2009 tilastoja koskevia muita tietoja löytyy tämän vuosikertomuksen C kohdasta.

Konstitutionaaliset tai institutionaaliset kysymykset

Oikeusriidat, joiden oikeusperuste kuuluu ensimmäisen pilarin alaan, johtivat useisiin mainitsemisen arvoisiin tuomioihin. Unionin tuomioistuin totesi asiassa *parlamentti vastaan neuvosto* (C-166/07, tuomio 3.9.2009), että yhteisön rahoitustuella Irlannin kansainväliselle rahastolle on oltava kaksi oikeusperustaa, EY 159 ja EY 308 artikla. Näiden kahden oikeusperustan käyttämisestä seuraa yhteisön lainsäätäjälle velvollisuus sovittaa yhteen erilaiset lainsäädäntömenettelyt yhden ja saman lainsäädäntötoimen antamiseksi.

Unionin tuomioistuin huomautti ensinnäkin, että yhteisön toimivaltajärjestelmässä yhteisön toimen oikeusperustan valinnan on perustuttava objektiivisiin seikkoihin, jotka voivat olla tuomioistuimen suorittaman valvonnan kohteena ja joihin kuuluvat erityisesti toimen tarkoitus ja sisältö. EY 308 artiklan valitseminen toimen oikeudelliseksi perustaksi on perusteltua ainoastaan, jos missään muussa EY:n perustamissopimuksen artiklassa ei anneta yhteisön toimielimille tämän toimen antamisen edellyttämää toimivaltaa. Lisäksi tämän määräyksen käyttäminen oikeusperustana edellyttää, että aiottu toiminta liittyy ”yhteismarkkinoiden toimintaan”.

Unionin tuomioistuin totesi tämän jälkeen yhtäältä, että yhteisön rahoitustuesta Irlannin kansainväliselle rahastolle (2007–2010) 21.12.2006 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1968/2006² tavoitteet vastaavat tavoitteita, joita taloudelliseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen pyrkivällä yhteisön politiikalla edistetään, ja toisaalta, että kun ei oteta huomioon yhteisön lainsäädäntökehystä, johon yhteisön rahastolle myöntämä rahoitustuki kuuluu, rahoitustuki kuuluu erityistoimiin, jotka voidaan antaa EY 159 artiklan kolmannen kohdan nojalla, jos ne osoittautuvat rakennerahastojen ulkopuolella tarpeellisiksi EY 158 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden lujittamiseksi. Yhteisön ja rahaston välisen yhteistyön ehdot ja yhteisön rahoitustuen maksamisen ehdot ja tavat eivät kuitenkaan anna yhteisölle mahdollisuutta säätää, että rahaston käyttämällä tuella ei saada kattaa toimia, jotka ylittävät taloudelliseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen pyrkivän yhteisön politiikan soveltamisalan tai joita ei hallinnoida yhteisön kyseistä politiikkaa koskevien perusteiden mukaisesti, vaikka ne olisivat Irlannin kansainvälisestä rahastosta tehdyn sopimuksen tavoitteiden mukaisia. Yhteisön lainsäätäjä saattoi siten perustellusti katsoa, että tällä asetuksella rahoitettavien toimien valikoima ylittää taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta koskevan yhteisön politiikan soveltamisalan. EY 159 artikla kattaa kuitenkin ainoastaan yhteisön omat toimintakeinot, joita yhteisön lainsäädäntö koskee ja joiden sisältö ei ylitä taloudelliseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen pyrkivän yhteisön politiikan soveltamisalaa. EY 159 artiklan kolmas kohta ei siis yksinään anna yhteisölle tarvittavaa toimivaltaa edistää taloudelliseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen pyrkivän yhteisön politiikan tavoitteita rahoitustuella riidanalaisessa asetuksessa (EY) N:o 1968/2006 tarkoitettun kaltaisin edellytyksin.

² Yhteisön rahoitustuesta Irlannin kansainväliselle rahastolle (2007–2010) 21.12.2006 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1968/2006 (EUVL L 409, s. 81).

Asetuksen (EY) N:o 1968/2006 tarkoituksena on kuitenkin tukea kahden jäsenvaltion perustaman sellaisen kansainvälisen järjestön toimia, jonka tavoitteena on taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistaminen. Kuten EY 2 artiklasta ja EY 3 artiklan 1 kohdan k alakohdasta ilmenee, taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lujittaminen on sen lisäksi, mitä EY:n perustamis-sopimuksen XVII osastossa määrätään, yhteisön tavoite. Mainitun asetuksen tarkoitus liittyy sisämarkkinoihin, koska asetuksella pyritään parantamaan kahden jäsenvaltion epäsuotuisien alueiden taloudellista tilannetta ja näin ollen sisämarkkinoiden toimintaa.

Unionin tuomioistuin totesi tämän perusteella, että asetuksella (EY) N:o 1968/2006 pyritään EY 2 artiklan ja EY 3 artiklan 1 kohdan k alakohdan ja EY:n perustamissopimuksen XVII osaston mukaisiin tavoitteisiin, eikä tässä osastossa yksinään anneta yhteisölle tarvittavaa toimivaltaa näiden tavoitteiden saavuttamiseen, joten yhteisön lainsäätäjän olisi tullut käyttää oikeusperustana EY 159 artiklan kolmatta kohtaa yhdessä EY 308 artiklan kanssa ja noudattaa niissä tarkoitettuja lainsäädäntömenettelyjä eli EY 251 artiklan mukaista niin sanottua yhteispäätös-menettelyä ja neuvoston yksimielisyyttä edellyttävää päätöksentekomenettelyä.

Unionin tuomioistuin ratkaisi asiassa *komissio vastaan parlamentti ja neuvosto* (C-411/06, tuomio 8.9.2009) riidan, joka liittyi asianmukaisen oikeusperustan määrittämiseen ensimmäisen pilarin puitteissa ja joka koski jätteen siirrosta annettua asetusta (EY) N:o 1013/2006.³ Se totesi, että tämän asetuksen oikeusperustana oli oltava EY 175 artiklan 1 kohta eikä EY 133 artikla ja EY 175 artiklan 1 kohta yhdessä, siltä osin kuin sillä oli ainoastaan toissijaisia vaikutuksia yhteiseen kauppapolitiikkaan.

Unionin tuomioistuimen aikaisemman oikeuskäytännön mukaan tällaista toimea annettaessa on käytettävä useaa eri oikeudellista perustaa vain oikeustapauksissa silloin, jos toimella on useampi samanaikainen tarkoitus tai tekijä, joita ei voida erottaa toisistaan ja joista mikään ei ole toiseen nähden toisarvoinen ja välillinen. Komissio katsoi käsiteltävänä olleessa asiassa, että kahden oikeudellisen perustan käyttö oli välttämätöntä, koska mainittuun asetukseen sisältyy kaksi tekijää, joita ei voida erottaa toisistaan ja joista toinen kuuluu yhteisen kauppapolitiikan ja toinen ympäristönsuojelun alaan ja joista kumpaakaan ei voida pitää toisarvoisena tai välillisenä toiseen nähden.

Unionin tuomioistuin ei ollut komission kanssa samaa mieltä ja katsoi, että riidanalaisen asetuksen tarkastelu osoittaa, että sekä asetuksen tarkoitus että sen sisältö liittyvät pääasiallisesti ihmisten terveyden ja ympäristön suojeluun jätteen rajatylittävien siirtojen mahdollisilta haittavaikutuksiltaan. Se totesi erityisesti, että koska kirjallisella ennakoilmoitus- ja -hyväksyntämenettelyllä selvästi pyritään ympäristön suojelemiseen jätteen siirroissa jäsenvaltioiden välillä ja koska sen oikeudellisenä perustana on siten asianmukaisesti ollut EY 175 artiklan 1 kohta, olisi epä johdonmukaista katsoa, että sama menettely olisi luonteeltaan yhteisen kauppapolitiikan toteuttamista palveleva väline ja että sen perustana tulisi sen vuoksi olla EY 133 artikla silloin, kun sitä sovelletaan jätteen siirtoihin jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä ja kun tarkoituksena on silloinkin ympäristönsuojelu. Tätä johtopäätöstä tukee myös sen lainsäädännöllisen asiayhteyden tarkastelu, johon tämä asetus liittyy. Yhteisen kauppapolitiikan käsitteen laaja tulkinta ei ole omiaan saattamaan kyseenalaiseksi toteamusta, jonka mukaan riidanalainen asetus on ensisijaisesti ympäristönsuojelupolitiikan alaan kuuluva väline. Niinpä yhteisön toimi voi kuulua kyseiseen alaan silloinkin, kun tällä toimella säädetty toimenpiteet voivat vaikuttaa kaupankäyntiin. Yhteisön toimenpide kuuluu nimittäin EY 133 artiklassa määrätyn yhteistä kauppapolitiikkaa koskevan yksinomaisen toimivallan alaan vain siinä tapauksessa, että se koskee erityisesti kansainvälistä vaihdantaa, koska

³ Jätteen siirrosta 14.6.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1013/2006 (EUVL L 190, s. 1).

sillä pyritään olennaisesti kaupan edistämiseen, helpottamiseen tai sääntelyyn ja sillä on suoria ja välittömiä vaikutuksia kyseisten tuotteiden kauppaan tai vaihdantaan. Näin ei selvästikään ole nyt käsiteltävässä tapauksessa. Asetuksella (EY) N:o 1013/2006 ei nimittäin ole tarkoitus määrittää ominaispiirteitä jätteille, jotka voivat liikkua vapaasti sisämarkkinoilla taikka käytäessä kauppaa kolmansien maiden kanssa, vaan yhdenmukaistaa sellaisia menettelyjä koskeva järjestelmä, joiden mukaan jätteiden siirtoja voidaan rajoittaa ympäristön suojelemiseksi.

Oikeusperustaa koskevaa pilarienvälistä riitakysymystä käsiteltiin puolestaan asiassa *Irlanti vastaan parlamentti ja neuvosto* (C-301/06, tuomio 10.2.2009). Unionin tuomioistuin totesi, että yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tai yleisten viestintäverkkojen yhteydessä tuotettavien tai käsiteltävien tietojen säilyttämisestä annettu direktiivi 2006/24/EY⁴ oli annettava EY:n perustamissopimuksen perusteella, siltä osin kuin sen määräävä tarkoitus liittyy sisämarkkinoiden toimintaan.

Yhteisön lainsäätäjät voi käyttää EY 95 artiklaa erityisesti silloin, kun kansallisten säännösten välillä on eroja, jotka ovat omiaan rajoittamaan perusvapauksia tai vääristämään kilpailua ja vaikuttamaan siten suoraan sisämarkkinoiden toimintaan. On kuitenkin ilmennyt, että erot sähköiseen viestintään liittyvien tietojen säilyttämisestä annettujen kansallisten säännösten välillä olivat omiaan vaikuttamaan suoraan sisämarkkinoiden toimintaan ja että tämän vaikutuksen voitiin ennakoida pahentuvan. Tällainen tilanne teki perustelluksi sen, että yhteisön lainsäätäjät pyrkii suojaamaan sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa antamalla yhdenmukaistettuja sääntöjä.

Lisäksi unionin tuomioistuin totesi, että samalla direktiivillä on muutettu yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla annettua direktiiviä, joka itse perustuu EY 95 artiklaan. Tässä tilanteessa mainittu direktiivi ei voinut perustua unionisopimuksen määräykseen olematta ristiriidassa EU 47 artiklan kanssa, siltä osin kuin sillä muutetaan olemassa olevaa yhteisön säännöstöön kuuluvaa direktiiviä.

Unionin tuomioistuin totesi lisäksi, että direktiivillä 2006/24/EY säännellään toimia, jotka eivät riipu rikosasioissa mahdollisesti tehtävän poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön täytäntöönpanosta. Direktiivillä ei yhdenmukaisteta toimivaltaisten kansallisten lainvalvontaviranomaisten tiedonsaantioikeutta eikä myöskään tietojen käyttöä ja vaihtoa näiden viranomaisten välillä. Näistä kysymyksistä, jotka kuuluvat lähtökohtaisesti unionisopimuksen VI osaston soveltamisalaan, ei säädetä tässä direktiivissä. Tästä seuraa, että direktiivin 2006/24/EY aineellinen sisältö koskee pääasiallisesti palvelujen tarjoajien toimintaa sisämarkkinoiden kyseessä olevalla alalla eikä valtion toimintaa, joka kuuluu unionisopimuksen VI osaston soveltamisalaan. Tämän aineellisen sisällön perusteella on katsottava, että mainitun direktiivin määräävä tarkoitus liittyy sisämarkkinoiden toimintaan.

Vaikka unionin tuomioistuin on jo pitkään kehittänyt yhteisön oikeuden yleisiä oikeusperiaatteita, niistä kertyy edelleen oikeuskäytäntöä. Asiassa *Heinrich* (C-345/06, tuomio 10.3.2009) unionin tuomioistuin korosti oikeudellisten säädösten välttämättömän julkisuuden ulottuvuutta sekä vahvisti oikeusvarmuuden periaatteen merkitystä yhteisön oikeuden yleisenä oikeusperiaatteena.

Erään matkustajan koneeseen nousu oli estetty Wien-Schwechatin lentokentällä sillä perusteella, että hänen käsimatkatavaroissaan oli yhteisön asetuksilla kiellettyjä esineitä. Asetuksella

⁴ Direktiivin 2002/58/EY muuttamisesta 15.3.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/24/EY (EUVL L 105, s. 54).

(EY) N:o 2320/2002⁵ kielletään erityisesti tiettyjen asetuksen liitteenä olevassa luettelossa yleisesti määriteltyjen esineiden tuominen koneeseen. Tämän asetuksen täytäntöönpanosta on huolehdittu asetuksella (EY) N:o 622/2003⁶ ja sen liitteellä, jota on muutettu vuonna 2004 asetuksella (EY) N:o 68/2004⁷, jota ei kuitenkaan ole koskaan julkaistu.

Kyseinen henkilö nosti tämän koneeseen nousun estämisen jälkeen kanteen sen toteamiseksi, että häneen kohdistetut toimenpiteet olivat olleet lainvastaisia. Kansallinen tuomioistuin tiedusteli unionin tuomioistuimelta, voiko sellaisilla asetuksilla tai niiden osilla, joita ei ole julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, olla silti sitova vaikutus.

Unionin tuomioistuin huomautti tuomiossaan ensinnäkin, että EY 254 artiklan 2 kohdasta seuraa, että yhteisön asetuksella ei voi olla oikeusvaikutuksia, ellei sitä ole julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*. Se korosti, että yhteisön toimielimen antamaan säädökseen ei voida jäsenvaltiossa vedota luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä vastaan, ennen kuin viimeksi mainitut ovat voineet saada sen tietoonsa *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* suoritetun asianmukaisen julkaisemisen kautta. Samat periaatteet koskevat kansallisia toimenpiteitä yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi.

Käsitellyn tapauksen osalta unionin tuomioistuin esitti, että asetuksella (EY) N:o 2320/2002 on tarkoitus asettaa yksityisille velvoitteita siltä osin kuin sillä kielletään tiettyjen asetuksen liitteenä olevassa luettelossa määriteltyjen esineiden tuominen koneen matkustamoon. Koska asetuksen (EY) N:o 622/2003 liitettä ei ole julkaistu, unionin tuomioistuimen oli mahdotonta tutkia, koskiko se myös kiellettyjen esineiden luetteloa ja onko sillä siten tarkoitus asettaa velvoitteita yksityisille. Unionin tuomioistuin lisäsi, että tätä mahdollisuutta ei voida sulkea pois. Lisäksi se katsoi, että kiellettyjen esineiden luettelo ei kuulu mihinkään niiden toimenpiteiden ja tietojen ryhmään, joita pidetään salaisina ja joita ei sen vuoksi julkaista. Tästä seuraa, että siinä tapauksessa, että asetuksella (EY) N:o 622/2003 tosiasiallisesti tehtiin muutoksia kyseiseen kiellettyjen esineiden luetteloon, tämä asetus on tältä osin väistämättä pätemätön. Unionin tuomioistuin totesi, että asetuksen (EY) N:o 622/2003 liite ei ole sitova siltä osin kuin sillä on tarkoitus asettaa velvoitteita yksityisille.

Valitusasiassa *Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware vastaan neuvosto* (C-141/08 P, tuomio 1.10.2009) unionin tuomioistuin muistutti puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen olenmaisesta merkityksestä ja määräsi seuraamuksia sen loukkaamisesta polkumyynnin vastaisessa menettelyssä.

Asia koski erityisesti asetuksen (EY) N:o 384/96⁸ 20 artiklan 5 kohdassa asetetun komission lopullisia toimenpiteitä koskevan ehdotuksen jättämistä neuvostolle koskevan kymmenen päivän määräajan noudattamatta jättämistä. Tuomiossaan unionin tuomioistuin selitti ensinnäkin, että komission on noudatettava tätä määräaika, jotta yrityksille, joille on aikaisemmalla tiedoksiannolla ilmoitettu sen aikeesta korottaa polkupyöntitullia suunniteltuun verrattuna, annetaan mahdollisuus esittää huomautuksensa. Unionin tuomioistuin muistutti sitten, että määräajan noudattamatta

⁵ Yhteisistä siviili-ilmailun turvaamista koskevista säännöistä 16.12.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2320/2002 (EYVL L 355, s. 1).

⁶ Toimenpiteistä ilmailun turvaamista koskevien yhteisten perusvaatimusten täytäntöönpanemiseksi 4.4.2003 annettu komission asetus (EY) N:o 622/2003 (EUVL L 89, s. 9).

⁷ Toimenpiteistä ilmailun turvaamista koskevien yhteisten perusvaatimusten täytäntöönpanemiseksi annetun asetuksen (EY) N:o 622/2003 muuttamisesta 15.1.2004 annettu komission asetus (EY) N:o 68/2004 (EUVL L 10, s. 14).

⁸ Polkumyynnillä muista kuin Euroopan yhteisön jäsenvaltioista tapahtuvalta tuonnilta suojautumisesta 22.12.1995 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 384/96 (EYVL L 56).

jättäminen voi johtaa neuvoston asetuksen kumoamiseen vain silloin, kun on mahdollista, että hallinnollisessa menettelyssä olisi tämän sääntöjenvastaisuuden vuoksi voitu päätyä toisenlaiseen lopputulokseen, jolloin kyseisen yrityksen puolustautumisoikeuksiin olisi tosiasiallisesti vaikutettu.

Kyseisen yrityksen ei siten tarvitse sellaisen komission päätöksen, jolla ei myönnetä markkinataloudessa toimivan yrityksen asemaa ja joka on tehty noudattamatta kymmenen päivän määräaika, kumotuksi saamiseksi osoittaa sitä, että komission päätös olisi ollut sisällöltään toisenlainen, vaan ainoastaan, että tämä mahdollisuus ei olisi ollut täysin poissuljettu, jos se olisi kyennyt varmistamaan puolustuksensa paremmin ilman tätä menettelyllistä sääntöjenvastaisuutta. Tämän periaatteen kyseiseen asiaan soveltamisen osalta unionin tuomioistuin katsoi unionin yleisestä tuomioistuimesta poiketen, että sen perusteella, että komissio oli jo kaksi kertaa muuttanut kantaansa asianomaisten osapuolten esittämien huomautusten vuoksi, ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että komissio olisi muuttanut kantaansa vielä kerran kyseisen yrityksen lausumien vuoksi. Niinpä unionin tuomioistuin kumosi unionin yleisen tuomioistuimen tuomion lisäksi myös neuvoston riidanalaisen asetuksen.

Yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden osalta on vielä mainittava se, että unionin tuomioistuin ei pitänyt osakkeenomistajien yhdenvertaisuusperiaatetta yhteisön oikeuden yleisenä periaatteena. Se totesi asiassa *Audiolux* (C-101/08, tuomio 15.10.2008), että yhteisön oikeuteen ei sisälly sellaista yleistä oikeusperiaatetta, jonka mukaan vähemmistöosakkaita suojataan pääosakkaan, joka hankkii määräysvallan yhtiössä tai käyttää sitä, velvollisuudella tarjoutua ostamaan vähemmistöosakkaiden osakkeet samoilla ehdoilla kuin ne, joista on sovittu hankittaessa tästä yhtiöstä sitä osuutta, joka antaa enemmistöosakkaalle määräysvallan tai vahvistaa sitä. Unionin tuomioistuimen mukaan pelkästään se seikka, että yhteisön johdetussa oikeudessa on tiettyjä vähemmistöosakkaiden suojeluun liittyviä säännöksiä, ei itsessään riitä osoittamaan yhteisön oikeuden yleisen periaatteen olemassaoloa varsinkaan, jos niiden soveltamisala on rajattu tiettyihin tarkasti määritettyihin oikeuksiin. Lisäksi yhdenvertaisen kohtelun yleinen periaate ei voi itsessään synnyttää pääosakasta koskevaa erityistä velvollisuutta muiden osakkaiden hyväksi, eikä sen perusteella voida määrittää erityistä tilannetta, johon tällainen velvollisuus kytkettyisi. Sen perusteella ei voida tehdä valintaa vähemmistöosakkaiden suojaamiseksi ajateltavissa olevien eri keinojen välillä. Unionin tuomioistuimen mukaan tällainen kohtelu edellyttää lainsäädäntötason valintaa, joka perustuu asiaan liittyvien intressien punnintaan, ja täsmällisten ja yksityiskohtaisten sääntöjen määrittämistä etukäteen, eikä sitä voida johtaa yhdenvertaisen kohtelun yleisestä periaatteesta. Yhteisön oikeuden yleiset oikeusperiaatteet ovat perustuslaintasoisia, kun taas mainitulle kohtelulle on luonteenomaista sellainen yksityiskohtaisuus, joka edellyttää lainsäädännössä tehtävää konkretisointia, joka yhteisön tasolla tapahtuu antamalla yhteisön johdetun oikeuden säädös.

Kaikenlaisen kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän ja sen vaikutusten kieltoa tutkittiin epävalillisessa menettelyssä. Unionin tuomioistuin joutui asiassa *ČEZ* (C-115/08, tuomio 27.10.2009) ottamaan kantaa tähän periaatteeseen Euratomin perustamissopimuksen soveltamista koskevassa asiassa.

Itävallan alueellinen tuomioistuin, jonka ratkaistavana oli kiinteistönomistajien Tšekin tasavallan Temelinissä sijaitsevaa ydinvoimalaa vastaan nostama kanne, jolla nämä vaativat lähiympäristöön kohdistuvan haitanteon lopettamista, tiedusteli unionin tuomioistuimelta sitä, onko Tšekin viranomaisten tällaiselle laitokselle myöntämä käyttöluupa otettava huomioon Itävallassa tällaisen kanteen yhteydessä, kun Itävallan lainsäädännössä ei säädetä tällaisesta huomioonottamisesta.

Unionin tuomioistuin totesi ensinnäkin, että Temelinin ydinvoimalassa harjoitettu teollinen toiminta kuuluu Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) perustamissopimuksen soveltamisalaan. Se esitti sitten, että jäsenvaltiossa sijaitsevan laitoksen toimintaa harjoittavat yritykset on tavallisesti

perustettu tämän valtion lainsäädännön mukaan ja että niiden tilanne rinnastuu tämän valtion kansalaisten tilanteeseen. Niinpä erilaista kohtelua sellaisten laitosten vahingoksi, joille on myönnetty hallinnollinen lupa muussa jäsenvaltiossa kuin Itävallassa, on pidettävä kansalaisuuteen perustuvana erilaisena kohteluna. Kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon periaate on yhteisön oikeuden yleinen periaate, jota sovelletaan myös Euratomin perustamissopimuksen yhteydessä. Itävallan harjoittamaa erilaista kohtelua sellaisten ydinlaitosten vahingoksi, joille on myönnetty hallinnollinen lupa muussa jäsenvaltiossa, on tutkittava Euratomin perustamissopimuksen valossa. Unionin tuomioistuin totesi, että kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää ei voida oikeuttaa puhtaasti taloudellisilla tavoitteilla, kuten kansallisten taloudellisten toimijoiden etujen suojaamisella. Sitä ei voida oikeuttaa myöskään elämän, kansanterveyden, ympäristön tai omistusoikeuden suojelun tavoitteilla, siltä osin kuin on olemassa yhteisön säännöstöä, jota tähän käyttöluupaun osittain sovelletaan ja jolla varmistetaan tämä suojele. Tästä seuraa, että Itävalta ei voinut oikeutetusti syrjiä Temelinin ydinvoimalaitoksen harjoittamiseksi Tšekin tasavallassa myönnettyä hallinnollista lupaa.

Vaikka kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä koskevaa oikeuskäytäntöä on runsaasti, unionin tuomioistuin sai yhdistetyissä asioissa *komissio vastaan Ente per le Ville Vesuviane* (C-445/07 P ja C-455/07 P, tuomio 10.9.2009) vielä kerran pohtia sellaisten valtion viranomaisten, joita rahoitustuen myöntäminen koskee, nostaman kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä.

Unionin tuomioistuin muistutti ensinnäkin, että EY 230 artiklan neljännen kohdan perusteella alueellinen tai paikallinen yksikkö voi, jos se on kansallisen oikeuden perusteella oikeushenkilö, nostaa kanteen sille osoitetusta päätöksestä tai päätöksestä, joka koskee sitä suoraan ja erikseen, ja täsmänsi, että se, että päätös koskee tällaista oikeushenkilöä suoraan, vaatii kahden kumulatiivisen edellytyksen täyttymistä. Näistä ensimmäinen on se, että riidanalaisella yhteisön päätöksellä on välittömiä vaikutuksia yksityisen oikeusasemaan, ja toinen se, ettei se jätä niille, joille se on osoitettu ja joiden tehtävänä on sen toimeenpano, lainkaan harkintavaltaa.

Tältä osin unionin tuomioistuin katsoi unionin yleisestä tuomioistuimesta poiketen, että se, että alueellinen tai paikallinen yksikkö on yhteisön taloudellisen tuen myöntämisestä tehdyssä päätöksessä nimetty Euroopan aluekehitysrahaston hankkeen toteuttamisesta vastuussa olevaksi viranomaiseksi, ei tarkoita sitä, että tämä yksikkö itse olisi mainittua tukea koskevan oikeuden haltija. Se, että kansalliset viranomaiset ovat ilmaisseet aikomuksensa periä takaisin mainitun paikallisen tai alueellisen yksikön perusteettomasti saamat summat, ilmaisee niiden itsenäistä tahtoa, eikä tältä osin ole olemassa yhteisön oikeuteen perustuvia velvollisuuksia, mikä osoittaa hyvin kyseisen jäsenvaltion harkintavallan. Niinpä unionin tuomioistuin totesi, että komission päätös ei koske suoraan kyseistä kansallista viranomaista, jonka ainoana mahdollisuutena on täten sellaisen päätöksen tai muun kansallisen toimen, joka liittyy yhteisön toimen soveltamiseen, laillisuuden riitauttaminen kansallisessa tuomioistuimessa.

Unionin tuomioistuimella oli myös mahdollisuus muistuttaa unionin tuomioistuimissa käytävissä menettelyissä sovellettavan kontradiktorisen periaatteen asettamista vaatimuksista.

Se totesi asiassa *komissio vastaan Irlanti ym.* (C-89/08 P, tuomio 2.12.2009), että tämä periaate ei pääsääntöisesti tarkoita ainoastaan oikeudenkäynnin kunkin asianosaisten oikeutta tutustua asiakirjoihin ja huomautuksiin, jotka vastapuoli on toimittanut tuomioistuimelle, ja keskustella niistä eikä se estä ainoastaan sitä, että yhteisöjen tuomioistuimet perustavat päätöksensä tosiseikkoihin ja asiakirjoihin, joihin asianosaiset tai edes yksi niistä ei ole voinut tutustua ja joihin ne eivät näin ollen voineet ottaa kantaa. Se merkitsee myös asianosaisten oikeutta tutustua oikeudellisiin perusteisiin, jotka tuomioistuin on ottanut huomioon omasta aloitteestaan ja joihin se aikoo perustaa ratkaisunsa, ja keskustella niistä. Oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaan oikeuteen liittyvien vaatimusten täyttämiseksi asianosaisten on näet saatava tieto sellaisista tosiseikoista ja

oikeudellisista seikoista, jotka ovat oikeudenkäyntimenettelyn tuloksen kannalta ratkaisevia, ja niillä on oltava tilaisuus lausua näistä kontradiktorisesti. Muun muassa yhteisöjen tuomioistuinten työjärjestyksissä säädetyn kaltaisia erityistapauksia lukuun ottamatta yhteisöjen tuomioistuimet eivät siis voi perustaa ratkaisuaan oikeudelliseen perusteeseen, joka on otettu huomioon viran puolesta, vaikka se olisikin oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluva peruste ja koskisi, kuten esillä olevassa asiassa, riidanalaisen päätöksen perustelujen puuttumista, jolleivät ne ole kehottaneet asianosaisia ensin esittämään huomautuksensa kyseisestä perusteesta. Unionin tuomioistuin täsmensi, että se on aikaisemmin vastaavanlaisessa, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa koskeneessa asiayhteydessä todennut, että se voi juuri kyseisen artiklan ja sen oikeuden, joka jokaisella henkilöllä, jota asia koskee, on tässä määräyksessä tarkoitettuun kontradiktoriseen menettelyyn ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, taustalla olevan päämäärän perusteella määrätä työjärjestyksensä 61 artiklan mukaisesti omasta aloitteestaan tai julkisasiamiehen ehdotuksesta tai myös asianosaisten pyynnöstä suullisen käsittelyn aloitettavaksi uudelleen, jos se katsoo, että sillä ei ole riittävästi tietoa asiasta tai että asia olisi ratkaistava sellaisen seikan perusteella, josta asianosaisilla ei ole ollut tilaisuutta lausua (katso asia C-17/98, *Emesa Sugar*, määräys 4.2.2000, Kok. 2000, s. I-665, 8, 9 ja 18 kohta, ja yhdistetyt asiat C-270/97 ja C-271/97, *Deutsche Post*, tuomio 10.2.2000, Kok. 2000, s. I-929, 30 kohta). Asiakirja-aineistosta ja unionin tuomioistuimessa käydystä suullisesta käsittelystä ilmenee esillä olevassa asiassa, että unionin yleinen tuomioistuin kumosi valituksenalaisella tuomiolla komission päätöksen sellaisen omasta aloitteesta huomioon ottamansa perusteen nojalla, joka koski EY 253 artiklan virheellistä soveltamista, kehottamatta asianosaisia ensin kirjallisen käsittelyn tai suullisen käsittelyn kuluessa esittämään kyseistä perustetta koskevia huomautuksiaan. Unionin yleinen tuomioistuin loukkasi näin tehdessään kontradiktorista periaatetta ja näin ollen myös komission etuja. Unionin tuomioistuin selitti, että kuten julkisasiamies on esittänyt, vaikka perustelujen puuttuminen on tosin virhe, jota ei lähtökohtaisesti voida korjata, tällaisen virheen toteaminen pohjautuu kuitenkin arviointiin, jossa on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan otettava huomioon tietyt seikat. Tällainen arviointi voi antaa aihetta keskusteluun erityisesti silloin, kun se ei koske perustelujen puuttumista kokonaisuudessaan, vaan tiettyä nimenomaista tosiseikkaa tai oikeudellista seikkaa koskevia perusteluja. Jos komissiolle olisi annettu tilaisuus esittää huomautuksensa, se olisi tässä tapauksessa voinut etenkin vedota samoihin väitteisiin, jotka on esitetty valituksen neljännen ja viidennen valitusperusteen yhteydessä.

Jäsenvaltioiden yhteisön oikeuteen perustuvien velvoitteiden osalta unionin tuomioistuimella oli asiassa *Danske Slagterier* (C-445/06, tuomio 24.3.2009) tilaisuus muistuttaa jäsenvaltioiden sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun periaatteista yhteisön oikeuden rikkomisen tilanteessa ja esittää tiettyjä tarkennuksia ja selityksiä niiden konkreettisesta soveltamisesta.

Unionin tuomioistuin huomautti tämän veloitteen täytäntöönpanon osalta, että ellei yhteisön lainsäädäntöä ole annettu, jäsenvaltion on korvattava yhteisön oikeutta rikkomalla yksityisille oikeussubjekteille aiheutettu vahinko kansallisen vahingonkorvausoikeuden mukaisesti. Tällöin on selvää, että kansallisissa lainsäädännöissä säädettyjen vahingonkorvauksen edellytysten on etenkin määräaikojen osalta oltava vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden mukaisia. Oikeussuojakeinojen käyttämistä koskevien, etukäteen asetettujen kohtuullisten preklusiivisten määräaikojen on aikaisemmin todettu olevan sopusoinnussa yhteisön oikeuden kanssa. Unionin tuomioistuin lisäsi, että määräajan on lisäksi oltava yksityisten oikeussubjektien riittävästi ennakoitavissa. Kansallisen tuomioistuimen on tosiseikkojen tapahtuma-ajalle ominainen oikeudellinen ja tosiasiallinen kokonaistilanne huomioon ottaen tarkistettava, onko tilanne tällainen. Kansallisen tuomioistuimen on myös tarkistettava, etteivät kyseisen jäsenvaltion yhteisön oikeutta rikkomalla yksityisille oikeussubjekteille aiheuttamien vahinkojen korvausedellytykset ole kansallisessa lainsäädännössä säädetyn määräajan analogisen soveltamisen vuoksi epäedullisempia kuin edellytykset, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia vaatimuksia.

Unionin tuomioistuin totesi vanhentumisajan konkreettisen soveltamisen osalta, että yhteisön oikeudessa ei edellytetä, että vanhentumisajaksi keskeytyy tai lykkääntyy Euroopan komission vireille paneman, EY 226 artiklan mukaisen jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn ajaksi. Samoin, silloin kun valtion vahingonkorvausvastuuseen perustuva kanne perustuu käsiteltävänä olleen asian tapaan direktiivin virheelliseen täytäntöönpanoon, yhteisön oikeus ei ole esteenä sille, että tämä määräaika alkaa kulua siitä ajankohdasta, jona ensimmäiset vahingolliset seuraukset tästä virheellisestä täytäntöönpanosta ovat syntyneet ja jona sen myöhemmät vahingolliset seuraukset ovat ennakoitavissa, vaikka tämä ajankohta edeltäisikin tämän direktiivin asianmukaista täytäntöönpanoa.

Vahinkoa kärsineeltä osapuolelta edellytettävän asenteen osalta unionin tuomioistuin totesi, että yhteisön oikeuden vastaista ei ole sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltaminen, jonka mukaan yksityinen oikeussubjekti ei voi saada korvausta vahingosta, jos hän on tahallaan tai huolimattomuuttaan laiminlyönyt oikeussuojakeinoihin turvautumisen vahingon ehkäisemiseksi, edellyttäen, että tämän oikeussuojakeinon käyttäminen on vahinkoa kärsineen henkilön kannalta kohtuullista, mitä kansallisen tuomioistuimen on arvioitava kaikkien pääasiaa koskevien seikkojen perusteella. Se todennäköisyys, että kansallinen tuomioistuin esittää EY 234 artiklan perusteella ennakkoratkaisupyynnön, tai jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen vireilläolo yhteisöjen tuomioistuimessa ei sellaisinaan voi olla riittävä syy katsoa, että oikeussuojakeinojen käyttäminen on kohtuutonta.

Yhteisön ulkosuhteita koskevan oikeuden osalta on syytä mainita yksi lausunto ja kolme oikeustapausta.

Unionin tuomioistuin otti komission EY 300 artiklan 6 kohdan perusteella esittämän pyynnön johdosta 30.11.2009 antamassaan lausunnossa 1/08 kantaa yhtäältä siihen, onko Euroopan yhteisöllä yksinomainen toimivalta vai vain jäsenvaltioiden kanssa jaettu toimivalta tehdä tiettyjen Maailman kauppajärjestön (WTO) jäsenten kanssa sopimuksia, joilla on tarkoitus muuttaa yhteisön ja sen jäsenvaltioiden erityisten sitoumusten listoja palvelukaupan yleissopimuksen (GATS) mukaisesti, ja toisaalta siihen, mikä on asianmukainen oikeusperusta, jota on käytettävä, kun näitä sopimuksia tehdään.

Esillä olleessa asiassa vuosina 1995 ja 2004 tapahtuneiden laajentumisten vuoksi oli laadittava uusi lista, joka kattaa 13 uutta jäsenvaltiota, joilla oli siihen asti omat GATS-sitoumuslistansa. Komissio ilmoitti 28.5.2004 listan sitoumusten muutoksista ja peruutuksista 13 uuden jäsenvaltion listojen yhdistämiseksi yhteisön ja sen jäsenvaltioiden nykyiseen listaan. GATS-sopimuksen XXI artiklan mukaisesti näistä sitoumuslistoihin tehdyistä muutoksista on seurannut vaatimuksia korvauksista tietyille WTO:n jäsenille, joihin yhdistämisestä johtuvat listojen muutokset vaikuttivat. Unionin tuomioistuin huomautti ensinnäkin, että asianmukaisen oikeudellisen perustan valinnalla on perustuslaillinen merkitys. Koska yhteisöllä on ainoastaan rajoitettu erityistoimivalta, sen on sopimuksen, jonka se aikoo tehdä, osalta viitattava perustamissopimuksen määräykseen, jossa sille annetaan toimivalta hyväksyä tällainen toimi. Se tutki siten yhteisön toimivallan tehdä kyseessä olevat sopimukset ja ajateltavissa olevat oikeusperustat niiden tekemiseksi. Nämä kysymykset liittyivät kiinteästi toisiinsa. Unionin tuomioistuin tuli EY 133 artiklan 1, 5 ja 6 kohdan tutkimisen perusteella siihen tulokseen, että sopimusten tekeminen niiden WTO:n jäsenten, joihin muutokset vaikuttivat, kanssa kuului Euroopan yhteisön ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan. Se täsmensi asianmukaisen oikeusperustan osalta, että kyseessä olevien sopimusten sisältämä liikennettä koskeva osa kuuluu EY 133 artiklan 6 kohdan kolmannen alakohdan mukaisesti liikennepolitiikan eikä yhteisen kauppapolitiikan alaan. Lopuksi unionin tuomioistuin päätteli arviointinsa perusteella, että kyseisten sopimusten tekemistä koskevan yhteisön säädöksen on perustuttava sekä

EY 133 artiklan 1 ja 5 kohtaan ja 6 kohdan toiseen alakohtaan että EY 71 artiklaan ja EY 80 artiklan 2 kohtaan luettuina yhdessä EY 300 artiklan 2 kohdan ja 3 kohdan ensimmäisen alakohdan kanssa.

Unionin tuomioistuin totesi asioissa *komissio vastaan Itävalta* ja *komissio vastaan Ruotsi* (C-205/06 ja C-249/06, tuomiot 3.3.2009), jotka koskivat komission aloittamaa jäsenyysselvointien noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä, että Ruotsin kuningaskunta ja Itävallan tasavalta eivät olleet noudattaneet EY 307 artiklan toisen kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska ne eivät olleet käyttäneet aiheellisia keinoja ristiriitojen poistamiseksi yhteisön oikeuteen perustuvien velvoitteidensa ja investointisopimuksiin, joita ne olivat tehneet eräiden kolmansien valtioiden kanssa, sisältyvien pääomansiirtoa koskevien määräysten välillä. Käsiteltävänä olleessa asiassa kyseessä olevissa eri investointisopimuksissa oli määräyksiä, joilla taataan vapaus siirtää investointiin liittyvät maksut vapaasti vaihdettavana valuuttana. Nämä sopimukset vastaavat tältä osin EY 56 artiklan 1 kohdan sanamuotoa, jonka mukaan kiellettyjä ovat kaikki rajoitukset, jotka koskevat pääomanliikkeitä ja maksuja jäsenvaltioiden välillä taikka jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä. Sen sijaan EY 57 artiklan 2 kohdan, EY 59 artiklan ja EY 60 artiklan 1 kohdan määräyksissä annetaan neuvostolle toimivalta rajoittaa tietyissä tarkkaan määritellyissä tilanteissa pääomanliikkeitä ja maksuja jäsenvaltioiden ja kolmansien valtioiden välillä. Unionin tuomioistuin on aikaisemmin katsonut, että kyseisten määräysten tehokkaan vaikutuksen varmistamiseksi on tarpeen, että pääomien vapaata liikkuvuutta rajoittavia toimenpiteitä voidaan, mikäli neuvosto niitä antaa, soveltaa välittömästi valtioihin, joita tällaiset toimenpiteet koskevat ja jotka voivat olla joitakin niistä valtioista, jotka ovat allekirjoittaneet jonkin kyseessä olevan sopimuksen Ruotsin kuningaskunnan ja Itävallan tasavallan kanssa. Tällainen neuvostolla oleva toimivalta antaa yksipuolisesti kolmansiin valtioihin kohdistuvia rajoittavia toimenpiteitä alalla, joka on sama kuin aikaisemmalla jäsenvaltion ja kolmannen valtion välisellä sopimuksella säännelty ala tai joka liittyy tällaiseen aikaisemmin säänneltyyn alaan, tarkoittaa sitä, että kyseessä on ristiriita kyseisen sopimuksen kanssa silloin, kun yhtäältä sopimuksessa ei ole määräystä, jonka nojalla kyseinen jäsenvaltio voi käyttää oikeuksiaan ja täyttää velvoitteensa yhteisön jäsenenä, ja kun toisaalta tämä ei ole mahdollista myöskään minäkään kansainvälisen oikeuden keinon nojalla. Unionin tuomioistuin täsmensi lisäksi, että aika, joka kaikille kansainvälisille neuvotteluille ominaisesti on tarpeen kyseessä olevien sopimusten neuvottelemiseksi uudelleen, on luonnostaan ristiriidassa kyseisten toimenpiteiden tehokkaan vaikutuksen kanssa. Mahdollisuus käyttää muita kansainvälisessä oikeudessa tarjottuja keinoja, kuten keskeyttää sopimuksen soveltaminen tai jopa irtisanoa kyseessä olevat sopimukset tai niiden jotkin määräykset, on vaikutuksiltaan liian epävarma sen varmistamiseksi, että neuvoston toteuttamia toimenpiteitä voitaisiin soveltaa tehokkaasti.

Unionin tuomioistuin otti asiassa *Soysal ja Savatli* (C-228/06, tuomio 19.2.2009) kantaa ETY:n ja Turkin välisen assosiaatiosopimuksen⁹ lisäpöytäkirjan 41 artiklan 1 kohdassa mainittuun standstill-lausekkeeseen. Sen mukaan sopimuspuolet eivät mainitun pöytäkirjan voimaantulosta lukien ota välillään käyttöön uusia sijoittautumisvapauden ja palvelujen vapaan tarjonnan rajoituksia.

Käsiteltävänä olleessa asiassa, joka koski kahta Turkin kansalaista, jotka halusivat käyttää jäsenvaltion alueella oikeuttaan palvelujen vapaaseen liikkuvuuteen mainitun assosiaatiosopimuksen nojalla, unionin tuomioistuin huomautti ensinnäkin, että tällä määräyksellä, joka on selvä, täsmällinen ja ehdoton, oli suora vaikutus. Se tulkitsi kyseistä määräystä siten, että siinä kielletään ETY:n ja Turkin välisen assosiaatiosopimuksen lisäpöytäkirjan voimaantulosta alkaen se, että kyseinen jäsenvaltio edellyttää viisumia, jotta Turkin kansalaiset saavat saapua jäsenvaltion alueelle suorittamaan

⁹ Lisäpöytäkirja, joka allekirjoitettiin 23.11.1970 Brysselissä ja joka tehtiin, hyväksyttiin ja vahvistettiin yhteisön puolesta 19.12.1972 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2760/72 (EYVL L 293, s. 1).

palveluja Turkkiin sijoittautuneen yrityksen lukuun, koska pöytäkirjan voimaan tullessa ei tällaista viisumia vaadittu.

Unionin tuomioistuimen mukaan tätä johtopäätöstä ei voitu asettaa kyseenalaiseksi sillä perusteella, että rajoitus perustuu kansalliseen säännöstöön, jolla pannaan täytäntöön johdettuun oikeuteen kuuluva yhteisön säännös, koska yhteisön tekemät kansainväliset sopimukset ovat johdettuun yhteisön oikeuteen nähden ensisijaisia.

Euroopan unionin kansalaisuus

Asia *Rüffler* (C-544/07, tuomio 23.4.2009) on hyvä esimerkki unionin kansalaisten liikkumis- ja oleskeluoikeuden soveltamisesta.

Saksalainen, eläkkeelle jäätyään Puolaan muuttanut entinen työntekijä Rüffler saa Saksassa kahta eläkettä, joista toista verotetaan siellä ja toista Puolassa. Rüffler vaati Puolan verohallinnolta, että tuloverosta, jonka osalta hän oli Puolassa verovelvollinen, tehdään hänen Saksassa maksamiensa sairausvakuutusmaksujen määrää vastaava vähennys. Tämä vaatimus kuitenkin hylättiin sillä perusteella, että Puolan lainsäädännön mukaan vain puolalaiselle sairausvakuutuslaitokselle maksetut sairausvakuutusmaksut voitiin vähentää tuloverosta. Asia saatettiin ensin kansallisen tuomioistuimen, sitten unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Kantajasta ja ennakkoratkaisupyynnön esittäneestä tuomioistuimesta, jotka vetosivat väitteidensä perusteeksi EY 12 ja EY 39 artiklaan, poiketen unionin tuomioistuin sulki ensinnäkin pois EY 39 artiklan soveltamisen sillä perusteella, että se voi koskea vain työssä olevia työntekijöitä ja työtä etsiviä henkilöitä. Rüffler voi kuitenkin tukeutua unionin kansalaisen asemaansa ja siten EY 18 artiklassa myönnettyyn oikeuteen liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella. Unionin tuomioistuin arvioi siten Puolan verotusjärjestelmän yhteensopivuutta tämän artiklan kanssa ja totesi, että koska veroedun myöntäminen sairausvakuutusmaksujen perusteella sidottiin edellytykseen, että nämä vakuutusmaksut oli suoritettu puolalaiselle sairausvakuutuslaitokselle, ja koska siitä seurasi, että mainittu etu evättiin niiltä verovelvollisilta, jotka olivat suorittaneet vakuutusmaksut toisen jäsenvaltion laitokselle, Puolan säännöstellä asetettiin huonompaan asemaan ne verovelvolliset, jotka olivat käyttäneet liikkumisvapauttaan lähtemällä jäsenvaltiosta, jossa he olivat työskennelleet koko ammattuuransa, ja asettuneet asumaan Puolaan. Tällainen tuloveron vähennysoikeuden rajoittaminen merkitsi liikkumista ja oleskelua jäsenvaltioiden alueella koskevan vapauden rajoittamista, joka ei ollut objektiivisesti oikeutettu.

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

Kolme tätä alaa koskevaa asiaa ilmentävät vaikutukseltaan vastaavan toimenpiteen rajojen määrittämisen vaikeutta.

Asiassa *komissio vastaan Italia* (C-110/05, tuomio 10.2.2009) unionin tuomioistuin antoi tuomionsen jälkeen kun suullinen käsittely oli aloitettu uudelleen komission kanteesta, jolla tämä vaati unionin tuomioistuinta toteamaan, että Italian tasavalta ei ollut noudattanut EY 28 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se oli kieltänyt perävaunun vetämisen mopon, moottoripyörän, kolmipyörän ja nelipyörän perässä. Unionin tuomioistuimen mukaan jäsenvaltio, joka säättää liikenneturvallisuuden suojeluun liittyvistä syistä kiellosta vetää tällaisen ajoneuvon perässä perävaunua, joka on suunniteltu erityisesti niitä varten ja jota tuotetaan ja pidetään kaupan laillisesti muissa jäsenvaltioissa, ei jätä noudattamatta mainitun artiklan mukaisia velvoitteitaan. Unionin tuomioistuin jatkoi, että tällainen kieltäminen oli tosin mainitussa artiklassa kielletty tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaava toimenpide, siltä osin kuin sillä rajoitettiin sellaisten perävaunujen pääsyä

relevanteille markkinoille, jotka oli suunniteltu erityisesti moottoripyörille, koska sillä oli huomattava vaikutus kuluttajien käyttäytymiseen ja koska se esti sen, että kyseisillä markkinoilla voisi olla tällaisten perävaunujen kysyntää. Mainittua kieltoa oli kuitenkin käsiteltävänä olevassa asiassa pidettävä perusteltuna liikenneturvallisuuden suojeluun liittyvistä syistä. Vaikka tältä osin olisikin totta, että jäsenvaltion, joka vetoaa pakottavaan vaatimukseen tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoituksen perustelemiseksi, on näytettävä toteen, että sen lainsäädäntö on tarpeellinen sillä lainmukaisesti tavoitellun päämäärän toteuttamiseksi ja tähän soveltuvaa, kyseisen todistustaakan osalta ei kuitenkaan voida mennä niin pitkälle, että tätä jäsenvaltiota vaadittaisiin näyttämään varmasti toteen, ettei millään muulla kuviteltavissa olevalla toimenpiteellä voida toteuttaa mainittua päämäärää samoissa olosuhteissa. Vaikka näet on mahdollista, että liikenneturvallisuuden tietty taso moottoripyörästä ja perävaunusta muodostuvan yhdistelmän käyttämiseksi liikenteessä on mahdollista varmistaa muilla toimenpiteillä kuin kyseisellä kiellolla, jäsenvaltioilta ei voida kuitenkaan kieltää mahdollisuutta toteuttaa liikenneturvallisuuden kaltainen päämäärä ottamalla käyttöön sellaisia yleisiä ja yksinkertaisia sääntöjä, jotka kuljettajat ymmärtävät ja joita he voivat soveltaa helposti ja joita toimivaltaiset viranomaiset voivat hallinnoida ja valvoa sujuvasti.

Asiassa *Fachverband des Buch- und Medienwirtschaft* (C-531/07) 30.4.2009 annettu tuomio liittyi saksankielisille kirjoille asetettua hintaa koskevaan Itävallan säännöstöön, jonka mukaan kustantaja tai maahantuojaja on velvollinen vahvistamaan vähittäismyyntihinnan ja julkaisemaan sen ja maahantuojaja ei saa alittaa kustantajan sen valtion, jossa kirja on kustannettu, osalta vahvistamaa tai suosittelemaa vähittäismyyntihintaa, josta vähennetään siihen sisältyvä liikevaihtovero. Vaikka Itävallan lainsäädäntö koskee kirjojen myyntijärjestelyjä, sillä ei unionin tuomioistuimen mukaan ole samaa vaikutusta sekä kotimaisten että muista jäsenvaltioista maahantuotujen kirjojen markkinoitiin, koska siinä kielletään maahantuojia alittamasta siinä valtiossa, jossa kirja on kustannettu, käytettyä hintaa. Unionin tuomioistuim jatkoi, että kyseisessä säännössä säädetään muista jäsenvaltioista maahantuotujen saksankielisten kirjojen kotimaisia kirjoja epäedullisemmasta kohtelusta, koska sillä estetään itävaltalaisia maahantuojia ja ulkomaisia kustantajia vahvistamasta vähittäismyyntihinnan vähimmäismäärää maahantuontimarkkinoiden ominaispiirteiden perusteella, kun taas itävaltalaiset kustantajat saavat vapaasti vahvistaa tuotteidensa vähimmäishinnat niiden kotimaan markkinoilla tapahtuvaa vähittäismyyntiä varten. Unionin tuomioistuimen mukaan tällainen lainsäädäntö merkitsee siten tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoittamista. Se totesi lisäksi, että tämä rajoitus ei ollut oikeutettu. Se korosti erityisesti, että kirjan suojeleminen kulttuurihyödykkeenä voidaan katsoa yleisen edun mukaiseksi pakottavaksi vaatimukseksi, jonka takia tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoitus voi olla perusteltu sillä edellytyksellä, että nämä toimenpiteet ovat sellaisia, että asetettu tavoite voidaan saavuttaa niiden avulla, eikä niillä ylitetä sitä, mikä on tarpeen sen saavuttamiseksi. Käsitellyssä asiassa tavoite suojella kirjaa kulttuurihyödykkeenä voitiin saavuttaa maahantuojan kannalta vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä esimerkiksi sallimalla se, että maahantuojaja tai ulkomainen kustantaja vahvistavat Itävallan markkinoita varten myyntihinnan, jossa otetaan huomioon näiden markkinoiden ominaispiirteet. Tästä syystä unionin tuomioistuim jatkoi totesi, että Itävallan säännösto, jossa saksankielisten kirjojen maahantuojia kielletään alittamasta kustantajan sen valtion, jossa kirja on kustannettu, osalta vahvistamaa tai suosittelemaa vähittäismyyntihintaa, merkitsee tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoitusta, jota ei voitu oikeuttaa yhteisön oikeuden perusteella.

Asiassa *Mickelsson ja Roos* (C-142/05, tuomio 4.6.2009) unionin tuomioistuimelta tiedusteltiin sellaisen Ruotsin säännösto, jolla tiettyjä alueita lukuun ottamatta kiellettiin käyttämästä tiettyjä vesiskootterityyppejä eli vesikulkuneuvoja, joiden pituus on alle 4 metriä ja joissa on polttomoottori, jonka pääasiallinen työntövoiman lähde on vesisuihkupumppu, ja jotka on suunniteltu siten, että niitä käyttävät henkilöt eivät ole niiden sisällä vaan he istuvat, seisovat tai ovat polvillaan vesikulkuneuvojen päällä, yhteensopivuutta erityisesti EY 28 ja EY 30 artiklan kanssa. Unionin tuomioistuimen mukaan mainitut artikkelit eivät olleet esteenä kansalliselle säännöstoille, jossa

kielletään ympäristönsuojeluun liittyvistä syistä tällaisten vesiskoottereiden käyttö määritettyjen väylien ulkopuolella, jos yhtäältä toimivaltaiset kansalliset viranomaiset ovat velvollisia toteuttamaan säädetyt täytäntöönpanotoimet sellaisten yleisten kulkuväylien ulkopuolella olevien alueiden osoittamiseksi, joilla näitä ajoneuvoja voidaan käyttää, ja toisaalta jos kyseiset viranomaiset ovat tosiasiallisesti käyttäneet niille tältä osin annettua toimivaltaa ja määrittäneet alueet, jotka täyttävät kansallisessa lainsäädännössä säädetyt edellytykset, ja vielä jos tällaiset toimet on toteutettu kohtuullisessa ajassa kyseisen lainsäädännön voimaantulon jälkeen. Silloin, kun vesialueiden ja kulkuväylien määrittämistä koskevat kansalliset säännöt johtavat siihen, että vesiskootterien käyttäjiä estetään käyttämästä kyseisiä tuotteita niille ominaisella tavalla tai niiden käyttöä rajoitetaan voimakkaasti, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava, tällaisilla säännöillä voi olla huomattava vaikutus kuluttajien käyttäytymiseen. Kuluttajilla on vain vähäinen kiinnostus ostaa kyseinen tuote, koska he tietävät, että sen luvallista käyttöä on tällä säännöstöllä huomattavasti rajoitettu. Tällaiset säännöt muodostavat esteen näiden tuotteiden pääsyyllä kyseessä oleville kansallisille markkinoille, ja ne merkitsevät näin ollen EY 28 artiklassa kiellettyä tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavaa toimenpidettä. Tällainen säännöstö voi unionin tuomioistuimen mukaan olla kuitenkin perusteltavissa ympäristönsuojelua koskevalla tavoitteella, jos edellä mainitut edellytykset täyttyvät. Koska vesiskoottereiden käyttöä koskeva rajoitus tai kieltö on keino, jolla ympäristönsuojelu voidaan varmistaa, jotta kansallista säännöstä voidaan pitää oikeutettuna, kansallisten viranomaisten on vielä osoitettava, että siitä tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle aiheutuvilla rajoittavilla vaikutuksilla ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen mainitun tavoitteen saavuttamiseksi. Vaikka tältä osin ei voida sulkea pois sitä, että ympäristönsuojelun tietty taso voidaan varmistaa muilla toimenpiteillä kuin kyseessä olevalla kiellolla, jäsenvaltioilta ei voida kuitenkaan kieltää mahdollisuutta toteuttaa ympäristönsuojelun kaltainen tavoite ottamalla käyttöön sellaisia yleisiä sääntöjä, jotka yhtäältä ovat tarpeen asianomaisen jäsenvaltion maantieteellisten erityispiirteiden vuoksi ja joita toisaalta kansalliset viranomaiset voivat hallinnoida ja valvoa helposti. Siitä, että kansallisen säädöksen sanamuoto itsessään antaa ymmärtää, että vesiskoottereita voidaan käyttää vesialueilla, jotka on määritettävä täytäntöönpanotoimilla, kunhan ei aiheuteta ympäristölle sellaista vaaraa tai haittaa, jota ei voida pitää hyväksyttävänä, seuraa se, että yleinen kieltö käyttää tällaisia tuotteita yleisten kulkuväylien ulkopuolella on toimenpide, jolla ylitetään se, mikä on tarpeen ympäristönsuojelua koskevan tavoitteen saavuttamiseksi. Lisäksi jos ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on todettava, että täytäntöönpanotoimet on toteutettu kohtuullisessa ajassa mutta pääasian tosiseikkojen tapahtuma-ajankohdan jälkeen ja että kyseisissä toimissa määritetään liikennöitäviksi alueiksi vesialueet, joilla pääasian syytetyt ovat ajaneet vesiskootterilla ja joutuneet tämän johdosta syytteeseen, on lisäksi todettava, että jotta kansallista toimenpidettä voidaan edelleen pitää oikeasuhteisena ja näin ollen ympäristönsuojelua koskevan tavoitteen kannalta oikeutettuna, on oltava sallittua, että syytetyt voivat vedota kyseiseen vesialueiden määrittämiseen, mitä lisäksi myös lievemmän rikoslain ja lievemmän rangaistuksen taannehtivaa soveltamista koskeva yhteisön oikeuden yleinen periaate edellyttää.

Maatalous

Maataloutta koskevien asioiden määrä on vähentynyt selvästi usean vuoden ajan, ja sama suuntaus jatkui vuonna 2009.

Siksi on riittävää mainita vain asia *Budějovický Budvar* (C-478/07, tuomio 8.9.2009), joka koski nimityksen "BUD" suojelua alkuperänimityksenä. Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 20.3.2006 annetulla neuvoston asetuksella¹⁰

¹⁰ Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 20.3.2006 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 510/2006 (EUVL L 93, s. 12).

pyritään ennen kaikkea takaamaan kuluttajille, että tämän asetuksen mukaisesti rekisteröidyllä maantieteellisellä merkinnällä varustetuilla maataloustuotteilla on tietyt erityisominaisuudet sen vuoksi, että ne ovat lähtöisin määritellyltä maantieteelliseltä alueelta, ja että ne näin ollen antavat tuotteiden maantieteelliseen alkuperään perustuvan takuun niiden laadusta. Niin sanotut "kvalifioidut" alkuperänimitykset ja maantieteelliset merkinnät saavat suojaa, jos ne täyttävät asetuksessa asetetut edellytykset. Asetusta ei sen sijaan sovelleta "tavanomaisiin" maantieteellisiin merkintöihin, joilla tarkoitetaan merkintöjä, jotka eivät edellytä, että tuotteilla on niiden alkuperään liittyvä erityinen ominaisuus tai tietty maine. Jäsenvaltion tavanomaiselle maantieteellisen alkuperän osoittavalle ilmaukselle antama suoja, joka voi merkitä tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoitusta, voi tietyn edellytyksin olla perusteltu yhteisön oikeuden kannalta. Käsitellyssä asiassa tšekkiläinen panimo oli aloittanut Handelsgericht Wienissä menettelyn, jossa se vaati, että wieniläistä juomia myyvää yritystä kielletään pitämästä kaupan American Bud -merkillä olutta, jota valmistaa yhdysvaltalainen panimoyritys, sillä perusteella, että tämän merkin käyttö muista valtioista kuin Tšekin tasavallasta peräisin olevien oluiden osalta oli Itävallan tasavallan ja Tšekkoslovakian sosialistisen tasavallan 1976 tekemän kahdenvälisen sopimuksen määräysten vastaista. Nimitys "Bud" oli tämän sopimuksen mukaisesti suojattu nimitys, joka on siis varattu yksinomaan tšekkiläisille tuotteille. Kun wieniläinen tuomioistuin tiedusteli unionin tuomioistuimelta, millä edellytyksillä nimitys "Bud" voi mainitun kahdenvälisen sopimuksen nojalla saada suojaa Tšekin tasavallassa tuotetun oluen osalta, unionin tuomioistuin totesi, että nimitys Bud saattoi olla tavanomainen ja välillinen maantieteellinen lähtöisyysmerkintä eli nimitys, jossa yhtäältä tuotteen määrätyn laadun, maineen tai muiden ominaisuuksien ja toisaalta sen erityisen maantieteellisen alkuperän välillä ei ole välitöntä yhteyttä, ja toisaalta tämä nimitys ei ole maantieteellinen nimi mutta se on omiaan ainakin ilmaisemaan kuluttajalle, että sillä varustettu tuote on lähtöisin tietystä paikasta, tietyltä alueelta tai tietyistä maasta. Jos Handelsgericht katsoo, että nimitys "Bud" on tavanomainen maantieteellinen lähtöisyysmerkintä, sen on tutkittava, onko nimitys "Bud" Tšekin tasavallassa vallitsevien tosiseikkojen ja käsitysten mukaan kuitenkin omiaan ainakin ilmaisemaan kuluttajalle, että sillä varustettu tuote on lähtöisin tietyltä alueelta tai tietystä paikasta, joka sijaitsee tämän jäsenvaltion alueella, eikä siitä ole tullut tässä jäsenvaltiossa yleisnimen kaltaista. Tällaisessa tilanteessa yhteisön oikeus ei ole esteenä tällaisen merkinnän kansalliselle suojalle eikä tämän suojan laajentamiselle toisen jäsenvaltion alueelle kahdenvälisellä sopimuksella. Nimitystä "Bud" on kuitenkin Handelsgerichtin mukaan pidettävä ennemminkin alkuperämerkintänä tuotteille, joiden erityispiirteet johtuvat niiden alkuperään liittyvistä luontoa ja inhimillisiä tekijöitä koskevista seikoista. Tältä osin Handelsgericht halusi tietää, onko alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen suoja koskeva yhteisön asetus esteenä alkuperänimityksen "Bud" kaltaiselle nimitykselle, jonka rekisteröintiä ei ole haettu kyseisen asetuksen mukaisesti. Tšekin tasavalta haki Euroopan unioniin liittymisensä yhteydessä vain kolmea Česke Budějovicien kaupungissa valmistettuun olueen liittyvää lähtöisyysmerkintää eli lähtöisyysmerkintöjä "Budějovické pivo", "Českobudějovické pivo" ja "Budějovický měštanský ý var", jotka viittaavat "Bud Super Strong" nimiseen vahvaan olueen. Unionin tuomioistuimen mukaan alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen suoja koskevalla asetuksella on tyhjentävä vaikutus niin, että asetus estää sellaisen kyseessä olevien kahdenvälisen sopimusten kaltaisissa kahta jäsenvaltiota sitovissa sopimuksissa säädetyn suojajärjestelmän soveltamisen, jossa annetaan jäsenvaltion oikeuden mukaisesti alkuperänimitykseksi tunnustetulle nimitykselle suoja toisessa jäsenvaltiossa, jossa tällaista suojaa tosiasiallisesti vaaditaan, kun tämän alkuperänimityksen rekisteröintiä ei ole haettu kyseisen asetuksen mukaisesti.

Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus

Unionin tuomioistuin antoi viime vuoden aikana runsaasti tuomioita, jotka koskivat yhtäältä vapaan liikkuvuuden periaatteiden toteuttamista yhteisön säännöstössä ja toisaalta tiettyjen kansallisten lainsäädäntöjen merkitsemää liikkumisen vapauden rajoituksia. Useat asiat koskivat yhtä aikaa useampia vapauksia, minkä vuoksi esittely on parasta suorittaa vapauksittain eikä tuomioittain.

Työntekijöiden sijoittautumisvapauden ja liikkumisvapauden osalta on mainittava unionin tuomioistuimen tuomio asiassa *Consiglio Nazionale degli Ingegneri* (C-311/06, tuomio 29.1.2009), joka liittyy vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä annetun direktiivin¹¹ tulkintaan. Unionin tuomioistuimelle osoitetut ennakkoratkaisukysymykset koskivat tarkemmin ilmaistuna sitä, voiko sellaisen toisen jäsenvaltion viranomaisen myöntämän tutkintotodistuksen vastaavuutta koskevan asiakirjan, jota ei ole annettu mistään kyseisen jäsenvaltion koulutusjärjestelmään kuuluvasta koulutuksesta ja joka ei perustu kokeeseen eikä kyseisessä jäsenvaltiossa hankittuun ammattikokemukseen, haltija vedota mainitun direktiivin säännöksiin ryhtyäkseen harjoittamaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa säänneltyä ammattia. Unionin tuomioistuin vastasi kieltävästi ja totesi, että ammattipätevyyttä osoittavaa asiakirjaa ei voida rinnastaa tässä samassa direktiivissä tarkoitettuun ”tutkintotodistukseen”, ilman että pätevyys on hankittu kokonaan tai osittain sen jäsenvaltion koulutusjärjestelmän yhteydessä, joka on antanut kyseessä olevan asiakirjan. Lisäksi pätevyyttä osoittava asiakirja helpottaa pääsyä ammattiin tai kyseisen ammatin harjoittamista, siltä osin kuin se on osoitus lisäpätevydestä. Unionin tuomioistuimen mukaan sen mahdollistaminen, että henkilö, joka on saanut ainoastaan alkuperäjäsenvaltion antaman asiakirjan, joka ei sellaisenaan mahdollista pääsyä mainittuun säänneltyyn ammattiin, voisi kuitenkin päästä kyseiseen säänneltyyn ammattiin, vaikkei toisessa jäsenvaltiossa saadulla vastaavuuden tunnustamista koskevalla asiakirjalla todisteta lisäpätevyyden tai ammattikokemuksen hankkimista, olisi ristiriidassa sen periaatteen kanssa, jonka mukaan jäsenvaltioilla on edelleen mahdollisuus vahvistaa tarvittava kelpoisuuden vähimmäistaso varmistaakseen alueellaan tarjottavien palvelujen laadun.

Unionin tuomioistuin antoi sijoittautumisvapauden ja siihen liitännäisenä palvelujen tarjoamisen vapauden tai pääomien vapaan liikkuvuuden osalta useita tuomioita, jotka koskivat kansallisia säännöksiä, joiden tavoitteena oli kansanterveyden suojeleminen.

Niistä voidaan mainita kaksi tuomiota, jotka koskivat Italian ja Saksan lainsäädännön säännöksiä siitä, että vain proviisorit voivat omistaa apteekin ja harjoittaa apteekkitoimintaa. Unionin tuomioistuin totesi yhdistetyissä asioissa *Apothekerkammer des Saarlandes ym.* (C-171/07 ja C-172/07, tuomio 19.5.2009), että EY 43 ja EY 48 artikla eivät olleet esteenä tällaiselle säännöstölle. Tällainen muiden kuin proviisorien poissulkemista koskeva sääntö on tosin EY 43 artiklassa tarkoitettu rajoitus, mutta unionin tuomioistuimen mukaan se voidaan kuitenkin oikeuttaa kansanterveyden suojelulla, tarkemmin sanoen tavoitteella, jolla pyritään turvaamaan väestön varma ja laadukas lääkehuolto. Kun otetaan huomioon lääkkeiden hyvin erityinen luonne, joka aiheutuu siitä, että lääkkeiden terapeuttiset vaikutukset erottavat ne olennaisesti muista tavaroista, ja lääkkeiden liiallisen tai virheellisen käytön merkitsemät riskit kansanterveydelle ja sosiaaliturvajärjestelmien rahoitustasapainolle, jäsenvaltiot voivat asettaa lääkkeiden vähittäisjakelusta vastaaville henkilöille tiukkoja vaatimuksia, erityisesti lääkkeiden markkinointia koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen ja voitontavoittelun osalta. Erityisesti on katsottava, että ne voivat varata lääkkeiden vähittäismyynnin lähtökohtaisesti proviisoreille niiden takeiden vuoksi, jotka heidän on esitettävä, ja niiden tietojen vuoksi, jotka heidän on kyettävä antamaan kuluttajille. Unionin tuomioistuin sovelsi vastaavaa arviointia asiassa *komissio vastaan Italia* (C-531/06, tuomio 19.5.2009), jossa se totesi, että Italian tasavalta ei ollut jättänyt noudattamatta EY 43 ja EY 56 artiklan mukaisia velvoitteitaan, kun se oli pitänyt voimassa lainsäädännön, jossa oikeus pitää yksityistä vähittäismyyntiapteekkia oli varattu proviisoritutkinnon suorittaneille luonnollisille henkilöille ja yhtiöille, joiden osakkaina on yksinomaan proviisoreja. Unionin tuomioistuin tuli samaan lopputulokseen sen osalta, että

¹¹ Vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21.12.1988 annettu neuvoston direktiivi 89/48/ETY (EYVL 1989, L 19, s. 16).

farmaseuttisten tuotteiden jakeluyrityksillä ei ollut mahdollisuutta hankkia osakkuuksia kunnallisten apteekkien toimintaa harjoittavista yhtiöistä.

Unionin tuomioistuin totesi sitä vastoin asiassa *Hartlauer* (C-169/07, tuomio 10.3.2009), että EY 43 ja EY 48 artikla olivat esteenä kansallisille säännöksille, joiden mukaan itsenäisenä hammaspoliklinikkana toimivan yksityisen sairaanhoitolaitoksen perustaminen edellyttää lupaa ja tällainen lupa on evättävä, jos suunnitellun laitoksen perustamiselle ei ole tarvetta, kun otetaan huomioon jo olemassa oleva hoitotarjonta, josta huolehtivat sopimuslääkärit. Unionin tuomioistuimen mukaan tällainen lainsäädäntö ei ollut omiaan takaamaan tasokkaiden, tasapainoisten ja kaikkien saatavilla olevien sairaanhoito- ja sairaalapalvelujen turvaamista ja sosiaaliturvajärjestelmän taloudellisen tasapainon vakavan järkkymisen torjumista koskevien tavoitteiden toteuttamista, koska sitä ei ulotettu koskemaan myös yhteisvastaanottoja ja koska se ei perustunut edellytykseen, joka olisi omiaan asettamaan kansallisten viranomaisten harkintavallan käytölle riittävät rajat. Jotta tällainen hallinnollinen ennakkolupajärjestelmä voisi olla oikeutettu, sen on perustuttava objektiivisiin arviointiperusteisiin, jotka eivät ole syrjiviä, jotka ovat etukäteen tiedossa ja joilla varmistetaan, että tällä järjestelmällä voidaan asettaa kansallisten viranomaisten harkintavallan käytölle riittävät rajat. Näin ei kuitenkaan unionin tuomioistuimen mielestä ole, jos uuden hammaspoliklinikan perustamista koskevan luvan myöntäminen riippuu kriteeristä, joka perustuu lääkärikohtaiseen potilaiden lukumäärään, jota ei vahvisteta eikä saateta ennalta asianomaisten tietoon millään tavalla, tai jos hallinnollista ennakkolupaa koskeva järjestelmä perustuu menetelmään, joka voi vaikuttaa haitallisesti asianomaisen lupahakemuksen käsittelyn objektiivisuuteen ja puolueettomuuteen.

Sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden alalta voidaan nostaa esiin asia *komissio vastaan Italia* (C-518/06, tuomio 28.4.2009), joka koski Italian säännöstöä, jossa edellytettiin, että kaikki vakuutusalan yritykset, mukaan lukien ne, joiden sääntömääräinen kotipaikka oli muussa jäsenvaltiossa mutta jotka harjoittivat toimintaa Italiassa, veloitettiin tarjoamaan liikennevakuutus sopimus kaikille sitä haluaville potentiaalille asiakkaille. Unionin tuomioistuin totesi, että Italian tasavalta ei ollut jättänyt noudattamatta EY 43 ja EY 48 artiklan mukaisia velvoitteitaan, kun se oli pitänyt voimassa tällaisen lainsäädännön. On totta, että tällainen sopimuspakko rajoittaa sijoittautumisvapautta ja palvelujen tarjoamisen vapautta. Unionin tuomioistuimen mukaan tällainen rajoitus voidaan kuitenkin oikeuttaa sosiaaliseen suojeluun liittyvällä tavoitteella, jonka pääsisältönä on taata asianmukaisten korvausten suorittaminen tieliikenneonnettomuuksien uhreille. Unionin tuomioistuin totesi erityisesti kyseisen säännösten oikeasuhteisuuden osalta, ettei oikeasuhteisuutta koskevan kriteerin kannalta ole välttämätöntä, että jonkin jäsenvaltion viranomaisten säätämä rajoittava toimenpide vastaisi kaikkien jäsenvaltioiden yhteistä käsitystä yksityiskohtaisista säännöistä kysymyksessä olevan oikeutetun edun suojelemiseksi. Se seikka, että jotkin jäsenvaltiot ovat päättäneet toteuttaa Italian tasavallan käyttöön ottamasta järjestelmästä eroavan järjestelmän taatakseen, että kaikki ajoneuvon omistajat voivat tehdä liikennevakuutus sopimuksen hintaan, joka ei ole kohtuuton, ei näin ollen voi osoittaa sitä, että sopimuspakko ylittäisi sen, mikä on tarpeen tavoiteltujen päämäärien saavuttamiseksi.

On huomattava, että unionin tuomioistuin otti samassa tuomiossa kantaa myös direktiivin 92/49/ETY¹² 9 artiklaan ja totesi, että siinä ei määritellä kotijäsenvaltion suorittaman valvonnan periaatteen soveltamisalaa tyhjentävästi, kun siinä lausutaan, että talouden valvontaan kuuluu ”erityisesti” vakavaraisuuden, vakuutustekninen vastuuvetäminen mukaan lukien, tarkastaminen. Tämän säännöksen ei kuitenkaan voida tulkita osoittavan, että yhteisön lainsäätäjän tarkoituksena olisi ollut

¹² Muuta ensivakuutusta kuin henkivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta sekä direktiivien 73/239/ETY ja 88/357/ETY muuttamisesta 18.6.1992 annettu neuvoston direktiivi 92/49/ETY (EYVL L 228, s. 1).

se, että kotijäsenvaltion yksinomainen valvontavalta ulottuisi myös vakuutusyrietysten kaupallisiin menettelyihin. Tästä seuraa, ettei kyseisessä säännöksessä suljeta pois vastaanottavan jäsenvaltion mahdollisuutta kohdistaa valvontaa niihin yksityiskohtaisiin sääntöihin, joita noudattaen kyseisessä valtiossa sijoittautumisvapauden tai palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella toimivat vakuutusyrietykset määrittävät vakuutusmaksunsa, eikä seuraamusten määräämistä.

Unionin tuomioistuimella oli palvelujen tarjoamisen vapauden alalla mahdollisuus täsmentää oikeuskäytäntöään uhkapeleistä jäsenvaltioissa asiassa *Liga Portuguesa de Futebol Professional ja Baw International* (C-42/07, tuomio 8.9.2009). Tässä tuomiossa unionin tuomioistuin totesi, että EY 49 artikla ei ollut esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa kielletään toimijoita, jotka ovat sijoittautuneet muihin jäsenvaltioihin, joissa ne tarjoavat laillisesti vastaavia palveluja, tarjoamasta uhkapelejä internetissä asianomaisen jäsenvaltion alueella. Unionin tuomioistuimen mukaan tällainen lainsäädäntö muodostaa palvelujen tarjoamisen vapauden rajoituksen, mutta tämän rajoituksen voidaan kuitenkin niiden erityispiirteiden valossa, jotka liittyvät uhkapelien tarjoamiseen internetissä, katsoa olevan oikeutettu petosten ja rikosten ehkäisemistä koskevan tavoitteen perusteella. Unionin tuomioistuin totesi kyseessä olevan järjestelmän tarpeellisuuden tutkimisen osalta, että jäsenvaltiolla oli oikeus katsoa, että yksinomaan sitä seikkaa, että yksityinen toimija tarjoaa laillisesti tämän alan palveluja internetin välityksellä toisessa jäsenvaltiossa, johon se on sijoittautunut ja jossa toimijaan lähtökohtaisesti jo sovelletaan laissa säädettyjä edellytyksiä ja jonka toimivaltaiset viranomaiset valvovat sitä, ei voida pitää riittävänä takeena siitä, että ensin mainitun jäsenvaltion kuluttajia suojataan petoksen ja rikosten vaaralta, kun otetaan huomioon vaikeudet, joita sijoittautumisvaltion viranomaisilla voi olla tällaisessa tilanteessa sen arvioimisessa, mikä on toimijoiden ammattiin liittyvien ominaisuuksien ja rehellisyyden taso. Koska kuluttajan ja palvelujen tarjoajan välillä ei ole suoraa yhteyttä, internetin välityksellä pelattavat rahapelit sisältävät lisäksi palvelujen tarjoajien mahdollisten kuluttajiin kohdistuvien petosten osalta vaaroja, jotka ovat luonteeltaan erilaisia ja vakavampia verrattuna näiden pelien perinteisiin markkinoihin. Ei voida myöskään sulkea pois sitä mahdollisuutta, että toimija, joka sponsoroi tiettyjä urheilukilpailuja, joiden osalta hän järjestää vedonlyöntiä, ja tiettyjä näihin kilpailuihin osallistuvia joukkueita, on tilanteessa, jonka johdosta kyseinen toimija voi vaikuttaa suoraan tai epäsuorasti kilpailujen tulokseen ja näin ollen lisätä tuottoaan.

Palvelujen tarjoamisen vapauden ja pääomien vapaan liikkuvuuden osalta on huomattava yhdistetyt asiat *X ja Passenheim-van Schoot* (C-155/08 ja C-157/08, tuomio 11.6.2009), jotka koskivat Alankomaiden lainsäädännössä säädettyä jälkiverotusajakaa silloin, kun säästötalletuksia ja niiden perusteella saatuja tuloja on salattu kansallisilta veroviranomaisilta. Unionin tuomioistuin totesi tältä osin, että EY 49 ja EY 56 artikla eivät estäneet sitä, että jäsenvaltio soveltaa pidempää jälkiverotusajakaa jossain toisessa jäsenvaltiossa pidettyihin varoihin kuin tässä ensiksi mainitussa jäsenvaltiossa pidettyihin varoihin silloin, jos tämän jäsenvaltion veroviranomaisilla ei ollut mitään sellaista tietoa, jonka perusteella ne olisivat voineet käynnistää tutkimuksen. Sillä seikalla, että tämä toinen jäsenvaltio soveltaa pankkisalaisuutta, ei ole merkitystä tältä osin. Unionin tuomioistuimen mukaan nämä artiklat eivät olleet myöskään esteenä sille, että tällaisessa tapauksessa sakko, joka määrätään kyseisten ulkomaisten varojen ja tulojen salaamisen perusteella, laskettiin suhteessa jälkiveron määrään ja tämän pidemmän ajanjakson perusteella. Unionin tuomioistuin totesi, että vaikka tällainen lainsäädäntö muodosti samalla sekä palvelujen tarjoamisen vapauden että pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksen, se voi kuitenkin olla perusteltu sen vuoksi, että oli tarpeen taata verovalvonnan tehokkuus ja ehkäistä veropetoksia, edellyttäen, että suhteellisuusperiaatetta noudatetaan. Unionin tuomioistuin esitti viimeksi mainitun seikan osalta, että sellaisen tiedon puuttuessa, jonka perusteella jäsenvaltion veroviranomaiset voisivat käynnistää tutkimuksen, tämän jäsenvaltion on mahdotonta kääntyä kyseisen toisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten puoleen, jotta nämä toimittaisivat ensiksi mainitulle jäsenvaltiolle tietoja, jotka ovat tarpeen veron määrän asianmukaiseksi määräämiseksi. Sitä vastoin silloin, kun jäsenvaltion

veroviranomaisilla oli tietoja, joiden perusteella ne olisivat voineet kääntyä muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten puoleen, pelkkä se seikka, että kyseiset veronalaiset erät sijaitsevat jossain toisessa jäsenvaltiossa, ei oikeuta yleisesti soveltamaan pidennettyä jälkiverotusaikaa, joka ei mitenkään riipu siitä ajasta, jota tarvitaan, jotta voidaan tehokkaasti turvautua näihin keskinäistä apua koskeviin järjestelmiin.

Pääomien vapaan liikkuvuuden osalta unionin tuomioistuin antoi kaksi ratkaisua, joihin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kyseessä on ensinnäkin asia *Persche* (C-318/07, tuomio 27.1.2009), joka koski yleishyödyllisille laitoksille tehtyjen lahjoitusten problematiikkaa. Unionin tuomioistuin täsmensi aluksi, että tällaiset lahjoitukset kuuluvat pääomien vapaata liikkuvuutta koskevien EY:n perustamissopimuksen määräysten soveltamisalaan, vaikka ne olisi annettu päivittäistavaroista muodostuvina tavaralahjoituksina, ja totesi sitten, että EY 56 artiklan kanssa on ristiriidassa sellainen jäsenvaltion lainsäädäntö, jonka nojalla oikeus vähentää verotuksessa yleishyödyllisiksi tunnustetuille laitoksille annetut lahjoitukset annetaan vain kyseessä olevan jäsenvaltion alueelle sijoittautuneille laitoksille annettujen lahjoitusten osalta ilman, että verovelvolliselle annettaisiin mitään mahdollisuutta osoittaa, että toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneelle laitokselle annettu lahjoitus täyttää kyseisessä lainsäädännössä tällaisen edun myöntämiseksi asetetut edellytykset. Unionin tuomioistuimen mukaan on totta, että jäsenvaltio voi lahjoitusten verovähennyskelpoisuutta koskevan lainsäädäntönsä puitteissa kohdella eri tavoin sen alueelle sijoittautuneita, yleishyödyllisiksi tunnustettuja laitoksia ja muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneita laitoksia, jos viimeksi mainituilla on eri tavoitteet kuin tämän jäsenvaltion lainsäädännössä säädetyt. Jäsenvaltioon sijoittautunut laitos, joka täyttää toisessa jäsenvaltiossa veroedun saamiseksi asetetut edellytykset, on kuitenkin viimeksi mainitun jäsenvaltion kyseisten yleishyödyllisten toimintojen edistämiseksi myöntämien veroetujen suhteen tilanteessa, joka on rinnastettavissa niiden yleishyödyllisiksi tunnustettujen laitosten tilanteeseen, jotka ovat sijoittautuneet viimeksi mainittuun jäsenvaltioon. Unionin tuomioistuimen mukaan edellä mainittuun lainsäädäntöön perustuva erilainen kohtelu on pääomien vapaan liikkuvuuden este. Tätä rajoitusta ei voida oikeuttaa tarpeella säilyttää verovalvonnan tehokkuus eikä veropetosten torjunnalla. Viimeksi mainitun seikan osalta unionin tuomioistuin kuitenkin täsmensi, että verotusjäsenvaltiolla on kolmannessa maassa sijaitsevien yleishyödyllisten laitosten osalta lähtökohtaisesti oikeus kieltäytyä myöntämästä tällaista veroetua, jos muun muassa sen vuoksi, että kyseisellä kolmannella maalla ei ole sopimusperusteista velvollisuutta antaa tietoja, osoittautuu mahdottomaksi saada kyseiseltä maalta tarvittavia tietoja.

Toiseksi on mainittava asia *Woningstichting Sint Servatius* (C-567/07, tuomio 1.10.2009), joka liittyi pyyntöön tulkita perustamissopimuksen määräyksiä pääomien vapaasta liikkuvuudesta sen arvioimiseksi, onko Alankomaiden asuntotarjonnan edistämiseksi annettu lainsäädäntö sopusoinnussa näiden määräysten kanssa. Tämän lainsäädännön perusteella asuntomarkkinoilla toimivien alankomaalaisten hyväksytyjen laitosten oli alistettava rajat ylittävät kiinteistösijoitushankkeensa hallinnolliseen ennakkolupamenettelyyn ja osoitettava, että kyseiset sijoitukset toteutettiin Alankomaiden asuntomarkkinoiden hyväksi. Unionin tuomioistuimen mukaan tällainen rajoitus merkitsee pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitusta. Unionin tuomioistuin myönsi, että jäsenvaltion sosiaalista asuntotuotantoa koskevaan politiikkaan ja sen rahoitukseen liittyvät vaatimukset voivat olla yleistä etua koskevia pakottavia syitä ja siten oikeuttaa tällaisen rajoituksen. Unionin tuomioistuin täsmensi kuitenkin, että hallinnollisella ennakkolupajärjestelmällä ei voida oikeuttaa sellaista kansallisten viranomaisten harkintavaltaan perustuvaa käyttäytymistä, joka on omiaan viemään yhteisön oikeuden säännöksiltä ja määräyksiltä tehokkaan vaikutuksen. Jotta tällainen järjestelmä voisi siis olla oikeutettu, sen on perustuttava objektiivisiin arviointiperusteisiin, jotka eivät ole syrjiviä, jotka ovat etukäteen tiedossa ja joilla varmistetaan, että tällä järjestelmällä voidaan

asettaa kansallisten viranomaisten harkintavallan käytölle riittävät rajat, minkä tarkastaminen on kansallisen tuomioistuimen tehtävä.

Liikenne

Unionin tuomioistuin joutui yhdistetyissä asioissa *Sturgeon ym. sekä Böck ja Lepuschitz* (C-402/07 ja C-432/07, tuomio 19.11.2009) ottamaan kantaa lennon myöhästymisen käsitteeseen asetuksen (EY) N:o 281/2004¹³ asiayhteydessä. Mainitussa asetuksessa säädetään kiinteämääräisestä korvauksesta lennon peruuttamisen mutta ei lennon myöhästymisen tilanteessa. Asian olivat saattaneet ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen käsiteltäväksi matkustajat, jotka vaativat tätä kiinteämääräistä korvausta sen perusteella, että he olivat saapuneet määränpäälentokentälle 22 ja 25 tuntia ennakoitua saapumisaikaa myöhemmin.

Unionin tuomioistuin katsoi ensinnäkin, että lentoa ei yksin myöhästymisen keston, vaikka se olisi pitkäkin, perusteella voida pitää peruutettuna. Myöhästynyttä lentoa ei voida myöhästymisen kestosta riippumatta pitää peruutettuna, jos lähtöaikaa lukuun ottamatta kaikki muut lennon osatekiöt, erityisesti reitti, pysyvät alkuperäiseen aikatauluun verrattuna muuttumattomina.

Unionin tuomioistuin totesi korvauksen saamista koskevan oikeuden osalta, että matkustajat, joiden lento on peruutettu, ja matkustajat, joiden lento on viivästynyt, kärsivät samanlaisen vahingon, joka muodostuu ajan menetyksestä, ja he ovat siten toisiinsa rinnastettavissa tilanteissa, jolloin erilaiselle kohtelulle ei ole perustetta. Unionin tuomioistuin totesi, että viivästyneiden lentojen matkustajat voidaan rinnastaa peruutettujen lentojen matkustajiin korvausta koskevan oikeuden soveltamisen kannalta, ja myös he voivat vaatia kiinteämääräistä korvausta lentoyhtiöltä silloin, kun he saapuvat lopulliseen määränpäähänsä vähintään kolme tuntia ennakoitua saapumisaikaa jälkeen, ellei myöhästymisen aiheutunut poikkeuksellisista olosuhteista. Tältä osin unionin tuomioistuin huomautti, että lentokoneessa ilmennyt teknistä vikaa ei voida pitää poikkeuksellisenä olosuhteena, jollei tämä vika johdu tapahtumista, jotka eivät luonteensa tai alkuperänsä perusteella liity kyseisen lentoyhtiön tavanomaiseen toiminnan harjoittamiseen ja jotka eivät ole tämän tosiasiallisesti hallittavissa.

Kilpailusäännöt

Unionin tuomioistuin totesi asiassa *X BV* (C-429/07, tuomio 11.6.2009) yleisellä tasolla, että komissio voi omasta aloitteestaan esittää kirjallisia huomautuksia jäsenvaltion tuomioistuimessa menettelyssä, joka koskee komission EY 81 tai EY 82 artiklan rikkomisen vuoksi määräämän sakon vähennyskelpoisuutta. Perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta annetun asetuksen (EY) N:o 1/2003¹⁴ 15 artiklassa, jonka otsikko on ”Yhteistyö kansallisten tuomioistuinten kanssa”, säädetään komissiolle määräytyissä olosuhteissa kuuluvasta mahdollisuudesta osallistua kansallisissa tuomioistuimissa vireillä olevien asioiden käsittelyyn. Unionin tuomioistuin täsmensi, että edellytykseksi sille, että komissio voi omasta aloitteestaan esittää kirjallisia huomautuksia mainituille tuomioistuimille, on asetettu ainoastaan se, että EY 81 ja EY 82 artiklan johdonmukainen soveltaminen tätä edellyttää. Tämä edellytys voi täyttyä myös tilanteessa, jossa kyseessä olevaa oikeudenkäyntiä ei käydä EY 81 tai EY 82 artiklan soveltamisesta.

¹³ Matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 261/2004 (EUVL L 46, s. 1).

¹⁴ Perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1/2003 (EYVL L 1, s. 1).

Lisäksi koska sakot ja EY 81 ja EY 82 artiklan soveltaminen ovat olennaisella tavalla sidoksissa toisiinsa, kansallisten tai yhteisön kilpailuviranomaisten EY 83 artiklan 2 kohdan a alakohdan perusteella määräämien sakkojen tehokkuus on edellytys EY 81 ja EY 82 artiklan johdonmukaiselle soveltamiselle. Tästä seuraa, että päätös, jonka jäsenvaltion tuomioistuin antaa menettelyssä, joka koskee mahdollisuutta vähentää verotettavasta voitosta sakko tai osa sakosta, jonka komissio on määrännyt EY 81 tai EY 82 artiklan rikkomisen vuoksi, saattaa vaikuttaa kielteisesti kilpailunvastaisen menettelyjen perusteella määrättävien seuraamusten tehokkuuteen ja vaarantaa näin EY 81 ja EY 82 artiklan johdonmukaisen soveltamisen. Tästä syystä unionin tuomioistuin totesi, että tällaisessa tilanteessa asetuksen (EY) N:o 1/2003 15 artiklassa annetaan komissiolle lupa esittää kirjallisia huomautuksia kansalliselle tuomioistuimelle.

Kartellien osalta unionin tuomioistuimelle tarjoutui yhdistetyissä asioissa *GlaxoSmithKline vastaan komissio* (C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ja C-519/06 P, tuomio 6.10.2009) mahdollisuus ottaa kantaa sellaisten sopimusten, joilla pyrittiin rajoittamaan lääkkeiden rinnakkaiskauppaa, yhteensopivuuteen EY 81 artiklan kanssa.¹⁵ Unionin tuomioistuin katsoi, että sopimuksilla, joilla pyritään estämään tai rajoittamaan rinnakkaiskauppaa, pyritään lähtökohtaisesti estämään kilpailua, ja että tätä periaatetta sovelletaan myös lääkealaan. Toteamukseen siitä, että sopimuksen tarkoitus on kilpailunvastainen, ei näin ollen vaadita, että sopimus aiheuttaa haittaa loppukuluttajille. Lisäksi unionin tuomioistuin huomautti, että jotta sopimukselle voitaisiin myöntää poikkeus EY 81 artiklan 3 kohdan nojalla, sen on osaltaan tehostettava tuotantoa tai tavaroiden jakelua taikka edistettävä teknistä tai taloudellista kehitystä. Tällä edistämishäällä ei tarkoiteta niitä kaikkia etuja, joita tähän sopimukseen osallistuvat yritykset saavat siitä toiminnalleen, vaan sellaista huomattavaa objektiivista hyötyä, joka voi korvata sopimuksesta kilpailulle aiheutuvat haitat. Komissio voi siten suorittaa tulevaisuuteen kohdistuvan arvioinnin. Perusteeksi riittää se, että komissio on vakuuttunut siitä, että tällaisen hyödyn syntyminen on todennäköistä. Unionin tuomioistuin täsmensi myös, että koska sopimuksen tutkiminen sen määrittämiseksi, myötävaikuttaako se tuotannon tai tavaroiden jakelun tehostamiseen tai teknisen tai taloudellisen kehityksen edistämiseen ja aiheuttaako kyseinen sopimus huomattavaa objektiivista hyötyä, on suoritettava niiden tosiseikkoja koskevien perustelujen ja todisteiden valossa, jotka on esitetty poikkeuslupahakemuksen yhteydessä, se voi edellyttää sen alan, jota sopimus koskee, ominaisuuksien ja mahdollisten erityispiirteiden huomioon ottamista, jos nämä ominaisuudet ja erityispiirteet ovat ratkaisevia tutkimuksen lopputuloksen kannalta. Tällainen huomioon ottaminen ei merkitse sitä, että selvitysvastuu käännettäisiin, vaan sillä varmistetaan yksinomaan se, että poikkeuslupahakemuksen tutkiminen suoritetaan hakijan esittämien asianmukaisten tosiseikkoja koskevien perustelujen ja todisteiden valossa.

Unionin tuomioistuin pohti asiassa *Archer Daniels Midland vastaan komissio* (C-511/06 P, tuomio 9.7.2009), joka koski sitruunahappoalan kiellettyä kartellia, kartellin johtajaksi luokittelun seurauspuolustautumisoikeuden kannalta. Tällaisella luokittelulla on huomattavia vaikutuksia yritykselle määrättävän sakon määrään. Kyse on ensinnäkin raskauttavasta olosuhteesta ja toisaalta seikasta, joka sulkee lähtökohtaisesti pois sakon määrän hyvin huomattavan alentamisen yhteistyön johdosta. Unionin tuomioistuin totesi, että vaikka komission asiana ei ole väitetiedoksiannossa ilmoittaa, miten se aikoo käyttää näitä seikkoja sakon määrän määrittämisessä eikä erityisesti myöskään sitä, onko sen tarkoituksena luokitella yritys näiden seikkojen perusteella kartellin johtajaksi, sen on kuitenkin ilmoitettava nämä tosiseikat. Kuitenkin jos ne asiakirjat ja todistukset, joihin ne seikat, joiden perusteella luokittelu kartellin johtajaksi on tehty, perustuvat, koostuvat sellaisten henkilöiden antamista todistuksista, jotka ovat olleet epäilyinä rikkomusta koskevassa

¹⁵ Monenkeskisten toimien, joilla rajoitetaan lääketuotteiden rinnakkaiskauppaa, arvioimisesta EY 82 artiklan kannalta katso yhdistetyissä asioissa C-468/06–C-478/06, *Sot. Lélos kai Sia*, 16.9.2008 annettu tuomio, Kok. 2008, s. I-7139.

menettelyssä ja jotka ovat siten subjektiivisia, näiden asiakirjojen liittäminen väitetiedoksiantoon mainitsematta niitä nimenomaisesti tiedoksiannon tekstissä ei mahdollista sitä, että yritys voisi arvioida komission kullekin näistä todisteista antamaa luotettavuutta, kiistää niiden luotettavuuden sekä käyttää tämän seurauksena tehokkaasti oikeuksiaan. Menettelemällä näin komissio loukkaa kyseisen yrityksen puolustautumisoikeuksia. Se ei voi siten esittää näitä seikkoja perusteluna yrityksen luokitteluksi kartellin johtajaksi. Lisäksi jos väitetiedoksianto ei sisällä muita todistusseikkoja, joiden avulla tämä luokittelu voitaisiin perustella, komissio ei voi sulkea suoralta kädeltä pois sakon määrän huomattavaa vähentämistä silloin, kun yritys tekee yhteistyötä. Lisäksi unionin tuomioistuin vahvisti tässä samassa asiassa, että rikkomisen lopettamisesta heti komission ensimmäisten toimenpiteiden jälkeen ei automaattisesti seuraa sakon määrän alentaminen. Se huomautti myös, että rikkomisen todellinen vaikutus markkinoihin on tekijä, joka on otettava huomioon, kun rikkomisen vakavuutta arvioidaan.

Unionin tuomioistuin totesi yhdistetyissä asioissa *Erste Bank der österreichischen Sparkassen vastaan komissio*, 24.9.2009 antamassaan tuomiossa (C-125/07 P, C-133/07 P, C-13707 P ja C-137/05 P), joka annettiin *Lombard-klubin* asiassa tehdyn valituksen seurauksena, että se, että yhteistoimintajärjestelyn tavoitteena on ainoastaan tuotteiden markkinointi yhdessä jäsenvaltiossa, ei riitä sulkemaan pois sitä mahdollisuutta, että yhteistoimintajärjestely vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Koska tällainen yhteistoimintajärjestely on jo luonteeltaan sellainen, että se lujittaa kansallisten markkinoiden eristämistä ja haittaa näin EY:n perustamissopimuksessa tavoiteltua taloudellista vuorovaikutusta, syntyy vahva oletus siitä, että jäsenvaltioiden väliseen kauppaan vaikutetaan, ja tämä oletus voidaan sivuuttaa ainoastaan siinä tapauksessa, että sopimuksen ominaisuuksien ja siihen liittyvän taloudellisen asiayhteyden tutkimus osoittaa asian olevan toisin.

Unionin tuomioistuin täsmensi lisäksi, että komissio ei ole siinä tapauksessa, että kilpailusääntöjä rikkoo tytäryhtiö, velvollinen varmistamaan ensisijaisesti siitä, täyttyvätkö edellytykset sille, että rikkominen luetaan yrityksen emoyhtiön syyksi. Komissio voi päättää määräävänsä seuraamuksen joko kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneelle tytäryhtiölle tai emoyhtiölle, jonka määräysvallassa tytäryhtiö oli kyseisen ajanjakson aikana.

Sakkojen määrän määrittämisen osalta unionin tuomioistuin totesi ensinnäkin, että horisontaalista hintakartellia, joka koskee pankkitoimialan kaltaista merkittävää talouden alaa, ei voida jättää luokittelematta erittäin vakavaksi kilpailusääntöjen rikkomiseksi, olipa asiayhteys mikä tahansa. Se täsmensi tämän jälkeen, että unionin yleinen tuomioistuin ei, toisin kuin kantajat väittivät, perustanut rikkomisen vakavuuden arviointia yksin kartellin täytäntöönpanoon vaan se totesi sillä olleen todellista vaikutusta markkinoihin. Lisäksi unionin tuomioistuin arvioi, että sakkojen suuruuden määrittämisen kannalta se, että komissio ottaa huomioon ryhmän muodostavien yritysten markkinaosuudet pankkiryhmittymässä johtavan roolin ottaneiden yhtiöiden sijoittelussa eri luokkiin, ei merkitse ryhmän jäsenten lainvastaisen menettelyn lukemista johtavien yritysten syyksi. Kyse on toimenpiteestä, jolla on tarkoitus varmistaa, että johtaville pankeille määrättävien sakkojen taso heijastaa asianmukaisesti niiden oman rikkomisen vakavuutta. Unionin tuomioistuin huomautti lopuksi sakon alennuksen suuruuden osalta, että sen asiana ei ole korvata unionin yleisen tuomioistuimen harkintaa omallaan viimeksi mainitun käytettyä täyttä toimivaltaansa.

Unionin tuomioistuin antoi kaksi merkittävää määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevaa tuomiota.

Unionin tuomioistuin pysytti France Télécomin valituksesta huolimatta unionin yleisen tuomioistuimen asiassa *France Télécom vastaan komissio* 30.1.2007 antaman tuomion (T-340/03, Kok. 2007, s. II-107), jolla hylättiin kanne komission päätöksestä, jolla tälle yhtiölle määrättiin 10,35 miljoo-

tarkoitetuilla nopeiden internetyhteyksien markkinoilla. Tämä yhtiö väitti, että yleinen tuomioistuin oli rikkonut EY 82 artiklaa, kun se katsoi, ettei tappioiden takaisin saamista koskevan mahdollisuuden osoittamista voida pitää välttämättömänä ennakoedellytyksenä sen toteamiselle, että kyseessä on saalistushinnoittelu. Unionin tuomioistuin vastasi tähän väitteeseen toteamalla, että tämä mahdollisuus on välttämätön edellytys sen toteamiselle, että tällaista hinnoittelua on pidettävä määräävän aseman väärinkäyttönä. Tällainen mahdollisuus on vain yksi seikka, jolla on merkitystä arvioitaessa sitä, onko kyseessä olevaa käytäntöä pidettävä määräävän aseman väärinkäyttönä siltä osin kuin käytäntö on sellainen, että sen avulla kyetään esimerkiksi sulkemaan pois muuttuvien kustannusten keskiarvon alittavien hintojen soveltamistapauksessa muut taloudelliset tarkoitukset kuin kilpailijan syrjäyttäminen tai osoittamaan kokonaiskustannusten keskiarvon alittavien mutta muuttuvien kustannusten keskiarvon ylittävien hintojen soveltamistapauksessa kilpailijan syrjäyttämiseen tähtäävän suunnitelman olemassaolo. Unionin tuomioistuimen mukaan se, ettei tappioiden takaisin saaminen ole missään tapauksessa mahdollista, ei riitä sulkemaan pois sitä, että kyseessä oleva yritys onnistuisi vahvistamaan määräävää asemaansa muun muassa sen johdosta, että joku tai jotkut sen kilpailijoista poistuu tai poistuvat markkinoilta, jolloin kilpailu markkinoilla, joiden kilpailuaste on jo heikentynyt juuri kyseessä olevan yrityksen olemassaolon vuoksi, heikentyy entisestään, ja että kuluttajat kärsivät vahinkoa siitä, että heidän valinnanmahdollisuutensa vähenevät.

Unionin tuomioistuin huomautti asiassa *Der Grüne Punkt - Duales System Deutschland vastaan komissio* (C-385/07 P, tuomio 18.7.2009) ensinnäkin, että tuomion antamiseen kuluneen ajan kohtuullisuutta on arvioitava sellaisten kuhunkin asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, kuten asian monimutkaisuus ja se, miten asianosaiset ovat menetelleet. Se katsoi, että kun oikeusriita koskee sitä, onko kilpailusääntöjä rikottu, oikeusvarmuuden perusperiaate, jota on sovellettava talouden toimijoihin, ja pyrkimys varmistaa, ettei kilpailu vääristy sisämarkkinoilla, ovat huomattavan merkityksellisiä paitsi valittajalle itselleen ja sen kilpailijoille, myös kolmansille, kun otetaan huomioon niiden oikeussubjektien suuri määrä, joihin asia vaikuttaa, ja kyseessä olevat taloudelliset intressit. Unionin yleisessä tuomioistuimessa käydyn menettelyn, joka koski yrityksen, joka vaati korvausta erityisen laajalle levinneestä logonsa käytöstä, määräävän markkina-aseman väärinkäyttöön liittyvää oikeusriitaa, noin viiden vuoden ja kymmenen kuukauden kesto ei vastannut kohtuullisen käsittelyajan noudattamista koskevia vaatimuksia, kun otetaan huomioon sen tuloksen mahdolliset vaikutukset, koska pitkää kestoja ei voida perustella millään asiaan liittyvällä seikalla, kuten oikeusriidan monitahoisuudella, osapuolten käyttäytymisellä, osapuolten aiheuttamilla menettelyllisillä viivästyksillä tai sillä, että unionin yleinen tuomioistuin olisi ryhtynyt prosessinjohto- tai selvittelytoimiin. Unionin tuomioistuin esitti kuitenkin, että vaikka se, että unionin yleinen tuomioistuin jätti noudattamatta kohtuullista käsittelyaikaa, on menettelyvirhe, unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 61 artiklan ensimmäistä kohtaa on kuitenkin tulkittava ja sovellettava asianmukaisella tavalla. Vaikka ei ollut viitteitä siitä, että kohtuullisen käsittelyajan noudattamatta jättämisellä olisi ollut vaikutusta asiassa annetun ratkaisun sisältöön, riidanalaisen tuomion kumoaminen ei poistaisi sitä, että unionin yleinen tuomioistuin oli loukannut tehokkaan oikeussuojan periaatetta. Lisäksi kun otetaan huomioon tarve noudattaa yhteisön kilpailuoikeutta, ei voida hyväksyä sitä, että kantaja voisi yksin kohtuullisen käsittelyajan noudattamatta jättämisen perusteella kyseenalaistaa rikkomisen tapahtumisen, vaikka kaikki ne perusteet, jotka se on esittänyt unionin yleisen tuomioistuimen tästä rikkomisesta ja siihen liittyvästä hallinnollisesta menettelystä tekemistä toteamuksista, on hylätty perusteettomina. Sen sijaan se, ettei unionin yleinen tuomioistuin noudattanut kohtuullista käsittelyaikaa, voi antaa aiheen esittää yhteisölle korvausvaatimus EY 235 artiklan ja EY 288 artiklan toisen kohdan mukaisesti nostettavalla kanteella.

Valtiontuen osalta oikeuskäytäntö täydentyi useilla tuomioilla. Unionin tuomioistuimella oli valitusasiassa *3 F vastaan komissio* (C-319/07 P, tuomio 9.7.2009) tilaisuus hioa tukiin liittyvää kumoamiskannejärjestelmää koskevaa oikeuskäytäntöään sellaisten tilanteiden osalta, joissa kanteen

nostaa ulkopuolinen, tuen saajasta erillinen taho. Pääasia koski Tanskan tärkeimmän työntekijäjärjestön vaatimusta kumota komission päätös, jolla EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua muodollista tutkintamenettelyä aloittamatta julistettiin yhteismarkkinoille soveltuvaksi sellainen valtiontuki, joka myönnettiin verovapautuksena merimiehille, jotka työskentelevät aluksissa, jotka oli merkitty Tanskan kansainväliseen alusrekisteriin, ja jonka avulla oli tarkoitus säilyttää kansallisen lipun alla sellaiset alukset, jotka saatettiin siirtää mukavuuslipun alle. Unionin yleinen tuomioistuin oli jättänyt työmarkkinajärjestön kanteen tutkimatta ja katsonut, ettei riidanalainen päätös koskenut kantajaa tai sen jäseniä erikseen.

Tuomiossaan unionin tuomioistuin huomautti ensinnäkin, että kanne muodollisen tutkintamenettelyn aloittamatta jättämistä koskevan päätöksen kumoamiseksi voidaan ottaa tutkittavaksi, jos kantajaa on pidettävä EY 88 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna osapuolena, jonka menettelyllisiä oikeuksia kanteella pyritään turvaamaan. Tästä seuraa, että ei ole poissuljettua, että työntekijöiden ammattijärjestö katsotaan EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuksi osapuoleksi, jota asia koskee, jos se osoittaa, että tuen myöntäminen saattaa vaikuttaa sen itsensä tai sen jäsenten intresseihin.

Unionin tuomioistuin korosti tältä osin, että kysymys oli siitä, onko tämän tuen myöntäminen vaikuttanut valittajan kilpailuasemaan muihin ammattijärjestöihin nähden. Siitä, että työmarkkinajärjestöjen ja työntekijöiden välinen sopimus voitaisiin luonteensa, kohteensa ja sosiaalipoliittisten päämäärien, joihin sillä tähdätään, vuoksi jättää EY 81 artiklan 1 kohdan määräysten soveltamisalan ulkopuolelle, ei voida johtaa, että työehtosopimusneuvottelut tai niissä mukana olleet osapuolet on myös täysin ja automaattisesti rajattava valtiontukiasioissa sovellettavien perustamisoppimuksen määräysten ulkopuolelle tai että kumoamiskanne, jonka tällaiset osapuolet saattaisivat nostaa, olisi lähes automaattisesti jätettävä tutkimatta siitä syystä, että ne ovat olleet mukana näissä neuvotteluissa. Sen mahdollisuuden automaattinen poissulkeminen, että ammattijärjestö saisi osoittaa, että se on EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu osapuoli, jota asia koskee, vetoamalla rooliinsa työehtosopimusneuvotteluissa ja sellaisten kansallisten verotuksellisten toimenpiteiden vaikutukseen tähän rooliin, jotka komissio on katsonut yhteismarkkinoille soveltuvaksi, olisi omiaan vaarantamaan ne samat sosiaalipoliittiset päämäärät, joita erityisesti EY 136 artiklan ensimmäisessä kohdassa ja EY 138 artiklan 1 kohdassa tarkoitetaan.

Unionin tuomioistuin arvioi lisäksi, että vaikka ei ole poissuljettua, että tuensaajarytymien työntekijöiden edunvalvontaelimet voisivat EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuina osapuolina, joita asia koskee, esittää komissiolle huomautuksensa sosiaalisista seikoista, jotka se voi tarvittaessa ottaa huomioon, unionin tuomioistuinten on käsiteltävänä olevassa tapauksessa sen arvioimiseksi, riittävätkö kantajan yhteisön suuntaviivoista meriliikenteen valtiontuelle johtamat väitteet antamaan sille EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua asemaa, jota asia koskee, tutkittava kyseisiin toimiin liittyvät sosiaaliset seikat mainittujen yhteisön suuntaviivojen, jotka sisältävät lailliset edellytykset riidanalaisen valtiontuen yhteismarkkinoille soveltuvuuden arvioimiseksi, valossa.

Unionin tuomioistuin totesi asiassa *komissio vastaan Italia ja Wam (C-494/06 P, tuomio 30.4.2009)* unionin yleisen tuomioistuimen antamasta tuomiosta, jolla hylättiin komission päätös perustelujen puutteellisuuden vuoksi, tehdyn valituksen seurauksena, että unionin yleinen tuomioistuin oli aivan oikein katsonut, että sellaisten yleisluonteisten perustelujen, jotka perustuvat *Tubemeuse*-tapauksesta (C-142/87, Kok. 1990, s. I-959) johdettavien periaatteiden toistamiseen, ei voida sellaisenaan katsoa vastaavan EY 253 artiklassa asetettuja vaatimuksia, kun otetaan huomioon käsiteltävänä olleen asian tilanne. Unionin tuomioistuimen mukaan sellaisten tukien, joilla on korkotukilainojen avulla tarkoitus rahoittaa kolmansien maiden markkinoille pääsystä aiheutuvia kustannuksia, ja joiden avustusekvivalentti on suhteellisen vähäinen, vaikutus yhteisön sisäiseen kauppaan ja kilpailuun ei ole kovin helposti havaittavissa, minkä vuoksi komission on perusteltava päätöksensä yksityiskohtaisemmin. Niinpä yksin se seikka, että tuensaajarytymis toimii yhteisön

sisämarkkinoilla ja vie merkittävän osan tuotannostaan unionin ulkopuolelle, ei tällaisten tukien osalta riitä osoittamaan mainittuja vaikutuksia.

Unionin tuomioistuin totesi asiassa *Uteca* (C-222/07, tuomio 5.3.2009), että EY 87 artiklaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion toimenpide, jolla televisiolähetystoiminnan harjoittajat veloitetaan osoittamaan viisi prosenttia liiketoimintansa tuloista eurooppalaisten elokuvien ja tv-elokuvien ennakkorahoitukseen ja erityisesti 60 prosenttia tästä viidestä prosentista teoksille, joiden alkuperäiskieli on jokin kyseisen jäsenvaltion virallisista kielistä, ei merkitse kyseisen jäsenvaltion elokuva-alalle annettavaa valtiontukea. Unionin tuomioistuin selitti, että kyseessä olevasta toimenpiteestä seuraavaa etua asianomaisen jäsenvaltion elokuva-alalle ei voida pitää etuna, jonka jäsenvaltio on myöntänyt suoraan tai nimeämiensä tai perustamiensa julkisten tai yksityisten elinten välityksellä. Etu seuraa yleisestä säännöksestä, jolla televisiolähetystoiminnan harjoittajat, riippumatta siitä, ovatko ne julkisia tai yksityisiä, veloitetaan osoittamaan osuus liiketoimintansa tuloista elokuvien ja tv-elokuvien ennakkorahoitukseen. Unionin tuomioistuimen mukaan esillä olleessa asiassa ei voida katsoa, että kyseessä oleva etu riippuisi julkisen vallan tällaisiin toimijoihin kohdistamasta valvonnasta tai julkisen vallan asettamista, kyseisiä toimijoita koskevista säännöistä.

Verotus

Tällä alalla on nostettava esiin asia *TNT Post UK* (C-357/07, tuomio 23.4.2009), jossa unionin tuomioistuin saattoi arvonlisäveroa koskevassa asiassa täsmentää kuudennen direktiivin 77/388/EY¹⁶ 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdassa mainittua ”julkista postilaitosta” koskevan verovapautuksen soveltamisalaa. Pääasian oikeusriidassa TNT Post, joka tarjoaa ”tuotantoketjun alkupään palveluja” arvonlisäveron alaisen yrityspostin postinjakelussa, riitautti Royal Mailin, joka on ainoa postin yleispalvelujen tarjoaja Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja jonka yhtiöjärjestyksestä tai velvoitteista ei ole muutettu sen jälkeen, kun postimarkkinat vapautettiin tässä valtiossa vuonna 2006, tarjoamien postipalvelujen verosta vapauttamisen laillisuuden. Unionin tuomioistuin totesi ennakkoratkaisupyynnön seurauksena antamassaan tuomiossa, että edellä mainitun 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdassa olevalla käsitteellä ”julkinen postilaitos” tarkoitetaan julkisia tai yksityisiä toimijoita, jotka sitoutuvat huolehtimaan jäsenvaltiossa kokonaan tai osittain postin yleispalvelusta, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin 97/67/EY¹⁷ 3 artiklassa. Tältä osin todettiin, että edellä mainitussa 13 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdassa säädetty vapautus on säilytetty sellaisenaan, huolimatta postialan vapauttamisesta. Unionin tuomioistuin täsmensi lisäksi, että tätä vapautusta sovelletaan henkilökuljetuksia ja televiestintäpalveluja lukuun ottamatta sellaisiin palvelujen suorituksiin ja niihin liittyviin tavaroiden luovutuksiin, joita julkinen postilaitos suorittaa tässä ominaisuudessaan eli sellaisen toimijan ominaisuudessa, joka sitoutuu huolehtimaan jäsenvaltiossa kokonaan tai osittain postin yleispalvelusta. Sitä ei sovelleta sellaisiin palvelujen suorituksiin ja niihin liittyviin tavaroiden luovutuksiin, joiden ehdot on neuvoteltu yksilöllisesti.

¹⁶ Jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste – 17.5.1977 annettu neuvoston direktiivi 77/388/EY (EYVL L 145, s. 1).

¹⁷ Yhteisön postipalvelujen sisämarkkinoiden kehittämistä ja palvelun laadun parantamista koskevista yhteisistä säännöistä 15.12.1997 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/67/EY (EYVL 1998, L 15, s. 14), sellaisena kuin se on muutettuna 10.6.2002 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2002/39/EY (EYVL L 176, s. 21).

Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen ja yhtenäinen lainsäädäntö

Tämän alan oikeuskäytännön, joka on jälleen ollut runsasta, esittely voidaan aloittaa kahdella julkisella tavaranhankintasopimuksella koskevalla asialla.

Unionin tuomioistuin huomautti asiassa *Sea* (C-573/07, tuomio 10.9.2009), joka koski sopimuksen tekemistä yhdyskuntajätteen keräystä ja kuljetusta sekä näistä jätteistä huolehtimista koskevasta palvelusta, että EY 43 ja EY 49 artiklan, yhdenvertaisen kohtelun ja kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa koskevien periaatteiden samoin kuin niistä seuraavan avoimuusperiaatteen vastaista ei ole tehdä suoraan julkisia palveluhankintoja koskevaa sopimusta kokonaan julkisessa omistuksessa olevan osakeyhtiön kanssa, kun hankintaviranomaisena olevalla paikallisella julkisyhteisöllä on tähän yhtiöön vastaava määräysvalta kuin sillä on omiin yksiköihinsä ja kun yhtiö harjoittaa pääosaa toiminnastaan sen omistavan julkisyhteisön tai omistavien julkisyhteisöjen kanssa.

Siten ellei kansallisen tuomioistuimen suorittamasta yhtiöjärjestyksen kyseisten määräysten tehokkuuden tarkastamisesta muuta johdu, osakkeenomistajina olevien julkisyhteisöjen määräysvaltaa yhtiöön voidaan pitää sitä määräysvaltaa vastaavana, joka niillä on omiin yksiköihinsä, yhtäältä silloin, kun kyseisen yhtiön toiminta rajoittuu näiden julkisyhteisöjen alueelle ja sitä harjoitetaan pääasiallisesti näiden julkisyhteisöjen hyväksi, ja toisaalta silloin, kun nämä julkisyhteisöt vaikuttavat niiden edustajista koostuvien yhtiöjärjestyksen mukaisten elinten välityksellä ratkaisevasti sekä kyseisen yhtiön strategiaan tavoitteisiin että sen tärkeisiin päätöksiin.

Unionin tuomioistuin täsmensi myös, että vaikka ei voida pitää poissuljettuna, että yhtiön osuuksia myytäisiin yksityisille sijoittajille, sen hyväksyminen, että pelkästään tämän mahdollisuuden olemassaolon vuoksi voisi rajoittamattomaksi aikaa jäädä arvioimatta, onko sopimuskumppaniksi, jonka kanssa julkista hankintaa koskeva sopimus tehdään, valitun yhtiön osake- tai osuuskanta julkisessa omistuksessa, ei kuitenkaan ole sopusoinnussa oikeusvarmuuden periaatteen kanssa. Pääsyn avaaminen yhtiön osake- tai osuuskantaan yksityisille sijoittajille voidaan ottaa huomioon vain, jos julkista tavaranhankintaa koskevan sopimuksen tekohetkellä on olemassa konkreettinen lyhyen aikavälin suunnitelma tällaisesta avaamisesta.

Unionin tuomioistuin totesi asiassa *komissio vastaan Saksa* (C-480/06, tuomio 9.6.2009), joka koski neljän hallinnollisen piirikunnan Hampurin kaupungin puhtaanapito-osaston kanssa tarjouskilpailumenettelyä soveltamatta tekemää sopimusta jätteistä huolehtimisesta uudessa jätteenpolttolaitoksessa, että direktiivin 92/50/ETY¹⁸ soveltamisalaan ei kuulu sellainen sopimus, joka muodostaa sekä perustan että oikeudelliset puitteet julkisen palvelun suorittamiselle eli jätteiden hyödyntämiseen lämmöntuotannossa käytettävän laitoksen myöhemmälle rakentamiselle ja käyttämiselle, jos sopimus on tehty ainoastaan julkisten viranomaisten välillä ilman yksityisen tahon osallistumista ja jos siinä ei määrätä jätteidenkäsittelylaitoksen rakentamiseksi ja käyttämiseksi mahdollisesti tarpeellisen julkisen hankintasopimuksen tekemisestä tai estetä sellaisen tekemistä.

Viranomainen voi suorittaa yleisen edun mukaisia tehtäviään itse omilla voimavaroillaan tai yhdessä muiden viranomaisten kanssa tarvitsematta turvautua sellaisten ulkoisten yksiköiden apuun, jotka eivät kuulu sen omiin yksiköihin. Yhtäältä yhteisön oikeudessa ei tältä osin mitenkään edellytetä viranomaisilta tietyn oikeudellisen muodon käyttämistä, kun ne suorittavat yhdessä niiden julkisen palvelun tehtäviä. Toisaalta tällaisella viranomaisten välisellä yhteistyöllä ei saateta kyseenalaiseksi julkisia hankintoja koskevien yhteisön sääntöjen päätavoitetta eli palvelujen vapaata

¹⁸ Julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 18.6.1992 annettu neuvoston direktiivi 92/50/ETY (EYVL L 209, s. 1).

liikkuvuutta ja avaamista vääristymättömälle kilpailulle kaikissa jäsenvaltioissa, koska tämän yhteistyön toteuttamista säätelevät ainoastaan yleisen edun mukaisten päämäärien tavoittelulle ominaiset seikat ja vaatimukset ja koska direktiivissä 92/50/ETY tarkoitettu asianomaisten yhdenvertaisen kohtelun periaate taataan siten, ettei yhdellekään yksityiselle yritykselle anneta etua sen kilpailijoihin nähden.

Seuraavaksi voidaan käydä läpi joukko tuomioita, joissa unionin tuomioistuin tulkitsi sel-laista yhteisön lainsäädäntöä, jolla pyritään kuluttajien suojaamiseksi asettamaan rajoja liiketoimintakäytännöille.

Asiassa *Messner* (C-489/07, tuomio 3.9.2009), joka koski etäsopimukseen liittyvää kuluttajansuojaa, unionin tuomioistuin tarkasteli mahdollisuutta vaatia kuluttajalta korvausta sen jälkeen, kun tämä oli peruuttanut kaupan sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen. Se katsoi, että direktiivin 97/7/EY¹⁹ 6 artiklan 1 kohdan toista virkettä ja 6 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että niiden vastaisena on pidettävä kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan myyjällä on yleisesti mahdollisuus vaatia korvausta etäsopimuksella hankitun tavaran käytöstä, jos kuluttaja on peruuttanut kaupan säädettyssä määräajassa. Jos kuluttaja joutuisi maksamaan tällaisen korvauksen ainoastaan siitä syystä, että kuluttajalla on ollut mahdollisuus käyttää etäsopimuksella hankittua tavaraa sen ollessa hänen hallussaan, hän voi käyttää peruutusoikeuttaan ainoastaan sanottua korvausta vastaan, mikä olisi selvästi direktiivin 97/7/EY 6 artiklan sanamuodon ja 6 artiklan 1 kohdan toisen virkkeen ja 6 artiklan 2 kohdan vastainen, ja se veisi ennen kaikkea kuluttajalta mahdollisuuden käyttää vapaasti ja ilman painostusta harkinta-aikansa, joka hänelle on kyseisessä direktiivissä myönnetty. Lisäksi peruutusoikeuden tehtävä ja tehokkuus ovat vaarassa, jos kuluttajalla on velvollisuus maksaa korvaus siitä yksinkertaisesta syystä, että hän on tutkinut ja kokeillut tavaraa. Koska peruutusoikeuden nimenomaisena tarkoituksena on antaa tämä mahdollisuus kuluttajalle, tämän mahdollisuuden käyttäminen ei saa johtaa siihen, että kuluttaja voi käyttää kyseistä oikeuttaan ainoastaan korvauksen maksamista vastaan.

Nämä samat säännökset eivät ole kuitenkaan esteenä sille, että kuluttajalle asetetaan velvollisuus maksaa kohtuullinen korvaus tavaran käytöstä siinä tapauksessa, että tämä käyttää mainittua tavaraa siviilioikeudellisten periaatteiden kuin vilpittömän mielen ja perusteettoman edun vastaisesti, sillä edellytyksellä, että korvauksen maksaminen ei vaaranna sanotun direktiivin tavoitteita eikä erityisesti tosiasiallista ja tehokasta peruutusoikeutta, ja kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on tutkia nämä seikat.

Unionin tuomioistuin esitti asiassa *Pannon GSM* (C-243/08, tuomio 4.6.2009), että direktiivillä 93/13/ETY²⁰ annettu kuluttajansuoja kattaa myös ne tilanteet, joissa kuluttaja, joka on tehnyt elinkeinonharjoittajan kanssa kohtuuttoman sopimusehdon sisältävän sopimuksen, ei vetoa tämän sopimusehdon kohtuuttomuuteen joko sen vuoksi, ettei hän tunne oikeuksiaan, tai sen vuoksi, että hän joutuu luopumaan siitä oikeudenkäynnistä aiheutuvien kulujen vuoksi. Siksi kansallisen tuomioistuimen tehtävä kuluttajansuoja-alalla ei rajoitu pelkästään siihen, että sillä on mahdollisuus lausua sopimusehdon mahdollisesta kohtuuttomuudesta, vaan siihen sisältyy myös velvollisuus tutkia viran puolesta tämä kysymys aina silloin, kun tuomioistuimella on käytössään tämän tutkinnan edellyttämät oikeudelliset seikat ja tosiseikat, ja siis myös silloin, kun se selvittää omaa alueellista toimivaltaansa. Silloin kun tuomioistuin toteaa sopimusehdon kohtuuttomaksi, se ei

¹⁹ Kuluttajansuojasta etäsopimuksissa 20.5.1997 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/7/EY (EYVL L 144, s. 19).

²⁰ Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/13/ETY (EYVL L 95, s. 29).

voi soveltaa sitä, ellei kuluttaja ole sen jälkeen, kun tuomioistuin on kuluttajalle tästä ilmoittanut, halunnut vedota sopimusehdon kohtuuttomuuteen ja sitomattomuuteen.

Samoin sellainen kansallinen oikeussääntö, jonka mukaan kohtuuton sopimusehto on kuluttajaa sitomaton ainoastaan siinä tapauksessa, että kuluttaja on menestyksellisesti riitauttanut tällaisen ehdon kansallisessa tuomioistuimessa, ei ole sopusoinnussa direktiivin kanssa. Tällaisella säännöllä viedään kansalliselta tuomioistuimelta mahdollisuus viran puolesta tutkia sopimusehdon kohtuuttomuus.

Unionin tuomioistuin esitti myös, että kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä tehtyyn sopimukseen otettu ehto, josta ei ole erikseen neuvoteltu ja jonka tarkoituksena on myöntää yksinomainen toimivalta sen alueen tuomioistuimelle, jossa elinkeinonharjoittajan kotipaikka sijaitsee, voidaan katsoa kohtuuttomaksi ehdoksi.

Unionin tuomioistuin totesi samaan tapaan asiassa *Asturcom Telecomunicaciones* (C-40/08, tuomio 6.10.2009), että kansallisen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi on saatettu sellaisen oikeusvoimaiseksi tulleen välitystuomion pakkotäytäntöönpanoa koskeva hakemus, joka on annettu ilman kuluttajan osallistumista asian käsittelyyn, on tutkittava viran puolesta silloin, kun sillä on käytössään tältä osin tarvittavat oikeudelliset seikat ja tosiseikat, onko elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan väliseen sopimukseen sisällynyt välityslauseke kohtuuton siltä osin kuin kyseinen tuomioistuin voi kansallisten menettelysääntöjen mukaan suorittaa tällaisen arvioinnin samankaltaisten jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvien vaatimusten osalta. Jos näin on, kyseisen tuomioistuimen on todettava tästä kansallisen oikeuden mukaan seuraavat vaikutukset sen varmistamiseksi, että kyseinen välityslauseke ei sido kyseistä kuluttajaa.

Unionin tuomioistuin täsmensi tämän arvioinnin osalta yhtäältä, että direktiivin 93/13/ETY 6 artiklan 1 kohta on pakottava säännös ja toisaalta, että kun otetaan huomioon yleisen edun, johon tässä direktiivissä kuluttajille taattu suoja perustuu, luonne ja merkityksellisyys, on todettava, että 6 artiklan on katsottava olevan sellaisia kansallisia sääntöjä vastaava normi, jotka kuuluvat sisäisessä oikeudessa kansallisen oikeusjärjestyksen perusteisiin.

Asiassa *Aventis Pasteur* (C-358/08, tuomio 2.12.2009) unionin tuomioistuin viittasi *O'Byrne*-asian ilmentämään oikeuskäytäntöön²¹ ja täsmensi, että direktiivin 85/374/ETY²² 11 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä kansallisen lainsäädännön, jossa sallitaan vastaajan osalta asianosaisseuraanto oikeudenkäynnin kuluessa, soveltamiselle siten, että se mahdollistaa sen, että kyseisen direktiivin 3 artiklassa tarkoitettu valmistaja voidaan mainitussa 11 artiklassa säädetyn määräajan päätyttyä haastaa vastaajaksi oikeudenkäyntiin, joka on pantu vireille kyseisen määräajan kuluessa muuta henkilöä vastaan.

Mainittua 11 artiklaa on kuitenkin yhtäältä tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin katsoo, että sellaisessa oikeudenkäynnissä, joka on kyseisessä 11 artiklassa säädetyn määräajan kuluessa pantu vireille direktiivin 85/374/ETY 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun valmistajan täysin omistamaa tytäryhtiötä vastaan, kyseinen valmistaja voi tulla tämän tytäryhtiön sijaan, jos tuomioistuin toteaa, että kyseessä olevan tuotteen liikkeelle laskemisesta päätti itse asiassa tämä valmistaja.

²¹ Asia C-127/04, tuomio 9.2.2006, Kok. 2006, s. I-1313.

²² Tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 25.7.1985 annettu neuvoston direktiivi 85/374/ETY (EYVL L 210, s. 29).

Toisaalta direktiivin 85/374/EY 3 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että kun turvallisuudeltaan väitetysti puutteellisen tuotteen johdosta vahinkoa kärsinyt ei ole kohtuudella voinut selvittää kyseisen tuotteen valmistajan henkilöllisyyttä, ennen kuin hän käytti oikeuksiaan tuotteen toimittajaan nähden, tätä toimittajaa on pidettävä valmistajana erityisesti direktiivin 11 artiklan soveltamiseksi, mikäli se ei ole ilmoittanut vahinkoa kärsineelle omasta aloitteestaan ja viipymättä valmistajan henkilöllisyyttä tai sitä, keneltä se itse hankki tuotteen, mistä kansallisen tuomioistuimen on varmistuttava kyseessä olevan tapauksen olosuhteet huomioon ottaen.

Sopimattomien kaupallisten menettelyjen alalla unionin tuomioistuin tulkitsi yhdistetyissä asioissa *VTB-VAB* (C-261/07 ja C-299/07, tuomio 23.4.2009) direktiiviä 2005/29/EY.²³ Se totesi, että mainittu direktiivi on esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta ja yksittäistapauksen konkreettisia olosuhteita huomioon ottamatta – siis yleisesti ja ennalta estävästi – kielletään kaikki myyjän kuluttajalle tekemät yhdistetyt tarjoukset.

Tässä lainsäädännössä säädetään yhdistettyjä tarjouksia koskevasta periaatteellisesta kiellosta, vaikka tällaisia menettelyjä ei mainita saman direktiivin liitteessä I, jossa luetellaan tyhjentävästi ne kaupalliset menettelyt, jotka ovat kiellettyjä kaikissa olosuhteissa ja joita ei näin ollen pidä arvioida tapauskohtaisesti.

Unionin tuomioistuin huomautti, että direktiivillä yhdenmukaistetaan täysin sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevat säännöt yhteisön tasolla. Jäsenvaltiot eivät näin ollen voi toteuttaa mainitussa direktiivissä säädettyjä toimenpiteitä tiukempia toimenpiteitä edes silloin, kun ne haluavat saavuttaa korkeammantasoisien kuluttajansuojan.

Koska kansallisessa lainsäädännössä säädetään yhdistettyjen tarjousten lainvastaisuutta koskevasta olettamasta, vaikka kiellosta säädetään muutamia poikkeuksia, kansallinen säännöstö ei ole tässä samassa direktiivissä asetettujen edellytysten mukainen.

Teollis- ja tekijänoikeuksien alalla annetuista tuomioista on syytä esitellä lyhyesti kaksi.

Unionin tuomioistuin katsoi ensinnäkin asiassa *FEIA* (C-32/08, tuomio 2.7.2009), että asetuksen (EY) N:o 6/2002²⁴ 14 artiklan 3 kohtaa, jonka mukaan oikeus yhteisömalliin kuuluu työnantajalle, jos mallin on luonut työntekijä työtehtäviä suorittaessaan tai työnantajan ohjeita noudattaessaan, ellei jollei sopimuksella ole toisin sovittu tai jos sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä ei toisin säädetä, ei sovelleta tilauksesta tehtyyn malliin. Yhteisön lainsäätäjän tarkoituksena on ollut säätää mainitun asetuksen 14 artiklan 3 kohdassa erityisistä säännöistä, jotka koskevat tiettyä sopimussuhdetyyppiä eli työsuhdetta, mikä sulkee pois mahdollisuuden soveltaa kyseistä poikkeusta muihin sopimussuhteisiin, kuten tilauksesta tehtyjä yhteisömalleja koskeviin sopimussuhteisiin.

Kun kyse on tilaustyönä tehdyistä rekisteröimättömistä yhteisömalleista ja toisaalta siltä osin kuin kansallisessa lainsäädännössä tällaisia malleja ei rinnasteta työsuhteessa luotuihin malleihin, asetuksen (EY) N:o 6/2002 14 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että oikeus yhteisömalliin kuuluu mallin luoneelle, ellei sitä ole sopimuksella luovutettu sille, jolle hänen oikeutensa ovat siirtyneet. Mainitun asetuksen 14 artiklan 1 kohdan mukainen yhteisömallin luoja mahdollisuus luovuttaa

²³ Sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/29/EY (EUVL L 149, s. 22).

²⁴ Yhteisömallista 12.12.2001 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 6/2002 (EYVL 2002, L 3, s. 1).

oikeus yhteisömalliin sopimusteitse sille, jolle hänen oikeutensa ovat siirtyneet, on sekä kyseisen artiklan sanamuodon että asianomaisella asetuksella tavoiteltujen päämäärien mukaista. Tältä osin on todettava, että yhteisömallisuojan mukauttaminen kaikkien yhteisössä toimivien teollisuudenalojen tarpeisiin sopimusteitse tapahtuvan yhteisömallioikeuden luovutuksen kautta voi edesauttaa sen tavoitteen saavuttamista, joka koskee yhteisömallin antamien oikeuksien saattamista tehokkaasti voimaan koko yhteisön alueella. Sitä paitsi sen lisäksi, että tehostettu teollisten mallien suoja rohkaisee yksittäisiä muotoilijoita antamaan oman panoksensa yhteisön osaamiseen tällä alalla, se myös edistää innovointia sekä uusien tuotteiden kehittelyä ja niiden tuotantoon tehtäviä investointeja. On kuitenkin kansallisen tuomioistuimen tehtävänä tutkia tällaisen sopimuksen sisältö tältä osin ja tarvittaessa ratkaista, onko mallin luoja tosiasiallisesti luovuttanut oikeuden rekisteröimättömään yhteisömalliin sille, jolle hänen oikeutensa ovat siirtyneet soveltamalla tässä tutkinnassa sopimuksia koskevaa lainsäädäntöä selvittääkseen kenelle oikeus rekisteröimättömään yhteisömalliin yhteisömalliasetuksen 14 artiklan 1 kohdan mukaan kuuluu.

Toiseksi unionin tuomioistuin katsoi asiassa *Sony Music Entertainment (C-240/07, tuomio 20.1.2009)*, että direktiivissä 2006/116/EY²⁵ säädettyä tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien, käsitellyssä tapauksessa äänitteiden, suojan voimassaoloaika sovelletaan kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdan mukaan myös silloin, kun kyseessä oleva kohde ei milloinkaan ole saanut suojaa siinä jäsenvaltiossa, jossa suojaa vaaditaan. Mainitun säännöksen sanamuodosta ilmenee siis, että asetettu ensimmäinen vaihtoehtoinen edellytys liittyy siihen, että kyseessä olevaa kohdetta suojattiin aikaisemmin ainakin yhdessä jäsenvaltiossa. Mainitussa säännöksessä ei edellytetä, että tämä jäsenvaltio on sama, jossa direktiivissä säädettyä suojaa vaaditaan. Lisäksi on huomattava, että vaikka mainitun direktiivin tarkoituksena on yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden lainsäädännöt sisämarkkinoiden toimivuuden varmistamiseksi siten, että suojan voimassaoloajat ovat samat koko yhteisössä, sellainen direktiivin 2006/116/EY 10 artiklan 2 kohdan tulkinta, jonka mukaan tämän edellytyksen soveltamisen edellytyksenä olisi se, että on olemassa sen jäsenvaltion, jossa mainitussa direktiivissä säädettyä suojaa vaaditaan, kansalliseen lainsäädäntöön perustuva aikaisempi suoja, vaikka mainitunlainen aikaisempi suoja olisi myönnetty jossakin toisessa jäsenvaltiossa, ei ole sopusoinnussa kyseessä olevan säännöksen sanamuodon eikä kyseisen direktiivin päämäärän kanssa.

Unionin tuomioistuin lisäsi, että direktiivin 2006/116/EY 10 artiklan 2 kohtaa on myös tulkittava niin, että kyseisessä direktiivissä säädettyjä suoja-aikoja sovelletaan tilanteeseen, jossa kyseessä oleva teos tai kohde sai suojan 1.7.1995 sellaisenaan ainakin yhdessä jäsenvaltiossa tekijänoikeutta tai lähioikeuksia koskevien kyseisen jäsenvaltion kansallisten säännösten nojalla ja jossa kyseiseen teokseen tai kohteeseen kohdistuvan tekijänoikeuden tai lähioikeuksien haltija, joka on kolmannen maan kansalainen, sai mainittuna ajankohtana kyseisissä kansallisissa säännöksissä säädettyä suojaa. Mainitun säännöksen yhteydessä kysymystä siitä, saiko sellainen tiettyyn teokseen tai kohteeseen kohdistuvien tekijänoikeuden lähioikeuksien haltija, joka oli kolmannen maan kansalainen, suojaa 1.7.1995 ainakin yhdessä jäsenvaltiossa, on arvioitava kyseisen jäsenvaltion kansallisten säännösten valossa eikä sen jäsenvaltion kansallisten säännösten valossa, jossa mainitussa direktiivissä säädettyä suojaa vaaditaan. Tätä johtopäätöstä tukevat myös mainitun direktiivin yhdenmukaistamistavoite ja erityisesti se, että sisämarkkinoiden toimivuuden varmistamiseksi tavoitteena on säätää sama lähtökohta tekijänoikeuden lähioikeuksien suojan voimassaoloajan laskemiselle sekä kyseisten oikeuksien suojan sama voimassaoloaika koko yhteisössä. Tästä seuraa, että sellaisen teoksen tai kohteen osalta, joka sai suojan 1.7.1995 ainakin yhdessä jäsenvaltiossa kyseisen jäsenvaltion kansallisten säännösten nojalla, se, että kyseisen suojan saaja on kolmannen

²⁵ Tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajasta 12.12.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/116/EY (EUVL L 372, s. 12).

maan kansalainen ja ettei tämä saa siinä jäsenvaltiossa, jossa direktiivissä 2006/116/EY säädettyä suoja-aikaa vaaditaan, kyseisen viimeksi mainitun jäsenvaltion kansallisen oikeuden mukaan suoja, ei ole ratkaisevaa mainitun direktiivin 10 artiklan 2 kohdan soveltamisen kannalta. Merkitystä on nimittäin sillä, saiko kyseessä oleva teos tai kohde suojan 1.7.1995 ainakin yhden jäsenvaltion kansallisten säännösten nojalla.

Oikeusriitoja on syntynyt myös muilla unionin tasolla yhdenmukaistetuilla aloilla.

Asiassa *Damgaard* (C-421/07, tuomio 2.4.2009) unionin tuomioistuin täsmensi mainonnan käsitettä ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden yhteydessä. Eräs toimittaja oli syytettynä, koska hän oli levittänyt julkisesti tietoja sellaisen lääkkeen ominaisuuksista ja saatavuudesta, jonka kaupan pitäminen ei ole kaikissa jäsenvaltioissa sallittua. Direktiivissä 2001/83/EY²⁶ puolestaan säädetään korkeasta kuluttajansuojan tasosta lääkkeitä koskevan tiedottamisen ja mainonnan alalla. Unionin tuomioistuin, jolta tiedusteltiin, miten direktiivin 2001/83/EY 86 artiklaa, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2004/27/EY²⁷, on tässä tilanteessa tulkittava, totesi, että sitä, että kolmas osapuoli levittää tietoja lääkkeestä ja erityisesti sen sairauden hoitoon tai ehkäisyyn liittyvistä ominaisuuksista, voidaan pitää tässä artiklassa tarkoitettuna mainontana myös silloin, kun tämä kolmas osapuoli toimii omasta aloitteestaan ja oikeudellisesti ja tosiasiallisesti täysin riippumattomana tällaisen lääkkeen valmistajaan tai myyjään nähden. Unionin tuomioistuin lisäsi, että kansallisen tuomioistuimen on määritettävä, onko tämä tietojen levittäminen sellaista ovelta ovelle tiedottamista, asiakkaitten hankintaa tai kannustamista, jonka tarkoituksena on edistää lääkkeiden määräämistä, luovutusta, myyntiä tai kulutusta.

Unionin tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa *UTECA*, että televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annettua direktiiviä 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/36/EY²⁸, ja etenkin sen 3 artiklaa sekä EY 12 artiklaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä Espanjan lainsäädännölle, jolla televisiolähetystoiminnan harjoittajat veloitetaan osoittamaan viisi prosenttia liiketoimintansa tuloista eurooppalaisten elokuvien ja tv-elokuvien ennakkorahoitukseen ja erityisesti 60 prosenttia tästä viidestä prosentista teoksille, joiden alkuperäiskieli on jokin kyseisen jäsenvaltion virallisista kielistä. Unionin tuomioistuimen mukaan riippumatta siitä kysymyksestä, koskeeko tällainen toimenpide direktiivin kattamia aloja, jäsenvaltiot ovat lähtökohtaisesti edelleen toimivaltaisia toteuttamaan tällaisen toimenpiteen sillä edellytyksellä, että ne noudattavat perustamissopimuksessa taattuja perusvapauksia. Vaikka tällaisella toimenpiteellä, siltä osin kuin se koskee veloitetta varata teoksille, joiden alkuperäiskieli on jokin kyseisen jäsenvaltion virallisista kielistä, 60 prosenttia siitä viidestä prosentista liiketoiminnan tuloista, joka osoitetaan eurooppalaisten elokuvien ja tv-elokuvien ennakkorahoitukseen, rajoitetaan useita perusvapauksia, toisin sanoen palvelujen tarjoamisen vapautta, sijoittautumisvapautta, pääomien vapaata liikkuvuutta ja työntekijöiden vapaata liikkuvuutta, se voi olla perusteltu sellaisen päämäärän valossa, joka koskee jäsenvaltion yhden tai useamman virallisen kielen puolustamista ja edistämistä. Tällaisen toimenpiteen voidaan katsoa olevan omiaan varmistamaan tällaisen päämäärän saavuttaminen siltä osin kuin toimenpiteellä asetetaan velvollisuus sijoittaa elokuvaan ja tv-elokuvaan, joiden alkuperäiskieli on jokin kyseisen jäsenvaltion virallisista kielistä. Tuomioistuimen mukaan ei myöskään voida katsoa, että

²⁶ Ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä 6.11.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/83/EY (EYVL L 311, s. 67).

²⁷ Ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä annetun direktiivin 2001/83/EY muuttamisesta 31.3.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/27/EY (EYVL L 136, s. 34).

²⁸ Televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3.10.1989 annettu neuvoston direktiivi 89/552/ETY (EYVL L 298, s. 23).

tällainen toimenpide menee pidemmälle kuin on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi. Tällainen toimenpide koskee ensinnäkin ainoastaan kolmea prosenttia televisiolähetystoiminnan harjoittajien liiketoiminnan tuloista, eikä voida päätellä, että tällainen prosenttiosuus ei olisi oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään. Tällainen toimenpide ei myöskään mene pidemmälle kuin on tarpeen tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi ainoastaan sillä perusteella, että siinä ei määritellä kriteerejä, joiden perusteella kyseessä olevat teokset voidaan katsoa "kulttuurituotteiksi". Koska kieli ja kulttuuri liittyvät läheisesti toisiinsa, ei voida katsoa, että jäsenvaltion tavoittelemaan päämäärään, joka on jäsenvaltion yhden tai useamman virallisen kielen puolustaminen ja edistäminen, on välttämättä liitettävä muita kulttuuriin liittyviä kriteerejä, jotta se voi oikeuttaa jonkin perustamissopimuksessa taatun perusvapauden rajoittamisen. Tällainen toimenpide ei myöskään mene pidemmälle kuin on tarpeen tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi ainoastaan sillä perusteella, että kyseessä olevan rahoituksen saajista suurin osa on kyseisessä valtiossa sijaitsevia elokuvia tuottavia yrityksiä. Se seikka, että tällainen kriteeri, johon kyseinen toimenpide perustuu, eli kielellinen kriteeri, voi muodostaa edun elokuvia tuottaville yrityksille, jotka työskentelevät kyseisessä kriteerissä tarkoitetulla kielellä ja joista suurin osa voi siksi olla käytännössä lähtöisin jäsenvaltiosta, jossa kyseinen kieli on virallinen kieli, kuuluu erottamattomasti tavoiteltuun päämäärään. Tällainen seikka ei voi sellaisenaan olla osoitus siitä, että kyseessä oleva toimenpide ei ole oikeasuhteinen, sillä muuten vaarana on, että poistetaan merkitys siltä, että jäsenvaltion tavoittelema päämäärä, joka koskee sen yhden tai useamman virallisen kielen puolustamista ja edistämistä, on tunnustettu yleistä etua koskeväksi pakottavaksi syyksi. Unionin tuomioistuin täsmensi EY 12 artiklan osalta, että tätä määräystä voidaan soveltaa itsenäisesti ainoastaan sellaisiin yhteisön oikeuden sääntelmiin tilanteisiin, joita varten perustamissopimuksessa ei ole erityisiä syrjinnän kieltäviä sääntöjä. Syrjintäkiellon periaate on kuitenkin toteutettu työntekijöiden vapaan liikkuvuuden, sijoittautumisvapauden, palvelujen vapaan liikkuvuuden ja pääomien vapaan liikkuvuuden alalla EY 39 artiklan 2 kohdalla sekä EY 43, EY 49 ja EY 56 artiklalla. Koska edellä esitetystä seuraa, että kyseessä olevalla toimenpiteellä ei rikota näitä perustamissopimuksen määräyksiä, sillä ei näin ollen voida myöskään katsoa rikottavan EY 12 artiklaa.

Tavaramerkit

Tältä alalta voidaan mainita asia *PAGO International* (C-301/07, tuomio 8.10.2009), jossa täsmennettiin edellytyksiä sille, että tavaramerkki on asetuksen (EY) N:o 40/94²⁹ 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu "laajalti tunnettu" tavaramerkki. Unionin tuomioistuin noudatti analogisesti asiassa *Davidoff* (C-292/00, tuomio 9.1.2003, Kok. 2003, s. I-389) annetussa tuomiossa esitettyä arviointia ja katsoi ensinnäkin, että huolimatta mainitun 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan sanamuodosta ja ottaen huomioon sen järjestelmän yleinen rakenne ja tavoitteet, johon tämä säännös kuuluu, laajalti tunnettuja tavaramerkkejä ei suojata vähemmän silloin, kun merkkiä käytetään samoja tai samankaltaisia tavaroita tai palveluja varten, kuin silloin, kun sitä käytetään sellaisia tavaroita tai palveluja varten, jotka eivät ole samankaltaisia. Niinpä tällä artiklalla annetaan unionin tuomioistuimen mukaan laajalti tunnetulle tavaramerkille suojaa yhtä lailla sellaisten tavaroiden tai palvelujen osalta, jotka ovat samoja tai samankaltaisia kuin ne, joille mainittu tavaramerkki on rekisteröity. Unionin tuomioistuin katsoi lopuksi, että jotta yhteisön tavaramerkki saisi tässä säännöksessä säädettyä suojaa, merkittävän osan tämän tavaramerkin kattamien tavaroiden tai palvelujen kohdeyhmästä on tunnettava se olennaisessa osassa yhteisöä ja että, kun otetaan huomioon tavaramerkin *PAGO International* tunnettuus koko jäsenvaltion, tässä tapauksessa Itävallan, alueella, tämän alueen voidaan katsoa muodostavan olennaisen osan yhteisön aluetta.

²⁹ Yhteisön tavaramerkistä 20.12.1993 annettu asetus (EY) N:o 40/94 (EYVL L 11, s. 1).

Sosiaalipolitiikka

Tällä alalla unionin tuomioistuin joutui ottamaan kantaa uudenlaisiin ongelmiin. Asiassa *Akavan Erityisalojen Keskusliitto AEK ym.* (C-44/08, tuomio 10.9.2009) sillä oli mahdollisuus lausua ensimmäistä kertaa työntekijöiden joukkovähentämistä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun direktiivin 98/59/EY³⁰ 2 artiklassa säädetyn tiedonanto- ja neuvotteluvollisuuden laajuudesta.

Unionin tuomioistuin arvioi neuvotteluvollisuuden syntyajankohdan osalta, että se, että konsernissa tehdään sellaisia strategisia ratkaisuja tai toiminnan muutoksia, jotka pakottavat työnantajan harkitsemaan tai suunnittelemaan työntekijöiden joukkovähentämistä, synnyttää tälle työnantajalle velvollisuuden neuvotella työntekijöiden edustajien kanssa. Se täsmensi lisäksi, että tämän velvoitteen syntyminen ei riipu siitä, pystyykö työnantaja jo antamaan työntekijöiden edustajille kaikki direktiivin 98/59/EY 2 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdassa vaaditut tiedot.

Unionin tuomioistuin esitti sen tahon määrittämisen osalta, jolla on velvollisuus neuvotella, että tiedottamista, neuvottelemista ja ilmoittamista koskevat velvollisuudet koskevat ainoastaan työnantajaa. Yritys, jonka määräysvallassa työnantaja on, ei ole työnantaja, vaikka se voi tehdä viimeksi mainittua sitovia päätöksiä. Tilanteessa, jossa konserni muodostuu emoyhtiöstä ja yhdestä tai useammasta tytäryhtiöstä, velvollisuus neuvotella työntekijöiden edustajien kanssa syntyy siinä tytäryhtiössä, joka on työnantaja, vasta, kun tämä tytäryhtiö, jossa työntekijöiden joukkovähentäminen voidaan toteuttaa, on yksilöity.

Unionin tuomioistuin täsmensi neuvottelumenettelyn päättämisen osalta, että kun kysymyksessä on konserni, on tytäryhtiön, jota joukkovähentäminen koskee, saatettava neuvottelumenettely päätökseen ennen kuin se mahdollisesti emoyhtiönsä antaman välittömän ohjeen perusteella irtisanoo niiden työntekijöiden työsopimukset, joita tämä joukkovähentäminen koskee.

Unionin tuomioistuin otti asiassa *Mono Car Styling* (C-12/08, tuomio 16.7.2009) puolestaan ensimmäistä kertaa kantaa siihen, annetaanko direktiivillä 98/59/EY³¹ niille työntekijöille, jotka tahtovat riitauttaa tiedonanto- ja neuvottelumenettelyn menettelyvirheen vuoksi, yksilöllinen oikeus tähän.

Sen mukaan direktiivissä 98/59/EY ja erityisesti sen 2 artiklassa säädetty oikeus saada tietoja ja tulla kuulluksi on perustettu työntekijöille ryhmänä ja se on luonteeltaan kollektiivinen. Tältä kollektiivisen oikeuden tarjoamalta suojalta direktiivin 6 artiklassa edellytettävä taso on saavutettu, kun sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä työntekijöiden edustajille on annettu kanneoikeus, jolle ei ole asetettu rajoituksia tai erityisiä edellytyksiä. Direktiivin 98/59/EY 6 artiklaa, luettuna yhdessä sen 2 artiklan kanssa, on tulkittava siten, ettei se ole esteenä kansalliselle sääntelylle, jolla on otettu käyttöön menettelyt, joiden avulla sekä työntekijöiden edustajat että työntekijät kukin erikseen voivat valvoa direktiivissä säädettyjen velvoitteiden noudattamista, mutta jolla työntekijöiden erillistä kanneoikeutta rajoitetaan sen osalta, mihin seikkoihin he voivat vedota, ja jossa tämän kanneoikeuden käyttämiselle asetetaan se edellytys, että työntekijöiden edustajat ovat ensin esittäneet vastalauseensa työnantajalle ja että asianomainen työntekijä on ensin ilmoittanut työnantajalle riitauttavansa tiedottamis- ja kuulemismenettelyn noudattamisen.

³⁰ Työntekijöiden joukkovähentämistä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20.7.1998 annettu neuvoston direktiivi 98/59/EY (EYVL L 225, s. 16).

³¹ Katso edellinen kohta.

Unionin tuomioistuin huomautti myös, että kansallisen tuomioistuimen on kansallista oikeutta soveltaessaan tarkasteltava kansallisia oikeussääntöjä yhteisön oikeuden mukaisen kansallisen oikeuden tulkinnan periaatteen mukaisesti kokonaisuutena ja tulkittava kansallista oikeutta mahdollisimman pitkälle direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti direktiivillä tavoitellun tuloksen saavuttamiseksi. Niinpä siltä osin kuin direktiivin 98/59/EY 2 artikla on esteenä sellaiselle kansalliselle sääntelylle, jolla rajoitetaan joukkovähentämistä harkitsevalle työnantajalle kuuluvia velvoitteita suhteessa tässä direktiivissä säädettyihin velvoitteisiin, kansallisen tuomioistuimen on näin toimivaltansa rajoissa taattava se, että tällaiselle työnantajalle kuuluvia velvoitteita ei rajoiteta suhteessa direktiivin 2 artiklassa säädettyihin velvoitteisiin.

Unionin tuomioistuimella oli asiassa *Meerts* (C-116/08, tuomio 22.10.2009) tilaisuus täsmentää osittaisen vanhempainvapaan aikana irtisanotun työntekijän UNICE:n, CEEP:n ja EAY:n vanhempainlomasta tekemää puitesopimusta koskevaan direktiiviin 96/34/EY³² perustuvia oikeuksia.

Unionin tuomioistuin katsoi ensinnäkin, että puitesopimuksen 2 lausekkeen 6 kohdassa määrätään, että työntekijälle vanhempainloman alkuun mennessä kertyneet tai kertymässä olevat edut on säilytettävä sellaisinaan vanhempainloman loppuun asti, ja totesi sitten, että sekä tämän määräyksen sanamuodosta että asiayhteydestä, johon se kuuluu, ilmenee, että tällä määräyksellä on tarkoitus estää työsuhteeseen perustuvien kertyneiden tai kertymässä olevien etujen, jotka työntekijällä on jo silloin, kun hän aloittaa vanhempainloman, menettäminen tai heikentyminen, ja taata se, että hän on mainitun loman päättyessä näiden oikeuksien osalta samassa tilanteessa, jossa hän oli ennen lomaa. Kun otetaan huomioon vanhempainlomaa koskevalla puitesopimuksella tavoiteltu miesten ja naisten yhdenvertaista kohtelua koskeva päämäärä, velvoite kertyneiden tai kertymässä olevien etujen kunnioittamiseen on ymmärrettävä siten, että se ilmentää erityisen tärkeää yhteisön työ- ja sosiaalioikeuden periaatetta, eikä sitä täten voida tulkita suppeasti. Vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen tavoitteista johtuu, että puitesopimuksen käsite "kertyneet tai kertymässä olevat edut" kattaa kaikki rahalliset tai muun muotoiset työsuhteeseen välittömästi tai välillisesti perustuvat oikeudet ja edut, joihin työntekijällä on työnantajaansa nähden oikeus vanhempainloman alkamishetkellä. Tällaisiin oikeuksiin ja etuihin kuuluvat työehtoja koskevat oikeudet ja edut, kuten täysipäiväistä työtä tekevällä työntekijällä, joka on osa-aikaisella vanhempainlomalla, sellaisessa tilanteessa, jossa työnantaja irtisanoo yksipuolisesti toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen, oleva oikeus irtisanomisaikaan, jonka kesto määräytyy työntekijän työsuhteen keston perusteella ja jonka tarkoituksena on helpottaa uuden työpaikan etsimistä. Tämä oikeuksien ja etuuskien muodostama kokonaisuus rikkoutuisi, jos täysipäiväiseen työsuhteeseen otettu työntekijä menettäisi tilanteessa, jossa lakisääteistä irtisanomisaikaa ei noudateta osa-aikaisen vanhempainloman aikana tapahtuneen irtisanomisen yhteydessä, oikeuden siihen, että hänelle kuuluva irtisanomiskorvaus määritetään hänen työsopimuksensa mukaisen palkan perusteella. Siten kansallinen lainsäädäntö, joka johtaisi työsuhteeseen perustuvien oikeuksien heikkenemiseen vanhempainloman aikana, saattaisi saada työntekijän pidättäytymään tällaisen loman käyttämisestä ja kannustamaan työnantajia irtisanomaan työntekijöistään mieluummin niitä, jotka ovat vanhempainlomalla. Tämä olisi täysin vanhempainlomaa koskevan puitesopimuksen päämäärän vastaista, sillä puitesopimuksen eräs tavoitteista on työ- ja perhe-elämän parempi yhteensovittaminen.

Unionin tuomioistuin teki tästä sen johtopäätöksen, että vanhempainlomaa koskeva puitesopimus on esteenä sille, että työnantajan irtisanoessa yksipuolisesti ilman pakottavaa syytä tai irtisanomisaikaa noudattamatta sellaisen työntekijän työsopimuksen, joka on otettu palvelukseen toistaiseksi

³² UNICE:n, CEEP:n ja EAY:n tekemästä vanhempainlomaa koskevasta puitesopimuksesta 3.6.1996 annettu neuvoston direktiivi 96/34/EY (EYVL L 145, s. 4), sellaisena kuin se on muutettuna 15.12.1997 annetulla neuvoston direktiivillä 97/75/EY (EYVL 1998, L 10, s. 24).

ja täysipäiväisesti, mainitun työntekijän ollessa osa-aikaisella vanhempainlomalla, tälle työntekijälle maksettava korvaus määritetään sen alennetun palkan perusteella, jota hän sai irtisanomisen tapahtuessa.

Unionin tuomioistuin totesi asiassa *Hütter* (C-88/08, tuomio 18.6.2009), että kansallinen lainsäädäntö, jossa suljetaan pois ennen 18 ikävuoden täyttämistä täyttyneiden työskentelyjaksojen huomioon ottaminen sen palkkaluokan määrittämisessä, johon jäsenvaltion julkisyhteisön palveluksessa olevat työsopimussuhteiset toimihenkilöt asetetaan, merkitsee ikään perustuvaa syrjintää, jolle ei ole laillista perustetta ja joka on siten yhteisön oikeuden vastainen.

Tuomiossaan se totesi, että sääntely, jonka perusteella henkilöitä kohdellaan eri tavalla ammatillisen kokemuksen hankkimista perusteella, merkitsee erilaista kohtelua, joka perustuu välittömästi direktiivin 2000/78/EY³³ 2 artiklan 1 kohdassa ja 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun ikää koskevaan perusteeseen.

Unionin tuomioistuin katsoi, että kyseisellä säännöllä tavoitellut päämäärät, jotka ovat sen välttäminen, että yleissivistävä keskiasteen koulutus asetettaisiin epäedulliseen asemaan ammatilliseen koulutukseen nähden, ja ammatillisen koulutuksen suorittaneiden nuorten työmarkkinoille pääsyn tukeminen, ovat direktiivin 2000/78/EY 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja perusteltuja tavoitteita.

Unionin tuomioistuin totesi kuitenkin, että nämä kaksi tavoitetta vaikuttavat ristiriitaisilta siltä osin kuin riidanalaisella toimella ei voida edistää niitä molempia samanaikaisesti. Lisäksi unionin tuomioistuin korosti sen tavoitteen osalta, että vältettäisiin yleissivistävän keskiasteen koulutuksen asettaminen epäedulliseen asemaan ammatilliseen koulutukseen nähden, että aikaisemman kokemuksen hankkimisikään perustuvaa kriteeriä sovelletaan koulutuksen tyyppistä riippumatta. Tässä tilanteessa tämä kriteeri ei ole asianmukainen tavoitteen saavuttamiseksi. Unionin tuomioistuin korosti ammatillisen koulutuksen suorittaneiden nuorten työmarkkinoille pääsyn tukemista koskevan tavoitteen osalta sitä, että ennen 18 ikävuoden täyttämistä hankitun kokemuksen huomioon ottamisen poissulkemista sovelletaan erotusta kaikkiin julkisyhteisöön työsopimussuhteessa oleviin toimihenkilöihin riippumatta heidän iästään työhönottovaiheessa tarkoitusta varten. Koska säännöksessä ei oteta huomioon henkilöiden ikää heidän työhönottohetkellään, tämä säännös ei ole asianmukainen sitä tarkoitusta varten, että tuetaan nuorella iällä määritellyn työntekijöiden ryhmän pääsyä työmarkkinoille.

Unionin tuomioistuin päätteli tästä, että kyseiseen säännöstyöhön perustuvaa syrjintää ei voida pitää oikeutettuna, ja että se on siten direktiivin 2000/78/EY 1, 2 ja 6 artiklan vastainen.

Ympäristö

Ympäristöoikeuteen liittyvät riita-asiat olivat edellisten vuosien tapaan runsaasti esillä unionin tuomioistuimessa.

Unionin tuomioistuin tutki asiassa *komissio vastaan Malta* (C-76/08, tuomio 10.9.2009), oliko Malta jättänyt komission väittämällä tavalla noudattamatta luonnonvaraisten lintujen suojelusta

³³ Yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annettu neuvoston direktiivi 2000/78/EY (EYVL L 303, s. 16).

2.4.1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY³⁴ mukaisia velvoitteitaan, koska se oli sallinut viiriäisen ja tunturikyöhyksen metsästysten kevätkuukautena vuosina 2004–2007.

Näitä kahta lajia ei saa mainitun direktiivin 7 artiklan 1 ja 4 kohdan mukaan metsästää niiden palatessa pesimisalueilleen. Tämän saman direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa säädetään kuitenkin näitä kieltoja koskevasta poikkeusjärjestelmästä niitä tilanteita varten, jolloin muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole.

Unionin tuomioistuin esitti, että vaikka kyseiset kaksi lajia esiintyivät todella syksyisin Maltalla, kyseessä olevina vuosina metsästäjät saattoivat metsästää vain merkityksettömän määrän lintuja tänä aikana. Lisäksi kyseisenä ajanjaksona nämä kaksi lintulajia esiintyivät vain pienellä osalla Maltan aluetta. Näiden kahden lintulajin kanta ei ollut alle tyydyttävän tason. Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton laatimasta uhanalaisten lajien punaisesta luettelosta ilmenee erityisesti, että kyseiset lajit esiintyivät luokassa ”elinvoimainen”. Unionin tuomioistuin arvioi, että näissä hyvin erityisissä olosuhteissa näiden kahden lajin metsästystä syysmetsästyskautena ei voida pitää Maltalla muuna tyydyttävänä ratkaisuna kevätpyyntiin aloittamiselle.

Tämä toteamus ei kuitenkaan avaa rajattomia mahdollisuuksia sallia metsästys keväällä, vaan sallii metsästysten aloittamisen ainoastaan silloin, kun se on tarpeen ja kun direktiivin muita tavoitteita ei vaaranneta. Niinpä unionin tuomioistuin katsoi, että kevätmetsästyskauden, jolloin nämä kaksi lajia palaavat pesimisalueilleen, avaaminen ei ole tarkoituksenmukainen ja täysin oikeasuhteinen ratkaisu tämän saman direktiivin lajiensuojelutavoitteeseen nähden, koska se merkitsee viiriäisen osalta kolme kertaa suurempaa kuolleisuutta ja tunturikyöhyksen osalta kahdeksan kertaa suurempaa kuolleisuutta syyskaudella tapahtuvaan metsästykseen verrattuna.

Tässä tilanteessa unionin tuomioistuin katsoi, että Maltan tasavalta ei ollut noudattanut poikkeamisen edellytyksiä ja oli siten jättänyt noudattamatta mainitun direktiivin mukaisia velvoitteitaan.

Asiassa *komissio vastaan Puola* (C-165/08, tuomio 16.7.2009) unionin tuomioistuin tutki, oliko Puolan tasavalta jättänyt komission väittämällä tavalla noudattamatta direktiivien 2001/18/EY³⁵ ja 2002/53/EY³⁶ mukaisia velvoitteitaan, koska se oli yleisesti kieltänyt geneettisesti muunnettujen lajikkeiden siementen myyntiinsaattamisen ja niiden sisällyttämisen kansalliseen lajikeluetteloon.

Puolan tasavalta väitti omaperäisesti, että direktiivejä 2001/18/EY ja 2002/53/EY ei voitu soveltaa käsiteltävänä olleeseen asiaan, koska niillä tavoiteltiin vapaan liikkuvuuden sekä ympäristön ja kansanterveyden suojelun päämääriä, kun taas kansallisella lainsäädännöllä tavoiteltiin eettisiä tai uskonnollisia päämääriä. Toisin sanoen se väitti, että riidanalaiset kansalliset säännökset jäivät mainittujen direktiivien soveltamisalan ulkopuolelle, koska niistä aiheutuneet geneettisesti muunnettujen lajikkeiden vapaan liikkuvuuden rajoitukset, jotka olivat mahdollisesti EY 28 artiklan vastaisia, voitiin tarvittaessa perustella EY 30 artiklalla.

Unionin tuomioistuin totesi, että asian ratkaisemiseksi ei ollut tarpeen lausua siitä, säilyttävätkö jäsenvaltiot mahdollisuuden vedota eettisiin ja uskonnollisiin perusteisiin oikeuttaakseen sellaisten kansallisten toimenpiteiden toteuttamisen, joilla poiketaan direktiivien 2001/18/EY ja 2002/53/EY

³⁴ EYVL L 103, s. 1.

³⁵ Geneettisesti muunnettujen organismien tarkoituksellisesta levittämisestä ympäristöön ja neuvoston direktiivin 90/220/ETY kumoamisesta 12.3.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/18/EY (EYVL L 106, s. 1).

³⁶ Viljelykasvilajien yleisestä lajikeluettelosta 13.6.2002 annettu neuvoston direktiivi 2002/53/EY (EYVL L 193, s. 1).

säännöksistä. Oli riittävää todeta, että Puolan tasavalta ei ollut osoittanut, että riidanalaisilla kansallisilla säännöksillä olisi tosiasiallisesti tavoiteltu väitettyjä päämääriä. Näin ollen riidanalaisissa kansallisissa säännöksissä olevien kaltaisilla yleisillä kielloilla rikotaan Puolan tasavallalle direktiivin 2001/18/EY 22 ja 23 artiklan sekä direktiivin 2002/53/EY 4 artiklan 4 kohdan ja 16 artiklan mukaan kuuluvia velvoitteita. Unionin tuomioistuin totesi tämän perusteella, että jäsenvaltio, joka on kieltänyt geneettisesti muunnettujen lajikkeiden siementen vapaan liikkumisen ja geneettisesti muunnettujen lajikkeiden sisällyttämisen kansalliseen lajikeluetteloon, ei ole noudattanut direktiivin 2001/18/EY 22 ja 23 artiklan eikä direktiivin 2002/53/EY 4 artiklan 4 kohdan ja 16 artiklan mukaisia velvoitteitaan.

Jätteidenkäsittelymaksun määrittämistä koskeneessa asiassa *Futura Immobiliare ym.* (C-254/08, tuomio 16.7.2009), jossa sovellettiin saastuttaja maksaa -periaatetta, unionin tuomioistuin tulkitsi direktiivin 2006/12/EY³⁷ 15 artiklan a alakohdan siten, että sen vastaista ei yhteisön oikeuden nykytilassa ole sellainen kansallinen lainsäädäntö, jossa yhdyskuntajätteen liittyvän jätehuolto- ja käsittelypalvelun rahoittamiseksi säädetään taksasta, jonka määrittäminen perustuu arvioon kyseisen palvelun käyttäjien tuottaman jätteen määrästä eikä jättemäärään, jonka ne ovat tosiasiallisesti tuottaneet ja antaneet kerättäviksi.

Unionin tuomioistuimen arviointi perustui siihen, että sellaisessa tilanteessa, jossa jätteen haltijat antavat jätteen jätteenkeräilijälle, direktiivin 15 artiklan a alakohdassa säädetään, että saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti jätteen käsittelyn kustannuksista vastaavat kyseiset jätteen haltijat. On kuitenkin usein vaikeaa tai kallista määrittää sen yhdyskuntajätteen tarkkaa määrää, jonka kukin haltija on antanut kerättäväksi. Tässä tilanteessa turvautuminen sellaisiin kriteereihin, jotka perustuvat yhtäältä "haltijoiden" tuotantokapasiteettiin, joka lasketaan niiden käyttämien kiinteistöjen pinta-alan ja kyseisten tilojen käyttötarkoituksen perusteella, ja/tai toisaalta tuotettujen jätteiden luonteeseen, voi mahdollistaa kyseisten jätteiden käsittelystä aiheutuvien kustannusten määrittämisen ja niiden jakamisen eri haltijoiden välillä, koska kyseiset kaksi kriteeriä ovat omiaan vaikuttamaan suoraan mainittujen kustannusten määrään.

Unionin tuomioistuin täsmensi, että on kuitenkin kansallisen tuomioistuimen tehtävänä sille esitettyjen tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen perusteella tarkistaa, ettei kiinteää yhdyskuntajätettä koskeva taksa johda siihen, että tiettyihin haltijoihin – tässä tapauksessa majoitusliikkeisiin – kohdennetaan sellaisia kustannuksia, jotka ovat ilmeisen suhteettomia niiden tuottamien jätteiden määriin tai luonteeseen nähden.

Viisumi-, turvapaikka- ja maahanmuuttoasiat

Turvapaikkaa koskevat asiat näyttävät lisääntyvän, ja unionin tuomioistuimella oli tilaisuus tulkita ensimmäistä kertaa useita tätä alaa koskevia direktiivejä.

Unionin tuomioistuin tutki asiassa *Petrosian ym.* (C-19/08, tuomio 29.1.2009) turvapaikanhakijan siirtoa koskevaa menettelyä ja tulkitsi tältä osin asetusta (EY) N:o 343/2003.³⁸ Armeniaalaista alkuperää oleva Petrosianin perhe oli esittänyt turvapaikkahakemuksen Ranskassa ja sitten Ruotsissa. Ruotsin kansalliset viranomaiset olivat halunneet palauttaa perheen Ranskaan mutta Petrosianit olivat useaan otteeseen moittineet palauttamista koskevaa päätöstä, jolloin mainitun asetuksen

³⁷ Jätteistä 5.4.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/12/EY (EYVL L 114, s. 9).

³⁸ Niiden perusteiden ja menettelyjen vahvistamisesta, joiden mukaisesti määritetään kolmannen maan kansalaisen johonkin jäsenvaltioon jättämän turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio 18.2.2003 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 343/2003 (EUVL L 50, s. 1).

20 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetty kuuden kuukauden määräaika oli päättynyt. Tämä määräaika, joka alkaa kulua ”muutoksenhaun tai uudelleen käsittelyn johdosta annetun päätöksen tekemisestä”, mahdollistaa jäsenvaltiolle siirron toteuttamisen, kun taas sen päättymisestä on seurauksena se, että tämä sama jäsenvaltio joutuu ottamaan vastuun hakemuksen käsittelystä. Tuomion keskeinen kysymys koski tapahtumaa, josta kuuden kuukauden määräajan kulumisen voi käynnistyä.

Unionin tuomioistuin eritteli vastauksessaan kaksi tilannetta sen mukaan, säädetäänkö kansallisessa lainsäädännössä lykkäävästä muutoksenhausta vai ei. Se katsoi, että tilanteessa, jossa millään muutoksenhakukeinolla ei ole säädetty olevan lykkäävää vaikutusta, siirron täytäntöönpanon määräaika alkaa kulua siitä nimenomaisesta tai implisiittisestä päätöksestä, jolla jäsenvaltio, jolle siirtoa koskeva pyyntö on esitetty, hyväksyy asianomaisen henkilön takaisin ottamisen. Sitä vastoin jos muutoksenhaulla on siirtämispyyntön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan lykkäävä vaikutus, siirron täytäntöönpanon määräaika ei ala kulua vielä siitä tuomioistuimen väliaikaisesta päätöksestä, jolla siirtomenettelyn täytäntöönpanoa lykätään, vaan vasta siitä tuomioistuimen päätöksestä, jolla siirtomenettelyä koskeva asiaratkaisu tehdään ja joka ei enää voi estää täytäntöönpanoa. Kun otetaan huomioon tarkoitus, joka määräajan vahvistamisella on jäsenvaltioille, tästä seuraa, että toisessa tilanteessa määräajan alkamisajankohta on määritettävä siten, että jäsenvaltioilla on käytettävissään kuuden kuukauden määräaika, joka niiden oletetaan hyödyntävän täysimääräisesti siirron toteuttamisen menettelytapojen vahvistamiseksi. Unionin tuomioistuin otti lisäksi huomioon oikeussuojan ja jäsenvaltioiden prosessiautonomian kunnioittamisen.

Unionin tuomioistuin otti asiassa *Elgafaji* (C-465/07, tuomio 17.2.2009) kantaa kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä myönnetyn suojelun sisällöstä annetun direktiivin 2004/83/EY³⁹ 15 artiklalla annetun toissijaisen suojan laajuuteen. Esitetty kysymys koski sitä, onko mainitun artiklan c alakohdassa säädetty edellytys ”siviilihenkilön henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaavan vakavan ja henkilökohtainen vaaran, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä, olemassaolosta” ymmärrettävä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen vaatimalla tavalla siten, että se edellyttää, että suojaa pyytävä henkilö esittää näytön siitä, että vaara uhkaa erityisesti häntä hänen olosuhteillaan ominaisten seikkojen takia.

Unionin tuomioistuin vastasi tähän kysymykseen kieltävästi. Se totesi ensinnäkin, että 15 artikla on itsenäinen, ja esitti siltä osin, että sen sisältö poikkeaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan sisällöstä ja sitä on siten tulkittava itsenäisesti. Se katsoi tämän jälkeen, että haitta, joka on direktiivin 15 artiklan c alakohdassa määritelty ilmaisulla hakijan ”henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava vakava ja henkilökohtainen vaara”, kattaa yleisemmän haitan vaaran kuin kaksi muuta samassa artiklassa määritettyä haittatyyppeä, kuten kuolemanrangaistus, jotka kattavat tilanteita, joissa suojelun hakija joutuu vaaraan kärsiä juuri tietyn tyyppistä haittaa. Lisäksi viitatus vaarat kuuluvat ”kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen” muodostamaan yleiseen tilanteeseen.

Tämän vaaran aiheuttava väkivalta luokitellaan ”mielivaltaiseksi”, ja tämä termi merkitsee, että väkivalta voi ulottua henkilöihin riippumatta heidän henkilökohtaisista olosuhteistaan. Unionin tuomioistuin täsmensi tältä osin, että mitä paremmin hakija pystyy mahdollisesti näyttämään toteen,

³⁹ Kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä myönnetyn suojelun sisällöstä 29.4.2004 annettu neuvoston direktiivi 2004/83/EY (EUVL L 304, s. 12).

että vaara koskee juuri häntä hänen henkilökohtaisille olosuhteille ominaisten seikkojen takia, sitä pienempää mielivaltaisen väkivallan astetta vaaditaan, jotta hän voisi saada toissijaista suoje-
lua. Lopuksi tuomioistuin totesi, että 15 artiklan c alakohdalle näin annettu tulkinta on täysin sopu-
soinnussa Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja erityisesti sen 3 artiklaa koskevan oikeuskäytännön
kanssa.

Yhdistetyissä asioissa *Zurita García ja Choque Cabrera* (C-261/08 ja C-348/08, tuomio 22.10.2009)
esitetty kysymys koski sitä, velvoittavatko Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehty yleisso-
pimus ja Schengenin rajasäännöstö jäsenvaltioiden toimivaltaisia viranomaisia tekemään karkot-
tamispäätöksen kaikkien sellaisten kolmansien valtioiden kansalaisten osalta, joiden oli osoitettu
oleskelevan laittomasti jäsenvaltion alueella. Tämän asian tosiseikasto koski Garciaa ja Cabreraa, joi-
den osalta oli annettu kaksi karkottamispäätöstä, koska he oleskelivat laittomasti Espanjan alueella.
Espanjan lainsäädännön ja sen tulkinnan mukaan seuraamuksena tuli käytännössä kysymyk-
seen vain sakko, koska asiassa ei ollut sellaisia lisäseikkoja, joiden perusteella sakon sijasta voita-
isiin määrätä karkottaminen. Garcia ja Cabrera nostivat kanteen kansallisessa tuomioistuimessa,
joka vuorostaan saattoi asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Vastauksessaan unionin tuomioistuin totesi ensinnäkin, että espanjankielisen version sanamuoto
ei ollut yhtäpitävä muiden kyseisen tekstin kieliversioiden sanamuotojen kanssa. Koska espanjan-
kielinen versio oli kuitenkin ainoa, jonka mukaan viranomaisilla oli mahdollisuuden sijasta velvol-
lisuus karkottamiseen, unionin tuomioistuin totesi, ettei lainsäätäjän todellinen tahto ollut veloit-
taa asianomaisia jäsenvaltioita karkottamaan. Lisäksi unionin tuomioistuin totesi, että Schengenin
sopimuksen soveltamisesta tehdyssä yleissopimuksessa asetetaan etusijalle se, että laittomasti
jäsenvaltion alueella oleskeleva kolmannen valtion kansalainen poistuu sieltä vapaaehtoisesti. Toi-
saalta vaikka Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyssä yleissopimuksessa määrätään, että
kolmannen valtion kansalainen on tietyissä tapauksissa karkotettava sen jäsenvaltion alueelta, jolla
hänet on otettu kiinni, tämän on kuitenkin tapahduttava kyseisen jäsenvaltion kansallisessa laissa
säädettyjen edellytysten mukaisesti. Niinpä unionin tuomioistuin katsoi, että kunkin jäsenvaltion
on kansallisessa oikeudessaan säädettävä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyssä yleis-
sopimuksessa vahvistettujen perussääntöjen yksityiskohtaisesta soveltamisesta kolmansien val-
tioiden kansalaisiin, jotka eivät täytä tai eivät enää täytä lyhytaikaista oleskelua sen alueella koskevia
edellytyksiä. Lopuksi unionin tuomioistuin totesi, että niin Schengenin sopimuksen soveltamisesta
tehdyssä yleissopimuksessa kuin Schengenin rajasäännössäkään ei veloiteta jäsenvaltioita teke-
mään karkottamispäätöstä kaikkien sellaisten kolmansien valtioiden kansalaisten osalta, jotka oles-
kelevat laittomasti jäsenvaltion alueella.

Oikeudellinen yhteistyö siviilioikeudellisissa asioissa ja kansainvälinen yksityisoikeus

Vuotta 2009 luonnehtivat useat merkittävät tuomiot kansainvälisen yksityisoikeuden alalla. Aluk-
si voidaan mainita asia *ICF* (C-133/08, tuomio 6.10.2009), jossa unionin tuomioistuin tulkitsi en-
simmäistä kertaa sopimusveloitteisiin sovellettavasta laista tehtyä Rooman yleissopimusta⁴⁰.
Unionin tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi oli saatettu useita yleissopimuksen 4 artiklaan liittyviä
kysymyksiä, aloitti huomauttamalla, että yleissopimus on tehty, jotta edistettäisiin kansainvälisen
yksityisoikeuden alalla lainsäädännön yhdenmukaistamista, joka aloitettiin tuomioistuimen toi-
mivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta tehdyllä Brysselin yleissopimuksella⁴¹. Rooman

⁴⁰ Yleissopimus sopimusveloitteisiin sovellettavasta laista, avattu allekirjoitettavaksi Roomassa 19.6.1980
(EYVL L 266, s. 1).

⁴¹ Tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskeva 27.9.1968 allekir-
joitettu yleissopimus (EYVL 1972, L 299, s. 32).

yleissopimuksen mukaan sopimuspuolilla on vapaus valita, mitä lakia heidän tekemäänsä sopimukseen sovelletaan. Jos valintaa ei tehdä, sopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, johon sopimus läheisimmin liittyy. Yleissopimuksessa määrätään lisäksi olettamasta, jonka mukaan liittymäperusteena pidetään sen sopimuspuolen, joka toimittaa sopimuksen luonteenomaisen suorituksen, asuinpaikkaa, sekä erityisistä liittymäperusteista erityisesti tavarankuljetussopimusten osalta. Tältä osin unionin tuomioistuin totesi, että mainitun yleissopimuksen 4 artiklan 4 kohdassa määrättyä liittymäperustetta sovelletaan rahtausopimukseen, joka ei ole yhtä matkaa koskeva rahtauskirja, vain silloin, kun kyseisen sopimuksen pääasiallisena kohteena ei ole pelkkä kuljetusvälineen käytettäväksi asettaminen vaan tavaroiden varsinainen kuljettaminen. Lisäksi tuomioistuin katsoi, että tämän yleissopimuksen 4 artiklan 5 kohtaa on tulkittava siten, että kun kaikista olosuhteista selvästi ilmenee, että sopimus liittyy läheisemmin johonkin toiseen valtioon kuin siihen, joka määritetään jonkin saman yleissopimuksen 4 artiklan 2–4 kohdassa määrätyn perusteen perusteella, tuomioistuimen on jätettävä soveltamatta näitä perusteita ja sovellettava sen valtion lakia, johon sopimus läheisimmin liittyy. Unionin tuomioistuin katsoi vielä, että sopimuksen johonkin osaan voidaan poikkeuksellisesti soveltaa eri lakia kuin jäljelle jäävään sopimukseen yksinomaan silloin, kun kyseisen osan kohde on itsenäinen.

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001⁴² (Bryssel I -asetus) ja tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen (Brysselin yleissopimus) tulkinta oli myös useiden huomionarvoisten tuomioiden kohteena. Asian *Apostolides* (C-420/07, tuomio 28.4.2009) juuret olivat Kyproksen jakamisessa Turkin joukkojen 1974 tapahtuneen miehityksen jälkeen. Kyproksen tasavalta, joka liittyi Euroopan unioniin 2004, hallitsee tosiasiallisesti vain saaren eteläosaa, kun taas pohjoisosaan on perustettu Pohjois-Kyproksen turkkilainen tasavalta, jonka on tunnustanut vain Turkki. Niinpä Kyproksen tasavallan liittymissopimukseen liitettyssä pöytäkirjassa lykätään yhteisön oikeuden soveltamista alueilla, joita Kyproksen tasavallan hallitus ei tosiasiallisesti pidä hallinnassaan. Ennakkoratkaisua pyytänyt Yhdistyneen kuningaskunnan tuomioistuin, jossa kanteen oli nostanut Kyproksen kansalainen, joka vaati, että saaren eteläosassa sijaitsevan tuomioistuimen kaksi tuomiota, joilla kaksi Britannian kansalaista veloitettiin poistamaan saaren pohjoisosassa sijaitseva omaisuus, tunnustetaan ja pannaan täytäntöön, esitti unionin tuomioistuimelle useita kysymyksiä asetuksen (EY) N:o 44/2001 tulkinnasta ja soveltamisesta. Unionin tuomioistuin totesi ensinnäkin, että pöytäkirjassa säädetty poikkeus ei estä soveltamasta asetusta (EY) N:o 44/2001 tuomioon, jonka on antanut hallituksen hallintaan kuuluvalla alueella toimiva kyproslainen tuomioistuin mutta joka koskee kyseisessä pohjoisosassa sijaitsevaa kiinteistöä. Unionin tuomioistuin totesi sitten, että se seikka, että kiinteistö sijaitsee alueella, joka ei kuulu hallituksen tosiasialliseen hallintaan, eikä tuomioita siten voida käytännössä panna täytäntöön kiinteistön sijaintipaikalla, ei ole esteenä tuomioiden tunnustamiselle ja täytäntöönpanolle toisessa jäsenvaltiossa. Asetuksen (EY) N:o 44/2001 22 artiklan 1 alakohta koskee jäsenvaltioiden tuomioistuinten kansainvälistä toimivaltaa eikä niiden sisäistä toimivaltaa. Unionin tuomioistuin myös huomautti sen jäsenvaltion, jossa tunnustamista pyydetään, oikeusjärjestyksen perusteita (*ordre public*) koskevan poikkeuksen osalta, että tuomioistuin ei voinut kieltäytyä tunnustamasta toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antamaa tuomiota pelkästään sillä perusteella, että sen käsityksen mukaan kansallista tai yhteisön oikeutta on sovellettu virheellisesti tässä tuomioissa, sillä muuten kyseenalaistettaisiin asetuksen (EY) N:o 44/2001 tarkoitus. Poikkeukseen voitaisiin tällaisissa tilanteissa vedota ainoastaan, jos kyseinen oikeudellinen virhe on sellainen, että tuomion tunnustamista tai täytäntöönpanoa on pidettävä kyseisen jäsenvaltion kansallisen oikeusjärjestyksen olennaisen tärkeän oikeussäännön ilmeisenä rikkomisena. Unionin

⁴² Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1).

tuomioistuin totesi vielä, että yksipuolisen tuomion tunnustamista tai täytäntöönpanoa ei voida evätä silloin, kun vastaaja on voinut hakea yksipuoliseen tuomioon muutosta ja kun hän on tämän muutoksenhaun avulla voinut vedota siihen, että haastehakemusta tai vastaavaa asiakirjaa ei annettu hänelle tiedoksi niin hyvissä ajoin ja siten, että hän olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa.

Unionin tuomioistuin totesi asiassa *Allianz* (aikaisemmin *Riunione Adriatica di Sicurta*) (C-185/07, tuomio 10.2.2009), että se, että jäsenvaltion tuomioistuin antaa määräyksen, jonka tarkoitus on kieltää henkilöä aloittamasta tai jatkamasta oikeudenkäyntiä toisen jäsenvaltion tuomioistuimissa (anti-suit injunction -määräys)⁴³, sillä perusteella, että tällainen oikeudenkäynti on vastoin välityssopimusta, on asetuksen (EY) N:o 44/2001 vastaista. Unionin tuomioistuin huomautti, että oikeudenkäynti, joka johtaa anti-suit injunction -määräyksen antamiseen, ei kuulu asetuksen (EY) N:o 44/2001 soveltamisalaan mutta sillä voi olla seurauksia, jotka heikentävät asetuksen tehokasta vaikutusta. Näin on erityisesti, jos tällainen menettely estää toisen jäsenvaltion tuomioistuinta käyttämästä sille asetuksessa (EY) N:o 44/2001 annettua toimivaltaa. Niinpä unionin tuomioistuin katsoi, että jos tämä menettely kuuluu riidan kohteeseen, toisin sanoen menettelyssä turvattavien oikeuksien luonteeseen, perusteella asetuksen (EY) N:o 44/2001 soveltamisalaan, myös esikysymys välityssopimuksen sovellettavuudesta kuuluu tämän asetuksen soveltamisalaan. Tästä seuraa, että toimivallan puutetta koskeva väite, joka perustuu välityssopimuksen olemassaoloon, kuuluu asetuksen (EY) N:o 44/2001 soveltamisalaan ja että näin ollen yksinomaan tämän tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista tämä oikeudenkäyntiväite ja kysymys omasta toimivallastaan kyseisen asetuksen mukaisesti. Se, että anti-suit injunction -määräyksellä estetään jäsenvaltion tuomioistuinta, joka on tavallisesti toimivaltainen ratkaisemaan riita-asian asetuksen (EY) N:o 44/2001 mukaisesti, lausumasta itse tämän asetuksen sovellettavuudesta sen käsiteltävänä olevaan riita-asiaan, vie siltä väistämättä vallan tutkia kysymys sen omasta toimivallasta. Anti-suit injunction -määräys ei siten ole sen yleisen periaatteen mukainen, jonka mukaan kukin tuomioistuin tutkii siihen sovellettavien sääntöjen nojalla, onko se toimivaltainen ratkaisemaan asian, joka on saatettu sen käsiteltäväksi. Lisäksi se on myös ristiriidassa sen keskinäisen luottamuksen kanssa, jota sopimusvaltiot osoittavat toistensa oikeusjärjestyksille ja lainkäyttöelimille. Se ei ole siten sopusoinnussa asetuksen (EY) N:o 44/2001 kanssa.

Asetuksen (EY) N:o 44/2001 soveltamisala oli keskeisellä sijalla myös asiassa *SCT Industri* (C-111/08, tuomio 2.7.2009). Unionin tuomioistuin katsoi siinä, että mainittua asetusta ei sovelleta maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä nostettavaan kanteeseen, jolla vaaditaan vahvistettavaksi parempi oikeus omaisuuteen. Erityisesti kun otetaan huomioon läheinen liittymä, joka kanteella on konkurssimenettelyyn, kanne pesähoitajan maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä suorittaman yhtiöosuusluovutuksen kumoamiseksi kuuluu asetuksen (EY) N:o 44/2001 konkurssiin soveltamista koskevan poikkeuksen piiriin.

Unionin tuomioistuin tutki ensin asiassa *Color Drack* (C-386/05, tuomio 3.5.2009, Kok. 2009, s. I-3699) tavarakauppasopimuksia, joissa määrättiin useista toimituspaikoista, ja sitten asiassa *Rehder* (C-204/08, tuomio 9.7.2009) palvelusopimuksia, tarkemmin sanottuna lentokuljetussopimusta, jossa määrätään useista palvelujen suorituspaikoista. Se totesi, että asetuksen (EY) N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan mukaisen erityisen toimivallan soveltaminen sopimusta koskevassa asiassa vastaa läheisyystavoitteeseen ja on perusteltu siksi, että sopimuksen ja sitä käsittelevän tuomioistuimen välillä on läheinen liittymä. Läheisyyttä ja ennakoitavuutta koskevien tavoitteiden valossa useiden eri jäsenvaltioissa sijaitsevien palvelujen suorituspaikkojen tilanteessa on siten tutkittava, missä sopimuksen ja toimivaltaisen tuomioistuimen välinen liittymä on läheisin. Erityisesti

⁴³ Katso myös asiassa C-159/02, *Turner*, 27.4.2004 annettu tuomio (Kok. 2004, s. I-3565).

tällaisena on pidettävä paikkaa, jossa pääasiallisen palvelujen suorituksen on sopimuksen perusteella tapahduttava. Kahden jäsenvaltion välillä tapahtuvassa matkustajalentoliikenteessä, joka suoritetaan yhden lentoyhtiön kanssa tehdyn sopimuksen perusteella, toimivaltainen tuomioistuin tutkimaan tähän sopimukseen ja matkustajille annettavaa korvausta koskevista yhteisistä säännöistä annettuun asetukseen (EY) N:o 261/2004⁴⁴ perustuvan korvausvaatimuksen on kantajan valinnan mukaan se tuomioistuin, jonka tuomiopiiriin lentokoneen lähtö- tai saapumispaikka kuuluu.

Asiassa *Gambazzi* (C-394/07) 2.4.2009 annetussa tuomiossa unionin tuomioistuin otti kantaa tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevissa Brysselin yleissopimuksen määräyksissä tarkoitettuun "ratkaisun" käsitteeseen sekä tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskevan perusteen ulottuvuuteen silloin, kun kieltäytyminen tapahtuu sillä perusteella, että tunnustaminen on vastoin sen valtion oikeusjärjestyksen perusteita (*ordre public*), jossa tuomioon vedotaan. Se katsoi ensinnäkin, että yksipuoliset tuomiot ja määräykset ovat "ratkaisuja", jos ne on annettu riita-asian oikeudenkäynnissä, jossa noudatetaan lähtökohtaisesti kontradiktorisuuden periaatetta. Brysselin yleissopimuksen 25 artiklassa tarkoitetaan erotuksetta kaikkia sopimusvaltioiden tuomioistuinten antamia ratkaisuja. Jotta tällaiset tuomiot voisivat kuulua mainitun yleissopimuksen soveltamisalaan, riittää, että kyse on sellaisista tuomioistuinten tuomioista, joiden osalta on toteutettu tai on ollut mahdollisuus toteuttaa tuomiovaltiossa kontradiktorinen käsittely, ennen kuin näiden tuomioiden tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään. Annettujen tuomioiden luonnehdintaa "ratkaisuiksi" ei voida unionin tuomioistuimen mukaan asettaa kyseenalaiseksi pelkästään sen vuoksi, että tuomioistuin ratkaisi asian aivan kuin vastaaja, joka oli asianmukaisesti saapunut vastaamaan, olisi jäänyt oikeuteen saapumatta. Toiseksi unionin tuomioistuin katsoi, että täytäntöönpanovaltion tuomioistuin voi oikeusjärjestyksen perusteita koskevan poikkeuksen nojalla ottaa huomioon sen, että tuomiovaltion tuomioistuin on ratkaissut kantajan vaatimukset kuulematta vastaajaa, joka oli asianmukaisesti saapunut oikeuteen mutta joka oli määräyksellä suljettu oikeudenkäynnin ulkopuolelle siitä syystä, ettei hän ollut noudattanut hänelle samassa oikeudenkäynnissä aikaisemmin annetulla määräyksellä asetettuja velvollisuuksia. Oikeusjärjestyksen perusteita koskevaa poikkeusta voidaan käyttää, jos näyttää siltä, että vastaajan oikeutta tulla kuulluksi on tällä oikeudenkäynnin ulkopuolelle sulkemisella selvästi ja suhteettomasti loukattu. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen on tutkittava olosuhteet, joissa ne tuomiot, joiden täytäntöönpanoa on pyydetty, on annettu, minkä lisäksi sen on tutkittava myös olosuhteet, joissa määräykset aikaisemmassa vaiheessa annettiin, ja sen on erityisesti selvitettävä se, oliko vastaajan käytettävissä oikeussuojakeinoja, ja toisaalta se, oliko vastaajalla ollut mahdollisuus tulla kuulluksi.

Unionin tuomioistuinta pyydettiin myös tulkitsemaan tiettyjä tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000⁴⁵ kumoamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 2201/2003 säännöksiä. Ensimmäiseksi voidaan mainita asia *Hadadi* (C-168/08, tuomio 16.7.2009), jossa unionin tuomioistuin otti kantaa puolisoiden kansallisuutta koskevaan kriteeriin valittaessa toimivaltaista tuomioistuinta käsittelemään avioeroasiaa. Esillä olleessa tapauksessa oli kyse puolisoista, joilla molemmilla oli Ranskan ja Unkarin kaksoiskansalaisuus ja jotka molemmat olivat jättäneet avioerohakemuksen yhdessä näistä maista. Unionin tuomioistuin totesi ensinnäkin, että asetuksen (EY) N:o 2201/2003 kannalta ei ole merkitystä, onko henkilöllä yksi tai useampia kansalaisuuksia. Tästä syystä tässä asetuksessa olevaa säännöstä, jossa säädetään sen jäsenvaltion, jonka kansalaisia

⁴⁴ Matkustajille heidän lennolle pääsymisen epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 261/2004 (EUVL L 46, s. 1).

⁴⁵ Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003 (EUVL L 338, s. 1).

puolisot ovat, tuomioistuinten toimivallasta, ei voida tulkita eri tavalla silloin, kun molemmilla puolisoilla on sama kaksoiskansalaisuus, ja silloin, kun heillä on vain yksi ja sama kansalaisuus. Jos puoliset ovat sekä sen jäsenvaltion, jonka tuomioistuimessa asia on pantu vireille, kansalaisia että toisen jäsenvaltion kansalaisia, asiaa käsittelevän tuomioistuimen on otettava huomioon se, että koska asianomaiset ovat myös toisen jäsenvaltion kansalaisia, myös toisen jäsenvaltion tuomioistuimilla olisi voinut olla mainitun asetuksen mukaan toimivalta. Unionin tuomioistuin esitti tämän jälkeen, että tämän asetuksen mukaiset toimivaltaa koskevat säännökset perustuvat useampiin vaihtoehtoisiiin objektiivisiin kriteereihin ja että toimivalta-perusteilla ei ole hierarkiaa. Niinpä usean tuomioistuimen samanaikainen toimivalta on sallittua eikä niiden välille ole säädetty hierarkiaa. Unionin tuomioistuin totesi lopuksi, että kun molemmat puoliset ovat kahden saman jäsenvaltion kansalaisia, asetus on esteenä sille, että näistä jäsenvaltioista toisen tuomioistuimia ei pidetä toimivaltaisina sillä perusteella, että kantajalla ei ole tähän valtioon muita siteitä. Se jatkoi täsmentämällä, että jäsenvaltioiden, joiden kansalaisia puoliset ovat, tuomioistuimet ovat toimivaltaisia tämän asetuksen nojalla, ja puoliset voivat valita sen jäsenvaltion tuomioistuimen, jossa oikeudenkäyntiasia pannaan vireille.

Toisekseen asiassa *A (C-523/07, tuomio 2.4.2009)* unionin tuomioistuin tulkitsi ensimmäistä kertaa lapsen "asuinpaikan" käsitettä perusteena tuomioistuinten toimivallalle lapsen huoltajuutta koskevissa asioissa. Koska asetus (EY) N:o 2201/2003 ei sisällä nimenomaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen lapsen "asuinpaikan" käsitteen sisällön ja ulottuvuuden määrittämiseksi, unionin tuomioistuin katsoi sen olevan itsenäinen käsite. Kun otetaan huomioon tämän asetuksen asiaympäristö ja päämäärä, asuinpaikka on paikka, joka ilmentää lapsen tiettyä integroitumista sosiaaliseen ympäristöön ja perheympäristöön. Arvioinnissa on erityisesti otettava huomioon jäsenvaltioon muuttamisen ja sen alueella oleskelun osalta sen kesto, säännöllisyys, olosuhteet ja syyt, lapsen kansalaisuus, koulunkäynnin paikka ja olosuhteet, se, osaako lapsi kyseisen valtion kieltä, sekä lapsen perhesiteet ja sosiaaliset siteet tässä valtiossa. Unionin tuomioistuin korosti, että kansallisen tuomioistuimen asiana on ratkaista lapsen asuinpaikka ottamalla huomioon kaikki kunkin yksittäistapauksen tosiseikat. Lisäksi tuomioistuin esitti asetuksen (EY) N:o 2201/2003 20 artiklassa tarkoitettua kiireellisten tai turvaavien toimien järjestelmää koskevia täsmennyksiä. Kansalliset tuomioistuimet voivat päättää näistä toimista, jos ne ovat kiireellisiä, jos ne kohdistuvat kyseessä olevassa jäsenvaltiossa oleskeleviin henkilöihin ja jos ne ovat väliaikaisia. Tällaisten toimien, jotka toteutetaan lapsen edun suojaamiseksi, toteuttaminen ja toimien sitovuus määräytyvät kansallisen oikeuden mukaisesti. Kun turvaamistoimi on toteutettu, kansallinen tuomioistuin ei ole velvollinen siirtämään asiaa toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle tuomioistuimelle. Tuomioistuimen, joka on todennut, ettei sillä itsellään ole toimivaltaa, on kuitenkin ilmoitettava näistä toimista toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle tuomioistuimelle, jos lapsen edun suoja sitä edellyttää.

Asiassa *Roda Golf & Beach Resort (C-14/08) 25.6.2009* annettu tuomio koski oikeudenkäyntimenettelyn ulkopuolella laadittujen notaarin vahvistamien asiakirjojen tiedoksiannosta. Unionin tuomioistuin katsoi, että oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviilitai kauppaoikeudellisissa asioissa annetun asetuksen (EY) N:o 1348/2000⁴⁶ 16 artiklassa tarkoitettu käsite "muu kuin oikeudenkäyntiin liittyvä oikeudellinen asiakirja" on yhteisön oikeuden käsite. Amsterdamin sopimuksen tavoite vapautteen, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvan alueen luomiseksi ja se, että Euroopan unionista tehdystä sopimuksesta siirrettiin EY:n perustamissopimukseen järjestelmä, joka mahdollistaa yksityisoikeuden alan oikeudelliseen yhteistyöhön kuuluvat rajat ylittävät toimenpiteet, ovat osoituksena jäsenvaltioiden tahdosta saattaa tällaiset toimenpiteet osaksi yhteisön oikeusjärjestystä ja vahvistaa näin periaate niiden itsenäisestä tulkinnasta. Unionin

⁴⁶ Oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa 29.5.2000 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1348/2000 (EYVL L 160, s. 37).

tuomioistuin totesi, että notaarien vahvistamien asiakirjojen tiedoksiantaminen oikeudenkäyntimenettelyn ulkopuolella kuuluu asetuksen (EY) N:o 1348/2000 soveltamisalaan. Koska yhteisön sisäisen tiedoksiantoa koskevan järjestelmän tavoitteena on sisämarkkinoiden moitteeton toiminta, EY 65 artiklassa ja asetuksessa (EY) N:o 1348/2000 tarkoitettua oikeudellista yhteistyötä ei pidä rajoittaa ainoastaan oikeudenkäyntimenettelyihin. Tällainen yhteistyö on nimittäin mahdollista myös oikeudenkäyntimenettelyn ulkopuolella siltä osin kuin tämän yhteistyön vaikutukset ulottuvat rajojen yli ja se on tarpeen sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi. Unionin tuomioistuin täsmensi, että tämä muun kuin oikeudenkäyntiin liittyvän oikeudellisen asiakirjan käsitteen laaja tulkinta ei rasita kohtuuttomasti kansallisten tuomioistuinten resursseja, sillä yhtäältä jäsenvaltiot voivat nimittää lähettäviksi ja vastaanottaviksi viranomaisiksi, joiden tehtävänä on asiakirjojen tiedoksianto, myös muita viranomaisia kuin kansallisia tuomioistuimia ja toisaalta jäsenvaltiot voivat myös säätää mahdollisuudesta toimittaa tiedoksiantoja lähettämällä asiakirjat suoraan postitse toisessa jäsenvaltiossa asuville henkilöille.

Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa

Asiassa *Wolzenburg* (C-123/08, tuomio 6.10.2009) unionin tuomioistuimelta tiedusteltiin, onko unionin oikeuden kanssa sopusoinnussa sellainen kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään kyseisen valtion kansalaisten ja muiden jäsenvaltioiden kansalaisten erilaisesta kohtelusta eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon osalta. Alankomaiden lainsäädännössä, jolla pantiin täytäntöön eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annettu puitepäätos 2002/584/YOS⁴⁷, säädettiin mahdollisuudesta poiketa tästä täytäntöönpanosta muiden jäsenvaltioiden kansalaisten osalta – Alankomaiden kansalaisista poiketen – vain siinä tilanteessa, että nämä ovat oleskelleet laillisesti Alankomaissa yhtäjaksoisesti viiden vuoden ajan ja että heillä on pysyvä oleskelulupa. Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että EY 12 artiklan 1 kohtaa sovelletaan, koska jäsenvaltiot eivät voi EY:n perustamissopimuksen nojalla annetun puitepäätoksen täytäntöönpanossa rikkoa yhteisön oikeutta, erityisesti EY:n perustamissopimuksen niitä määräyksiä, jotka koskevat kaikille unionin kansalaisille tunnustettua oikeutta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella. Unionin tuomioistuin katsoi sitten, että puitepäätoksen 4 artiklan 6 kohtaa on unionin kansalaisen tapauksessa tulkittava siten, että määräyksen täytäntöönpanosta vastaava jäsenvaltio ei voi asettaa mainitun määräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskevan perusteen käyttämiselle oleskelun kestoa koskevan edellytyksen lisäksi muita hallinnollisia vaatimuksia, kuten vaatimusta pysyvistä oleskeluluvasta. Lopuksi unionin tuomioistuin totesi, että syrjimättömyyden periaate, josta on määrätty EY 12 artiklassa, ei ole esteenä täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka nojalla tämän valtion toimivaltainen oikeusviranomainen kieltäytyy panemasta täytäntöön eurooppalaista pidätysmääräystä, joka on annettu tämän valtion kansalaisesta vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten, vaikka tällainen kieltäytyminen edellyttää silloin, kun kyse on toisen jäsenvaltion sellaisesta kansalaisesta, jolla on unionin kansalaisuuteen perustuva oleskeluoikeus, tämän laillista oleskelua kyseisen täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion alueella yhtäjaksoisesti viiden vuoden ajan. Unionin tuomioistuin esitti tämän ratkaisun perusteeksi sen, että yhtäältä tällä edellytyksellä on tarkoitus turvata se, että toisen jäsenvaltion kansalainen on riittävän integroitunut täytäntöönpanosta vastaavaan jäsenvaltioon, eikä mainitulla edellytyksellä toisaalta ylitetä sitä, mikä on tarpeen tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi.

⁴⁷ Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty neuvoston puitepäätos 2002/584/YOS (EYVL L 190, s. 1).

B – Unionin tuomioistuimen kokoonpano

(Protokollajärjestys 14.12.2009)

Ensimmäinen rivi, vasemmalta oikealle:

Jaoston puheenjohtajat C. Toader ja E. Levits; ensimmäinen julkisasiamies P. Mengozzi; jaoston puheenjohtajat K. Lenaerts ja A. Tizzano; unionin tuomioistuimen presidentti V. Skouris; jaoston puheenjohtajat J. N. Cunha Rodrigues, J.-C. Bonichot, R. Silva de Lapuerta ja P. Lindh; tuomari C. W. A. Timmermans.

Toinen rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomarit L. Bay Larsen, U. Löhmus, M. Ilešič, G. Arestis ja P. Kūris; julkisasiamies J. Kokott; tuomarit A. Rosas, K. Schiemann, E. Juhász, A. Borg Barthet, J. Malenovský ja A. Ó Caoimh.

Kolmas rivi, vasemmalta oikealle:

Julkisasiamies P. Cruz Villalón; tuomarit M. Berger, M. Safjan, A. Arabadjiev ja T. von Danwitz; julkisasiamiehet Y. Bot, E. Sharpston, J. Mazák ja V. Trstenjak; tuomarit J.-J. Kasel ja D. Šváby; julkisasiamies N. Jääskinen; kirjaaja R. Grass.

1 Unionin tuomioistuimen jäsenet

(virkaikäjärjestyksessä)

Vassilios Skouris

syntynyt vuonna 1948; oikeustieteellinen loppututkinto, Freie Universität Berlin (1970); tohtorin tutkinto valtiosääntö- ja hallinto-oikeudessa, Hampurin yliopisto (1973); professori, Hampurin yliopisto (1972–1977); julkisoikeuden professori, Bielefeldin yliopisto (1978); julkisoikeuden professori, Thessalonikin yliopisto (1982); sisäasiainministeri (1989 ja 1996); Kreetan yliopiston valtuuskunnan jäsen (1983–1987); Thessalonikin kansainvälisen talous- ja eurooppaoikeuden instituutin johtaja (1997–2005); Kreikan eurooppaoikeuden yhdistyksen puheenjohtaja (1992–1994); Kreikan tiedeakatemian jäsen (1993–1995); Kreikan virkamiehiä valitsevan lautakunnan jäsen (1994–1996); Trierin yliopiston eurooppaoikeuden akatemian tieteellisen neuvoston jäsen (1995 alkaen); Kreikan tuomarikoulun valtuuskunnan jäsen (1995–1996); ulkoasiainministeriön tieteellisen neuvoston jäsen (1997–1999); Kreikan talous- ja sosiaalikomitean puheenjohtaja vuonna 1998; unionin tuomioistuimen tuomari 8.6.1999 alkaen; unionin tuomioistuimen presidentti 7.10.2003 alkaen.

Peter Jann

syntynyt vuonna 1935; oikeustieteen tohtori, Wienin yliopisto (1957); nimitys tuomariksi, määrätty liittovaltion oikeusministeriöön (1961); lehdistöasioita käsittelevä tuomari Wienin Straf-Bezirksgerichtissä (1963–1966); tiedottaja liittovaltion oikeusministeriössä (1966–1970), tämän jälkeen tehtäviä kyseisen ministeriön kansainvälisellä osastolla; Itävallan parlamentin oikeusvaliokunnan asiantuntija ja eduskuntaryhmän tiedottaja (1973–1978); nimitys Verfassungsgerichtshofin jäseneksi (1978); kyseisen tuomioistuimen vakinainen esittelevä tuomari vuoden 1994 loppuun saakka; unionin tuomioistuimen tuomari 19.1.1995 lähtien.

Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer

syntynyt vuonna 1949; tuomari; korkeimman tuomarineuvoston (Consejo General del Poder Judicial) jäsen; professori; Consejo General del Poder Judicialin presidentin kabinetin päällikkö; Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ad hoc -tuomari; Tribunal Supremon jäsen 1996 alkaen; unionin tuomioistuimen julkisasiamies 19.1.1995–12.11.2009 kuolinpäiväänsä saakka.

Antonio Tizzano

syntynyt 1940; Rooman La Sapienza yliopiston yhteisön oikeuden professori; Istituto Orientalen (1969–1979), Napolin Federico II:n (1979–1992), Catanian (1969–1977) ja Mogadishun (1967–1972) yliopistojen professori; asianajaja Corte di cassazionessa; Italian Euroopan yhteisössä toimivan pysyvän edustuston oikeudellinen neuvonantaja (1984–1992); Italian valtuuskunnan jäsen Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan jäsenyysneuvotteluissa, Euroopan yhtenäisasiakirjaa ja Euroopan unionista tehtyä sopimusta koskevissa kansainvälisissä neuvotteluissa ja hallitusten välisissä konferensseissa; useita eri Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksia ja Euroopan unionin lainsäädäntöä koskevia julkaisuja; Il Diritto dell'Unione Europea -aikakausjulkaisun perustaja ja 1996 lähtien päätoimittaja; useiden oikeudellisten aikakausjulkaisujen toimitusneuvoston jäsen; lukuisien kansainvälisten kongressien raportoiija; esitelmiä ja kursseja Haagin kansainvälisen oikeuden akatemiassa (1987) sekä monissa muissa kansainvälisissä instituutioissa; Euroopan komission varainhoitoa tutkimaan nimetyn riippumattoman asiantuntijaryhmän jäsen (1999); unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2000–3.5.2006; unionin tuomioistuimen tuomari 4.5.2006 alkaen.

José Narciso da Cunha Rodrigues

syntynyt vuonna 1940; eri tehtäviä oikeuslaitoksen palveluksessa (1964–1977); oikeuslaitoksen uudistamista koskevien tutkimusten toteuttamiseen ja koordinointiin liittyviä eri tehtäviä; hallituksen edustaja Euroopan ihmisoikeustoimikunnassa ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa (1980–1984); Euroopan neuvoston ihmisoikeuskomitean asiantuntija (1980–1985); rikoslain ja oikeudenkäyntimenettelystä rikosasioissa annetun lain uudistamista koskevan työryhmän jäsen; Procurador-Geral da República (1984–2000); Euroopan unionin petosten-torjuntaviraston (OLAF) valvontakomitean jäsen (1999–2000); unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2000 alkaen.

Christiaan Willem Anton Timmermans

syntynyt 1941; Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1966–1969); Euroopan yhteisöjen komission virkamies (1969–1977); oikeustieteen tohtori (Leydenin yliopisto); Groningenin yliopiston eurooppaoikeuden professori (1977–1989); Arnhemin muutoksenhaku-tuomioistuimen (Gerechtshof te Arnhem) ylimääräinen tuomari; useita eri julkaisuja; Euroopan yhteisöjen komission oikeudellisen yksikön apulaispääjohtaja (1989–2000); Amsterdamin yliopiston eurooppaoikeuden professori; unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2000 alkaen.

Allan Rosas

syntynyt vuonna 1948; oikeustieteen tohtori 1977, Turun yliopisto; Turun yliopiston julkisoikeuden apulaisprofessori 1978–1981 ja Åbo Akademin professori 1981–1996; Åbo Akademin ihmisoikeusinstituutin johtaja 1985–1995; erilaisia kansainvälisiä ja kansallisia akateemisia luottamustehtäviä ja jäsenyyksiä tieteellisissä yhdistyksissä; toiminut johtajana useissa kansainvälisissä ja kansallisissa tutkimusprojekteissa ja -ohjelmissa, jotka ovat liittyneet mm. Euroopan yhteisön oikeuteen, kansainväliseen oikeuteen, ihmis- ja perusoikeuksiin, valtiosääntö- ja vertailevaan julkisoikeuteen; edustanut Suomen hallitusta Suomen valtuuskunnan jäsenenä tai neuvonantajana useissa kansainvälisissä konferensseissa ja kokouksissa; asiantuntijatehtäviä Suomen oikeuselämässä, mm. lainvalmistelussa ja eduskunnan eri valiokunnissa sekä YK:ssa, Unescossa, ETYJ:ssä ja Euroopan neuvostossa; vuodesta 1995 Euroopan yhteisöjen komission oikeudellinen pääneuvonantaja (ulkosuhteet); vuoden 2001 maaliskuusta lähtien komission oikeudellisen yksikön varapääjohtaja; unionin tuomioistuimen tuomari 17.1.2002 alkaen.

Rosario Silva de Lapuerta

syntynyt vuonna 1954; oikeustieteen kandidaatti (Madridin Complutense-yliopisto); valtionasiamies asemapaikkanaan Malaga; valtionasiamies liikenne-, matkailu- ja viestintäministeriön oikeudellisessa yksikössä ja sen jälkeen ulkoasiainministeriön oikeudellisessa yksikössä; valtionasiamies ja valtion Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen liittyviä asioita käsittelevän oikeudellisen yksikön päällikkö ja valtionasiamiesviraston (oikeusministeriö) yhteisöihin ja kansainvälisiin asioihin liittyvää oikeudellista neuvontaa antavan osaston apulaispäällikkö; jäsen yhteisön tuomioistuinjärjestelmän tulevaisuutta käsittelevässä asiantuntijaryhmässä; puheenjohtaja Espanjan valtuuskunnassa yhteisön tuomioistuinjärjestelmän uudistamista Nizzan sopimuksessa käsittelevässä Puheenjohtajan ystävät -työryhmässä ja neuvoston tilapäisessä Yhteisöjen tuomioistuin -työryhmässä; yhteisön oikeuden professori Madridin Escuela Diplomáticaassa; päätoimittaja Noticias de la Unión Europea -julkaisussa; unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2003 alkaen.

Koen Lenaerts

syntynyt vuonna 1954; oikeustieteen kandidaatti ja oikeustieteen tohtori, Leuvenin katolinen yliopisto (Katholieke Universiteit Leuven); Master of Laws, Master in Public Administration (Harvardin yliopisto); assistentti (1979–1983) ja professori (1983 alkaen) Leuvenin katolisessa yliopistossa; lakimiesavustaja yhteisöjen tuomioistuimessa (1984–1985); yhteisön oikeuden opettaja, Collège d'Europe, Brugge (1984–1989); Brysselin asianajajayhteisön jäsen (1986–1989); vieraileva professori Harvard Law Schoolissa (1989); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 25.9.1989–6.10.2003; unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2003 alkaen.

Juliane Kokott

syntynyt vuonna 1957; oikeustieteen opintoja (Bonnin ja Geneven yliopistot); LL.M. (American University / Washington D.C.); oikeustieteen tohtori (Heidelbergin yliopisto 1985, Harvardin yliopisto 1990); vierailuva professori Berkeleyn yliopistossa (1991); Saksan julkisoikeuden, kansainvälisen oikeuden ja yhteisön oikeuden professori Augsburgin yliopistossa (1992), Heidelbergin yliopistossa (1993) ja Düsseldorfin yliopistossa (1994); Saksan hallituksen nimittämä ylimääräinen tuomari Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (ETYJ) sovittelu- ja välitystuomioistuimessa; globaalia kehitystä käsittelevän liittotasavallan neuvoo-antavan neuvoston (WBGU) varapuheenjohtaja (1996); kansainvälisen oikeuden, kansainvälisen kauppaoikeuden ja yhteisön oikeuden professori St. Gallenin yliopistossa (1999); yhteisön oikeuden ja kansainvälisen kauppaoikeuden instituutin johtaja St. Gallenin yliopistossa (2000); kauppaoikeuden erikoistumisohjelman apulaisjohtaja St. Gallenin yliopistossa (2001); unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2003 alkaen.

Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro

syntynyt vuonna 1967; oikeustieteen kandidaatti (Lissabonin yliopisto, 1990); assistentti (Euroopan yliopistoinstituutti, Firenze, 1991); oikeustieteen tohtori (Euroopan yliopistoinstituutti, Firenze, 1996); vierailuva professori (London School of Economics; College of Europe, Natolin; Ortega y Gasset -instituutti, Madrid; Portugalin katolinen yliopisto; Eurooppa-opintojen instituutti, Macao); professori (Lissabonin Nova-yliopisto, 1997); Fulbright Visiting Research Fellow (Harvardin yliopisto, 1998); Kansainvälisen kauppaoikeuden akatemian apulaisjohtaja; päätoimittaja (Hart Series on European Law and Integration, European Law Journal) ja useiden oikeustieteellisten aikakausjulkaisujen toimitusneuvoston jäsen; unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2003 alkaen.

Konrad Hermann Theodor Schiemann

syntynyt vuonna 1937; oikeustieteen opintoja Cambridgessa; barrister (1964–1980); Queen's Counsel (1980–1986); tuomari, High Court of England and Wales (1986–1995); Lord Justice of Appeal (1995–2003); vanhempi jäsen 1985 alkaen ja varainhoitaja vuonna 2003, Honorable Society of the Inner Temple; unionin tuomioistuimen tuomari 8.1.2004 alkaen.

Jerzy Makarczyk

syntynyt vuonna 1938; oikeustieteen tohtori (1966); kansainvälisen julkisoikeuden professori (1974); Senior Visiting Fellow Oxfordin yliopistossa (1985); Tokion kansainvälisen kristillisen yliopiston professori (1988); julkaissut useita kansainvälisen julkisoikeuden, yhteisön oikeuden ja ihmisoikeuksien alaa koskevia teoksia; useiden kansainvälistä oikeutta, eurooppaoikeutta ja ihmisoikeuksia tutkivien tieteellisten seurojen jäsen; Puolan hallituksen edustaja Venäjän joukkojen vetäytymistä Puolasta koskevilla neuvotteluissa; ulkoasiainministeriön alivaltiosihteeri, sittemmin valtiosihteeri (1989–1992); Puolan valtuuskunnan puheenjohtaja Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksessa; Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (1992–2002); kansainvälisen oikeuden instituutin puheenjohtaja (2003); Puolan tasavallan presidentin neuvonantaja ulkopoliittikan ja ihmisoikeuksien alalla (2002–2004); unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Pranas Kūris

syntynyt vuonna 1938; oikeustieteellinen tutkinto, Vilnan yliopisto (1961); oikeustieteellinen tutkinto, Moskovan yliopisto (1965); tohtorintutkinto (Dr. hab), Moskovan yliopisto (1973); Pariisin yliopiston Institut des Hautes Études Internationalesin harjoittelija (johtaja: professori Ch. Rousseau) (1967–1968); Liettuan tiedeakatemian jäsen (1996); Liettuan oikeustieteellisen yliopiston kunniatohtori (2001); eri opetus- ja hallintotehtävissä Vilnan yliopistossa (1961–1990); luennoitsija, va. professori, kansainvälisen julkisoikeuden professori, oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani; useita hallituksen virkoja Liettuan ulkoasiain- ja oikeushallinnossa; oikeusministeri (1990–1991), korkeimman hallinto-oikeuden jäsen (1991), Liettuan tasavallan Belgian, Luxemburgin ja Alankomaiden suurlähettiläs (1992–1994); (entisen) Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (6/1994–11/1998); Liettuan korkeimman oikeuden tuomari, ja presidentti (12/1994–10/1998); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (11/1998 lähtien); osallistunut useisiin kansainvälisiin konferensseihin; Liettuan neuvotteluvaltuuskunnan jäsen Sosialististen neuvostotasavaltojen liiton kanssa käydyissä neuvotteluissa (1990–1992); useita julkaisuja (noin 200); unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Endre Juhász

syntynyt vuonna 1944; oikeustieteellinen tutkinto, Szegedin yliopisto, Unkari (1967); Unkarin asianajajatutkinto (1970); vertailevan oikeustieteen jatko-opintoja Strasbourgin yliopistossa, Ranskassa (1969, 1970, 1971, 1972); ulkomaankauppaministeriön oikeudellisen osaston virkamies (1966–1974), lainsäädäntöneuvos (1973–1974); Unkarin Brysselin suurlähetystön ensimmäinen kaupallinen sihteeri, vastuualueena yhteisön oikeuteen liittyvät kysymykset (1974–1979); ulkomaankauppaministeriön osastopäällikkö (1979–1983); Unkarin Washington D.C:n suurlähetystön (Yhdysvallat) ensimmäinen kaupallinen sihteeri, sittemmin kaupallinen neuvos (1983–1989); kauppaministeriön ja kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön ylijohtaja (1989–1991); pääneuvottelijana Unkarin ja Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välistä assosiaatiosopimusta koskeissa neuvotteluissa (1990–1991); kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön kansliapäällikkö, Euroopan asioita hoitavan viraston pääjohtaja (1992); kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön valtiosihteeri (1993–1994); valtiosihteeri, Euroopan asioita hoitavan viraston pääjohtaja, teollisuus- ja kauppaministeriö (1994); Unkarin tasavallan ylimääräinen ja täysivaltainen suurlähettiläs Euroopan unionissa, edustuston päällikkö (1/1995–5/2003); pääneuvottelija Unkarin tasavallan liittymistä Euroopan unioniin koskeissa neuvotteluissa (7/1998–4/2003); salkuton ministeri eurooppalaisten integraatioskysymysten koordinoinnissa (toukokuusta 2003 lähtien); unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

George Arestis

syntynyt vuonna 1945; oikeustieteellinen tutkinto, Ateenan yliopisto (1968); M.A. Comparative Politics and Government, Kentin yliopisto, Canterbury (1970); asianajaja Kyproksella (1972–1982); alioikeustuomari (1982); alioikeuden päällikkötuomari (1995); Nikosian alioikeuden hallinnollinen päällikkötuomari (1997–2003); Kyproksen korkeimman oikeuden tuomari (2003); unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Anthony Borg Barthet U.O.M.

syntynyt vuonna 1947; oikeustieteen tohtori, Maltaan kuninkaallinen yliopisto (1973); siirtyminen Maltaan julkishallinnon tehtäviin Notary to Governmentin nimikkeellä (1975); ylitarkastaja (1978), lainsäädäntöneuvos (1979), apulais-Attorney General (1988) ja Maltaan presidentin nimittämä Attorney General (1989); osa-aikainen siviilioikeuden opettaja Maltaan yliopistossa (1985–1989); Maltaan yliopiston konsistorin jäsen (1998–2004); oikeushallinnon valtuuskunnan jäsen (1994–2004); Maltaan välimiesmenettelykeskuksen hallintoneuvoston jäsen (1998–2004); unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Marko Ilešič

syntynyt vuonna 1947; oikeustieteen tohtori, Ljubljanan yliopisto; erikoistunut vertailevaan oikeustieteeseen, Strasbourgin ja Coimbran yliopistot; asianajaja; Ljubljanan työtuomioistuimen tuomari (1975–1986); urheilutuomioistuimen puheenjohtaja (1978–1986); Triglav-vakuutusyhtiön välimiestuomioistuimen välimies (1990–1998); pörssin välimieslautakunnan puheenjohtaja (vuodesta 1995); pörssin välitystuomioistuimen välimies (vuodesta 1998); Jugoslavian (vuoteen 1991 asti) ja Slovenian (vuodesta 1991 lähtien) kauppakamarin välimies; Pariisin kansainvälisen kauppakamarin välimies; UEFA:n (vuodesta 1988) ja FIFA:n (vuodesta 2000) muutoksenhakutuomioistuimen tuomari; Slovenian lakimiesliiton puheenjohtaja; International Law Associationin, kansainvälisen merenkulkukomitean ja useiden muiden kansainvälisten oikeustieteellisten yhdistysten jäsen; kansainvälisen siviili-, kaupp- ja yksityisoikeuden professori; Ljubljanan yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani; julkaissut erittäin monia oikeustieteellisiä teoksia; unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Jiří Malenovský

syntynyt vuonna 1950; oikeustieteen tohtori, Prahan Kaarlen yliopisto (1975); yliassistentti (1974–1990), varadekaani (1989–1991) ja kansainvälisen oikeuden ja eurooppaoikeuden laitoksen esimies (1990–1992), Brnon Masaryk -yliopisto; Tšekkoslovakian perustuslakituomioistuimen tuomari (1992); suurlähettiläs Euroopan neuvostossa (1993–1998); Euroopan neuvoston ministerivaltuuskunnan puheenjohtaja (1995); ulkoasiainministeriön pääjohtaja (1998–2000); Tšekin ja Slovakian ryhmien puheenjohtaja Association de droit internationalissa (1999–2001); perustuslakituomioistuimen tuomari (2000–2004); lainsäädäntöneuvoston jäsen (1998–2000); Haagin pysyvän välitystuomioistuimen jäsen (vuodesta 2000 lähtien); kansainvälisen julkisoikeuden professori, Brnon Masaryk-yliopisto (2001); unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Ján Klučka

syntynyt vuonna 1951; oikeustieteen tohtori, Bratislavan yliopisto (1974); kansainvälisen oikeuden professori, Košicen yliopisto (1975 lähtien); perustuslakituomioistuimen tuomari (1993); Haagin pysyvän välitystuomioistuimen jäsen (1994); Venetsian komission jäsen (1994); Slovakian kansainvälisen oikeuden yhdistyksen puheenjohtaja (2002); unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Uno Löhmus

syntynyt vuonna 1952; oikeustieteen tohtori 1986; asianajaja (1977–1998); rikosoikeuden vieraileva professori Tarton yliopistossa; Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (1994–1998); Viron korkeimman oikeuden presidentti (1998–2004); perustuslakikomitean jäsen; rikoslakikomitean neuvonantaja; rikoslakia valmistelevan työryhmän jäsen; kirjoittanut useita teoksia ihmisoikeuksista ja valtiosääntö-oikeudesta; unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Egils Levits

syntynyt vuonna 1955; oikeustieteellinen ja valtiotieteellinen tutkinto, Hampurin yliopisto; Kielin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan tutkija; Latvian parlamentin neuvonantaja kansainvälistä oikeutta, valtiosääntöoikeutta ja lainsäädäntöuudistusta koskevissa kysymyksissä; Latvian Saksan ja Sveitsin (1992–1993) sekä Itävallan, Sveitsin ja Unkarin (1994–1995) suurlähettiläs; ulkoasiainministerin tehtäviä hoitava varapääministeri ja oikeusministeri (1993–1994); ETYJ:n sovittelu- ja välitystuomioistuimen jäsen (vuodesta 1997 lähtien); pysyvän välitystuomioistuimen jäsen (vuodesta 2001 lähtien); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (1995–2004); lukuisia julkaisuja valtiosääntö-oikeuden ja hallinto-oikeuden, lainsäädäntöuudistuksen ja yhteisön oikeuden alalta; unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Aindrias Ó Caoimh

syntynyt vuonna 1950; Bachelor in Civil Law (National University of Ireland, University College Dublin, 1971); Barrister (King's Inns, 1972); yhteisön oikeuden jatkotutkinto (University College Dublin, 1977); Irlannin asianajajayhteisön jäsen (1972–1999); yhteisön oikeuden opettaja (King's Inns, Dublin); Senior Counsel (1994–1999); toiminut Irlannin hallituksen asiamiehenä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa lukuisissa asioissa; tuomari, High Court (1999 alkaen); Bencher of the Honorable Society of King's Inns (1999 alkaen); Irlannin yhteisön oikeuden yhdistyksen varapuheenjohtaja; kansainvälisen oikeuden yhdistyksen Irlannin osaston jäsen; yhteisöjen tuomioistuimen entisen tuomarin (1974–1985) Andreas O'Keeffen (Aindrias Ó Caoimh) poika; unionin tuomioistuimen tuomari 13.10.2004 alkaen.

Lars Bay Larsen

syntynyt vuonna 1953; valtiotieteen maisteri (1976), oikeustieteen kandidaatti (1983), Kööpenhaminan yliopisto; oikeusministeriön virkamies (1983–1985); Kööpenhaminan yliopiston perheoikeuden assistentti (1984–1991), sitten apulaisprofessori (1991–1996); asianajajayhteisön jaostopäällikkö (1985–1986); yksikön päällikkö (1986–1991) oikeusministeriössä; asianajajayhteisön jäsen (1991); osastopäällikkö (1991–1995), poliisiasiaainosaston päällikkö (1995–1999), oikeudellisen osaston päällikkö (2000–2003) oikeusministeriössä; Tanskan edustaja K-4-komiteassa (1995–2000), Schengenin keskusryhmässä (1996–1998) ja Europol Management Boardissa (1998–2000); korkeimman oikeuden jäsen (2003–2006); unionin tuomioistuimen tuomari 11.1.2006 alkaen.

Eleanor Sharpston

syntynyt vuonna 1955; oikeus- ja taloustieteiden sekä kielten opintaja, King's College, Cambridge (1973–1977); assistentti ja tutkija, Corpus Christi College, Oxford (1977–1980); asianajajayhteisön jäsen (Middle Temple, 1980); barrister (1980–1987 ja 1990–2005); julkisasiamies ja myöhemmin tuomari Sir Gordon Slynnin lakimiesavustaja (1987–1990); yhteisön oikeuden ja oikeusvertailun opettaja, University College London (1990–1992); yliopistonlehtori (1992–1998), myöhemmin vanhempi yliopistonlehtori (1998–2005), oikeustieteellinen tiedekunta, Cambridgen yliopisto; Fellow of King's College, Cambridge (1992 alkaen); apulaisprofessori ja tutkija, Centre for European Legal Studies, Cambridgen yliopisto (1998–2005); Queen's Counsel (1999); Bench of Middle Temple (2005); unionin tuomioistuimen julkisasiamies 11.1.2006 alkaen.

Paolo Mengozzi

syntynyt vuonna 1938; kansainvälisen oikeuden professori ja yhteisön oikeuden Jean Monnet -oppituolin haltija, Bolognan yliopisto; Madridin Carlos III yliopiston kunniatohtori; vieraileva professori yliopistoissa Johns Hopkins (Bologna Center), St. Johns (New York), Georgetown, Paris II, Georgia (Athens) ja Institut universitaire international (Luxemburg); Nijmegenin yliopiston European Business Law Pallas -ohjelman koordinaattori; Euroopan yhteisöjen komission julkisten hankintojen neuvoa-antavan komitean jäsen; Italian kauppa- ja teollisuusministeriön alivaltiosihteeri Italian puheenjohtajakaudella; Euroopan yhteisöjen WTO:n valmistelutyöryhmän jäsen ja Haagin kansainvälisen oikeuden instituutin vuoden 1997 WTO:ta koskevan tutkimusohjelman johtaja; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 4.3.1998–3.5.2006; unionin tuomioistuimen julkisasiamies 4.5.2006 alkaen.

Pernilla Lindh

syntynyt vuonna 1945; oikeustieteen kandidaatti, Lundin yliopisto; tuomioistuinharjoittelija ja tuomari, Trollhättans tingsrätt (1971–1974); viskaali, Svean hovioikeus (1974–1975); viskaali, Stockholms tingsrätt (1975); hallinnollinen viskaali, Svean hovioikeus (1975–1978); hallitussihteeri tuomioistuinhallinnossa (Domstolsverket) (1977); oikeuskanslerinviraston esittelijä (1979–1980); asessori, Svean hovioikeus (1980–1981); kauppa- ja teollisuusministeriön lakimies (1981–1982); Ruotsin ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston lakimies, osastopäällikkö ja myöhemmin lainsäädäntöjohtaja (1982–1995); suurlähettilään arvonimi 1992; markkinatuomioistuimen varapuheenjohtaja; ETA-neuvottelujen oikeudellisista ja institutionaalisista kysymyksistä vastannut neuvottelija (Efta-työryhmän varapuheenjohtaja ja myöhemmin puheenjohtaja) sekä samoista kysymyksistä vastannut neuvottelija Ruotsin kuningaskunnan liittymistä Euroopan unioniin koskeneissa neuvotteluissa; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 18.1.1995–6.10.2006; unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2006 alkaen.

Yves Bot

syntynyt vuonna 1947; oikeustieteen tutkinto, Rouenin yliopisto; oikeustieteen tohtori (Paris II Panthéon-Assas -yliopisto); Le Mansin oikeustieteellisen tiedekunnan apulaisprofessori; Le Mansin syyttäjävirstaston apulaissyöttäjä ja myöhemmin ensimmäinen apulaissyöttäjä (1974–1982); valtionsyyttäjä, tribunal de grande instance de Dieppe (1982–1984); apulaisvaltionsyyttäjä, tribunal de grande instance de Strasbourg (1984–1986); valtionsyyttäjä, tribunal de grande instance de Bastia (1986–1988); Caenin hovioikeuden julkisasiamies (1988–1991); valtionsyyttäjä, tribunal de grande instance du Mans (1991–1993); oikeusministerin erityisavustaja (1993–1995); valtionsyyttäjä, tribunal de grande instance de Nanterre (1995–2002); valtionsyyttäjä, tribunal de grande instance de Paris (2002–2004); Pariisin muutoksenhakutuomioistuimen (Cour d'appel de Paris) valtionsyyttäjä (2004–2006); unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2006 alkaen.

Ján Mazák

syntynyt vuonna 1954; oikeustieteen tohtori (Pavol Jozef Safarik yliopisto, Košice, 1978); yksityisoikeuden professori (1994) ja yhteisön oikeuden professori (2004); yhteisön oikeuden instituutin johtaja Košicen oikeustieteellisessä tiedekunnassa (2004); Krajský súdin (piirioikeus) tuomari, Košice (1980); Metský súdin (alioikeus) varapuheenjohtaja (1982) ja puheenjohtaja (1990), Košice; Slovakian asianajajayhteisön jäsen (1991); perustuslakituomioistuimen jäsen (1993–1998); varaoikeusministeri (1998–2000); perustuslakituomioistuimen presidentti (2000–2006); Venetsian komission jäsen (2004); unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2006 alkaen.

Jean-Claude Bonichot

syntynyt vuonna 1955; oikeustieteen kandidaatti, Metz'n yliopisto, Institut d'études politiques de Paris'n tutkinto, opintoja École nationale d'administrationissa; esittelijä (1982–1985), hallituskomissaari (1985–1987 ja 1992–1999); apulaistuomari (1999–2000); Conseil d'État'n riita-asiain jaoston kuudennen alajaoston puheenjohtaja (2000–2006); lakimiesavustaja yhteisöjen tuomioistuimessa (1987–1991); työ-, työllisyys- ja ammattikoulutusministerin ja sittemmin julkishallinnosta ja hallinnon uudistamisesta vastaavan ministerin kabinettipäällikkö (1991–1992); työntekijöiden sairausvakuutuskassan yhteydessä toimivan Conseil d'État'n oikeudellisen valtuuskunnan päällikkö (2001–2006); apulaisprofessori Metz'n yliopistossa (1988–2000), sitten Paris I Panthéon-Sorbonne -yliopistossa (vuodesta 2000 lähtien); lukuisia julkaisuja hallinto-oikeuden, yhteisön oikeuden ja Euroopan ihmisoikeuksien alalla; Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme nimisen julkaisun perustaja ja sen toimituskunnan puheenjohtaja, Bulletin juridique des collectivités locales -nimisen julkaisun yksi perustaja ja sen toimituskunnan jäsen, instituutioita ja ympäristö- ja yhdyskuntasuunnittelu-oikeutta koskevan tutkimusryhmittymän tieteellisen neuvoston puheenjohtaja; unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2006 alkaen.

Thomas von Danwitz

syntynyt vuonna 1962; opintoja Bonnissa, Genevessä ja Pariisissa; oikeustieteellinen valtiontutkinto (1986 ja 1992); oikeustieteen tohtori (Bonnin yliopisto, 1988); julkishallinnon kansainvälinen tutkinto (École nationale d'administration, 1990); pätevyityminen yliopistovirkaan (Bonnin yliopisto, 1996); Saksan julkisoikeuden ja eurooppaoikeuden professori (1996–2003), oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani Ruhrin yliopisto, Bochum, (2000–2001); Saksan julkisoikeuden ja eurooppaoikeuden professori (Kölnin yliopisto, 2003–2006); julkisoikeuden ja hallintotieteen instituutin johtaja (2006); vieraileva professori Fletcher School of Law and Diplomacyssa (2000), François Rabelais -yliopistossa (Tours, 2001–2006) ja Paris I Panthéon-Sorbonne -yliopistossa (2005–2006); unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2006 alkaen.

Verica Trstenjak

syntynyt vuonna 1962; oikeustieteen tutkinto (1987); oikeustieteen tohtori, Ljubljanan yliopisto (1995); oikeus- ja valtioteorian sekä yksityisoikeuden lehtori (1996 lähtien); tutkija; tohtoriopintoja Zürichin yliopistossa, Wienin yliopiston vertailevan oikeustieteen instituutissa, Hampurin kansainvälisen yksityisoikeuden Max Planck -instituutissa ja Amsterdamin vapaassa yliopistossa; vieraileva professori Wienin ja Freiburgin (Saksa) yliopistossa sekä Hampurin oikeustieteellisessä Bucerius-koulussa; tiede- ja teknologiaministeriön oikeudellisen osaston päällikkö (1994–1996) sekä valtiosihteeri (1996–2000); valtioneuvoston pääsihteeri (2000); Euroopan siviililakia käsittelevän työryhmän (Study Group on European Civil Code) jäsen vuodesta 2003 lähtien; Humboldtin tutkimusprojektin (Humboldt Stiftung) johtaja; yli sata oikeustieteellistä artikkelia ja lukuisia eurooppaoikeutta ja yksityisoikeutta käsitteleviä kirjoja; Slovenian lakimiesliiton palkinto ”Vuoden lakimies 2003”; useiden oikeustieteellisten aikakauslehtien toimitusneuvostojen jäsen; Slovenian lakimiesliiton pääsihteeri, useiden lakimiesyhdistysten, mm. Gesellschaft für Rechtsvergleichungin, jäsen; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 7.7.2004–6.10.2006; unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2006 alkaen.

Alexander Arabadjiev

syntynyt vuonna 1949; oikeustieteen opintoja (St. Kliment Ohridski yliopisto, Sofia); Blagoevgradin alioikeuden tuomari (1975–1983); Blagoevgradin alueellisen tuomioistuimen tuomari (1983–1986); korkeimman oikeuden tuomari (1986–1991); perustuslakituomioistuimen tuomari (1991–2000); Euroopan ihmisoikeustoimikunnan jäsen (1997–1999); Euroopan tulevaisuutta käsittelevän valmistelukunnan jäsen (2002–2003); parlamentin jäsen (2001–2006); tarkkailijana Euroopan parlamentissa; unionin tuomioistuimen tuomari 12.1.2007 alkaen.

Camelia Toader

syntynyt vuonna 1963; oikeustieteen kandidaatti (1986), oikeustieteen tohtori (1997) (Bukarestin yliopisto); Buftean alioikeuden notaari (1986–1988); Bukarestin 5. alueen alioikeuden tuomari (1988–1992); siviilioikeuden ja eurooppalaisen sopimusoikeuden assistentti (1992–2005), sitten professori (2005–2006) Bukarestin yliopistossa; tohtoriopintoja ja tutkimustöitä Hampurin kansainvälisen yksityisoikeuden Max Planck -instituutissa (1992 ja 2004 välisenä aikana); oikeusministeriön Euroopan integraatio -osaston johtaja (1997–1999); ylimmän oikeusasteen tuomioistuimen tuomari (1999–2006); Wienin yliopiston vieraileva professori (2000); yhteisön oikeuden opettaja kansallisessa tuomarikoulussa (2003 ja 2005–2006); toimitusneuvoston jäsen useissa oikeustieteellisissä aikakauskirjoissa; unionin tuomioistuimen tuomari 12.1.2007 alkaen.

Jean-Jacques Kasel

syntynyt vuonna 1946; oikeustieteen tohtori, hallinto-oikeuden jatko-opinnot (ULB 1970); tutkintotodistus, IEP, Pariisi (Ecofin 1972); asianajajaharjoittelija; Banque de Paris et des Pays-Bas'n oikeudellinen neuvonantaja (1972–1973); ulkoasiainministeriön avustaja, sittemmin lähetystösihteeri (1973–1976); hallituksen eri työryhmien puheenjohtaja (1976); ensimmäinen lähetystösihteeri, pysyvä edustaja OECD:ssä (Pariisi, 1976–1979); varapääministerin kabinettipäällikkö (1979–1980); Euroopan poliittisen yhteistyön puheenjohtaja (1980); Euroopan yhteisöjen komission puheenjohtajan neuvonantaja, sittemmin apulaiskabinettipäällikkö (1981); ministerineuvoston pääsihteeristön talous- ja henkilöstöasioiden päällikkö (1981–1984); erityistehtävissä Luxemburgin pysyvässä edustustossa Euroopan yhteisöissä (1984–1985); talousarviokomitean puheenjohtaja; täysivaltainen ministeri, poliittisten asioiden ja kulttuuriasioiden johtaja (1986–1991); pääministerin diplomaattinen neuvonantaja (1986–1991); Luxemburgin Kreikan suurlähettiläs (1989–1991, akkreditoitu muualta); poliittisen komitean puheenjohtaja (1991); suurlähettiläs, Luxemburgin pysyvä edustaja Euroopan yhteisöissä (1991–1998); pysyvien edustajien komitean (Coreper) puheenjohtaja (ensimmäinen vuosipuolisko 1997); suurlähettiläs (Bryssel, 1998–2002); Luxemburgin pysyvä edustaja Natossa (1998–2002); hovimarsalkka ja suurherttuan kabinettipäällikkö (2002–2007); unionin tuomioistuimen tuomari 15.1.2008 alkaen.

Marek Safjan

Syntynyt 1949; oikeustieteen tohtori (Varsovan yliopisto, 1980); oikeustieteiden dosentti (Dr. habil.) (Varsovan yliopisto, 1990); oikeustieteen professori (1998–2009); Varsovan yliopiston siviilioikeuden instituutin johtaja (1992–1996); Varsovan yliopiston vararehtori (1994–1997); Henri Capitant des Amis de la Culture Juridique Française -järjestön Puolan osaston pääsihteeri (1994–1998); Puolan edustaja Euroopan neuvoston bioetiikkakomiteassa (1991–1997); Oikeusinstituutin tiede-neuvoston puheenjohtaja (1998); perustuslakituomioistuimen tuomari (1997–1998), ja sittemmin sen presidentti (1998–2006); International Academy of Comparative Law'n jäsen (vuodesta 1994 lähtien); kansainvälisen oikeus-, etiikka- ja tiedeyhdistyksen jäsen (vuodesta 1995 lähtien), Helsinki-komitean puolalaisjäsen; Puolan tiedeakatemian jäsen; Euroopan neuvoston pääsihteerin myöntämä Pro Merito -mitali (2007); lukuisia julkaisuja siviilioikeuden, lääkintäoikeuden ja eurooppaoikeuden alalla; unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2009 alkaen.

Daniel Šváby

syntynyt 1951; oikeustieteen tohtori, Bratislavan yliopisto; Bratislavan alioikeuden tuomari; siviilioikeudellisia asioita käsittelevän muutoksenhakutuomioistuimen tuomari ja Bratislavan muutoksenhakutuomioistuimen varapresidentti; oikeusministeriön lainvalmisteluosaston siviili- ja perheoikeudellisista asioista vastaavan yksikön jäsen; korkeimman oikeuden kauppaoikeudellisia asioita käsittelevä ylimääräinen tuomari; Euroopan ihmisoikeuskomission jäsen, Strasbourg; perustuslakituomioistuimen tuomari (2000–2004); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–6.10.2009; unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2009 alkaen.

Maria Berger

syntynyt 1956; oikeustieteen ja taloustieteen opintoja (1975–1979), oikeustieteen tohtori; amanuenssi Innsbruckin yliopiston Institut für Öffentliches Recht und Politikwissenschaftissa (1979–1984); liittovaltion tiede- ja tutkimusministeriön virkamies ja sittemmin yksikön apulaispäällikkö (1984–1988); vastuussa liittokanslerin virastossa EU-kysymyksiin liittyvissä asioissa (1988–1989); Euroopan integraatio osaston päällikkö liittokanslerin virastossa (valmistelu Itävallan liittymiseksi Euroopan unioniin) (1989–1992); Eftan valvontaviranomaisen johtaja Genevessä ja Brysselissä (1993–1994); Donau-Universität Kremsin vararehtori (1995–1996); Euroopan parlamentin jäsen (marraskuu 1996–tammikuu 2007 ja joulukuu 2008–heinäkuu 2009); Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan jäsen (heinäkuu 2004–tammikuu 2007); varajäsen Euroopan unionin tulevaisuuskonventissa (helmikuu 2002–heinäkuu 2003); sosialistisen parlamenttiryhmän puheenjohtaja kansallisneuvostossa, liittoneuvostossa ja Euroopan parlamentissa (heinäkuu 2004–tammikuu 2007 ja joulukuu 2008–heinäkuu 2009); Pergin kaupungin kaupunginvaltuuston jäsen (syyskuu 1997–syyskuu 2009); liittovaltion oikeusministeri (tammikuu 2007–joulukuu 2008); unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2009 alkaen.

Niilo Jääskinen

syntynyt 1958; oikeustieteen kandidaatti (1980); oikeustieteen lisen-siaatti (1982); oikeustieteen tohtori, Helsingin yliopisto (2008); ope-tus- ja tutkimustehtävissä Helsingin yliopistossa (1980–1986); notaari, Rovaniemen käräjäoikeus (1983–1984); oikeusministeriön lainsäädän-töneuvos (1987–1989) ja sittemmin ETA-yksikön päällikkö (1990–1995); ulkoministeriön lainsäädäntöneuvos (1989–1990); eduskunnan suu-ren valiokunnan valiokuntaneuvos ja sihteeri Eurooppa-asioissa (1995–2000); korkeimman hallinto-oikeuden ylimääräinen hallinto-neuvos (heinäkuu 2000–joulukuu 2002) ja sittemmin hallintoneuvos (tammikuu 2003–syyskuu 2009); vastuussa oikeudellisista ja institutio-naalisista kysymyksistä Suomen EU-jäsenyysneuvotteluissa; unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2009 alkaen.

Pedro Cruz Villalón

syntynyt 1946; oikeustieteellinen perustutkinto (1963–1968) ja tohtorin tutkinto (1975) Sevillan yliopistosta; jatko-opintoja Freiburg im Breisgaun yliopistossa (1969–1971); poliittisen oikeuden professori Sevillan yliopistossa (1978–1986); valtiosääntöoikeuden professori Sevillan yliopistossa (1986–1992); esittelijä Espanjan perustuslakituomioistuimessa (1986–1987); tuomari Espanjan perustuslakituomioistuimessa (1992–1998); Espanjan perustuslakituomioistuimen presidentti (1998–2001); fellow Wissenschaftskolleg zu Berlinissä (2001–2002); nimitettynä jäsenenä Consejo de Estadossa (2004–2009); lukuisia julkaisuja; unionin tuomioistuimen julkisasiamies 14.12.2009 alkaen.

Roger Grass

syntynyt vuonna 1948; loppututkinto l'Institut d'études politiques de Paris'sta sekä julkisoikeuden alalta; Tribunal de Grande Instance de Versailles'n apulaissyöttäjä; yhteisöjen tuomioistuimen johtava hallintovirkamies; Pariisin muutoksenhakutuomioistuimen (Cour d'appel de Paris) pääsihteeri; oikeusministerin kabinetti; yhteisöjen tuomioistuimen presidentin lakimiesavustaja; unionin tuomioistuimen kirjaaja 10.2.1994 alkaen.

2 Unionin tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2009

Juhlallinen istunto 6.10.2009

Jäsenvaltioiden hallitusten edustajat uudistivat 25.2.2009 ja 25.3.2009 tekemillään päätöksillä unionin tuomioistuimen tuomareiden Vassilios Skouris, Allan Rosas, Koen Lenaerts, Marko Ilešič, Aindrias Ó Caoimh, Rosario Silva de Lapuerta, Endre Juhász, Uno Löhmus, Lars Bay Larsen, Camelia Toader ja Jean-Jacques Kasel toimikaudet ajalle 7.10.2009–6.10.2015.

Unionin tuomioistuimen tuomareiksi nimitettiin 25.2.2009 ja 8.7.2009 tehdyillä päätöksillä Marek Safjan, joka korvaa Jerzy Makarczykin, ja Daniel Šváby, joka korvaa Jan Klučkan, ajalle 7.10.2009–6.10.2015 ja Maria Berger, joka korvaa Peter Jannin, ajalle 7.10.2009–6.10.2012.

Jäsenvaltioiden hallitusten edustajat uudistivat 25.2.2009 tekemällään päätöksellä unionin tuomioistuimen julkisasiamiesten Eleanor Sharpston, Juliane Kokott ja Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer toimikaudet ajalle 7.10.2009–6.10.2015. Samalla päätöksellä unionin tuomioistuimen julkisasiamieheksi nimitettiin Niilo Jääskinen, joka korvaa Luís Miguel Poiares Pessoa Maduron, ajalle 7.10.2009–6.10.2015.

Juhlallinen istunto 14.12.2009

Julkisasiamies Dámaso Ruiz-Jarabo Colomerin kuoleman jälkeen Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajat nimittivät 30.11.2009 tehdyllä päätöksellä Pedro Cruz Villalónin Euroopan unionin tuomioistuimen julkisasiamieheksi julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin jäljellä olevaksi toimikaudeksi eli ajalle 30.11.2009–6.10.2015.

3 Protokollajärjestys

1.1.–7.10.2009

Unionin tuomioistuimen presidentti
V. SKOURIS
Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja P. JANN
Toisen jaoston puheenjohtaja
C. W. A. TIMMERMANS
Kolmannen jaoston puheenjohtaja A. ROSAS
Neljännen jaoston puheenjohtaja K. LENAERTS
Ensimmäinen julkisasiamies E. SHARPSTON
Viidennen jaoston puheenjohtaja M. ILEŠIČ
Seitsemännen jaoston puheenjohtaja
A. Ó CAOIMH
Kuudennen jaoston puheenjohtaja
J.-C. BONICHOT
Kahdeksannen jaoston puheenjohtaja
T. von DANWITZ
Julkisasiamies D. RUIZ-JARABO
COLOMER
Tuomari A. TIZZANO
Tuomari J. N. CUNHA RODRIGUES
Tuomari R. SILVA de LAPUERTA
Julkisasiamies J. KOKOTT
Tuomari K. SCHIEMANN
Tuomari P. KÜRIS
Tuomari E. JUHÁSZ
Tuomari G. ARESTIS
Tuomari A. BORG BARTHET
Tuomari J. MALENOVSKÝ
Tuomari J. KLUČKA
Tuomari U. LÖHMUS
Tuomari E. LEVITS
Tuomari L. BAY LARSEN
Julkisasiamies P. MENGOZZI
Tuomari P. LINDH
Julkisasiamies Y. BOT
Julkisasiamies J. MAZÁK
Julkisasiamies V. TRSTENJAK
Tuomari A. ARABADJIEV
Tuomari C. TOADER
Tuomari J.-J. KASEL

Kirjaaja R. GRASS

8.10.2009–13.12.2009

Unionin tuomioistuimen presidentti
V. SKOURIS
Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja
A. TIZZANO
Toisen jaoston puheenjohtaja
J. N. CUNHA RODRIGUES
Kolmannen jaoston puheenjohtaja K. LENAERTS
Neljännen jaoston puheenjohtaja
J.-C. BONICHOT
Ensimmäinen julkisasiamies P. MENGOZZI
Seitsemännen jaoston puheenjohtaja
R. SILVA de LAPUERTA
Viidennen jaoston puheenjohtaja E. LEVITS
Kuudennen jaoston puheenjohtaja P. LINDH
Kahdeksannen jaoston puheenjohtaja
C. TOADER
Julkisasiamies D. RUIZ-JARABO COLOMER
Tuomari C. W. A. TIMMERMANS
Tuomari A. ROSAS
Julkisasiamies J. KOKOTT
Tuomari K. SCHIEMANN
Tuomari P. KÜRIS
Tuomari E. JUHÁSZ
Tuomari G. ARESTIS
Tuomari A. BORG BARTHET
Tuomari M. ILEŠIČ
Tuomari J. MALENOVSKÝ
Tuomari U. LÖHMUS
Tuomari A. Ó CAOIMH
Tuomari L. BAY LARSEN
Julkisasiamies E. SHARPSTON
Julkisasiamies Y. BOT
Julkisasiamies J. MAZÁK
Tuomari T. von DANWITZ
Julkisasiamies V. TRSTENJAK
Tuomari A. ARABADJIEV
Tuomari J.-J. KASEL
Tuomari M. SAFJAN
Tuomari D. ŠVÁBY
Tuomari M. BERGER
Julkisasiamies N. JÄÄSKINEN

Kirjaaja R. GRASS

14.12.2009–31.12.2009

Unionin tuomioistuimen presidentti
V. SKOURIS
Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja
A. TIZZANO
Toisen jaoston puheenjohtaja
J. N. CUNHA RODRIGUES
Kolmannen jaoston puheenjohtaja
K. LENAERTS
Neljännen jaoston puheenjohtaja
J.-C. BONICHOT
Ensimmäinen julkisasiamies P. MENGOZZI
Seitsemännen jaoston puheenjohtaja
R. SILVA de LAPUERTA
Viidennen jaoston puheenjohtaja E. LEVITS
Kuudennen jaoston puheenjohtaja P. LINDH
Kahdeksannen jaoston puheenjohtaja
C. TOADER
Tuomari C. W. A. TIMMERMANS
Tuomari A. ROSAS
Julkisasiamies J. KOKOTT
Tuomari K. SCHIEMANN
Tuomari P. KÜRIS
Tuomari E. JUHÁSZ
Tuomari G. ARESTIS
Tuomari A. BORG BARTHET
Tuomari M. ILEŠIČ
Tuomari J. MALENOVSKÝ
Tuomari U. LÖHMUS
Tuomari A. Ó CAOIMH
Tuomari L. BAY LARSEN
Julkisasiamies E. SHARPSTON
Julkisasiamies Y. BOT
Julkisasiamies J. MAZÁK
Tuomari T. von DANWITZ
Julkisasiamies V. TRSTENJAK
Tuomari A. ARABADJIEV
Tuomari J.-J. KASEL
Tuomari M. SAFJAN
Tuomari D. ŠVÁBY
Tuomari M. BERGER
Julkisasiamies N. JÄÄSKINEN
Julkisasiamies P. CRUZ VILLALÓN

Kirjaaja R. GRASS

4 Unionin tuomioistuimen entiset jäsenet

Pilotti Massimo, tuomari (1952–1958), presidentti 1952–1958
Serrarens Petrus, tuomari (1952–1958)
Van Kleffens Adrianus, tuomari (1952–1958)
Rueff Jacques, tuomari (1952–1959 ja 1960–1962)
Riese Otto, tuomari (1952–1963)
Lagrange Maurice, julkisasiamies (1952–1964)
Delvaux Louis, tuomari (1952–1967)
Hammes Charles Léon, tuomari (1952–1967), presidentti 1964–1967
Roemer Karl, julkisasiamies (1953–1973)
Catalano Nicola, tuomari (1958–1962)
Rossi Rino, tuomari (1958–1964)
Donner Andreas Matthias, tuomari (1958–1979), presidentti 1958–1964
Trabucchi Alberto, tuomari (1962–1972), julkisasiamies (1973–1976)
Lecourt Robert, tuomari (1962–1976), presidentti 1967–1976
Strauss Walter, tuomari (1963–1970)
Gand Joseph, julkisasiamies (1964–1970)
Monaco Riccardo, tuomari (1964–1976)
Mertens de Wilmars Josse J., tuomari (1967–1984), presidentti 1980–1984
Pescatore Pierre, tuomari (1967–1985)
Dutheillet de Lamothe Alain Louis, julkisasiamies (1970–1972)
Kutscher Hans, tuomari (1970–1980), presidentti 1976–1980
Mayras Henri, julkisasiamies (1972–1981)
O'Dalaigh Cearbhall, tuomari (1973–1974)
Sørensen Max, tuomari (1973–1979)
Reischl Gerhard, julkisasiamies (1973–1981)
Warner Jean-Pierre, julkisasiamies (1973–1981)
Mackenzie Stuart Alexander J., tuomari (1973–1988), presidentti 1984–1988
O'Keeffe Aindrias, tuomari (1975–1985)
Touffait Adolphe, tuomari (1976–1982)
Capotorti Francesco, tuomari (1976), julkisasiamies (1976–1982)
Bosco Giacinto, tuomari (1976–1988)
Koopmans Thymen, tuomari (1979–1990)
Due Ole, tuomari (1979–1994), presidentti 1988–1994
Everling Ulrich, tuomari (1980–1988)
Chloros Alexandros, tuomari (1981–1982)
Rozès Simone, julkisasiamies (1981–1984)
Verloren van Themaat Pieter, julkisasiamies (1981–1986)
Slynn Sir Gordon, julkisasiamies (1981–1988), tuomari (1988–1992)
Grévisse Fernand, tuomari (1981–1982 ja 1988–1994)
Bahlmann Kai, tuomari (1982–1988)
Galmot Yves, tuomari (1982–1988)
Mancini G. Federico, julkisasiamies (1982–1988), tuomari (1988–1999)
Kakouris Constantinos, tuomari (1983–1997)
Darmon Marco, julkisasiamies (1984–1994)

Joliet René, tuomari (1984–1995)
Lenz Carl Otto, julkisasiamies (1984–1997)
O’Higgins Thomas Francis, tuomari (1985–1991)
Schockweiler Fernand, tuomari (1985–1996)
Da Cruz Vilaça José Luís, julkisasiamies (1986–1988)
De Carvalho Moithinho de Almeida José Carlos, tuomari (1986–2000)
Mischo Jean, julkisasiamies (1986–1991 ja 1997–2003)
Rodríguez Iglesias Gil Carlos, tuomari (1986–2003), presidentti 1994–2003
Diez de Velasco Manuel, tuomari (1988–1994)
Zuleeg Manfred, tuomari (1988–1994)
Van Gerven Walter, julkisasiamies (1988–1994)
Tesauro Giuseppe, julkisasiamies (1988–1998)
Jacobs Francis Geoffrey, julkisasiamies (1988–2006)
Kapteyn Paul Joan George, tuomari (1990–2000)
Murray John L., tuomari (1991–1999)
Gulmann Claus Christian, julkisasiamies (1991–1994), tuomari (1994–2006)
Edward David Alexander Ogilvy, tuomari (1992–2004)
Elmer Michael Bendik, julkisasiamies (1994–1997)
Cosmas Georges, julkisasiamies (1994–2000)
Hirsch Günter, tuomari (1994–2000)
La Pergola Antonio Mario, tuomari (1994 ja 1999–2006), julkisasiamies (1995–1999)
Puissochet Jean-Pierre, tuomari (1994–2006)
Léger Philippe, julkisasiamies (1994–2006)
Ragnemalm Hans, tuomari (1995–2000)
Fennelly Nial, julkisasiamies (1995–2000)
Sevón Leif, tuomari (1995–2002)
Wathelet Melchior, tuomari (1995–2003)
Jann Peter, tuomari (1995–2009)
Colomer Dámaso Ruiz-Jarabo, julkisasiamies (1995–2009)
Schintgen Romain, tuomari (1996–2008)
Ioannou Krateros, tuomari (1997–1999)
Alber Siegbert, julkisasiamies (1997–2003)
Saggio Antonio, julkisasiamies (1998–2000)
O’Kelly Macken Fidelma, tuomari (1999–2004)
Von Bahr Stig, tuomari (2000–2006)
Geelhoed Leendert A., julkisasiamies (2000–2006)
Colneric Ninon, tuomari (2000–2006)
Stix-Hackl Christine, julkisasiamies (2000–2006)
Poiars Pessoa Maduro Luís Miguel, julkisasiamies (2003–2009)
Makarczyk Jerzy, tuomari (2004–2009)
Klučka Ján, tuomari (2004–2009)

Presidentit

Pilotti Massimo (1952–1958)
Donner Andreas Matthias (1958–1964)
Hammes Charles Léon (1964–1967)
Lecourt Robert (1967–1976)
Kutscher Hans (1976–1980)
Mertens de Wilmars Josse J. (1980–1984)
Mackenzie Stuart Alexander John (1984–1988)
Due Ole (1988–1994)
Rodríguez Iglésias Gil Carlos (1994–2003)

Kirjaajat

Van Houtte Albert (1953–1982)
Heim Paul (1982–1988)
Giraud Jean-Guy (1988–1994)

C – Unionin tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Unionin tuomioistuimen toiminta

- 1 Ratkaistut asiat, vireille tulleet asiat ja vireillä olevat asiat (2005–2009)

Vireille tulleet asiat

- 2 Eri oikeudenkäynnit (2005–2009)
- 3 Kannetyypit (2009)
- 4 Jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet (2005–2009)

Ratkaistut asiat

- 5 Eri oikeudenkäynnit (2005–2009)
- 6 Tuomiot, määräykset ja lausunnot (2009)
- 7 Ratkaisukokoonpano (2005–2009)
- 8 Tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä ratkaistut asiat (2005–2009)
- 9 Kanteen kohde (2005–2009)
- 10 Kanteen kohde (2009)
- 11 Jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevat tuomiot: ratkaisun sisältö (2005–2009)
- 12 Käsittelyn kesto (2005–2009) (tuomiot ja lainkäyttövaltaa käyttäen annetut määräykset)

Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta

- 13 Eri oikeudenkäynnit (2005–2009)
- 14 Ratkaisukokoonpano (2009)

Muuta

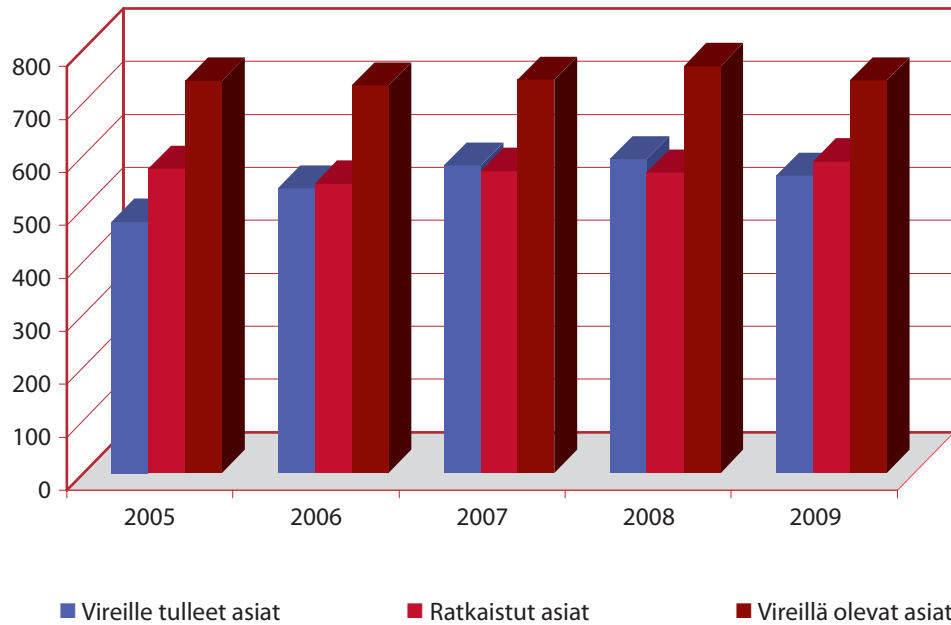
- 15 Nopeutetut menettelyt (2005–2009)
- 16 Kiireelliset ennakkoratkaisumenettelyt (2008–2009)
- 17 Välitoimimenettelyt (2009)

Työmäärän kehittyminen (1952–2009)

- 18 Vireille tulleet asiat ja annetut tuomiot
- 19 Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jakautuminen jäsenvaltioittain ja vuosittain)
- 20 Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jakautuminen jäsenvaltioittain ja tuomioistuimittain)
- 21 Nostetut jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet

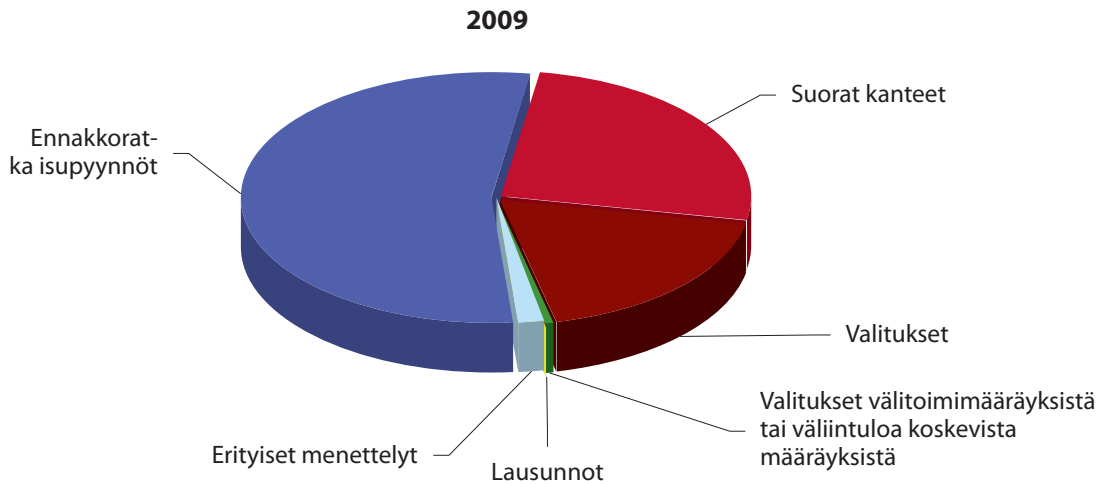
1. Unionin tuomioistuimen toiminta – Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2005–2009)¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Vireille tulleet asiat	474	537	580	592	561
Ratkaistut asiat	574	546	570	567	588
Vireillä olevat asiat	740	731	742	768	741

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

2. Vireille tulleet asiat – Eri oikeudenkäynnit (2005–2009)^{1 2}

	2005	2006	2007	2008	2009
Ennakkoratkaisupyynnöt	221	251	265	288	302
Suorat kanteet	179	201	222	210	143 ³
Valitukset	66	80	79	78	104
Valitukset väliitoimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista määräyksistä	1	3	8	8	2
Lausunnot				1	1
Erityiset menettelyt	7	2	7	8	9
Yhteensä	474	537	581	593	561
Väliitoimihakemukset	2	1	3	3	1

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Erityisinä menettelyinä pidetään seuraavia: tuomion korjaaminen (työjärjestyksen 66 artikla); oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen (työjärjestyksen 74 artikla); maksuton oikeudenkäynti (työjärjestyksen 76 artikla); takaisin-saanti yksipuolista tuomiota vastaan (työjärjestyksen 94 artikla); kolmannen osapuolen kantelu (työjärjestyksen 97 artikla); tuomion purkaminen (työjärjestyksen 98 artikla); tuomion tulkinta (työjärjestyksen 102 artikla); ensimmäisen julkisasiamiehen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisun uudelleenarviointia koskevan ehdotuksen tutkiminen (yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 62 artikla), takavarikkomenettely (pöytäkirja erioikeuksista ja vapauksista) ja vapauksia koskevat asiat (pöytäkirja erioikeuksista ja vapauksista).

³ Suorien kanteiden määrään sisältyy 142 jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa kannetta ja yksi kumoamiskanne.

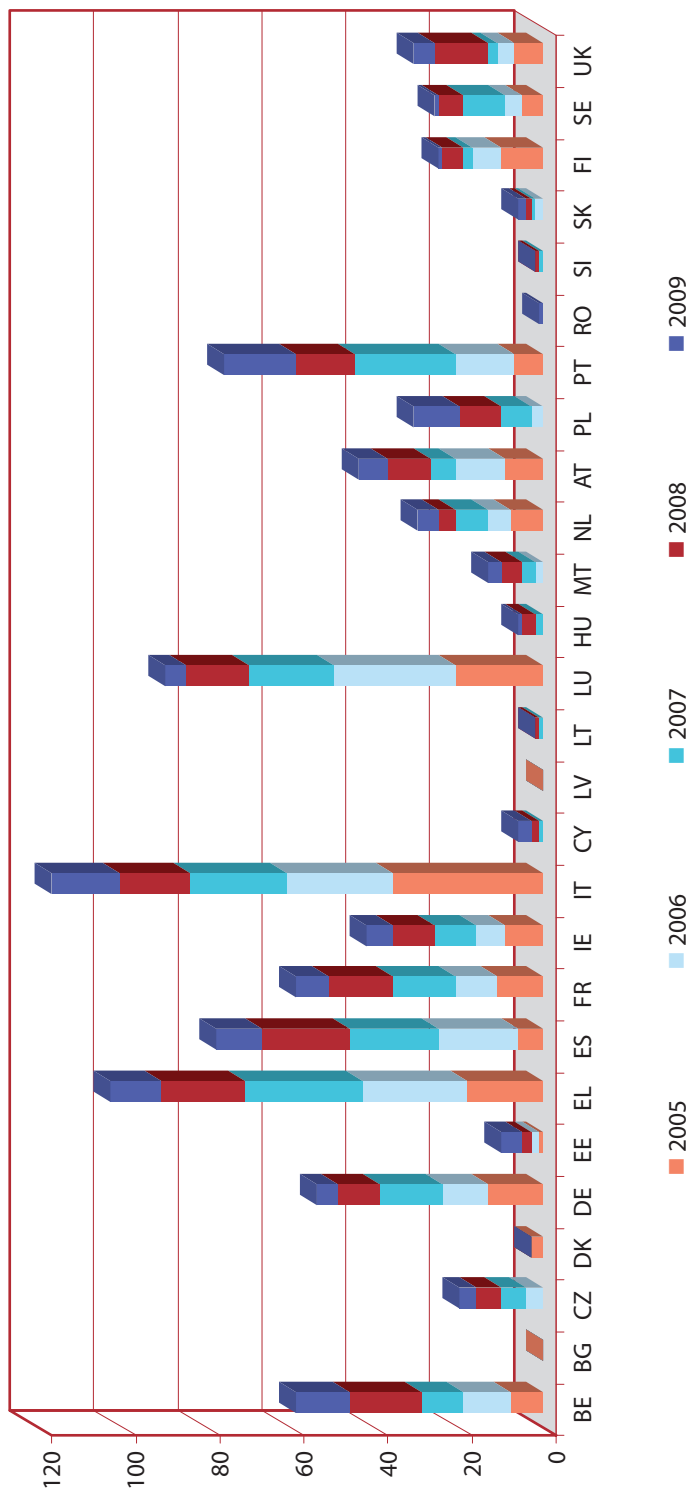
3. Vireille tulleet asiat – Kanteen kohde (2009)¹

	Suorat kan- teet	Ennak- koratkaisu- pyynnöt	Valitukset	Valitukset välitoimi- määräyksis- tä tai väliin- tuloa koske- vista ratkai- suista	Yhteensä	Erityiset me- nettelyt
Aluepolitiikka			1		1	
Energia	5	1			6	
Euroopan kansalaisuus		8			8	
Euroopan unioniin liittyminen		1			1	
Euroopan yhteisöjen talousarvio	1				1	
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	5	6			11	
Immateriaalioikeus		14	25		39	
Kalastuspolitiikka		1	1		2	
Kauppapolitiikka		2	4		6	
Kilpailu		5	10		17	2
Lainsäädäntöjen lähentäminen	9	12			21	
Liikenne	4	4			8	
Maatalous	2	23	7		32	
Pääomien vapaa liikkuvuus	6	6			12	
Palvelujen tarjoamisen vapaus	7	16			23	
Siirtotyöläisten sosiaaliturva		12			12	
Sijoittautumisvapaus	8	9			17	
Sosiaalipolitiikka	5	26	1		32	
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	2	10	2		14	
Teollisuuspolitiikka	4	7			11	
Toimielimiä koskeva oikeus	2	3	9		14	4
Tulliliitto		9	3		12	
Ulkosuhteet		6			6	1
Valtiontuki	10	5	32		47	
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	2	17			19	
Verotus	13	44			57	
Yhteinen tullitariffi		9			9	
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka		1	3		4	
Yhteisöjen omat varat	2	1			3	
Yhteisön oikeuden periaatteet		4			4	
Yhtiöoikeus	11	3	1		15	
Ympäristö ja kuluttajat	45	33	2		80	
EY:n perustamissopimus / SEUT²	143	298	101		544	5
EU		4			4	
HT			1		1	
Menettely						5
Henkilöstösäännöt			2		2	
Muut			2		2	5
YHTEENSÄ	143	302	104		551	10

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Sopimus Euroopan unionin toiminnasta (SEUT) korvasi Lissabonin sopimuksen voimaantulopäivänä 1.12.2009 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen (EY:n perustamissopimus).

4. Vireille tulleet asiat – Jäsenyysselvotteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet (2005–2009)¹

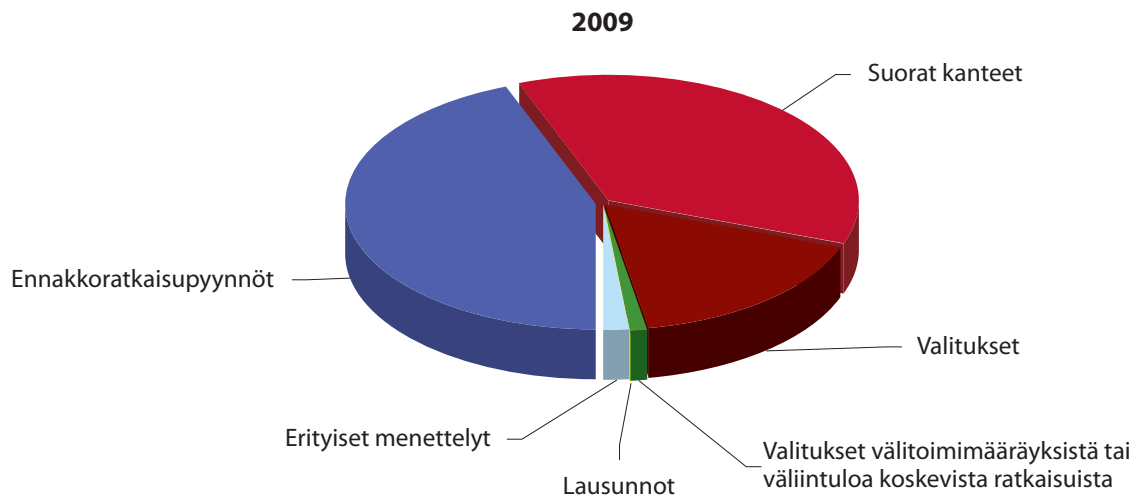

	2005		2006		2007		2008		2009 ²	
	226 artikla	228 artikla	226 artikla	228 artikla	226 artikla	228 artikla	226 artikla	228 artikla	226 artikla	228 artikla
BE	8		11		10		17		13	
BG										
CZ			4		6		6		4	
DK	3									
DE	13		11		15		10		5	
EE	1		2				2		5	
EL	18		25		26	2	19	1	11	1
ES	6		19		21		21		11	
FR	11		9	1	14	1	15		8	
IE	9		7		10		10		6	
IT	36		25		23		17		15	1
CY					1		2		3	
LV										
LT					1		1			
LU	19	2	28	1	20		15		5	
HU					2		3		1	
MT					3		5		3	
NL	8		5		8		4		5	
AT	9		12		6		10		7	
PL			3		7		10		11	
PT	7		13	1	23	1	14		17	
RO									1	
SI					1		1			
SK			2		1		1		2	
FI	10		7		2		5		1	
SE	5		4		10		6		1	
UK	7		4		2		13		5	
Yhteensä	170	2	193	3	212	4	207	1	140	2

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Lissabonin sopimuksen 1.12.2009 tapahtuneen voimaantulon seurauksena SEUT 259 ja SEUT 260 artikla ovat korvanneet EY 226, EY 227 ja EY 228 artiklan.

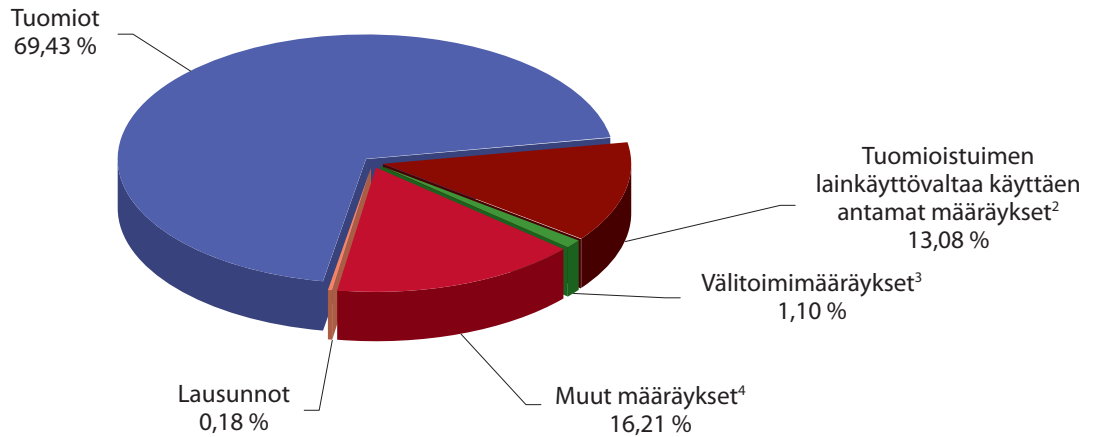
5. Ratkaistut asiat – Eri oikeudenkäynnit (2005–2009)¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Ennakkoratkaisupyynnöt	254	266	235	301	259
Suorat kanteet	263	212	241	181	215
Valitukset	48	63	88	69	97
Valitukset väliinmääräyksistä tai väliintuloa koskevista ratkaisuista	2	2	2	8	7
Lausunnot		1			1
Erityiset menettelyt	7	2	4	8	9
Yhteensä	574	546	570	567	588

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

6. Ratkaistut asiat – Tuomiot, määräykset ja lausunnot (2009)¹

	Tuomiot	Tuomioistuimen lainkäyttövaltaa käyttäen antamat määräykset ²	Väli-toimimääräykset ³	Muut määräykset ⁴	Lausunnot	Yhteensä
Ennakkoratkaisupyynnöt	188	22		18		228
Suorat kanteet	149		1	65		215
Valitukset	38	45	2	2		87
Valitukset väli-toimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista ratkaisuksista			3	3		6
Lausunnot					1	1
Erityiset menettelyt	2	4				6
Yhteensä	377	71	6	88	1	543

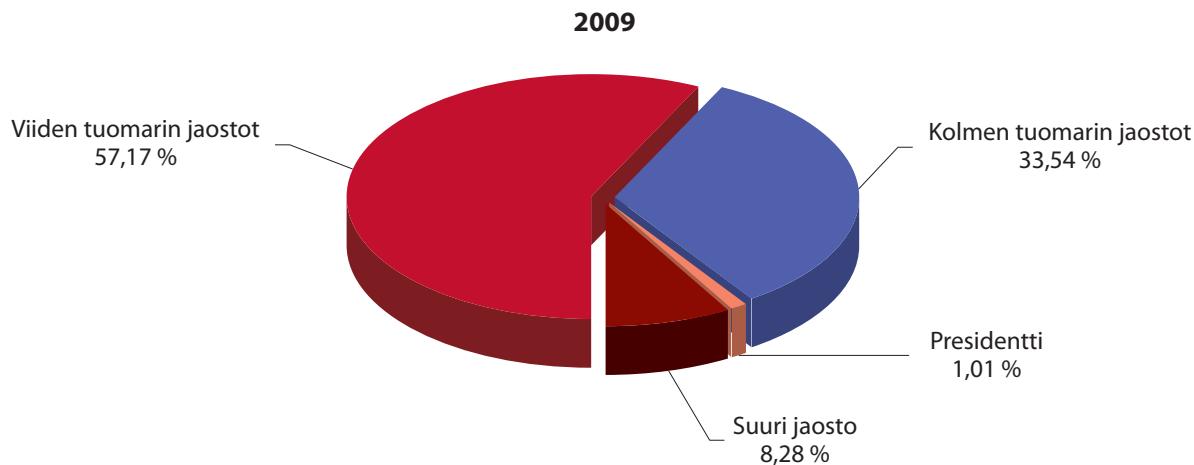
¹ Ilmoitetut luvut (nettoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

² Tuomioistuimen lainkäyttövaltaa käyttäen antamat määräykset, joilla asian käsittely päätetään (muut kuin määräykset, joilla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle).

³ EY 242 ja EY 243 artiklan (joista on Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen tullut SEUT 278 ja SEUT 279 artikla) tai EY 244 artiklan (josta on tullut SEUT 280 artikla) tai EA:n perustamissopimuksen vastaavien määräysten perusteella esitettyjen hakemusten perusteella annetut määräykset tai väli-toimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista määräyksistä tehdyistä valituksista annetut määräykset.

⁴ Määräykset, joilla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle.

7. Ratkaistut asiat – Ratkaisukokoonpano (2005–2009)¹

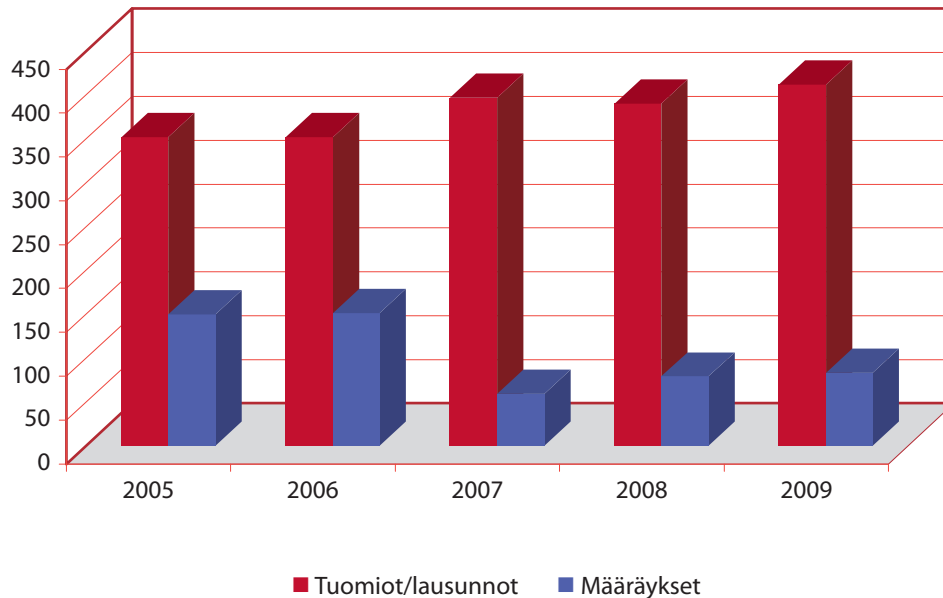

	2005			2006			2007			2008			2009		
	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä
Täysistunto/suuri täysistunto	1		1	2		2									
Suuri jaosto	59		59	55		55	51		51	66		66	41		41
Viiden tuomarin jaostot	245	5	250	265	13	278	242	9	251	259	13	272	275	8	283
Kolmen tuomarin jaostot	103	51	154	67	41	108	104	48	152	65	59	124	96	70	166
Presidentti		2	2		1	1		2	2		7	7		5	5
Yhteensä	408	58	466	389	55	444	397	59	456	390	79	469	412	83	495

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Tuomioistuimen lainkäyttövaltaa käyttäen antamat määräykset, joilla asian käsittely päätetään (muut kuin määräykset, joilla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle).

8. *Asiat, jotka on ratkaistu tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä (2005–2009)^{1 2}*

	2005	2006	2007	2008	2009
Tuomiot/lausunnot	352	352	397	390	412
Määräykset	150	151	59	79	83
Yhteensä	502	503	456	469	495

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Tuomioistuimen lainkäyttövaltaa käyttäen antamat määräykset, joilla asian käsittely päätetään (muut kuin määräykset, joilla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle).

9. *Asiat, jotka on ratkaistu tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä – Kanteen kohde (2005–2009)*¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Aluepolitiikka	5		7	1	3
Brysselin yleissopimus	8	4	2	1	2
Energia	3	6	4	4	4
Erioikeudet ja vapaudet	1	1	1	2	
Euroopan kansalaisuus	2	4	2	6	3
Euroopan unioniin liittyminen	1		1		1
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	17	20	19	27	19
Immateriaalioikeus	5	19	21	22	31
Kalastuspolitiikka	11	7	6	6	4
Kauppapolitiikka	4	1	1	1	5
Kilpailu	17	30	17	23	28
Lainsäädäntöjen lähentäminen	41	19	21	21	32
Liikenne	16	9	6	4	9
Maatalous	63	30	23	54	18
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiointi	2				
Oikeus- ja sisäasiat		2		1	
Pääomien vapaa liikkuvuus	5	4	13	9	8
Palvelujen tarjoamisen vapaus	11	17	24	8	17
Rooman yleissopimus					1
Siirtotyöläisten sosiaaliturva	10	7	7	5	3
Sijoittautumisvapaus	5	21	19	29	13
Sosiaalipolitiikka	29	29	26	25	33
Talous- ja rahapolitiikka			1	1	1
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	11	8	14	12	12
Teollisuuspolitiikka	11		11	12	6
Toimielimiä koskeva oikeus	16	15	6	16	29
Tulliliitto	9	9	12	8	5
Ulkosuhteet	8	11	9	8	8
Valtiontuki	23	23	9	26	10
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	5	9	17	4	26
Verotus	34	55	44	38	44
Yhteinen tullitariffi	7	7	10	5	13
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka			4	2	2
Yhteisöjen omat varat	2	6	3		10
Yhteisön oikeuden periaatteet	2	1	4	4	4
Yhtiöoikeus	24	10	16	17	17
Ympäristö ja kuluttajat	44	40	50	43	60
EY:n perustamissopimus	452	424	430	445	481
EU	3	3	4	6	1
HT	3		1	2	
EA	1	4	1		
Menettely	1	2	3	5	5
Henkilöstösäännöt	6	9	17	11	8
Muut	7	11	20	16	13
YHTEENSÄ	466	442	456	469	495

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

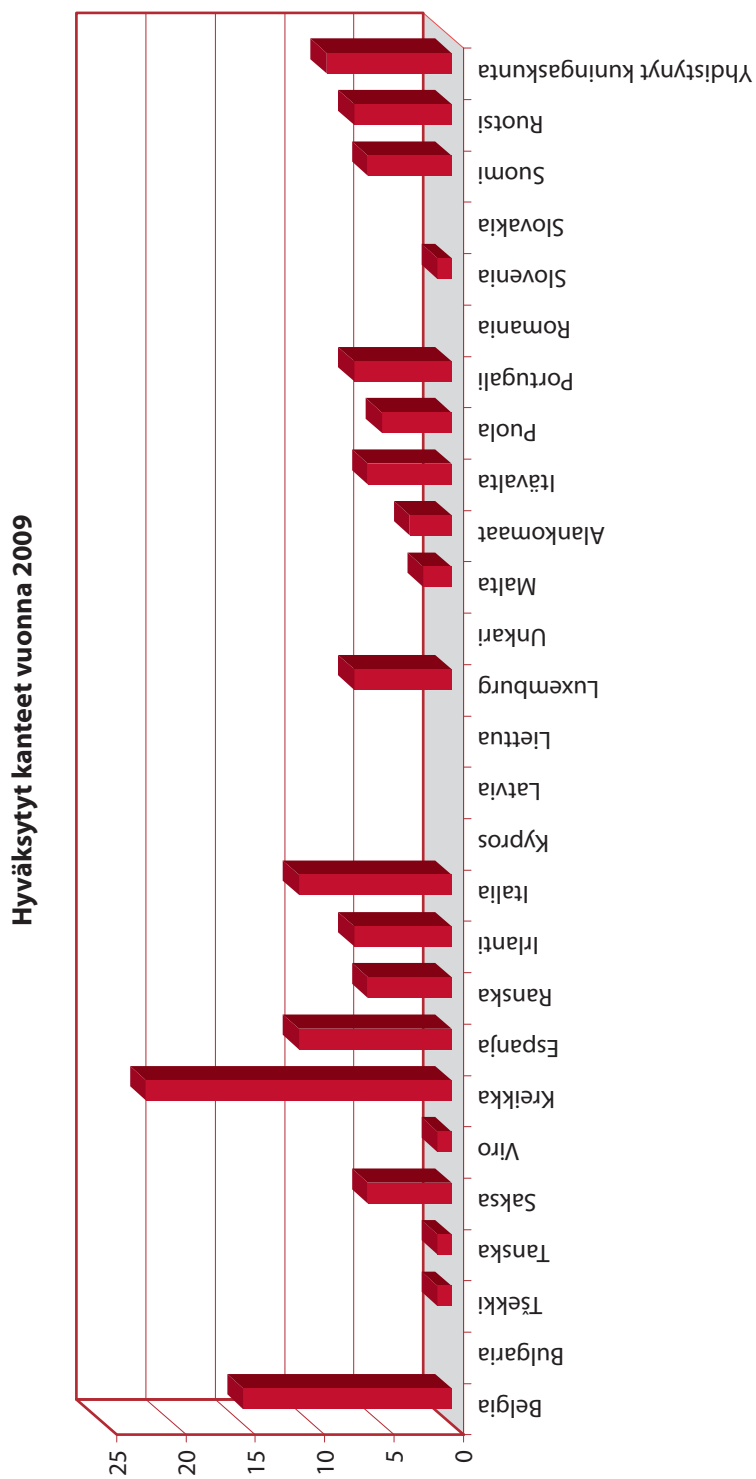
10. Tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä ratkaistut asiat – Kanteen kohde (2009)¹

	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä
Aluepolitiikka	2	1	3
Brysselin yleissopimus	2		2
Energia	4		4
Euroopan kansalaisuus	2	1	3
Euroopan unioniin liittyminen	1		1
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	19		19
Immateriaalioikeus	12	19	31
Kalastuspolitiikka	4		4
Kauppapolitiikka	5		5
Kilpailu	26	2	28
Lainsäädäntöjen lähentäminen	31	1	32
Liikenne	8	1	9
Maatalous	18		18
Pääomien vapaa liikkuvuus	8		8
Palvelujen tarjoamisen vapaus	17		17
Rooman yleissopimus	1		1
Siirtotyöläisten sosiaaliturva	3		3
Sijoittautumisvapaus	13		13
Sosiaalipolitiikka	24	9	33
Talous- ja rahapolitiikka	1		1
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	11	1	12
Teollisuuspolitiikka	5	1	6
Toimielimiä koskeva oikeus	12	17	29
Tulliliitto	5		5
Ulkosuhteet	8		8
Valtiontuki	8	2	10
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	25	1	26
Verotus	40	4	44
Yhteinen tullitariffi	13		13
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka	2		2
Yhteisöjen omat varat	9	1	10
Yhteisön oikeuden periaatteet	2	2	4
Yhtiöoikeus	16	1	17
Ympäristö ja kuluttajat	55	5	60
EY:n perustamissopimus	412	69	481
EU	1		1
Menettely	1	4	5
Henkilöstösäännöt		8	8
Muut	1	12	13
YHTEENSÄ	414	81	495

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Tuomioistuimen lainkäyttövaltaa käyttäen antamat määräykset, joilla asian käsittely päätetään (muut kuin määräykset, joilla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle).

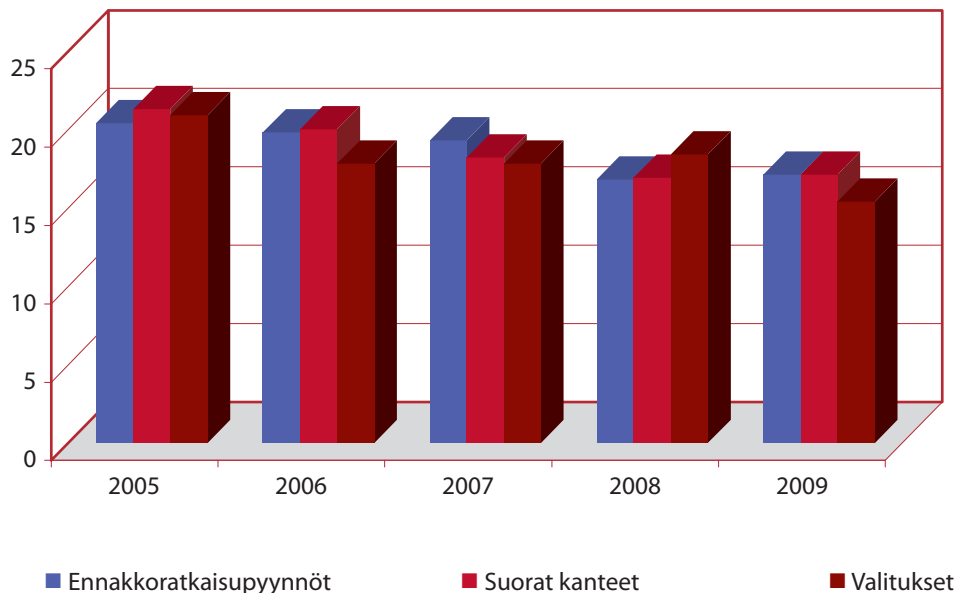
11. Ratkaistut asiat – Jäsenyysoikeuksien noudattamatta jättämisestä koskevat tuomiot: ratkaisun sisältö (2005–2009)¹

	2005		2006		2007		2008		2009	
	Hyväksytty	Hylkääminen	Hyväksytty	Hylkääminen	Hyväksytty	Hylkääminen	Hyväksytty	Hylkääminen	Hyväksytty	Hylkääminen
Belgia	10	1	7		9	1	7	15		1
Bulgaria										
Tšekki					6		2		1	
Tanska	3	1			3				1	
Saksa	12		7		7	1	3		6	2
Viro									1	
Kreikka	20		6		10	3	8		22	
Espanja	10	1	10	1	13	1	15	1	11	
Ranska	13		5		7		9	1	6	
Irlanti	3		2	1	7	2	4		7	
Italia	11	1	13	1	23	2	14	1	11	4
Kypros										
Latvia										
Liettua							1			
Luxemburg	16		19		12		12		7	
Unkari										
Malta					1				2	
Alankomaat	4		1	1	3	1	3		3	
Itävalta	10		10		6		3		6	
Puola							2		5	
Portugali	6		7		9		6		7	1
Romania										
Slovenia										
Slovakia					1		1		1	
Suomi	5		7		3	1	1	1	6	1
Ruotsi	2		2	1	5		2	1	7	
Yhdistynyt kuningaskunta	6	1	7	3	2	4	1	9		
Yhteensä	131	5	103	8	127	16	94	134	9	9

¹ Ilmoitetut luvut (nettoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

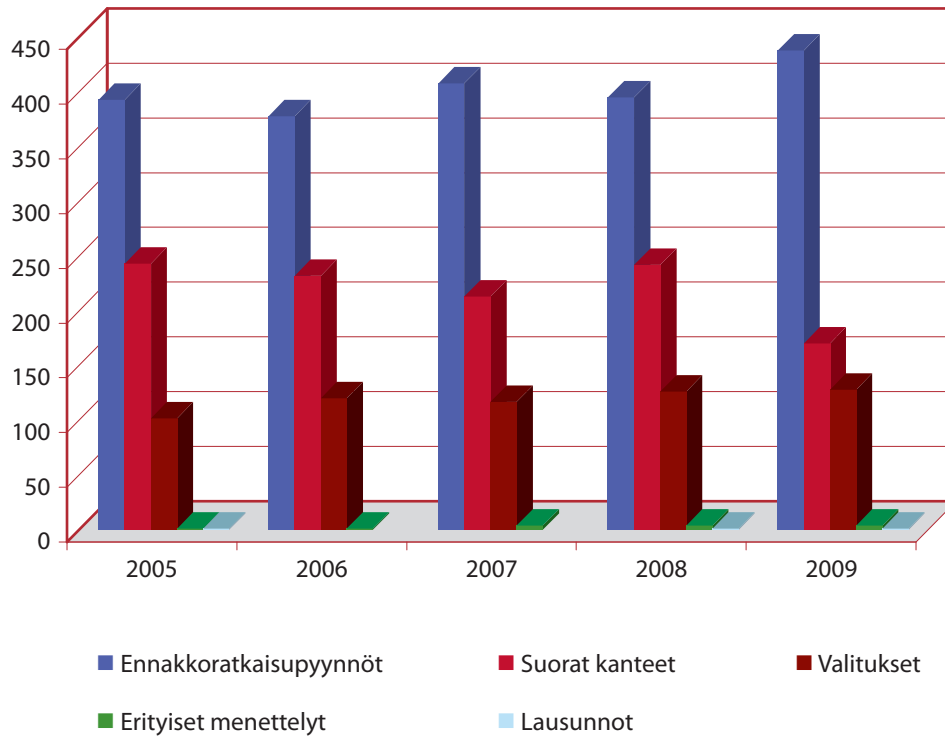
12. Ratkaistut asiat – Käsittelyn kesto (2005–2009)¹ (tuomiot ja lainkäyttövaltaa käyttäen annetut määräykset)

	2005	2006	2007	2008	2009
Ennakkoratkaisupyynnöt	20,4	19,8	19,3	16,8	17,1
Kiireelliset ennakkoratkaisumenettelyt				2,1	2,5
Suorat kanteet	21,3	20	18,2	16,9	17,1
Valitukset	20,9	17,8	17,8	18,4	15,4

¹ Oikeudenkäyntien kesto ilmaistaan kuukausina ja kuukauden kymmenesosina. Oikeudenkäyntien kestoissa ei ole otettu huomioon asioita, joissa on annettu välituomio tai joissa on päätetty ryhtyä asian selvittämistoimiin; lausuntoja; erityisiä menettelyjä (joita ovat oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen, maksuton oikeudenkäynti, takaisinsaanti, kolmannen osapuolen kantelu, tuomion tulkinta, tuomion purkaminen, tuomion oikaisu ja takavarikkomenettelyt); asioita, joissa on annettu määräys, jolla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai palauttamalla tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi; välitoimimenettelyjä eikä välitoimia ja väliintuloa koskevista ratkaisuista tehtyjä valituksia.

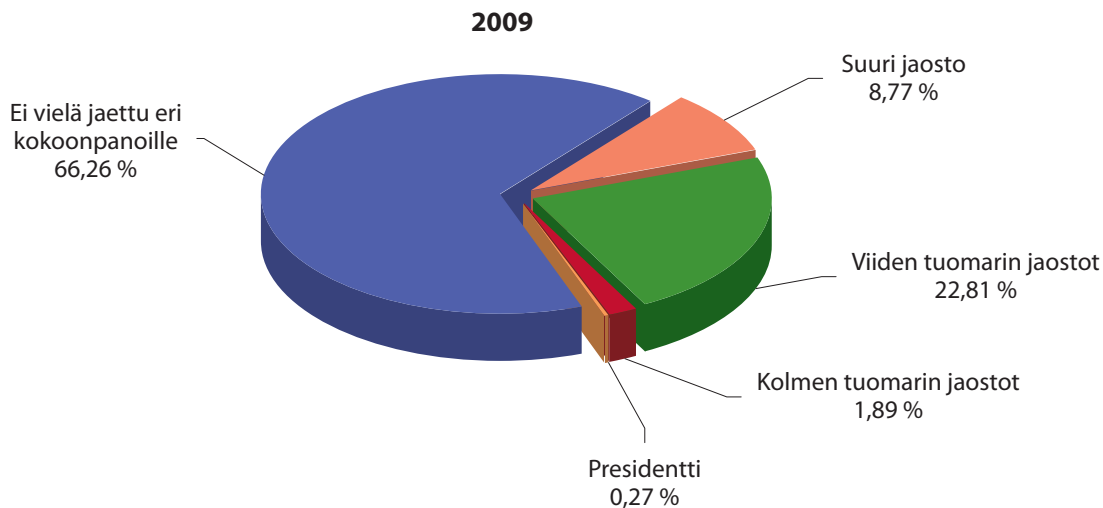
13. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Eri oikeudenkäynnit (2005–2009)¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Ennakkoratkaisupyynnöt	393	378	408	395	438
Suorat kanteet	243	232	213	242	170
Valitukset	102	120	117	126	128
Erityiset menettelyt	1	1	4	4	4
Lausunnot	1			1	1
Yhteensä	740	731	742	768	741

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

14. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Ratkaisukokoonpano (2005–2009)¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Ei vielä jaettu eri kokoonpanoille	437	490	481	524	491
Täysistunto / suuri täysistunto	2				
Suuri jaosto	60	44	59	40	65
Viiden tuomarin jaostot	212	171	170	177	169
Kolmen tuomarin jaostot	29	26	24	19	14
Presidentti			8	8	2
Yhteensä	740	731	742	768	741

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

15. Muut – Nopeutetut menettelyt (2005–2009)¹

	2005		2006		2007		2008		2009	
	Hyväksytty	Hylkääminen	Hyväksytty	Hylkääminen	Hyväksytty	Hylkääminen	Hyväksytty	Hylkääminen	Hyväksytty	Hylkääminen
Suorat kanteet						1				
Ennakkoratkaisupyynnöt		5		5		6	2	6		3
Valitukset						1				1
Eriyiset menettelyt										1
Yhteensä		5		5		8	2	6		5

¹ Asian nopeutettu käsittely on mahdollista yhteisöjen tuomioistuimessa työjärjestyksen 62 a ja 104 a artiklan, jotka tulivat voimaan 1.7.2000, nojalla.

16. Muut – Kiireelliset ennakkoratkaisumenettelyt (2008–2009)¹

	2008			2009		
	Hyväksytty	Hylkääminen	Yhteensä	Hyväksytty	Hylkääminen	Yhteensä
Kiireelliset ennakkoratkaisumenettelyt	3	3	6	2	1	3

¹ Kiireellistä ennakkoratkaisumenettelyä on 1.3.2008 lähtien voitu työjärjestyksen 104 c artiklan nojalla käyttää vapautteen, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvaan alueeseen liittyvissä asioissa.

17. Muut – Annetut välitoimimääräykset (2009)¹

	Välitoimihakemukset	Valitukset välitoimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista ratkaisuista	Ratkaisun sisältö		
			Hylkääminen	Hyväksyminen	Asian poistaminen rekisteristä tai lausunnon antamisen raukeaminen
Kilpailu		2			
Toimielimiä koskeva oikeus			1		2
Ympäristö ja kuluttajat	1		2	1	3
EY yhteensä			3	1	5
YHTEENSÄ	1	2	3	1	5

¹ Ilmoitetut luvut (nettoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

18. Työmäärän kehittyminen (1952–2009) – Vireille tulleet asiat ja tuomiot

Vuosi	Vireille tulleet asiat ¹							Tuomiot/ lausunnot ²
	Suorat kanteet	Ennakkoratkaisupyyntö	Valitukset	Valitukset väli toimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista määräyksistä	Lausuntopyyntö	Yhteensä	Väli toimihakemukset	
1953	4					4		
1954	10					10		2
1955	9					9	2	4
1956	11					11	2	6
1957	19					19	2	4
1958	43					43		10
1959	46				1	47	5	13
1960	22				1	23	2	18
1961	24	1			1	26	1	11
1962	30	5				35	2	20
1963	99	6				105	7	17
1964	49	6				55	4	31
1965	55	7				62	4	52
1966	30	1				31	2	24
1967	14	23				37		24
1968	24	9				33	1	27
1969	60	17				77	2	30
1970	47	32				79		64
1971	59	37				96	1	60
1972	42	40				82	2	61
1973	131	61				192	6	80
1974	63	39				102	8	63
1975	61	69			1	131	5	78
1976	51	75			1	127	6	88
1977	74	84				158	6	100
1978	146	123			1	270	7	97
1979	1 218	106				1 324	6	138
1980	180	99				279	14	132
1981	214	108				322	17	128
1982	217	129				346	16	185
1983	199	98				297	11	151
1984	183	129				312	17	165
1985	294	139				433	23	211
1986	238	91				329	23	174
1987	251	144				395	21	208
1988	193	179				372	17	238
1989	244	139				383	19	188

>>>

Vuosi	Vireille tulleet asiat ¹							Tuomiot/ lausunnot ²
	Suorat kanteet	Ennakkoratkaisupyynnöt	Valitukset	Valitukset väli-toimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista määräyksistä	Lausuntopyynnöt	Yhteensä	Väli-toimihakemukset	
1990	221	141	15	1		378	12	193
1991	140	186	13	1	2	342	9	204
1992	251	162	24	1	2	440	5	210
1993	265	204	17			486	13	203
1994	125	203	12	1	3	344	4	188
1995	109	251	46	2		408	3	172
1996	132	256	25	3		416	4	193
1997	169	239	30	5		443	1	242
1998	147	264	66	4		481	2	254
1999	214	255	68	4		541	4	235
2000	197	224	66	13	2	502	4	273
2001	187	237	72	7		503	6	244
2002	204	216	46	4		470	1	269
2003	277	210	63	5	1	556	7	308
2004	219	249	52	6	1	527	3	375
2005	179	221	66	1		467	2	362
2006	201	251	80	3		535	1	351
2007	221	265	79	8		573	3	379
2008	210	288	77	8	1	584	3	333
2009	143	302	104	2	1	552	1	377
Yhteensä	8 465	6 620	1 021	79	19	16 204	349	8 267

¹ Bruttoluvut, joissa ei ole mukana erityisiä menettelyjä.

² Nettoluvut.

19. Työmäärän kehittyminen (1952–2009) – Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt
(jakautuminen jäsenvaltioittain ja vuosittain)¹

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Muut ²	Yhteensä
1961																		1										1	
1962																		5											5
1963															1			5											6
1964											2						4												6
1965					4				2								1												7
1966																	1												1
1967	5				11				3						1		3												23
1968	1				4				1		1						2												9
1969	4				11				1						1														17
1970	4				21				2		2						3												32
1971	1				18				6		5				1		6												37
1972	5				20				1		4						10												40
1973	8				37				4		5				1		6												61
1974	5				15				6		5						7									1			39
1975	7			1	26				15		14				1		4									1			69
1976	11				28				8	1	12						14								1				75
1977	16			1	30				14	2	7						9								5				84
1978	7			3	46				12	1	11						38								5				123
1979	13			1	33				18	2	19				1		11								8				106
1980	14			2	24				14	3	19						17								6				99
1981	12			1	41				17		11				4		17								5				108
1982	10			1	36				39		18						21								4				129
1983	9			4	36				15	2	7						19								6				98
1984	13			2	38				34	1	10						22								9				129
1985	13				40				45	2	11				6		14								8				139

>>>

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Muut ²	Yhteensä	
1986	13			4	18	2	1	19	4	5					1			16									8		91	
1987	15			5	32	17	1	36	2	5					3			19									9		144	
1988	30			4	34		1	38		28					2			26									16		179	
1989	13			2	47	2	2	28	1	10					1			18				1					14		139	
1990	17			5	34	2	6	21	4	25					4			9				2					12		141	
1991	19			2	54	3	5	29	2	36					2			17				3					14		186	
1992	16			3	62	1	5	15		22					1			18				1					18		162	
1993	22			7	57	5	7	22	1	24					1			43				3					12		204	
1994	19			4	44			13	36	2	46				1			13				1					24		203	
1995	14			8	51	10	10	43	3	58					2			19	2			5				6	20		251	
1996	30			4	66	4	6	24		70					2			10	6			6				3	4	21	256	
1997	19			7	46	2	9	10	1	50					3			24	35			2				6	7	18	239	
1998	12			7	49	5	55	16	3	39					2			21	16			7				2	6	24	264	
1999	13			3	49	3	4	17	2	43					4			23	56			7				4	5	22	255	
2000	15			3	47	3	5	12	2	50								12	31			8				5	4	26	224	
2001	10			5	53	4	4	15	1	40					2			14	57			4				3	4	21	237	
2002	18			8	59	7	3	8		37					4			12	31			3				7	5	14	216	
2003	18			3	43	4	8	9	2	45					4			28	15			1				4	4	22	210	
2004	24			4	50	18	8	21	1	48					1	2		28	12			1				4	5	22	249	
2005	21			1	4	11	10	17	2	18					2	3		36	15			2				4	11	12	221	
2006	17			3	77	14	17	24	1	34				1	1	4		20	12			3				1	5	2	10	251
2007	22			1	2	8	14	26	2	43				1		2		19	20			7				1	5	6	16	265
2008	24			1	6	71	2	9	17	12	1	39	1	3	3	4	6	34	25			4				4	7	14	288	
2009	35	8	5	3	59	2	11	11	28		29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302	
Yhteensä	614	9	12	125	1 731	6 145	222	783	51	1 007	2	7	8	8	64	27	1 743	348	24	67	2	2	3	58	81	476	2	6 620		

¹ EY:n perustamissopimuksen 177 artikla (josta on tullut EY 234 artikla ja sittemmin SEUT 267 artikla), EU 35 artiklan 1 kohta, HT 41 artikla ja EA 150 artikla, vuoden 1971 pöytäkirja.

² Asia C-265/00, Campina Melkunie (Benelux-Gerechtshof).

Asia C-196/09, Miles ym. (Eurooppa-koulujen valituslautakunta).

20. Työmäärän kehittyminen (1952–2009) – Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jakautuminen jäsenvaltioittain ja tuomioistuimittain)

			Yhteensä
Belgia	Cour constitutionnelle	15	
	Cour de cassation	73	
	Conseil d'État	55	
	Muut tuomioistuimet	471	614
Bulgaria	Софийски градски съд Търговско отделение	1	
	Muut tuomioistuimet	8	9
Tšekki	Nejvyššího soudu		
	Nejvyšší správní soud	5	
	Ústavní soud		
	Muut tuomioistuimet	7	12
Tanska	Højesteret	23	
	Muut tuomioistuimet	102	125
Saksa	Bundesgerichtshof	128	
	Bundesverwaltungsgericht	93	
	Bundesfinanzhof	260	
	Bundesarbeitsgericht	19	
	Bundessozialgericht	74	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Muut tuomioistuimet	1 156	1 731
Viro	Riigikohus	1	
	Muut tuomioistuimet	5	6
Kreikka	Άρειος Πάγος	10	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	40	
	Muut tuomioistuimet	95	145
Espanja	Tribunal Supremo	24	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Muut tuomioistuimet	190	222
Ranska	Cour de cassation	88	
	Conseil d'État	47	
	Muut tuomioistuimet	648	783
Irlanti	Supreme Court	17	
	High Court	15	
	Muut tuomioistuimet	19	51
Italia	Corte suprema di Cassazione	103	
	Corte Costituzionale	1	
	Consiglio di Stato	63	
	Muut tuomioistuimet	840	1 007
Kypros	Ανώτατο Δικαστήριο	2	
	Muut tuomioistuimet		2

>>>

			Yhteensä
Latvia	Augstākā tiesa	6	
	Satversmes tiesa		
	Muut tuomioistuimet	1	7
Liettua	Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas	1	
	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	2	
	Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas	2	
	Muut tuomioistuimet	3	8
Luxemburg	Cour supérieure de justice	10	
	Cour de cassation	2	
	Conseil d'État	13	
	Cour administrative	7	
	Muut tuomioistuimet	32	64
Unkari	Legfelsőbb Bíróság	1	
	Fővárosi Ítéltábla	2	
	Szegedi Ítéltábla	1	
	Muut tuomioistuimet	23	27
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Muut tuomioistuimet	1	1
Alankomaat	Raad van State	69	
	Hoge Raad der Nederlanden	183	
	Centrale Raad van Beroep	47	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	139	
	Tariefcommissie	34	
	Muut tuomioistuimet	271	743
Itävalta	Verfassungsgerichtshof	4	
	Oberster Gerichtshof	75	
	Oberster Patent- und Markensenat	3	
	Bundesvergabeamt	24	
	Verwaltungsgerichtshof	59	
	Vergabekontrollsenat	4	
	Muut tuomioistuimet	179	348
Puola	Sąd Najwyższy	4	
	Naczelny Sąd Administracyjny	6	
	Trybunał Konstytucyjny		
	Muut tuomioistuimet	14	24
Portugali	Supremo Tribunal de Justiça	2	
	Supremo Tribunal Administrativo	36	
	Muut tuomioistuimet	29	67
Romania	Tribunal Dâmbovița	1	
	Muut tuomioistuimet	1	2

>>>

			Yhteensä
Slovenia	Vrhovno sodišče		
	Ustavno sodišče		
	Muut tuomioistuimet	2	2
Slovakia	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	2	
	Muut tuomioistuimet	1	3
Suomi	Korkein hallinto-oikeus	24	
	Korkein oikeus	10	
	Muut tuomioistuimet	24	58
Ruotsi	Högsta Domstolen	13	
	Marknadsdomstolen	4	
	Regeringsrätten	23	
	Muut tuomioistuimet	41	81
Yhdistynyt kuningaskunta	House of Lords	40	
	Court of Appeal	53	
	Muut tuomioistuimet	383	476
Muut	Benelux-Gerechtshof ¹		1
	Eurooppa-koulujen valituslautakunta ²		1
Yhteensä			6 620

¹ Asia C-265/00, Campina Melkunie.

² Asia C-196/09, Miles ym.

21. Työmäärän kehittyminen (1952–2009) – Nostetut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet¹

1952–2009

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Yhteensä
2009	13		4		5	5	12	11	8	6	16	3			5	1	3	5	7	11	17	1		2	1	1	5	142
1952–2009	353		20	34	258	10	365	219	389	192	615	6		2	250	6	13	134	121	31	172	1	2	6	48	46	127	3 420

¹ EY:n perustamissopimuksen 93, 169, 170, 171 ja 225 artikla (joista on tullut EY 88, EY 226, EY 227, EY 228 ja EY 298 artikla ja sittemmin SEUT 108, SEUT 258, SEUT 259, SEUT 260 ja SEUT 348 artikla), EA 141, EA 142 ja EA 143 artikla ja HT 88 artikla.

II luku

Euroopan unionin
yleinen tuomioistuin

A – Euroopan unionin yleisen tuomioistuimen toiminta vuonna 2009

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti Marc Jaeger

Koska unionin yleisen tuomioistuimen tuomareiden määrä on lisääntynyt laajentumisten myötä, vuoden aikana tuomioistuimen kokoonpanossa tapahtuu lähes poikkeuksetta myös muita muutoksia kuin tuomareiden osittainen vaihtuminen. Niinpä vuonna 2009 tuomarin tehtävät tuomioistuimessa jättivät Virpi Tiili, joka toimi tuomarina vuodesta 1995, ja Daniel Šváby, joka toimi tuomarina vuodesta 2004. Heistä ensin mainitun tilalle tuli Heikki Kanninen ja viimeksi mainitun tilalle Juraj Schwarcz.

Tilastollisesti kulunut vuosi jatkoi aiempaa linjaa. Vireille tuli huomattava määrä asioita (568); luku tosin on hieman vähemmän kuin vuonna 2008, mutta se ylittää silti selvästi aiemmin vireille tulleiden asioiden määrän. Näin ollen käsiteltyjen asioiden määrän lisääntymisestä huolimatta (555 käsiteltyä asiaa) vireillä olevien asioiden määrää ei voitu vähentää, vaikka tämä on tuomioistuimen pysyvänä pyrkimyksenä.

Vuoteen 2009 ajoittui myös kaksi poikkeuksellista tapahtumaa.

Ensinnäkin tuomioistuin juhli 20-vuotispäiväänsä. Tässä yhteydessä järjestetyssä seminaarissa ”Tulevaisuudennäkymiä vuoteen 2020 – Huomisen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin terveellä pohjalla” eri aloilta olevat osallistujat keskustelivat ja esittivät kiintoisia puheenvuoroja¹.

Toiseksi Lissabonin sopimus tuli voimaan vuonna 2009. Vaikka mainitun sopimuksen huomattavimmat vaikutukset eivät ilmenekään ensisijaisesti unionin tuomioistuinten osalta, on kuitenkin syytä tuoda esiin tiettyjä seikkoja, joilla on vaikutusta unionin yleiseen tuomioistuimeen. Ensinnäkin tuomioistuimen nimi vaihtuu: ”Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin” on uudelta nimeltään ”Euroopan unionin yleinen tuomioistuin”, jotta huomioitaisiin sillä oleva toimivalta ratkaista valituksia henkilöstöasioissa. Lisäksi muutokset koskevat sellaisten kumoamiskanteiden tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, joita yksityiset nostavat lainsäädäntötoimista. Unionin yleisen tuomioistuimen toimivaltaa on myös laajennettu kattamaan tietyt kanteet, joita yksityiset nostavat yhtäältä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla ja toisaalta poliisiyhteistyön ja rikosasioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön piiriin kuuluvissa asioissa. Lopuksi on huomattava, että Euroopan unionin perusoikeuskirjalle annettiin sama merkitys kuin perussopimuksille. Näillä muutoksilla, jotka ovat merkittäviä edistysaskelia oikeussuojan parantamiseksi, voi olla huomattava vaikutus sekä unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi tulevien asioiden määrään että siihen, minkälaisia nämä asiat ovat.

Jäljempänä pyritään antamaan yleiskatsaus unionin yleisen tuomioistuimen toimintaympäristön monimuotoisuudesta ja ajoittaisesta monimutkaisuudesta sen ratkaistessa lainmukaisuutta koskevia oikeudenkäyntiasioita (I), vahingonkorvausasioita (II), muutoksenhakuasioita (III) ja välitoimihakemuksia (IV).

¹ Puheenvuorot ovat saatavilla internetosoitteesta <http://www.curia.europa.eu>, ja seminaarissa esitetystä aineistosta laaditaan julkaisu vuoden 2010 aikana.

* Selvyyden vuoksi ja tuomioistuintoiminnan jatkuvuuden valossa tuomioistuimesta käytetään jäljempänä sen uutta nimitystä kyseessä olevasta ajankohdasta riippumatta.

I Lainmukaisuutta koskevat oikeudenkäyntiasiat

EY 230 artiklan nojalla nostettujen kanteiden tutkittavaksi ottaminen

1 Toimenpiteet, jotka voivat olla kanteen kohteena

EY 230 artiklassa tarkoitettuja kumoamiskanteen kohteeksi kelpaavia toimia ovat ainoastaan sellaiset toimenpiteet, joilla on sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajan etuihin muuttaen tämän oikeusasemaa selvästi².

Asiassa T-437/05, *Brink's Security Luxembourg vastaan komissio*, 9.9.2009 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu), jossa oli kyse pyynnöstä saada tutustua eräisiin asiakirjoihin tilanteessa, jossa kantaja oli riitauttanut julkisen hankintasopimuksen tekemisen kilpailevan yhtiön kanssa, esitettiin uudenlainen ratkaisu niiden myönnytysten osalta, joita edellä mainittuun määritelmään voidaan tehdä.

Mainitussa asiassa riidanalainen toimi oli komission kirje, jolla se ilmoitti kantajalle kieltäytyvänsä ilmoittamasta sille tarjouksentekijöiden tekemiä tarjouksia arvioineen lautakunnan kokoonpanoa. Asetuksen (EY) N:o 1049/2001³ 6–8 artiklassa säännelty menettely komission asiakirjoihin tutustumiseksi koostuu kahdesta vaiheesta. Hakijan on ensin esitettävä komissiolle alkuperäinen hakemus saada tutustua asiakirjoihin. Tämän jälkeen, jos hakemus hylätään kokonaan tai osittain, hakija voi tehdä komission pääsihteeristölle uudistetun hakemuksen. Jos uudistettu hakemus hylätään kokonaan tai osittain, hakija voi nostaa kanteen komissiota vastaan tuomioistuimessa EY 230 artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti. Näin ollen vain pääsihteerin toteuttamalla toimenpiteellä voidaan saada aikaan sellaisia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa hakijan etuihin, ja näin ollen vain se kelpaa kumoamiskanteen kohteeksi.

Tuomiossa katsottiin tämän perusteella, että alkuperäisen hakemuksen hylkäämisestä nostettua kumoamiskannetta ei lähtökohtaisesti voida ottaa tutkittavaksi. Tuomioistuin kuitenkin huomautti, että komissio ei kirjeessä, jolla hakemuksen hylkäämisestä ilmoitettiin, ilmoittanut kantajalle sillä olevasta oikeudesta esittää uudistettu hakemus, vaikka tätä edellytetään asetuksessa (EY) N:o 1049/2001. Tällaisen virheen vuoksi alkuperäisen hakemuksen hylkäämisestä nostettu kumoamiskanne voidaan poikkeuksellisesti ottaa tutkittavaksi. Muussa tapauksessa komissio voisi mahdollisesti vapautua tuomioistuinvalvonnasta laiminlyömällä nämä muotovaatimukset. Oikeuskäytännöstä käy kuitenkin ilmi, että koska Euroopan yhteisö on oikeusyhteisö, jossa valvotaan sitä, että sen toimielinten toteuttamat toimenpiteet ovat yhteensopivia perustamissopimuksen määräysten kanssa, tuomioistuinten käsiteltäväksi saatettuihin kanteisiin sovellettavia menettelysääntöjä on tulkittava niin pitkälle kuin mahdollista siten, että näitä sääntöjä sovelletaan tavalla, joka myötävaikuttaa sen tavoitteen täytäntöönpanoon, joka koskee tehokkaan oikeussuojan takaamista yksityisille oikeussubjekteille unionin oikeuden perusteella kuuluvien oikeuksien osalta.

2 Asiavaltuus

EY 230 artiklan neljännen kohdan mukaan kanteet, jotka yksityiset henkilöt nostavat sellaisista toimista, joita ei ole osoitettu heille, voidaan ottaa tutkittavaksi sillä edellytyksellä, että riidanalainen toimi koskee kantajaa suoraan ja erikseen. Oikeuskäytännön mukaan, jotta päätöksen voidaan

² Asia 60/81, *IBM v. komissio*, tuomio 11.11.1981 (Kok. 1981, s. 2639, 9 kohta).

³ Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43).

katsoa koskevan erikseen muita luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä kuin niitä, joille se on osoitettu, sen on vaikutettava niiden oikeudelliseen asemaan niille tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella ne erottuvat kaikista muista ja voidaan yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu⁴. Lisäksi jotta toimi koskisi suoraan yksityistä, sillä on oltava välittömiä vaikutuksia tämän oikeusasemaan ja sen toimeenpanon on oltava puhtaasti automaattista ja perustuttava yksinomaan lainsäädäntöön ilman välissä olevien sääntöjen soveltamista⁵.

Asiassa T-420/05, *Vischim vastaan komissio*, 7.10.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) kantaja vaati kumottavaksi 16.9.2005 annettua komission direktiiviä 2005/53/EY⁶, jolla muutettiin direktiiviä 91/414/ETY⁷ siten, että sen liitteeseen I (jossa luetellaan aineet, joiden markkinoille saattaminen jäsenvaltioiden on hyväksyttävä) kirjattiin kantajan tuottama klorotaloniili-niminen tehoaine ja asetettiin samalla eräitä edellytyksiä, jotka koskivat erityisesti heksaklooribentseenin (HCB) enimmäispitoisuutta mainitussa tehoaineessa. Tämän säännöksen nojalla jäsenvaltioiden on muutettava tai peruutettava sellaisia kasvinsuojeluaineita koskevat voimassa olevat luvat, jotka sisältävät klorotaloniilia ja jotka eivät täytä mainittuja edellytyksiä.

Koska kyseinen direktiivi on yleisesti sovellettava toimi, tuomiossa korostettiin, että vaikka EY 230 artiklan neljäs kohta ei nimenomaisesti koske luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön direktiiviä vastaan nostamien kumoamiskanteiden tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, oikeuskäytännöstä kuitenkin ilmenee, ettei tällaisia kanteita voida yksinomaan tällä perusteella jättää tutkimatta. Toimielimet eivät näet voi yksinomaan valitsemalla kyseessä olevalle toimelle tietyn muodon sulkea pois yksityisille perussopimuksen määräyksellä annettua oikeussuojaa, sillä se, että riidanalainen toimi on yleisesti sovellettava, ei estä sitä, ettei se voisi koskea joitakin luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä suoraan ja erikseen. Tällaisessa tilanteessa unionin toimi voi olla samanaikaisesti yleisesti sovellettava ja tiettyjä taloudellisia toimijoita kohtaan päätöksen luonteinen. Tuomiossa huomautettiin, että direktiivissä 91/414/ETY säädetään, että arviointimenettely, joka koskee markkinoilla olevia tehoaineita, käynnistyy asianomaisen tuottajan tekemän ilmoituksen johdosta. Tämä ilmoituksen tekijä toimittaa asiakirjan, jossa on tältä osin tarpeelliset tiedot, ja ilmoituksen tekijä otetaan mukaan mainitun asiakirjan tutkinnan eri vaiheisiin. Näin ollen tuomiossa katsottiin, kantajalla ilmoituksen tekijänä on menettelyllisiä takeita ja että riidanalainen direktiivi koskee sitä näin ollen erikseen.

Sen edellytyksen osalta, koskeeko riidanalainen direktiivi kantajaa suoraan, tuomiossa todettiin, että komissio on riidanalaisella direktiivillä saattanut klorotaloniilin arvioinnin päätökseen ja päättänyt sisällyttää sen direktiivin 91/414/ETY liitteeseen I tietyin edellytyksin. Lisäksi mainitussa direktiivissä veloitetaan jäsenvaltiot tutkimaan uudelleen mainittua ainetta sisältävien kasvinsuojeluaineiden luvat ja varmistumaan siitä, että HCB:n enimmäispitoisuutta noudatetaan, eikä jäsenvaltioilla ole mitään harkintavaltaa tältä osin. Riidanalainen direktiivi koskee näin ollen kantajaa kyseessä olevaa tehoainetta valmistavana yrityksenä suoraan, ja täten kumoamiskanne on otettava tutkittavaksi.

⁴ Asia 25/62, *Plaumann v. komissio*, tuomio 15.7.1963, Kok. 1963, s. 197.

⁵ Asia C-386/96 P, *Dreyfus v. komissio*, tuomio 15.5.1998, Kok. 1998, s. I-2309, 43 kohta.

⁶ EUVL L 241, s. 51.

⁷ Kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta 15.7.1991 annettu direktiivi 91/414/ETY (EYVL L 230, s. 1). Tämän direktiivin nojalla markkinoille saattamista koskeva lupa voidaan myöntää vain, jos tieteellisen ja teknisen tietämyksen tason valossa voidaan olettaa, että kyseessä olevaa tehoainetta sisältävät kasvinsuojeluaineet täyttävät tietyt edellytykset, jotka liittyvät siihen, ettei niillä ole haitallisia vaikutuksia ihmisten tai eläinten terveyteen eikä ympäristöön.

3 Kanteen nostamisen määräaika

Asiassa T-257/04, *Puola vastaan komissio*, 10.6.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) ja yhdistetyissä asioissa T-300/05 ja T-316/05, *Kypros vastaan komissio*, 2.10.2009 annetussa tuomiossa ratkaistiin kysymys siitä, kuinka määritetään EY 230 artiklan viidennessä kohdassa määrätyn kahden kuukauden määräajan alkamispäivä tilanteessa, jossa Euroopan unioniin liittyvä valtio nostaa kumoamiskanteen asetuksesta, jossa säädetään maatalouteen liittyvien siirtymätoimenpiteiden toteuttamisesta ja joka on annettu ja julkaistu ennen kyseisen jäsenvaltion liittymistä. Mainituissa asioissa Puolan tasavalta ja Kyproksen tasavalta väittivät, että kanteen nostamisen määräaika ei voinut alkaa kulua ennen niiden liittymistä Euroopan unioniin, mikä oli eräs kyseessä olevan asetuksen voimaantulon edellytyksistä.

Tältä osin tuomiossa muistutetaan, että EY 230 artiklan viidennen kohdan mukaan kumoamiskanne on pantava vireille kahden kuukauden kuluessa säädöksen julkaisemisesta ja että prosessuaalisia määräaikoja koskevien säännösten tiukka soveltaminen on tarpeen oikeusvarmuuden vaatimusten vuoksi ja siksi, että kaikenlainen syrjivä tai mielivaltainen kohtelu oikeudenkäytössä on vältettävä. Esillä olleissa asioissa katsottiin näin ollen, että kanteet oli nostettu liian myöhään, koska kyseessä olevien jäsenvaltioiden väitteillä ei voitu horjuttaa edellä esitettyä toteamaa. Tuomioissa todettiin ensinnäkin, että kysymys siitä, edellyttävätkö esillä olevien asetusten voimaantulo mainittujen jäsenvaltioiden liittymistä, on merkityksetön, sillä se merkitsee toimen sitovuuden, joka liittyy kaikkien tarvittavien julkaisemista koskevien muodollisuuksien täyttämiseen ja josta kanteen nostamisen määräaika alkaa kulua, ja säädöksen voimaantulon, joka voi lykkäytyä, sekoittamista keskenään. Toiseksi tuomioissa todettiin, että koska EY 230 artiklassa tarkoitettu määräaika on yleisesti sovellettava, mainituissa artiklassa ei edellytetä sitä, että kyseessä olevat valtiot olivat jäsenvaltion asemassa, ja mainittua määräaika sovelletaan näihin valtioihin joka tapauksessa oikeushenkilönä. Kolmanneksi tuomioissa korostettiin, että kyseisiltä jäsenvaltioilta ei evätty niiden oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan, koska vaikka kolmannet maat – mukaan luettuna uudet valtiot ennen liittymistään Euroopan unioniin – eivät voi vaatia jäsenvaltioille annettua asemaa oikeudenkäynnissä, niillä on kuitenkin ne mahdollisuudet olla asianosaisena tuomioistuimessa, jotka unionin järjestelmässä on annettu oikeushenkilöille EY 230 artiklan neljännessä kohdassa. Vaikka kyseessä oleva asetus on yleisesti sovellettava säädös, sillä estetään suoraan kyseessä olevia valtioita käyttämästä toimivaltuuksiaan haluamallaan tavalla asettamalla niille erinäisiä velvoitteita, jotka koskevat esimerkiksi sellaisen verotuksellisen säännöksen antamista ja täytäntöönpanoa, jonka tarkoituksena on sokerin ylijäämävarastojen hävittäminen. Alueviranomaisia koskevan oikeuskäytännön⁸ mukaisesti puheena olevissa tuomioissa päädyttiin siihen lopputulokseen, että ennen kuin Puolan tasavallasta ja Kyproksen tasavallasta tuli jäsenvaltio, riidanalainen asetus koski niitä suoraan ja erikseen, ja näin ollen kanteen nostamisen määräaikojen tiukka soveltaminen mainitun asetuksen julkaisupäivästä laskettuna ei estänyt niitä käyttämästä oikeuksiaan.

Kyproksen tasavalta väitti lisäksi, että sen kanne oli joka tapauksessa otettava tutkittavaksi siltä osin kuin se oli nostettu ajoissa sellaista asetusta vastaan, jolla alkuperästä asetusta muutettiin. Tältä osin on muistettava, että vaikka määräajassa riitauttamatta jätetyn toimen lainvoimaisuus ei koskekaan yksinomaan itse toimea vaan myös jokaista myöhempää, selvästi vahvistavanluonteista toimea, mikä on perusteltu ratkaisu välttämättömän oikeusvarmuuden vuoksi ja pätee niin yksittäistapausta koskeviin kuin normatiivisiin toimiin, on kanteen nostaminen uudelleen mahdollista silloin, kun asetuksen jotain säännöstä muutetaan, ja se voidaan nostaa paitsi tuota säännöstä myös kaikkia niitä säännöksiä vastaan, jotka, vaikka niitä ei olisikaan muutettu, muodostavat sen

⁸ Asia T-214/95, *Vlaams Gewest v. komissio*, tuomio 30.4.1998, Kok. 1998, s. II-717, 29 kohta.

kanssa kokonaisuuden⁹. Unionin yleinen tuomioistuin tutki kuitenkin tämän johtopäätöksen esillä olevassa asiassa ja esitti pienen vivahde-eron täsmentämällä, että kanteen nostamisen määräajan päätyminen on esteenä muutetusta säännöksestä nostettavalle kumoamiskanteelle silloin, kun muutetussa säännöksessä toistetaan siinä toimessa oleva säännös, jonka osalta kanteen nostamisen määräaika on päättynyt, ja tämän lisäksi myös silloin, kun toimen sisältö ei ole muuttunut, vaikka sen uusi sanamuoto eroaakin aiemmasta. Sitä vastoin silloin, kun asetuksen jotain säännöstä tai edes sen osaa muutetaan merkittävästi, kanteen nostaminen uudelleen on mahdollista tätä säännöstä ja myös kaikkia niitä säännöksiä vastaan, jotka, vaikka niitä ei olisikaan muutettu, muodostavat sen kanssa erottamattoman ja olennaisen kokonaisuuden. Koska esillä olevassa asiassa asetuksella toteutettiin täydentäviä ja menettelyllisiä muutoksia, joilla pyrittiin ainoastaan jatkamaan alkuperäisessä asetuksessa säädettyjä määräaikoja, alkuperäisen asetuksen säännösten kumoamista ei voitu vaatia kumoamiskanteella, joka oli nostettu muutosasetusta vastaan.

Yrityksiin sovellettavat kilpailusäännöt

1 Yleistä

a) Rikkomisen kesto

Asiassa T-58/01, *Solvay vastaan komissio*, 17.12.2009 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu) unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että vaikka oletetaan, että sellaisia erityisolosuhteita voi ilmetä, joiden johdosta rikkomisen keston osalta voidaan soveltaa käännettä todistustaakkaa, komissiota ei kuitenkaan ole vapautettu velvoitteestaan ottaa päätöksessään, jossa EY 81 artiklan 1 kohtaa todetaan rikotun, perustellusti kantaa rikkomisen keston ja esittää tämän keston osalta käytettävissä olevat tiedot. Unionin yleinen tuomioistuin totesi, että riidanalaiseen päätökseen sisältyi ristiriitaisia seikkoja rikkomisen keston osalta, ja katsoi, että komissio, jolle todistustaakka ensisijaisesti kuului, ei ollut osoittanut, että kyseessä ollut rikkomisen oli jatkunut vuoden 1990 loppuun saakka. Näin ollen riidanalaista päätöstä oli muutettava siten, että kantajalle määrättyjen sakkojen määrää alennettiin 25 prosentilla.

b) Vanhentuminen

Asiassa T-405/06, *ArcelorMittal Luxembourg ym. vastaan komissio*, 31.3.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) vahvistettiin aiempi oikeuskäytäntö¹⁰ vanhentumisen keskeyttävien toimien henkilöllisen ulottuvuuden osalta. Mainitussa asiassa teräspalkkialan kartelliin osallistuneen yhtiön emoyhtiö korosti, että viisivuotisen vanhentumisajan keskeyttävillä toimilla oli vaikutusta ainoastaan niihin yrityksiin nähden, jotka olivat osallistuneet rikkomiseen. Koska emoyhtiötä ei ollut yksilöity rikkomiseen osallistuneeksi yritykseksi hallinnollisessa menettelyssä, johon vanhentumisen keskeyttävä toimi liittyy, eikä väitetiedoksiantoa ollut osoitettu sille, se kiisti näin ollen sen, että komissio saattoi vedota siihen nähden mainitun toimen keskeyttävään vaikutukseen. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi tämän tulkinnan ja täsmensi, että ilmaisu ”rikkomiseen osallinen” merkitsee objektiivista tosiseikkaa, toisin sanoen osallistumista rikkomiseen, joka erottuu subjektiivisesta ja satunnaisesta seikasta, kuten tällaisen yrityksen yksilöinnistä hallinnollisessa menettelyssä. Yritys olisi nimittäin voinut osallistua rikkomiseen, ilman että komissio tietää siitä suorittaessaan vanhentumisajan keskeyttävän toimen. Vanhentumisaika ei keskeydy vain suhteessa niihin yrityksiin, jotka ovat olleet rikkomisen tutkinnan tai rikkomista koskevan menettelyn kohteena, vaan myös suhteessa niihin, jotka ovat osallistuneet rikkomiseen mutta jotka eivät vielä

⁹ Asia C-299/05, *komissio v. parlamentti ja neuvosto*, tuomio 18.10.2007, Kok. 2007, s. I-8695, 29 ja 30 kohta.

¹⁰ Asia T-276/04, *Compagnie maritime belge v. komissio*, tuomio 1.7.2008 (Kok. 2008, s. II-1277).

ole komission tiedossa eivätkä näin ollen ole olleet minkään tutkintatoimen tai menettelyllisen toimen kohteena.

Vanhentumisajan kulumisen pysähtymisen osalta tuomiossa täsmennetään, että vaikka asetuksessa (EY) N:o 1/2003¹¹ kyllä täsmennetään, että vanhentumisaika keskeytyy suhteessa kaikkiin rikkomiseen osallisiin yrityksiin tai yritysten yhteenliittymiin, tällaista täsmennystä ei ole vanhentumisajan pysähtymisen osalta. Tuomiossa tutkittiin täten, onko kanteen nostamisella unionin yleisessä tuomioistuimessa suhteellinen vaikutus, joka pätee vain kantajana olevan yrityksen suhteen, vai onko sillä kaikkiin kohdistuva vaikutus, joka pätee suhteessa kaikkiin rikkomiseen osallisiin yrityksiin riippumatta siitä, ovatko ne nostaneet kanteen vai eivät. Tältä osin on aluksi todettava, että vanhentumisajan keskeyttämisen tavoin myös vanhentumisajan kulumisen pysähtymistä, joka muodostaa poikkeuksen viiden vuoden vanhentumisajan periaatteeseen, on tulkittava suppeasti. Ei siis voida olettaa, että lainsäätäjällä olisi halunnut soveltaa samaa järjestelmää molempiin tilanteisiin. Lisäksi erona vanhentumisajan keskeyttämiseen, jonka avulla komissio voi aloittaa kilpailuoikeuden rikkomista koskevan menettelyn ja määrätä tehokkaasti seuraamuksia, vanhentumisajan kulumisen pysähtymisen koskee tilannetta, jossa komissio on jo tehnyt päätöksen. Tässä tilanteessa oikeudenkäyntien asianosaisia koskeva vaikutus ja tästä väistämättä aiheutuvat seuraukset estävät lähtökohtaisesti sen, että yhden riidanalaisen päätöksen adressaattina olevan yrityksen nostamalla kanteella olisi mitään vaikutusta muiden adressaattien tilanteeseen. Lopuksi tuomiossa hylättiin komission väite, jonka mukaan vanhentumisajan kulumisen pysähtymistä, joka johtuu yrityksen unionin yleisessä tuomioistuimessa ja unionin tuomioistuimessa vireille panemista menettelyistä, sovelletaan sekä tuomioistuimessa asianosaisena olevaan oikeudelliseen yksikköön että kaikkiin muihin oikeudellisiin yksiköihin, jotka kuuluvat samaan taloudelliseen kokonaisuuteen, riippumatta siitä, mikä oikeudellinen yksikkö on pannut nämä menettelyt vireille. Nimittäin vaikka onkin totta, että kilpailusäännöt on osoitettu yrityksille taloudellisina kokonaisuuksina, komission tätä alaa koskevien päätösten soveltamiseksi ja toimeenpanemiseksi on kuitenkin tarpeen määrittellä adressaattiksi yksikkö, joka on oikeushenkilö ja joka ainoana voi nostaa kanteen hallinnollisen menettelyn päätteeksi tehdystä päätöksestä, jonka adressaattina se on. Tämän johdosta tuomiossa katsottiin, että viisivuotinen vanhentumisaika oli ylitetty yhden kantajan osalta, ja kumosi riidanalaisen päätöksen tämän yrityksen osalta.

c) Puolustautumisoikeudet

Asiassa T-24/07, *ThyssenKrupp Stainless vastaan komissio*, 1.7.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä), muistutettiin, että jotta komission olisi mahdollista punnita keskenään yhtäältä tarvetta suojella asianosaisten puolustautumisoikeuksia mahdollisimman laajalla tutustumisoikeudella asiakirjoihin ja toisaalta pyrkimystä suojella toisten asianosaisten tai ulkopuolisten luottamuksellisia tietoja, näiden asianosaisten ja ulkopuolisten on toimitettava komissiolle kaikki hyödylliset tiedot. Tuomiossa todetaan, että jos osapuoli arvioi asiakirja-aineistoon tutustumisoikeuden saatuaan, että tietyt tiedot, joihin se ei saa tutustua, ovat sen puolustuksen kannalta välttämättömiä, se voi esittää komissiolle perustellun pyynnön niiden saamiseksi. Tältä osin tuomiossa katsottiin, että yleisluonteinen ja asiakirjakohtaisesti yksilöimätön vastaus ei vastaa perusteltua hakemusta eikä vastaa komission kysymykseen siitä, miksi tiedoilla, joihin ei saada tutustua, on selvää merkitystä kantajan omalle puolustukselle.

Lisäksi tuomiossa todettiin, että jotta komissio noudattaisi yritysten puolustautumisoikeuksia, sen on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluiksi ennen asetuksen (EY) N:o 1/2003 7, 8 ja

¹¹ [EY] 81 ja [EY] 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1).

23 artiklassa sekä 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen päätösten tekemistä. Jos asiakirjat toimitetaan kantajalle jonkin edellä mainitun päätöksen – kuten esimerkiksi väitetiedoksiannon – tekemisen jälkeen, tämän osapuolen puolustautumisoikeuksia ei kuitenkaan loukata, jos komissio ei ole muuttanut mainitussa päätöksessä esitettyjä väitteitä, eikä se näin ollen ota huomioon tosiseikkoja, joiden osalta kyseessä oleva yritys ei ole voinut lausua.

2 Oikeuskäytäntö EY 81 artiklan alalla

a) Lain ajallinen soveltaminen

Niiden periaatteiden mukaisesti, jotka kartelliasioissa esitettiin niin sanotuissa betoniteräs-asioissa¹², unionin yleinen tuomioistuin muistutti edellä mainitussa asiassa *ArcelorMittal Luxembourg ym. vastaan komissio* ja edellä mainitussa asiassa *ThyssenKrupp Stainless vastaan komissio* antamissaan tuomioissa sekä asiassa T-122/04, *Outokumpu ja Luvata vastaan komissio*, 6.5.2009 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu), että vaikka EY:n perustamissopimuksen määräysten tuleminen EHTY:n perustamissopimuksen määräysten sijaan 24.7.2002 alkaen aiheutti muutoksia sovellettaaviin oikeudellisiin perustoihin, menettelyihin ja aineellisiin säännöksiin, tämä seuraanto tapahtui unionin oikeusjärjestyksen ja sen tavoitteiden jatkuvuuden ja yhtenäisyyden puitteissa. Lisäksi HT 65 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvien sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen käsitteet vastaavat EY 81 artiklassa tarkoitettujen sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen käsitteitä, ja unionin tuomioistuimet tulkitsevat kumpaakin määräystä samalla tavoin. Täten unionin oikeusjärjestyksen ja sen toimintaa ohjaavien päämäärien jatkuvuus edellyttää, että niin jäsenvaltioille kuin yksityisillekin EHTY:n perustamissopimuksen ja sen soveltamiseksi annettujen säännösten nojalla tänä aikana syntyneitä oikeuksia ja velvollisuuksia kunnioitetaan, minkä myös Euroopan yhteisö, sikäli kuin se seuraa Euroopan hiili- ja teräsyhteisöä, takaa omien menettelyjensä puitteissa EHTY:n perustamissopimuksen määräysten voimassaoloaikana syntyneiden tilanteiden osalta. Tämä vaatimus on sitäkin suuremmalla syyllä pakottava sen vuoksi, että kartellialaa koskevien sääntöjen noudattamatta jättämisestä johtuvan kilpailun vääristymisen vaikutukset saattavat ajallisesti ulottua EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen jälkeiseen aikaan ja kuuluu EY:n perustamissopimuksen soveltamisalaan. Näin ollen asetusta (EY) N:o 1/2003 on tulkittava siten, että siinä sallitaan komission toteavan 23.7.2002 jälkeen EHTY:n perustamissopimuksen aineelliseen ja ajalliseen soveltamisalaan kuuluvilla aloilla toteutetut kartellit ja määräävän niistä seuraamuksia.

b) Sakot

Asiassa T-450/05, *Peugeot ja Peugeot Nederland*, 9.7.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu), kantajat riitauttivat muun muassa komission arvioinnin rikkomisen vakavuudesta. Yhtäältä rikkomisen oli katsottu olevan vuoden 1990 suuntaviivojen¹³ 1 A kohdassa tarkoitettulla tavalla ”erittäin vakava”, koska Peugeotin Alankomaissa vuosina 1997–2003 toteuttaman bonusjärjestelmän tarkoituksena oli saada alankomaalaiset vähittäismyyjät rajoittamaan rinnakkaistuontia. Katsoessaan, että komissio ei ollut harkintavaltaa käyttäessään tehnyt virhettä luokitellessaan rikkomisen erittäin vakavaksi, unionin yleinen tuomioistuin toteaa muun muassa, että rikkominen on luonteensa puolesta erityisen vakavaa, kun otetaan huomioon erityisen salailevat menettelytavat, jotka edelsivät korvausjärjestelmän jatkamista vuoteen 2003 saakka asiayhteydessä, jossa rinnakkaistuontia

¹² Yhdistetyt asiat T-27/03, T-46/03, T-58/03, T-79/03, T-80/03, T-97/03 ja T-98/03, *SP ym. v. komissio*, tuomio 25.10.2007, Kok. 2007, s. II-4331.

¹³ Suuntaviivat asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohdan ja [HT] 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta (EYVL 1998, C 9, s. 3).

koskeva komission aikaisempi käytäntö ja vakiintunut oikeuskäytäntö erityisesti autoalalla olivat selviä muistutuksia tällaisen järjestelmän lainvastaisuudesta. Lisäksi tuomiossa korostetaan, että kantajat ovat sellaisen suuren teollisuuskonsernin jäseniä, jolla on merkittävä asema kyseessä olevilla markkinoilla, ja että niillä oli oikeudelliset osastot, jotka pystyivät erinomaisesti arvioimaan kyseessä olevien menettelytapojen kilpailunvastaisen luonteen. Toiseksi mitä tulee rikkomisen todelliseen vaikutukseen markkinoihin, tuomiossa todetaan, että komissio ei ole kiinnittänyt riittävästi huomiota hintaerojen kehityksen osuudelle vientien vähenemisessä. Niinpä unionin yleinen tuomioistuin käytti täyttä harkintavaltaansa ja katsoi, että sakkojen määrää oli alennettava kymmenellä prosentilla rikkomisen vakavuuden johdosta.

Asiassa T-13/03, *Nintendo ja Nintendo of Europe vastaan komissio*, 30.4.2009 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu) myönnettiin, että siltä osin kuin kysymys on vertikaalisista sopimuksista ja yhdenmukaisista menettelytavoista muodostuvasta kokonaisuudesta, jonka tarkoituksena ja vaikutuksena on videopelikonsoalien ja näissä konsoleissa käytettävien pelikasettien rinnakkaisviennin rajoittaminen, yritysten osuudet asianomaisten tuotteiden jakelussa edustavat kunkin yrityksen erityistä painoarvoa riidanalaisessa jakelujärjestelmässä. Komissio voi siis viitata tähän seikkaan siinä erilaisessa kohtelussa, joka on toteutettu sakkojen laskentapohjien määrittämisessä.

Samassa tuomiossa arvioitiin, oliko komissio tehnyt oikeudellisen virheen määrittäessään sakon varoittavaa vaikutusta, ja täsmennettiin tältä osin, että myös tuotteiden valmistajan asema voi vertikaalisissa rikkomisissa olla seikka, joka kuvastaa sen tosiasiallista kykyä aiheuttaa merkittävää vahinkoa kilpailulle. Kysymyksessä olevien tuotteiden valmistajan, jolla on keskeinen sija näiden tuotteiden jakelujärjestelmässä, on nimittäin osoitettava erityistä valppautta ja varmistettava, että se noudattaa kilpailusääntöjä jakelusopimuksia tehdessään.

Kysymystä sakkojen varoittavan vaikutuksen ulottuvuudesta täsmennettiin eräissä niistä tuomioista, jotka koskevat kartellia monokloorietikkahapon markkinoilla. Asiassa T-168/05, *Arkema vastaan komissio*, 30.9.2009 annettussa tuomiossa (ei julkaistu, muutoksenhaku vireillä) korostetaan, että jos komissio on soveltanut aiemmissa asioissa, joissa kantaja on ollut mukana, korotuskerrointa varoittavan vaikutuksen takia, tällä ei voida kyseenalaistaa mainitun kertoimen soveltamista tulevissa asioissa, joissa kantajaa rangaistaan siitä syystä, että se on osallistunut kartelliin saman rikkomisajanjakson aikana. Koska kukin rikkominen on itsenäinen ja kunkin osalta tehdään eri päätös, komissio saattoi oikeutetusti ottaa huomioon kyseisten yritysten koon ja soveltaa korotuskerrointa sakkojen perusmäärään.

Kantajien yhteistyön tasoa koskeneen tutkintansa päätteeksi unionin yleinen tuomioistuin muutti myös erästä päätöstä, joka koski kilpailunvastaista toimintaa Nintendo videopelikonsoalien ja näissä konsoleissa käytettävien pelikasettien markkinoilla. Edellä mainitussa asiassa *Nintendo ja Nintendo of Europe vastaan komissio* annettussa tuomiossa verrattiin yhtäältä Nintendon harjoittamaa yhteistyötä ja toisaalta Nintendon Irlannin ja Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla toimivan yksinmyyjän harjoittamaa yhteistyötä ensinnäkin kronologisesti. Tämän perusteella voitiin todeta, että sekä Nintendon että mainitun yksinmyyjän toimittamat merkitykselliset asiakirjat on toimitettu samassa menettelyn vaiheessa, eikä se seikka, että Nintendo ryhtyi yhteistyöhön joitakin päiviä mainitun yksinmyyjän jälkeen, ollut ratkaiseva tältä osin. Tämän jälkeen tuomiossa verrattiin yhteistyön laadullista tasoa siten, että huomioon otettiin sekä ne olosuhteet, joissa mainitut yritykset toimivat yhteistyössä, että toimitettujen tietojen arvo. Tältä osin tuomiossa huomautetaan, että kumpikin yrityksistä on toimittanut kyseiset tiedot oma-aloitteisesti ja että tietojen sisältö on auttanut komissiota samalla tavoin. Täten tuomiossa katsottiin, että yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukaisesti Nintendon yhteistyötä on pidettävä yksinmyyjän yhteistyöhön verrattavana. Tämän johdosta Nintendolle vahvistettiin sama sakkojen alennusprosentti kuin yksinmyyjälle.

Edellä mainitussa asiassa *Outokumpu ja Luvata vastaan komissio* annettussa tuomiossa täsmennettiin aiempaa oikeuskäytäntöä, joka koskee raskauttavia olosuhteita ja erityisesti rikkomisen uusimista. Tuomiossa muistutetaan, että rikkomisen uusimisen käsite edellyttää pelkästään sen toteamista, että rikkomista on tapahtunut aiemmin. Se seikka, että ensimmäinen rikkominen on tapahtunut EHTY:n perustamissopimuksen puitteissa ja että mitään sakkoja ei määrätty kyseisen asian erityisolosuhteiden johdosta, ei ole mitenkään esteenä periaatteelle, jonka mukaan sen jälkeen, kun komissio on päätöksessään todennut yrityksen osallistuneen kartelliin, tämän päätöksen perusteella voidaan arvioida sittemmin kyseisen yrityksen taipumusta rikkoa kartelleja koskevia sääntöjä.

Aiemman rikkomisen huomioon ottamista rikkomisen uusimisen johdosta käsitellään täsmällisemmin myös asiassa T-161/05, *Hoechst vastaan komissio*, 30.9.2009 annettussa tuomiossa (ei julkaistu). Mainitussa asiassa kantaja riitautti komission mahdollisuuden ottaa huomioon aiempi päätös sillä perusteella, että se oli tullut lopulliseksi vasta sen jälkeen, kun käsiteltävänä olevassa asiassa kysymyksessä oleva rikkominen oli päätynyt. Tuomiossa korostettiin kuitenkin, että mainitun päätöksen huomioon ottamiseksi riittää, että yritystä on aiemmin pidetty samanlaatuisen rikkomisen tekijänä ja näin on, vaikka päätös olisi edelleen tuomioistuinvalvonnan kohteena.

c) Kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevistä toiminnasta vastuuseen joutuminen

Tuomioissa, jotka koskevat kartellia monoklooretikkahapon markkinoilla, esitettiin mielenkiintoisia täsmennyksiä sen osalta, milloin emoyhtiö voi joutua vastuuseen tytäryhtiönsä kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevistä toiminnasta.

Edellä mainitussa asiassa *Hoechst vastaan komissio* annettussa tuomiossa todettiin, että kantaja ei voi vedota siihen, että sen vastuu oli siirtynyt luovutussopimuksella, jonka se oli tehnyt erään tytäryhtiönsä kanssa. Yhtäältä komissioon nähden ei voida vedota tällaiseen sopimukseen yhteisön kilpailulainsäädännön perusteella määrättävien seuraamusten välttämiseksi siltä osin kuin sen tarkoituksena on jakaa vastuu kartelliin osallistuneiden yhtiöiden välillä. Toisaalta käsiteltävänä olevassa tapauksessa vastuun siirtämisellä, joka luovutussopimuksella väitettiin toteutetun, ei ole vaikutusta kantajan vastuun määrittämisen kannalta, koska sopimus tehtiin kantajan ja erään täysin sen omistuksessa olevan tytäryhtiön välillä, minkä vuoksi viimeksi mainitun rikkomista tarkoittava menettely voidaan lukea kantajan syyksi emoyhtiönä.

Vastaavasti edellä mainitussa asiassa *Arkema vastaan komissio* annettussa tuomiossa kantaja riitautti sen, että komissio oli lukenut tytäryhtiön rikkomisen emoyhtiön syyksi. Kantaja esitti perusteenaan, että emoyhtiö oli ainoastaan liiketoimintaa harjoittamaton holdingyhtiö, joka osallistui erittäin vähän tytäryhtiön hallintoon. Unionin yleinen tuomioistuin korosti, että tämä seikka ei ole riittävä, jotta voitaisiin poissulkea se, että emoyhtiöllä on ratkaiseva vaikutus tytäryhtiön käyttäytymiseen koordinoimalla esimerkiksi rahoitusinvestointeja kyseessä olevan konsernin puitteissa. Kun kyse on konsernista, holdingyhtiön, joka koordinoi muun muassa rahoitusinvestointeja konsernin puitteissa, tarkoituksena on koota yhteen osakkuudet eri yhtiöissä ja sen tehtäviin kuuluu varmistaa niiden johdon yhtenäisyys muun muassa mainitun rahoitusvalvonnan avulla. Lisäksi tuomiossa täsmennettiin, että siitä seikasta, että kyseessä olleet kaksi yhtiötä toimivat eri markkinoilla ja että niiden välillä ei ollut tavarantoimittaja-asiakassuhdetta, ei voitu tehdä mitään johtopäätelmiä. Kyseessä olevan konsernin kaltaisessa tilanteessa tehtävien jakaminen on tavanomainen ilmiö, jolla ei kumota sitä oletettavaa, että emoyhtiö ja sen tytäryhtiö muodostavat yhden yrityksen EY 81 artiklassa tarkoitettussa merkityksessä. Lopuksi tuomiossa muistutetaan, että oletettava siitä, että emoyhtiö on vastuussa sen kokonaan tai lähes kokonaan omistamien tytäryhtiöiden tekemistä rikkomisista, perustuu objektiiviseen arviointiperusteeseen, jota sovelletaan riippumatta yrityksen koosta tai oikeudellisesta organisaatorakenteesta. Niinpä jos tämän arviointiperusteen soveltamisella on

erilaisia vaikutuksia riippuen konsernin koosta ja oikeudellisesta organisaatorakenteesta, tämä on ainoastaan objektiivinen seuraus yritysten erilaisuudesta.

3 Oikeuskäytäntö EY 82 artiklan alalla

Asiassa T-301/04, *Clearstream vastaan komissio*, 9.9.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) otettiin kantaa komission sellaisen päätöksen laillisuuteen, jossa kantajien väitettiin rikkoneen EY 82 artiklaa yhtäältä, koska ne olivat syrjivästi kieltäytyneet toimittamasta palvelujaan, ja toisaalta, koska ne olivat soveltaneet syrjiviä hintoja.

Tuomiossa todettiin, että komissio saattoi perustellusti todeta edellä mainitut määrävän markkina-aseman väärinkäytökset tapahtuneiksi. Tuomiossa vahvistettiin erityisesti, että kieltäytyminen käyttöoikeuden antamisesta ja tätä koskeva perusteeton syrjintä eivät ole erillisiä rikkomisia vaan pikemminkin saman käyttäytymisen kaksi ilmentymää, koska kyseessä oli perusteeton syrjintä siksi, että vastaaville asiakkaille kieltäydyttiin suorittamasta samoja tai samankaltaisia palveluja.

Koska käyttöoikeuden saamisen viivästyminen oli vähintäänkin ylittänyt sen, mitä voidaan pitää kohtuullisena ja perusteltuna ja koska täten kyse oli väärinkäytön muodostavasta asianomaisen palvelun suorittamisesta kieltäytymisestä, tämä viivästyminen oli omiaan aiheuttamaan kilpailuhaittaa asianomaisilla markkinoilla. Tuomiossa todettiin myös, että vastaavista palveluista maksettujen erilaisten hintojen soveltaminen kauppakumppaniin keskeytyksettä viiden vuoden ajan sellaisen yrityksen taholta, jolla on tosiasiallinen monopoli tuotantoketjun aikaisemman vaiheen markkinoilla, ei ole voinut olla aiheuttamatta kilpailuhaittaa tälle kyseiselle kumppanille.

Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin totesi asiassa T-57/01, *Solvay vastaan komissio*, 17.12.2009 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu), että asiakirjoja, jotka on takavarikoitu yksinomaan sen varmistamiseksi, onko yhtiö osallistunut EY 81 artiklan piiriin kuuluviin kartelleihin ja/tai yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, voitiin käyttää EY 82 artiklan rikkomista koskevien väitteiden tukemiseen, kunhan menettelytavat, joita komissio oli pitänyt määrävän markkina-aseman perustana, olivat aineellisesti samankaltaisia kuin ne menettelytavat, joiden osalta se oli valtuuttanut virkamiehensä suorittamaan tutkimuksia.

Unionin yleinen tuomioistuin piti sääntöjenvastaisena esimerkiksi alennusjärjestelmää, jossa muiden edellytysten ohessa myönnettiin erilaisia alennuksia, jos asiakas tilasi kantajalta lisämääriä sopimuksessa sovittuihin määriin verrattuna, riippumatta siitä, kuinka merkittäviä nämä viimeksi mainitut absoluuttisesti arvioituina olivat. Tästä syystä näiden määrien yksikköhinta oli nimittäin huomattavasti alhaisempi kuin keskihinta, jonka asiakkaat maksoivat sopimuksessa sovituista perusmääristä, millä kannustettiin asiakasta suorittamaan hankintansa myös sopimuksessa sovittujen määrien osalta, sillä muiden tavarantarjoajien olisi ollut vaikeaa tarjota näiden määrien osalta kilpailukyysisiä hintoja kantajan hintoihin nähden.

4 Oikeuskäytäntö yrityskeskittymien valvonnan alalla

a) Huolellisuusvelvoite

Asiassa T-151/05, *NVV ym. vastaan komissio*, 7.5.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) todettiin, että kun otetaan huomioon joutuisuusvaatimus ja tiukat määräajat, jotka sitovat komissiota yrityskeskittymien valvontaa koskevissa menettelyissä, sitä ei saatujen tietojen paikkansa pitämättömyyttä tarkoittavien viitteiden puuttuessa voitu velvoittaa tarkistamaan kaikkia sen saamia tietoja. Vaikka komissiolle tällaisessa menettelyssä asetettu huolellisen ja puolueettoman tarkastelun velvoite ei sallikaan sen tukeutua seikkoihin tai tietoihin, joita ei voida pitää todenmukaisina,

mainittu joutisuusvaatimus edellyttää kuitenkin, että se ei voi itse tarkistaa pienintä yksityiskoh-
taa myöten kaikkien sille lähetettyjen tietojen aitoutta ja luotettavuutta, koska yrityskeskittymien
valvontamenettely perustuu välttämättä ja tietyssä määrin luottamukseen.

b) Tietojensaantipyynnöt

Asiassa T-145/06, *Omya vastaan komissio*, 4.2.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) täsmen-
nettiin komission toimivallan ulottuvuutta tietojensaantipyyntöjen puitteissa. Yhtäältä itse tieto-
jensaantipyynnön osalta tuomiossa todetaan ensimmäiseksi, että pyydettyjen tietojen tarpeelli-
suuden arviointi on suoritettava suhteessa siihen näkemykseen, joka komissiolla on perustellusti
voinut asiasta olla tällaisen pyynnön esittämishetkellä, eikä suhteessa siihen todelliseen tarpee-
seen, johon nämä tiedot ovat mahdollisesti menettelyn edetessä vastanneet. Toiseksi tuomiossa
todetaan, että koska asetuksen (EY) N:o 139/2004¹⁴ 10 artiklassa asetettujen määräaikojen keskeyt-
tämisen, joka aiheutuu päätöksen tekemisestä tämän asetuksen 11 artiklan nojalla, kesto riippuu
tarpeellisten tietojen toimittamispäivästä, komissio ei loukkaa suhteellisuusperiaatetta, kun se kes-
keyttää menettelyn siihen asti, kunnes sille toimitetaan tällaiset tiedot.

Lisäksi tuomiossa korostetaan sellaisten pyyntöjen osalta, joissa pyydetään oikaisemaan osapuol-
len toimittamia tietoja, jotka on todettu virheellisiksi, ensinnäkin, että komissio voi pyytää näitä
korjauksia jos on olemassa vaara, että todetut virheet voivat vaikuttaa merkittävästi sen arviointiin
kyseessä olevan keskittymähankkeen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille. Tuomiossa todetaan
edelleen, että perusteltuun luottamukseen ei voida vedota täydellisten ja paikkansapitävien tie-
tojen toimittamista koskevan velvollisuuden laiminlyömisestä seurauksilta välttymiseksi pelkästään
sillä perusteella, ettei komissio ole havainnut tätä laiminlyöntiä edellä mainituissa tarkistuksissa.

c) Kanteen nostamisen määräaika

Asiassa T-48/04, *Qualcomm vastaan komissio*, 19.6.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu)
komissio väitti, että kante, jonka Qualcomm oli nostanut päätöksestä, jossa todettiin yhteismark-
kinoille soveltuvaksi se, että kaksi yritystä hankkii yhteisen määräysvallan automaattisessa tien-
käyttömaksujen keräysjärjestelmässä nimeltä Toll Collect, oli jätettävä tutkimatta, koska vaikka
riidanalaisista päätöistä ei ollut osoitettu Qualcommille, päätöksen toimittaminen tälle yritykselle
merkitsee EY 230 artiklan viidennessä kohdassa tarkoitettua tiedoksiantoa, ja näin ollen kanteen
nostamisen määräaika alkoi kulua tuosta hetkestä lähtien. Komission väitettä ei hyväksytty. Tuo-
miossa muistutetaan yhtäältä, että asetuksen (ETY) N:o 4064/89¹⁵ 20 artiklan 1 kohdassa edellyte-
tään, että tämän asetuksen nojalla tehdyt päätökset julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdes-
sä*, ja täten niiden henkilöiden osalta, joita ei riidanalaisessa päätöksessä ole yksilöity henkilöiksi,
joille päätös on osoitettu, kanteen nostamisen määräajan laskeminen on tehtävä EY 230 artiklan
viidennessä kohdassa tarkoitettuna ensimmäisen tilanteen perusteella eli tästä julkaisemisesta lu-
kien. Toisaalta tuomiossa korostetaan, että komission esittämän laajentavan tulkinnan – jonka
mukaan henkilön, jolle päätös on osoitettu, käsite kattaa sekä yhden tai useamman päätöksessä
yksilöidyn henkilön, jolle se on osoitettu, että kaikki muut komission sellaisiksi nimeämät henkilöt,
jotka eivät olleet sellaisia tässä päätöksessä – hyväksyminen saattaisi kyseenalaiseksi edellä mai-
nitun asetuksen 20 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden vaikutukset ja antaisi komissiolle
vallan yksilöidä vapaan harkintansa mukaan sellaisten henkilöiden, joita ei ole päätöksessä mainittu

¹⁴ Yrityskeskittymien valvonnasta 20.1.2004 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 139/2004 (EUVL L 24, s. 1).

¹⁵ Asiassa oli kyse yrityskeskittymien valvonnasta 21.12.1989 annetusta neuvoston asetuksesta (ETY) N:o 4064/89
(oikaistu versio, EYVL 1990, L 257, s. 13), sellaisena kuin se on muutettuna 30.6.1997 annetulla neuvoston ase-
tuksella (EY) N:o 1310/97 (EYVL L 180, s. 1).

nimeltä sellaisina, joille se on osoitettu, joukosta ne, jotka voivat nostaa kanteen tämän päätöksen tiedoksiantamisesta eikä sen julkaisemisesta lukien. Tällaisen harkintavallan myöntämisestä uhkaa kuitenkin seurata yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaaminen, koska niistä henkilöistä, joita ei ole päätöksessä nimeltä mainittu sellaisina, joille päätös on osoitettu, ne, joille päätös on "annettu tiedoksi", voivat riitauttaa sen "tiedoksi antamisesta" lukien, kun taas muut henkilöt, joille tätä päätöstä ei ole "annettu tiedoksi", voivat riitauttaa tämän päätöksen sen julkaisemisesta lukien. Komission ei myöskään aina ole mahdollista yksilöidä etukäteen niitä henkilöitä, jotka voivat nostaa kanteen päätöksen tiedoksiantamisesta lukien. Tällaista loukkaamista ei näin ollen voida perustella tavoitteella, joka koskee oikeusvarmuuden mahdollisimman joutuisaa turvaamista.

Valtiontuet

Valtiontukia koskevat oikeudenkäynnit muodostivat merkittävän osan unionin yleisen tuomioistuimen toiminnasta vuonna 2009. Valtiontukiasioita ratkaistiin 70, ja niitä tuli vireille 46. Annetuista ratkaisuista voidaan tässä yhteydessä esittää vain yleiskatsaus, jossa käsitellään tutkittavaksi ottamista, asiakysymystä ja lopuksi menettelyllisiä kysymyksiä.

1 Tutkittavaksi ottaminen

Tämänvuotinen oikeuskäytäntö tuo täsmennyksiä erityisesti käsitteisiin, jotka koskevat tointa, jolla on sitovia oikeusvaikutuksia, ja oikeussuojan tarvetta.

Mitä tulee käsitteeseen toimesta, jolla on sitovia oikeusvaikutuksia, asiassa T-354/05, *TF1 vastaan komissio*, 11.3.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) hylättiin komission näkemys, jonka mukaan se ei tee minkäänlaista päätöstä siinä tapauksessa, että voimassa olevan tuen seuranta koskeva menettely päättyy siihen, että jäsenvaltio hyväksyy ehdotetut aiheelliset toimenpiteet, tai jos mainittu menettely typistyy sopimusmenettelyn kaltaiseksi menettelyksi. Komissio ja jäsenvaltio voivat toki keskustella ehdotetuista aiheellisista toimenpiteistä, mutta voimassa olevan tuen seuranta koskeva menettely päättyy kannekelpoiseen päätökseen kuitenkin vasta, kun komissio päättää hyväksyä jäsenvaltion antamat sitoumukset sellaisina, että ne vastaavat komission huolenaiheisiin.

Asiassa T-152/06, *NDSHT vastaan komissio*, 9.6.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) todettiin, että komission velvollisuus tehdä päätös vastauksena kanteluun koskee vain asetuksen (EY) N:o 659/1999¹⁶ 13 artiklassa tarkoitettua tilannetta. Saman asetuksen 20 artiklan 2 kohdan toisessa virkkeessä säädetään, että jos komissio katsoo, että sillä ei ole riittävä syytä ottaa kantaa asiaan, se ilmoittaa tästä kirjeitse kantelijalle. Tilanne on tällainen erityisesti silloin, kun mainitun asetuksen 13 artiklaa ei voida soveltaa sen vuoksi, että kantelu ei koske sääntöjenvastaista tukea vaan tosiasiallisesti olemassa olevaa tukea.

Komissiolla olemassa olevien tukien osalta olevasta yksinomaisesta aloiteoikeudesta seuraa, että kantelija ei voi komissiolle osoitetulla kantelulla pakottaa tätä arvioimaan olemassa olevan tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille. Jos komissio katsoo alustavan arvioinnin perusteella, että kantelu ei koske sääntöjenvastaista tukea vaan olemassa olevaa tukea, sillä ei ole velvollisuutta osoittaa asetuksen (EY) N:o 659/1999 4 artiklassa tarkoitettua päätöstä asianomaiselle jäsenvaltiolle eikä sitä voida pakottaa aloittamaan EY 88 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua menettelyä. Niinpä kirjeellä,

¹⁶ EY [88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1).

jossa luokitellaan kantelussa ilmoitettu tuki olemassa olevaksi tueksi, ei ole sellaisen päätöksen ominaisuuksia, jolla on sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajan etuihin.

Oikeussuojan tarpeen osalta edellä mainitussa asiassa *TF1 vastaan komissio* katsottiin, että kantajalta ei voida katsoa puuttuvan oikeussuojan tarvetta sillä perusteella, että riidanalainen päätös – sikäli kuin sillä asetettiin edellytyksiä kilpailevalle yritykselle myönnetyn tuen osalta – oli sille edullinen. Tällainen päätelmä perustuu olettamukseen siitä, että päätöksen aineelliseen hyväksytävyyteen liittyvät väitteet, jotka koskevat erityisesti sitä, että sitoumukset, joilla pyritään varmistamaan tukijärjestelmä soveltuvuus yhteismarkkinoille, ovat ilmeisen sopimattomia tähän tarkoitukseen, ovat virheellisiä. Riidanalaisen päätöksen kumoaminen, joka perustuu komission ilmeiseen virheeseen sellaisten aiheellisten toimenpiteiden määrittämisessä, jotka olisi pantava täytäntöön, tai riittämättömiin perusteluihin siltä osin kuin on kyse kyseisten toimenpiteiden riittävydestä tunnistettuihin ongelmiin nähden, ei asettaisi kantajaa asemaan, joka olisi epäedullisempi kuin riidanalaisesta päätöksestä seuraava asema. Tällainen kumoaminen merkitsisi täten sitä, että riidanalaiselle päätökselle olisi tai saattaisi olla tunnusomaista se, että sitoumukset ovat riittämättömiä, ja että päätös oli näin ollen kantajan kannalta epäedullinen.

Asiassa T-388/03, *Deutsche Post ja DHL International vastaan komissio*, 10.2.2009 annettussa tuomiossa (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) täsmennettiin, että EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilla osapuolilla, joita asia koskee, oli intressi saada kumottua komission päätös, joka oli tehty alustavan tutkintamenettelyn päätteeksi, koska tällaisella kumoamisella velvoitettaisiin muodollisen tutkintamenettelyn aloittaminen ja mainituille osapuolille annettaisiin mahdollisuus esittää huomautuksensa ja vaikuttaa siten uuteen päätökseen. Tässä yhteydessä unionin yleisen tuomioistuimen tehtävänä ei ole verrata kanneperusteita perusteluihin, jotka kantajat ovat esittäneet puolustukseen muussa asiassa.

2 Aineellisoikeudelliset säännöt

a) Taloudellisen edun myöntäminen

Asiassa T-25/07, *Iride ja Irede Energia vastaan komissio*, 11.2.2009 annettussa tuomiossa (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) ratkaistiin kysymys siitä, kuuluiko markkinoiden vapauttaminen niihin kehityskuluihin, joihin taloudellisten toimijoiden piti varautua, vai päinvastoin, kuuluiko normaaliin markkinatilanteeseen lainsäädännön vakaus. Tuomiossa muistutetaan, että demokraattisessa valtiossa lainsäädäntöä voidaan muuttaa millä hetkellä hyvänsä, ja että näin on sitäkin suuremmalla syyllä, jos aikaisemmassa lainsäädännössä säädettiin tiettyjen markkinoiden kansallisesta tai alueellisesta eristämisestä monopolitilanteen luomiseksi. Tästä seuraa, että aiemmin eristettyjen markkinoiden avaamisella ei voida katsoa poikettavan normaalista.

Taloudellisilla toimijoilla on tässä yhteydessä oikeus siihen, että heidän perusteltua luottamustaan suojataan. Koska näiden toimijoiden perusteltua luottamusta on kuitenkin tosiasiallisesti suojattu, ne eivät voi hyväksyttävästi väittää, että tämä suoja olisi toimeenpantava jollain tietyllä tavalla jonkin toisen tavan sijaan, toisin sanoen siten, että tuki, jolla korvataan lainsäädäntötilanteen muutoksesta aiheutunut tappio, olisi pitänyt jättää EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtiontuen käsitteen ulkopuolelle pikemminkin kuin julistaa tämä toimenpide EY 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan perusteella yhteismarkkinoille soveltuvaksi.

Unionin yleinen tuomioistuin sovelsi myös asiassa C-355/95 P, *TWD vastaan komissio*, 15.5.1997 annetussa tuomiossa¹⁷ esitettyä periaatetta, jonka mukaan komissio ei ylitä harkintavaltaansa, kun se sellaista tukihanketta tutkiessaan, jonka jäsenvaltio aikoo myöntää eräälle yritykselle, tekee päätöksen, jossa se julistaa tuon tuen yhteismarkkinoille soveltuvaksi sillä edellytyksellä, että kyseisten tukien yhteisvaikutuksen vuoksi yritys ensin maksaa takaisin aikaisemman lainvastaisen tuen. Ne seikat, että aikaisempaa lainvastaista tukea ei ole myönnetty yksittäisenä tukena vaan tukijärjestelmän puitteissa ja että komissio ei ole voinut määrittää tuensaajayritysten edun tarkkaa määrää kyseisen jäsenvaltion viranomaisen yhteistyöhaluttomuuden vuoksi, eivät voi oikeuttaa edellä mainitun periaatteen soveltamista jättämistä, koska muunlaisella ratkaisulla palkittaisiin lojaalia yhteistyötä koskevan velvollisuuden noudattamista jättäminen ja poistettaisiin valtiontuen valvontajärjestelmän tehokkuus.

Jäsenvaltiolla ja uuden tuen mahdollisella saajayrityksellä tältä osin oleva velvollisuus esittää komissiolle sellaiset seikat, joilla näytetään toteen, että tämä tuki soveltuu yhteismarkkinoille, ulottuu myös siihen, että niiden on näytettävä toteen, ettei uudella tuella ja aikaisemmalla lainvastaisella tuella ole yhteisvaikutusta. Jos komissio ei kyennyt arvioimaan mainitun yhteisvaikutuksen vaikutusta kilpailuun, koska jäsenvaltio ja tukea mahdollisesti saanut yritys laiminlöivät edellä mainitun velvollisuutensa, komissiota ei voida moittia siitä, ettei se rajannut tai analysoinut relevantteja markkinoita.

b) Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut

Edellä mainitussa asiassa *Deutsche Post ja DHL International vastaan komissio* annetussa tuomiossa todetaan, että asiassa C-280/00, *Altmark*, 24.7.2003 annetussa tuomiossa¹⁸ esitetyt havainnot soveltuivat täysimääräisesti komission aiempiin päätöksiin. Niinpä se, että komissio ei ole voinut EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisessa alustavassa tutkintamenettelyssä suorittaa täydellistä tutkimusta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun johdosta myönnetyn korvauksen tason asianmukaisuudesta, on todiste vakavista vaikeuksista arvioitaessa sitä, soveltuuko tuki yhteismarkkinoille.

Edellä mainitussa asiassa *TF1 vastaan komissio* annetussa tuomiossa vahvistettiin, että asiassa *Altmark* annetussa tuomiossa esitettyjä edellytyksiä, joiden avulla määritetään, onko kyseessä EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki, ei tule sekoittaa EY 86 artiklan 2 kohdan soveltamista koskevaan testiin, jonka avulla määritetään, voidaanko valtiontueksi katsottavaa toimenpidettä pitää soveltuvana yhteismarkkinoille.

Unionin yleinen tuomioistuin korosti myös, että koska voimassa olevaa tukea koskeva seuranta voi johtaa toimenpiteisiin vain tulevaisuudessa, aiemmin mahdollisesti maksettu ylisuuri korvaus voi mahdollisesti olla merkityksellinen arvioitaessa sitä, soveltuuko kyseinen voimassa oleva tuki yhteismarkkinoille, mutta tällainen tutkiminen ei kuitenkaan sellaisenaan ole ehdottoman välttämätöntä, jotta voitaisiin asianmukaisesti arvioida tarvetta ehdottaa vastaisuudessa sovellettavia aiheellisia toimenpiteitä ja määrittää nämä toimenpiteet. Se, onko vastaisuuden osalta olemassa ylisuurta korvausta koskeva vaara vai ei, riippuu lopullisesti ennen kaikkea rahoitusjärjestelmään liittyvistä konkreettisista menettelytavoista eikä siitä, onko kyseinen järjestelmä käytännössä johtanut menneisyydessä ylisuureen korvaukseen.

¹⁷ Kok. 1997, s. I-2549, 25–27 kohta.

¹⁸ Kok. 2003, s. I-7747.

c) Markkinatalouden ehdoin toimivan yksityisen sijoittajan kriteeri

Asiassa T-256/04, *EDF vastaan komissio*, 15.12.2009 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu) unionin yleinen tuomioistuin muistutti, että julkisvallan mukaantulo yrityksen pääomaan voi muodostaa valtiontukea, toteutettiinpa se missä muodossa tahansa. Julkisten ja yksityisten yritysten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamisen johdosta tilanne ei kuitenkaan ole näin, kun pääoma, jonka valtio on antanut yrityksen käytettäväksi välittömästi tai välillisesti, on annettu olosuhteissa, jotka vastaavat normaaleja markkinaehtoja. Tilanteissa, joissa osallistumiseen ei kuulu julkisen vallan käyttöä, on sovellettava yksityisen sijoittajan kriteeriä sen määrittämiseksi, olisiko yksityinen sijoittaja voinut osallistua yritystoimintaan tällä tavoin voitontavoittelutarkoituksessa. Tältä osin unionin yleinen tuomioistuin korostaa, että vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että sen arvioimiseksi, ovatko valtion toteuttamat toimenpiteet osa julkisvallan valtaoikeuksia vai kuuluvatko ne niihin velvoitteisiin, joista sen on vastattava osakkeenomistajana, näitä toimenpiteitä ei ole arvioitava toimenpiteiden muodon vaan niiden luonteen, tavoitteen ja sellaisten sääntöjen perusteella, joita näihin toimenpiteisiin sovelletaan, siten, että huomioon otetaan kuitenkin kyseessä oleville toimenpiteillä tavoiteltu päämäärä.

Esillä olleessa asiassa unionin yleinen tuomioistuin huomautti, että komissio ei ollut tutkinut, oliko *Électricité de France* (EDF) osakepääoman korotus, jonka Ranskan tasavalta toteutti luopumalla verosaatavastaan, lainmukainen toimenpide yksityisen sijoittajan kriteerin valossa. Komission mukaan tätä kriteeriä ei voitu soveltaa kyseiseen veronluonteiseen etuuteen, sillä tällainen luopuminen perustuu siihen, että valtio käyttää säännösvaltaansa tai julkisvallan etuoikeuksiaan. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi tämän tulkinnan ja korosti, että yksityisen sijoittajan kriteeriä ei voida jättää soveltamatta pelkästään siitä syystä, että EDF:n osakepääoman korottaminen johtui siitä, että valtio luopui verosaatavasta, joka sillä oli EDF:ään nähden. Komission olisi näissä olosuhteissa tullut varmistua – täysin riippumatta siitä, missä muodossa valtio osallistui EDF:n osakepääoman korottamiseen, ja siitä, käytettiinkö tätä varten mahdollisesti verovaroja – olisiko yksityinen sijoittaja tehnyt vastaavansuuruisen sijoituksen samanlaisissa olosuhteissa, jotta se olisi voinut varmistua kyseisen sijoituksen taloudellisesta järkevyydestä, ja verrata sitä tapaan, jonka mukaisesti yksityinen sijoittaja olisi toiminut saman yrityksen suhteen samoissa olosuhteissa. Unionin yleinen tuomioistuin huomauttaa lisäksi, että tämä komissiolla oleva velvoite varmistua siitä, onko valtio luovuttanut pääomaa normaaleja markkinaehtoja vastaavissa olosuhteissa, on olemassa riippumatta siitä, missä muodossa valtio on luovuttanut pääomaa, ja siitä, olisiko yksityinen sijoittaja voinut käyttää samankaltaista muotoa pääoman luovuttamiseksi.

Unionin yleinen tuomioistuin toteaa lopuksi, että yksityisen sijoittajan kriteerillä pyritään nimenomaisesti varmistumaan siitä, olisiko yksityinen sijoittaja – huolimatta siitä seikasta, että valtiolla on käytettävissään keinoja, joita yksityisellä sijoittajalla ei ole – tehnyt samoissa olosuhteissa vastaavanlaisen sijoituspäätöksen kuin valtio teki. Osakepääomaksi muutetun saatavan luonne ja näin ollen se seikka, että yksityisellä sijoittajalla ei voi olla verosaatavaa, ovat täten merkityksettömiä sen kysymyksen ratkaisemiseksi, onko yksityisen sijoittajan kriteeriä sovellettava vai ei. Tämän perusteella unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että komissio oli tehnyt oikeudellisen virheen, koska se oli kieltäytynyt tutkimasta riidanalaista toimenpidettä sen asiayhteydessä ja soveltamasta yksityisen sijoittajan kriteeriä. Näin ollen riidanalainen päätös kumottiin osittain.

d) Tuen takaisinperimisvelvollisuus

Yhdistetyissä asioissa T-427/04 ja T-17/05, *Ranska vastaan komissio* ja *France Télécom vastaan komissio*, 30.11.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) vahvistettiin oikeuskäytäntö, jonka mukaan laskelma takaisin perittävän tuen määrästä on voitava suorittaa päätöksestä ilmenevien seikkojen perusteella ilman kohtuuttomia vaikeuksia. Tuomiossa todetaan, että komissio saattoi näin ollen

asianmukaisesti todeta kyseessä olevan tuen takaisinmaksuvelvoitteen ja jättää kansallisten viranomaisten tehtäväksi takaisin maksettavan tuen tarkan määrän laskemisen varsinkin, koska tämän laskelman suorittaminen edellyttää sellaisten vero- ja sosiaaliturvajärjestelmien huomioon ottamista, joiden yksityiskohdista säädetään asiaan sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä. Puheena olevassa asiassa on syytä korostaa sitä seikkaa, että komissio oli käyttänyt vaihteluväliä.

Tuomiossa todetaan tältä osin, että komissio on riidanalaisessa päätöksessä esittänyt, että kyseessä olevan tuen määrä oli 798 ja 1140 miljoonan euron välillä. Tästä syystä 798 miljoonan euron määrää on pidettävä takaisin perittävän tuen vähimmäismääränä. Koska ne määrät, joista kyseessä olevan tuen määrän vaihteluväli muodostuu, eivät ole luonteeltaan suuntaa-antavia, riidanalaiseen päätökseen sisältyvät täten asianmukaiset tiedot, joiden perusteella Ranskan tasavalta voi itse ilman kohtuuttomia vaikeuksia määrittää takaisin perittävän tuen määrän. Tuomiossa vahvistetaan lisäksi oikeuskäytäntö, jonka mukaan laskelma takaisin perittävän tuen määrästä on voitava suorittaa komission päätöksestä ilmenevien seikkojen perusteella ilman kohtuuttomia vaikeuksia. Unionin tuomioistuimen riidanalaisesta päätöksestä esittämän tulkinnan¹⁹ valossa unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että esillä olevassa asiassa takaisin perittävän tuen määrä voitiin laskea ilman kohtuuttomia vaikeuksia ja että mainittu määrä vastasi vähintään komission esittämän vaihteluvälin alarajaa.

3 Menettelysäännöt

a) Muodollinen tutkintamenettely

Asiassa T-375/04, *Scheucher-Fleisch ym. vastaan komissio*, 18.11.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) muistutettiin, että komissiolla on velvollisuus aloittaa muodollinen tutkintamenettely muun muassa, jos alustavan tutkintamenettelyn aikana saatujen tietojen valossa sillä on edelleen vakavia vaikeuksia arvioida kyseistä toimenpidettä. Ajankohtana, jolloin komissio tutki kysymyksessä olevien tukien soveltuvuuden yhteismarkkinoille, se kuitenkin tiesi, että eräs kyseessä olevan kansallisen lain pykälistä ei täyttänyt mainonnan valtiontukeen sovellettavissa suuntaviivoissa mainittua edellytystä, jonka mukaan kansallista laadunvalvontajärjestelmää ei voida rajoittaa tiettyä alkuperää oleviin tuotteisiin. Näin ollen tämä säännös herätti epäilyjä kysymyksessä olevien tukien yhteensopivuudesta mainonnan valtiontukeen sovellettavien suuntaviivojen kanssa, minkä olisi tullut johtaa EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn aloittamiseen. Unionin yleinen tuomioistuin kumosi näin ollen riidanalaisen päätöksen.

Lisäksi edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa *Ranska vastaan komissio* ja *France Télécom vastaan komissio* todettiin, että se seikka, että komissio on riidanalaisessa päätöksessä muuttanut arviointiaan muodollisen tutkintamenettelyn aloittamispäätöksen osalta, voi merkitä valtion puolustautumisoikeuksien loukkaamista vain, jos mainittuun päätökseen sisältyvät tiedot tai sittemmin hallinnollisen menettelyn kuluessa kontradiktorisessa kuulemismenettelyssä esitetyt tiedot eivät mahdollistaneet sitä, että valtio saattoi tehokkaasti ottaa kantaa riidanalaisessa päätöksessä esitettyihin tosiseikkoihin ja oikeudellisiin seikkoihin. Sitä vastoin riidanalaisen päätöksen ja menettelyn aloittamista koskevan päätöksen väliset erot, jotka johtuvat siitä, että komissio esitti kokonaisuudessaan tai osittain valtion esittämät argumentit, ei voi merkitä kyseisen valtion puolustautumisoikeuksien loukkaamista.

Asiassa T-211/05, *Italia vastaan komissio*, 4.9.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) todettiin, että muodollisen tutkintamenettelyn avulla tutkitaan perusteellisemmin ja selvennetään

¹⁹ Asia C-441/06, *komissio v. Ranska*, tuomio 18.10.2007 (Kok. 2007, s. I-8887).

menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esiin tuotuja kysymyksiä, joten sen ja lopullisen päätöksen välillä olevan mahdollisen eron ei voida sellaisenaan katsoa olevan viimeksi mainitun laillisuuteen vaikuttava virhe. Mistään valtioneuvoston valvontaa koskevasta säännöksestä ei ilmene, että komission velvollisuutena olisi tiedottaa asianomaiselle jäsenvaltiolle kannastaan ennen päätöksensä tekemistä, kun jäsenvaltiolle on annettu mahdollisuus esittää huomautuksensa.

b) Luottamuksensuoja

Yhdistetyissä asioissa T-30/01–T-32/01 ja T-86/02–T-88/02, *Diputación Foral de Álava ym. vastaan komissio*, 9.9.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) kantajat väittivät muun muassa, että komission menettely oli sellainen poikkeuksellinen olosuhde, joka aiheutti kantajien perustellun luottamuksen kyseisten tukijärjestelmien sääntöjenmukaisuuteen siitä syystä, ettei tukien mahdollisille saajille julkaistu sääntöjenvastaisesti myönnetystä tuesta vuonna 1983 annetussa tiedonannossa määrättyä ilmoitusta.

Tuomiossa todettiin, että ilmoituksen julkaisematta jättäminen virallisessa lehdessä on kyllä hyvin valitettavaa, mutta katsottiin kuitenkin, että kyseiseen tiedonantoon sisältyvät tiedot olivat täysin yksiselitteisiä. Lisäksi kantajien esittämällä tulkinnalla sääntöjenvastaisesti myönnetystä tuesta vuonna 1983 annetulle tiedonannolle annettaisiin ulottuvuus, joka olisi ristiriidassa EY 88 artiklan 3 kohdan kanssa. Sääntöjenvastaisesti myönnettyjen tukien ennenaikaisuus johtuu näet EY 88 artiklan 3 kohdassa määrätyn ilmoittamisvelvollisuuden tehokkaasta vaikutuksesta eikä se riipu siitä, onko sääntöjenvastaisesti myönnetystä tuesta vuonna 1983 annetussa tiedonannossa edellytetty ilmoitus julkaistu virallisessa lehdessä vai ei.

Sääntöjenvastaisesti myönnettyjen tukien takaisinperintä ei saa käydä mahdottomaksi vain sen vuoksi, ettei tällaista ilmoitusta ole julkaistu virallisessa lehdessä, sillä muussa tapauksessa perustamissopimuksessa määrätty valtioneuvoston valvontajärjestelmä vaarantuisi. Tuomiossa katsottiin täten, että sääntöjenvastaisesti myönnetystä tuesta vuonna 1983 annetussa tiedonannossa edellytetyn ilmoituksen julkaisematta jättäminen virallisessa lehdessä ei voida pitää sellaisena poikkeuksellisenä olosuhteena, johon perusteltu luottamus sääntöjenvastaisesti myönnettyjen tukien sääntöjenmukaisuuteen voisi perustua.

Edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa *Ranska vastaan komissio* ja *France Télécom vastaan komissio* todettiin lisäksi, että toimenpiteistä, joilla mahdollisesti myönnetään valtioneuvoston tukia yrityksille, ilmoittamista koskevan velvollisuuden tarkoituksena oli nimenomaisesti mahdollistaa kaikkien epäilysten poistaminen sen kysymyksen osalta, muodostivatko nämä toimenpiteet todellisuudessa valtioneuvoston tukia. Sen lain antamispäivänä, jossa säädetään France Télécomiin sovellettavasta erityisestä verojärjestelmästä, ei ollut vielä varmaa, että tällä järjestelmällä myönnettäisiin etuus kyseiselle yritykselle. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi näin ollen, että Ranskan olisi tullut ilmoittaa tästä toimenpiteestä komissiolle. Koska Ranska ei ollut tehnyt tällaista ilmoitusta ennen kyseisen verojärjestelmän täytäntöönpanoa, se voi vedota luottamuksensuojan periaatteen noudattamiseen vain, jos se kykenee osoittamaan poikkeuksellisten olosuhteiden olemassaolon.

c) Päätösten tekemismenettely

Edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa *Ranska vastaan komissio* ja *France Télécom vastaan komissio* esitettiin huomattava täsmennys komission valtioneuvoston osalta tekemien päätösten tekemismenettelyihin. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että kuten komission työjärjestyksen²⁰ 13 artiklan

²⁰ EYVL L 308, 8.12.2000, s. 26.

toisessa kohdassa todetaan, ei ole mahdotonta, että komission jäsenten collegio antaa yhden tai useamman jäsenensä tehtäväksi vahvistaa päätöksen lopullinen teksti, jonka asiasisällön se on hyväksynyt käsittelyssään. Jos collegio käyttää tätä mahdollisuutta, tuomioistuimen, jonka ratkaisutavaksi on saatettu tämän valtuutuksen käyttämisen sääntöjenmukaisuus, on varmistuttava siitä, voidaanko collegion katsoa ratkaiseen kaikki kyseessä olevan päätöksen tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevat tekijät. Koska unionin yleinen tuomioistuin katsoi esillä olevassa asiassa, että niillä muodollisilla eroavaisuuksilla, joita 2.8.2004 tehdyn riidanalaisen päätöksen ja komission collegion 19. ja 20.7.2004 hyväksymän tekstin välillä oli, ei ollut merkitystä riidanalaisen päätöksen ulottuvuuden kannalta, se hylkäsi tätä koskevan kanneperusteen.

Yhteisön tavaramerkki

Asetuksen (EY) N:o 40/94, joka korvattiin asetuksella (EY) N:o 207/2009²¹, jolla tosin ainoastaan kodifioitiin yhteisön tavaramerkkiä koskevat säännöt, joita on muutettu useaan otteeseen ja varsinkin merkittävästi vuoden 1994 jälkeen, soveltamisen puitteissa annetut ratkaisut muodostivat myös vuonna 2009 merkittävän osan unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisemista asioista (168 asiaa eli 30 prosenttia kaikista vuonna 2009 ratkaistuista asioista).

1 Ehdottomat hylkäysperusteet ja ehdottomat mitättömyysperusteet

Asetuksen (EY) N:o 40/94 7 artiklan 1 kohdan c alakohdassa kielletään rekisteröimästä yhteisön tavaramerkiksi merkkejä, jotka eivät kuvailevan luonteensa vuoksi voi täyttää tavaramerkin tehtävää eli osoittaa kyseisten tavaroiden tai palvelujen kaupallista alkuperää. Lisäksi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan merkin erottamiskykyä on arvioitava ensinnäkin suhteessa kyseessä oleviin tavaroihin tai palveluihin ja toisaalta suhteessa siihen, millä tavalla kohdeyleisö mieltää tavaramerkin²².

Asiassa T-234/06, *Torresan vastaan SMHV – Klosterbrauerei Weissenhohe (CANNABIS)*, 19.11.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) hylättiin kanne, joka oli nostettu sisämarkkinoiden harmonisointiviraston (tavaramerkit ja mallit) (SMHV) valituslautakunnan päätöksestä, jonka mukaan keskivertokuluttajalle sanamerkillä CANNABIS kuvattiin ominaisuuksia, joita on oluella, viinillä ja muilla alkoholijuomilla, joiden sisältämiin aineisiin voi sisältyä kannabista aromina kyseisten tuotteiden valmistuksessa. Tätä johtopäätöstä ei horjuteta sillä seikalla, että sana cannabis on mielikuvia luova ja vihjaileva sana, joka luo ajatuksen mielihyväästä, vaihtelusta tai rentoutumisesta.

Lisäksi 19.11.2009 annetuissa tuomioissa *Agencja Wydawnicza Technopol vastaan SMHV* (yhdistetyt asiat T-200/07–T-202/07) (222, 333 ja 555), (yhdistetyt asiat T-64/07–T-66/07) (350, 250 ja 150) ja (asia T-298/06) (1000) (mitään tuomioista ei julkaistu) täsmennettiin, että sanamerkeillä, jotka koostuivat yksinomaan numeroista, voitiin kuvailla tavaroita, kuten esitteitä, aikakauslehtiä ja pelejä, kunhan niillä viitattiin mainittujen tavaroiden ominaisuuksiin, kuten niiden sisältämien sivujen, teosten, tietojen tai pelien määrään.

Sellaisten kuviomerkkien osalta, jotka muodostuvat numeroista, jotka ovat suorakulmion sisällä ja joihin liittyy värillisiä koristeita, yhdistetyissä asioissa T-425/07 ja T-426/07, *Agencja Wydawnicza*

²¹ Yhteisön tavaramerkistä 20.12.1993 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 40/94 (EYVL 1994, L 11, s. 1), joka on korvattu yhteisön tavaramerkistä 26.2.2009 annetulla neuvoston asetuksella (EUVL L 78, s. 1). Tässä vuosikertomuksessa viitataan kuitenkin ainoastaan asetuksen (EY) N:o 40/94 artikloihin.

²² Asia C-383/99 P, *Procter & Gamble v. SMHV*, tuomio 20.9.2001, Kok. 2001, s. I-6251, 39 kohta, ja asia C-64/02 P, *SMHV v. Erpo Möbelwerk*, tuomio 21.10.2004, Kok. 2004, s. I-10031, 43 kohta.

Technopol vastaan SMHV (100 ja 300) 19.11.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) ratkaistiin kysymys niistä seurauksista, joita aiheutuu siitä, että merkin rekisteröintiä yhteisön tavaramerkiksi hakenut yritys kieltäytyy antamasta asetuksen (EY) N:o 40/94 38 artiklan 2 kohdan mukaista selitystä siitä, että se luopuu vaatimasta yksinoikeutta mainittuihin lukuihin. Tuomiossa muistutetaan ensin, että mainitun säännöksen nojalla siinä tilanteessa, että tavaramerkkiin kuuluu osatekijä, jolla ei ole erottamiskykyä ja jonka liittäminen tavaramerkkiin voi aiheuttaa epäselvyyttä tavaramerkin suojan laajuudesta, SMHV voi asettaa rekisteröinnin edellytykseksi sen, että hakija antaa selityksen, ettei hän aio vaatia yksinoikeutta tämän osatekijän osalta, ja täsmennetään tämän jälkeen, että näiden selitysten tehtävänä on osoittaa se seikka, että tavaramerkin haltijalle myönnetty yksinoikeus ei ulotu tavaramerkkiin kuuluviin erottamiskyvyttömiin osatekijöihin, ja että haettujen tavaramerkkien osatekijöiden erottamiskyvyn arviointia asetuksen (EY) N:o 40/94 38 artiklan 2 kohdan mukaisesti ei tule tehdä mainittujen tavaramerkkien luoman kokonaisvaikutelman perusteella, vaan kyseisten tavaramerkkien muodostavien osatekijöiden perusteella.

Unionin yleinen tuomioistuin otti jälleen kantaa erittäin yksinkertaisten kuviomerkkien erottamiskykyyn. Asioissa T-75/08, *JOOP! vastaan SMHV* (!) ja T-191/08, *JOOP! vastaan SMHV* (Suorakulmion sisällä oleva huutomerkki), 30.9.2009 annetuissa tuomioissa (kumpaakaan ei julkaistu) oli kyse irrallisesta tai suorakulmion sisällä olevasta huutomerkistä. Tuomioissa muistutettiin, että sellaisen tavaramerkin rekisteröinti, joka koostuu merkeistä, joita käytetään sellaisinaan mainosten iskusanoina, laatua koskevin ilmauksina tai kehotuksina ostaa kyseessä olevia tavaroita tai palveluja, ei sinänsä ole mahdotonta tällaisen käytön johdosta. Merkki, joka täyttää muita tehtäviä kuin tavaramerkin tehtävän sen tavanomaisessa merkityksessä, on kuitenkin erottamiskykyinen vain siinä tapauksessa, että se voidaan heti ymmärtää niiden tavaroiden tai palvelujen, joita varten sitä on käytetty, kaupallista alkuperää koskeväksi merkinnäksi. Mainituissa tuomioissa todettiin vielä, että esillä olleissa tilanteissa edes tavanomaista tarkkaavaisempi kuluttaja ei voinut määrittää tavaramerkillä kuvattujen tuotteiden alkuperää huutomerkin perusteella, sillä tämä merkki mielletään paremminkin korostukseksi, vaikka se olisikin suorakulmion sisällä, joka on toissijainen tekijä, jolla tehdään kyseessä olevasta merkistä etiketin oloinen. Lisäksi asiassa T-427/07, *Pioneer Hi-Bred vastaan SMHV* (OPTIMUM), 20.1.2009 annetussa tuomiossa täsmennettiin, että nimenomaan siitä syystä, että merkkiä OPTIMUM käytetään niin yleisessä kielenkäytössä kuin kaupankäynnissäkin yleisenä kehumasanana, mainitulla merkillä ei voida katsoa voitavan yksilöidä sen kattamien tavaroiden kaupallista alkuperää, ja että se seikka, että kyseessä olevat tavarat on tarkoitettu erikoistuneelle yleisölle, ei muuta tätä päätelmää mitenkään, koska tällaisen yleisön tarkkaavaisuusaste, joka lähtökohtaisesti on korkea, on suhteellisen alhainen myynninedistämiseen liittyvien merkin-
töjen osalta.

Asetuksen (EY) N:o 40/94 7 artiklan 3 kohdan nojalla tavaramerkki voidaan rekisteröidä, jos se on käytössä tullut erottamiskykyiseksi niiden tavaroiden tai palvelujen osalta, joille rekisteröintiä haetaan. Tältä osin asiassa T-137/08, *BCS vastaan SMHV – Deere* (vihreän ja keltaisen värin yhdistelmä) (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) muistutettiin aluksi, että mikä tahansa merkin käyttö, kuten esillä olevassa asiassa kahden värin yhdistelmän käyttö, ei välttämättä ole käyttöä tavaramerkkinä. Esillä olevassa asiassa SMHV:n päätös olla kumoamatta mainitusta merkistä koostuvan tavaramerkin rekisteröintiä perustui kuitenkin liike-elämän yhteenliittymien antamiin lausuntoihin, joiden mukaan vihreän ja keltaisen värin yhdistelmä viittasi väliintulijan valmistamiin maatalouskoneisiin, ja siihen seikkaan, että väliintulija oli käyttänyt koneissaan johdonmukaisesti samaa väriyhdistelmää huomattavan ajanjakson aikana. Tuomiossa täsmennettiin lisäksi, että vaikka on osoitettava, että riidanalaiselle tavaramerkille on syntynyt erottamiskyky koko Euroopan unionin alueella, missään ei kuitenkaan vaadita, että samantyyppiset todisteet esitetään jokaisen jäsenvaltion osalta.

2 Suhteelliset hylkäysperusteet ja suhteelliset mitättömyysperusteet

Tämänvuotisen oikeuskäytännön merkittävimmät tapaukset koskevat merkkien samankaltaisuuden ja sekaannusvaaran arviointia. Ensinnäkin asiassa T-80/08, *CureVac vastaan SMHV – Qiagen (RNAiFect)*, 28.10.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) katsottiin, että merkkien RNAiFect ja RNaive samankaltaisuutta, joka johtui kolmen ensimmäisen kirjaimen samuudesta, lievensi vahvasti niiden viiden viimeisen kirjaimen eroavuus. Tuomiossa täsmennettiin, että vaikka onkin totta, että kuluttaja normaalisti kiinnittää enemmän huomiota sanojen alkuosaan, koska se kuuluu äännettäessä enemmän, yleisö ei kuitenkaan yleensä miellä moniosaisen tavaramerkin osana olevaa kuvailevaa tai heikosti erottamiskykyistä elementtiä tavaramerkin luoman kokonaiskuvan erottavaksi ja hallitsevaksi osaksi. Esillä olevassa asiassa osalla "rna" oli vähäinen erottamiskyky, koska kuluttaja olettaa, että se viittaa kemialliseen yhdisteeseen. Niinpä yleisö ei voi pitää tätä osaa kyseessä olevien moniosaisen tavaramerkin luoman kokonaiskuvan erottavana ja hallitsevana osana. Sitä vastoin asiassa T-434/07, *Volvo Trademark v. SMHV – Grebenshikova (SOLVO)*, 2.12.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että merkit SOLVO ja VOLVO olivat lausuntatavaltaan tietyssä määrin samankaltaisia ja että täten SMHV oli virheellisesti katsonut, ettei sen tarvinnut arvioida sekaannusvaaraa kokonaisvaltaisesti.

Asiassa T-230/07, *Laboratorios Del Dr. Esteve vastaan SMHV – Ester C (ESTER-E)*, 8.7.2009 annetussa tuomiossa (ei julkaistu) täsmennettiin tietyjä olosuhteita, joissa merkkien vertaaminen käsitteellisellä tasolla saattoi neutralisoida samojen merkkien ulkoasun ja lausuntatavan samankaltaisuuden. Tuomiossa todetaan, että vaikka merkki ESTEVE ei tarkoita mitään millään muulla Euroopan unionin virallisella kielellä kuin espanjaksi, merkki ESTER-E yhdistetään tunnettuun etunimeen tai kemialliseen yhdisteeseen ja että johtuen tästä merkityssisältöjen erosta näiden merkkien välillä, kyseisten merkkien välillä ei ole sekaannusvaaraa. Asiassa T-386/07, *Peek & Cloppenburg vastaan SMHV – Redfil (Agile)*, 29.10.2009 annetussa tuomiossa (ei julkaistu) sitä vastoin täsmennettiin, että tällaisina olosuhteina ei voida pitää tilanteita, joissa merkillä, jonka merkityssisällön kohdeyleisö voi ymmärtää välittömästi, on ainoastaan rajallinen erottamiskyky sillä kuvattujen tavaroiden tai palvelujen suhteen. Mainitussa tuomiossa katsottiin, että merkityssisältöjen ero merkkien Aygill's ja Agile välillä ei ollut riittävä, jotta se olisi neutralisoinut näiden merkkien välisen ulkoasun ja lausuntatavan samankaltaisuuden. Kyseessä olleiden tavaroiden, eli urheiluvälineiden ja -vaatteiden osalta sana "agile" oli luonteeltaan ylistävä, ja kun otetaan huomioon merkkien välinen samankaltaisuus, kuluttaja olisi voinut liittää tämän ominaisuuden myös aiempaan tavaramerkkiin. Lisäksi asiassa T-291/07, *Viñedos y Bodegas Príncipe Alfonso de Hohenlohe vastaan SMHV – Byass (ALFONSO)*, 23.9.2009 annetussa tuomiossa (ei julkaistu) vahvistettiin SMHV:n näkemys siitä, että aikaisempi tavaramerkki PRINCIPE ALFONSO ja haettu tavaramerkki ALFONSO olivat espanjalaisen kuluttajan näkemyksen mukaan käsitteellisesti erilaisia erityisesti, koska sana "príncipe" kuvaa tiettyä henkilöä kaikkien niiden joukosta, joilla on sama etunimi, ja täten mainitulla merkillä on selvä ja nimenomainen merkitys, jonka kohdeyleisö kykenee ymmärtämään välittömästi.

Tavaroiden tai palvelujen vertaamisen osalta asiassa T-316/07, *Commercy vastaan SMHV – easyGroup IP Licensing (easyHotel)*, 22.1.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) muistutettiin, että tavarat tai palvelut ovat toisiaan täydentäviä, kun niiden välillä on sellainen yhteys, että toinen tavara on välttämätön tai tärkeä toisen tavaroiden käytön kannalta, ja täsmennettiin tämän määritelmän merkitsevän sitä, että tällaisia tavaroita tai palveluja voidaan käyttää yhdessä ja että täten ne on suunnattu samalle kohderyhmälle.

Kuluneena vuonna annettiin myös merkittävää oikeuskäytäntöä asetuksen (EY) N:o 40/94 8 artiklan 4 kohdan osalta, erityisesti mitättömyysmenettelyjen yhteydessä. Yhdistetyissä asioissa T-318/06–T-321/06, *Moreira da Fonseca vastaan SMHV – General Óptica (GENERAL OPTICA)*, 24.3.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) muistutettiin, että jotta rekisteröintiä voidaan

vastustaa tai yhteisön tavaramerkkiä vaatia julistettavaksi mitättömäksi, tämän perusteeksi esitetyn merkin on täytettävä kumulatiivisesti neljä edellytystä: merkkiä on käytetty elinkeinotoiminnassa, sen vaikutusalue on laajempi kuin paikallinen, oikeus merkkiin on saatu sen jäsenvaltion oikeuden mukaisesti, jossa merkkiä on käytetty, ennen yhteisön tavaramerkin rekisteröintihakemuksen jättämispäivää ja merkin haltijalla on oikeus kieltää myöhemmän tavaramerkin käyttäminen. Näistä kahta ensimmäistä edellytystä on tulkittava unionin oikeuden valossa, kun taas kahta muuta edellytystä on arvioitava sovellettavassa kansallisessa oikeudessa asetettujen edellytysten perusteella. Toisen edellytyksen osalta todettiin lisäksi yhtäältä, että vaikutusaluetta on arvioitava sekä maantieteellisesti että taloudellisesti, ja toisaalta, että pelkästään se seikka, että merkki antaa haltijalleen yksinoikeuden koko kansallisella alueella, ei ole riittävä sen vahvistamiseksi, että merkin vaikutusalue ei ole pelkästään paikallinen. Yhdistetyissä asioissa T-114/07 ja T-115/07, *Last Minute Network vastaan SMHV – Last Minute Tour (LAST MINUTE TOUR)*, 11.6.2009 annettussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) korostettiin, että valituslautakunnan on edellä mainittua säännöstä soveltaessaan otettava huomioon sekä kansallinen oikeus, jota sovelletaan mainitussa säännöksessä olevan viittauksen nojalla, että kyseisen jäsenvaltion oikeuskäytäntö.

Asiassa T-165/06, *Fiorucci vastaan SMHV – Edwin (ELIO FIORUCCI)*, 14.5.2009 annettussa tuomiossa (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) oli kyse siitä, oliko SMHV:n valituslautakunta noudattanut asetuksen (EY) N:o 40/94 52 artiklan 2 kohdan soveltamisedellytyksiä. Mainitussa asiassa Elio Fiorucci vaati muun muassa tavaramerkin ELIO FIORUCCI julistamista mitättömäksi sillä perusteella, että hänen nimensä oli suojattu Italian oikeuden nojalla. Tuomiossa muistutettiin ensin siitä, että mainitun säännöksen mukaisesti SMHV voi julistaa yhteisön tavaramerkin mitättömäksi, jos tavaramerkin käyttö voidaan kieltää muun muassa kansallisessa oikeudessa suojellun nimeä koskevan oikeuden perusteella, ja katsottiin sitten, että asiassa sovellettavalla italialaisella säännöksellä myönnetty suoja ei lakkaa olemasta siitä syystä, että kyseisen henkilön nimi on tullut laajalti tunnetuksi henkilön harjoittaman kaupallisen toiminnan johdosta.

Asiassa T-435/05, *Danjaq vastaan SMHV – Mission Productions (Dr. No)*, 30.6.2009 annettussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) täsmennettiin, että samaa merkkiä voidaan suojata alkuperäisenä hengentuotteena tekijänoikeudella ja kyseessä olevien tavaroiden ja palvelujen kaupallisen alkuperän osoittajana tavaramerkkioikeudella. Nämä kaksi yksinoikeutta perustuvat erilaisiin ominaisuuksiin eli yhtäältä luomuksen omaperäisyyteen ja toisaalta merkin kykyyn erottaa mainittu alkuperä. Näin ollen vaikka elokuvan nimeä voidaan tiettyjen kansallisten oikeuksien mukaisesti suojata elokuvalle itselleen myönnettävästä suojasta riippumattomana taiteellisenä luomuksena, se ei saa automaattisesti merkeille myönnettyä suojaa. Niinpä vaikka oletettaisiin, että merkeillä Dr. No ja Dr. NO voitaisiin erottaa tämän niminen elokuva muista James Bond -sarjan elokuvista, tämän perusteella ei voida katsoa, että nämä merkit ilmaisivat kyseessä olevien tavaroiden ja palvelujen kaupallista alkuperää.

Oikeuskäytännössä selvennetään myös sääntöjä, jotka mitättömyysmenettelyn yhteydessä koskevat todisteita aikaisemman tavaramerkin tosiasiallisesta käytöstä. Asiassa T-450/07, *Harwin International vastaan SMHV – Cuadrado (Pickwick COLOUR GROUP)*, 12.6.2009 annettussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) täsmennettiin, että SMHV:n on tutkittava kysymys aikaisemman tavaramerkin tosiasiallisen käytön osalta esitetyistä todisteista myös silloin, kun yhteisön tavaramerkin, jonka mitättömäksi julistamista on vaadittu, haltija ei ole tätä erityisesti vaatinut mutta on kuitenkin riitauttanut todisteet, jotka aikaisemman tavaramerkin haltija on tältä osin esittänyt.

3 Menettämisperusteet

Asetuksen (EY) N:o 40/94 50 artiklan nojalla yhteisön tavaramerkin haltijan voidaan julistaa menettäneen oikeutensa muun muassa, jos tavaramerkin käyttö voi johtaa yleisöä harhaan kyseessä olevien tavaroiden tai palvelujen luonteeseen, laadun tai maantieteellisen alkuperän osalta.

Tämän osalta edellä mainitussa asiassa ELIO FIORUCCI annetussa tuomiossa katsottiin, että pelkästään tavaramerkin ja nimen samanlaisuudesta ei voida päätellä, että kohdeyleisö ajattelee, että henkilö, jonka nimestä tavaramerkki muodostuu, on suunnitellut kyseisellä tavaramerkillä varustetut tuotteet, koska kohdeyleisö on tietoinen siitä, että kaikkien nimestä koostuvien tavaramerkkien taustalla ei välttämättä ole samanniminen suunnittelija. Jotta asetuksen (EY) N:o 40/94 50 artiklaa voidaan soveltaa, siihen vetoavan on osoitettava, että tavaramerkkiä on käytetty harhaanjohtavasti tai että harhaanjohtamisen vaara on riittävän vakava, mitä mainitussa asiassa ei ollut näytetty toteen.

Asiassa T-27/09, *Stella Kunststofftechnik vastaan SMHV – Stella Pack (Stella)*, 10.12.2009 annetussa tuomiossa unionin yleinen tuomioistuin täsmensi vielä menettämisen- ja väittemenettelyjen tarkoitusta ja vaikutuksia. Tuomiossa huomautetaan muun muassa, että sovellettavissa säännöksissä ei säädetä, että aiemman tavaramerkin perusteella aloitettu väittemenettely, joka on edelleen kesken, voisi mitenkään vaikuttaa kyseistä tavaramerkkiä koskevan menettämismenettelyn aloittamisen edellytyksiin tai sen kulkuun. Väittemenettely ja menettämismenettely ovat kumpikin erillisiä ja itsenäisiä menettelyjä, sillä väitteen tarkoituksena on tietyillä edellytyksillä saada tavaramerkin rekisteröintihakemus hylättyä sen vuoksi, että on olemassa aikaisempi tavaramerkki, eikä väitteen hylkääminen merkitse sitä, että viimeksi mainittu tavaramerkki menetetäisiin. Menettäminen voidaan saada aikaan vain aloittamalla tätä varten säädetty menettely.

4 Muotoa ja menettelyä koskevat kysymykset

Koska kuluneena vuonna annettiin erityisen paljon oikeuskäytäntöä muotoa ja menettelyä koskevien kysymysten osalta, jäljempänä esitetään ainoastaan merkittävimmät asiat.

Asiassa T-140/08, *Ferrero vastaan SMHV – Tirol Milch (TiMi KINDERJOGHURT)*, 14.10.2009 annettu tuomio (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) on erityisen merkityksellinen, koska siinä täsmennettiin aikaisemmassa valituslautakunnan päätöksessä, joka on tehty samojen osapuolten välisessä ja samaa yhteisön tavaramerkkiä koskevassa väittemenettelyssä, esitettyjen arviointien ja toteamusten merkitystä mitättömyysmenettelyssä. Tuomiossa todettiin erityisesti, että tilanteeseen ei sovelleta oikeusvoiman periaatetta, koska SMHV:n menettelyt ovat luonteeltaan hallinnollisia ja koska merkityksellisissä säännöksissä ei säädetä tätä koskevasta säännöstä, eikä myöskään oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteita, koska asetuksessa (EY) N:o 40/94 ei kielletä sitä, että mitättömyysmenettelyyn ryhdytään vaatimusten tultua hylätyiksi väittemenettelyssä.

Lisäksi asiassa T-402/07, *Kaul vastaan SMHV – Bayer (ARCOL)*, 25.3.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) todettiin niiden seurausten osalta, joita SMHV:lle aiheutuu valituslautakunnan päätöksen kumoamisen johdosta, että SMHV:n oli varmistettava, että mahdollisesti sama valituslautakunta tekee mainitun kumoamisen johdosta valituslautakunnassa uudelleen vireille tulleen valituksen osalta uuden päätöksen. Tuomiossa täsmennettiin, että jos – kuten esillä olleessa asiassa – kumoamistuomiossa ei oteta kantaa siihen, ovatko kyseiset tavaramerkit samankaltaisia, valituslautakunnan on tutkittava tämä kysymys uudestaan aiemmassa kumotussa päätöksessä omaksutusta näkemyksestä riippumatta.

Oikeuskäytännössä myös täsmennettiin perusteluvollisuuden ulottuvuutta valituslautakuntien päätöksissä silloin, kun tavaramerkki koskee useita tavaroita tai palveluja. Asiassa T-118/06, *Zuffa vastaan SMHV* (ULTIMATE FIGHTING CHAMPIONSHIP), 2.4.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) todettiin, että yhteiset perustelut jonkin tavara- tai palvelusarjan osalta voidaan esittää vain, jos näiden tavaroiden tai palvelujen välillä on sellainen riittävän suora ja konkreettinen yhteys, että kyseisen päätöksen perusteluiksi esitetyistä toteamuksista ilmenee riittävän selkeästi valituslautakunnan päättely kunkin tähän ryhmään kuuluvan tavaran ja palvelun osalta, ja jos kyseiset toteamukset soveltuvat erotuksetta kuhunkin näistä tavaroista ja palveluista. Yhdistetyissä asioissa T-405/07 ja T-406/07, *CFMCEE vastaan SMHV* (P@YWEB CARD ja PAYWEB CARD), 20.5.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) lisättiin vielä, että yhteisten perustelujen on kuitenkin mahdollistettava se, että tuomioistuimet harjoittavat valvontaansa. Lisäksi silloin, kun päätöksessä ei ole lainkaan perusteltu syitä, joiden vuoksi SMHV on katsonut, että tietyt tavarat kuuluvat yhtenäiseen ryhmään, lisäperusteluja ei voida esittää oikeudenkäynnissä.

Asiassa T-189/07, *Frosch Touristik vastaan SMHV – DSR touristik* (FLUGBÖRSE), 3.6.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) täsmennettiin, että sen tutkimisen kannalta, joka SMHV:n on suoritettava mitättömyysmenettelyssä, jossa vedotaan siihen, että yhteisön tavaramerkki ei täyttä asetuksen (EY) N:o 40/94 7 artiklassa asetettuja edellytyksiä, rekisteröintipäivällä ei ole merkitystä, vaan ainoa merkityksellinen päivä on rekisteröintihakemuksen jättämispäivä. Tämän tulkinnan ansiosta voidaan välttää se, että todennäköisyys tavaramerkin rekisteröintikelpoisuuden menettämisestä kasvaa rekisteröintimenettelyn keston mukaan.

Asiassa T-277/06, *Omnicare vastaan SMHV – Astellas Pharma* (OMNICARE), 7.5.2009 annetussa tuomiossa, asiassa T-410/07, *Jurado Hermanos vastaan SMHV* (JURADO), 12.5.2009 annetussa tuomiossa, asiassa T-136/08, *Aurelia Finance vastaan SMHV* (AURELIA), 13.5.2009 annetussa tuomiossa ja yhdistetyissä asioissa T-20/08 ja T-21/08, *Evs vastaan SMHV* (DANELECTRO ja QWIK TUNE), 23.9.2009 annetussa tuomiossa (mitään tuomioista ei ole vielä julkaistu) otettiin kantaa asetuksen (EY) N:o 40/94 78 artiklan soveltamisalaan. Mainittu artikla koskee menetetyt määrääjän palauttamista, ja sen mukaan tavaramerkin hakijalle tai haltijalle tai muulle SMHV:ssa käytävän menettelyn osapuolelle, joka ei ole noudattanut määräaika, voidaan tietyin edellytyksin palauttaa tämän oikeudet. Erityisesti ensimmäisessä ja neljännessä edellä mainituista tuomioista täsmennettiin, että mainittua säännöstä voitiin soveltaa määräaikaan, jonka kuluessa päätös on riitautettava valituslautakunnassa, mutta ei määräaikaan, joka koskee hakemuksen jättämistä itse menetetyt määrääjän palauttamiseksi. Toisessa mainituista tuomioista selvennettiin menettelyn osapuolen käsitettä, ja kolmannessa katsottiin, että jos tavaramerkin haltija delegoi tavaramerkin uudistamiseen liittyvät hallinnolliset tehtävät tähän erikoistuneelle yhtiölle, sen on valvottava, että tämä yhtiö antaa riittävät takeet siitä, että mainittujen tehtävien suorittamisen voidaan olettaa onnistuvan. Erityisesti, jos mainittu yhtiö ottaa käyttöön tietokonepohjaisen määräajoista muistuttavan järjestelmän, siinä on oltava mekanismi mahdollisten virheiden havaitsemiseksi ja korjaamiseksi.

Asiassa T-419/07, *Okalux vastaan SMHV – Messe Düsseldorf* (OKATECH), 1.7.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) käsiteltiin SMHV:n elimen tekemää peruuttamispäätöstä, jonka se teki korjatakseen aiemmin tekemässään päätöksessä menettelykulujen osalta olleen virheen. Mainitussa tuomiossa todettiin, että koska tämä peruuttaminen voi olla ainoastaan osittainen, kanteen nostamisen määräaika oli laskettava alkaen ensimmäisestä päätöksestä.

Ympäristö – kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmä

Asiassa T-263/07, *Viro vastaan komissio*, 23.9.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) ja asiassa T-183/07, *Puola vastaan komissio*, 23.9.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) käsiteltiin merkittävällä tavalla toimivallan jakamista

jäsenvaltioiden ja komission välillä jäsenvaltioiden tekemien kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kansallisten jakosuunnitelmien (jäljempänä jakosuunnitelma) osalta ja kysymystä siitä, kuinka komission on varmistettava, että nämä jakosuunnitelmat täyttävät direktiivissä 2003/87/EY²³ asetetut edellytykset.

Komissio oli mainituissa asioissa kyseissä olleissa riidanalaisissa päätöksissä katsonut, että Puolan tasavallan ja Viron tasavallan jakosuunnitelmat eivät täyttäneet eräitä direktiivissä 2003/87/EY säädettyjä edellytyksiä, ja todennut, ettei jakosuunnitelmia vastustettaisi, jos niihin tehtäisiin eräitä muutoksia. Kyseiset jäsenvaltiot väittivät unionin yleisessä tuomioistuimessa, että asettaessaan kasvihuonekaasujen kokonaismäärälle enimmäismäärän, jonka ylittävältä osalta jakosuunnitelmia ei hyväksyttäisi, ja korvatesaan tältä osin jäsenvaltion arviointitavan omalla arvioinnillaan, komissio oli loukannut direktiivissä 2003/87/EY säädettyä toimivallan jakoa. Unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi nämä väitteet ja kumosi riidanalaiset päätökset.

Tuomioissa huomautetaan, että kasvihuonekaasujen päästöjen vähentäminen on ensisijaisen tärkeää torjuttaessa ilmastonmuutosta, joka ilmiönä on yksi suurimmista maailmaan tällä hetkellä kohdistuvista sosiaalisista, taloudellisista ja ympäristöön kohdistuvista uhista. Tämän päämäärän tavoittelemisella ei kuitenkaan voida oikeuttaa jakosuunnitelmien hylkäämistä koskevan päätöksen pysyttämistä voimassa siinä tapauksessa, että kyseinen toimi olisi annettu vastoin direktiivissä 2003/87/EY jäsenvaltioille ja vastaavasti komissiolle osoitettua toimivaltaa.

Tuomiossa muistutetaan, että EY 249 artiklan kolmannen kohdan mukaan direktiivi velvoittaa saavutettavaan tulokseen nähden jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu, mutta jättää jäsenvaltioille vapauden valita asianmukaiset muodot ja keinot kyseisen tuloksen saavuttamiseksi. Komission tehtävänä on sen harjoittaessa valvontavaltaa näyttää toteen, että jäsenvaltion tätä tarkoitusta varten toteuttamat toimenpiteet ovat unionin oikeuden vastaisia. Näiden periaatteiden tinkimätön noudattaminen on ensiarvoista, jotta voidaan varmistaa, että noudatetaan toissijaisuusperiaatetta, jonka mukaan aloilla, jotka eivät kuulu unionin yksinomaiseen toimivaltaan, unioni toimii vain siinä tapauksessa ja siinä laajuudessa kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa tavoiteltuja päämääriä.

Lisäksi direktiivin 2003/87/EY säännöksistä ilmenee yksiselitteisesti yhtäältä, että jäsenvaltiolla on yksinomainen toimivalta laatia jakosuunnitelma ja tehdä lopulliset päätökset, joissa vahvistetaan sen jakamien päästöoikeuksien kokonaismäärä kutakin viisivuotiskautta varten ja tämän määrän jako talouden toimijoiden kesken, ja toisaalta, että komissiolla puolestaan on toimivalta tutkia, onko kyseinen jakosuunnitelma direktiivissä asetettujen edellytysten mukainen, ja jäsenvaltio voi myöntää nämä päästöoikeuksien kokonaismäärät vain, jos komissio on hyväksynyt muutokset, jotka jäsenvaltio on komission alkuperäisen hylkäämisen jälkeen ehdottanut suunnitelmaan tehtäväksi. Tuomiossa täsmennetään vielä, että komissiolla on oikeus esittää arvostelua todetuista sääntöjenvastaisuuksista ja esittää ehdotuksia, joiden tarkoituksena on antaa jäsenvaltiolle mahdollisuus muuttaa jakosuunnitelmaansa tavalla, joka tekisi sen yhteensopivaksi sovellettavien edellytysten kanssa.

Tuomioissa todetaan kuitenkin, että määrittäessään tietynsuuruisen päästöoikeusmäärän ja hylätessään kyseisten jäsenvaltioiden jakosuunnitelman siksi, että siinä esitetty päästöoikeuksien kokonaismäärä ylittää kyseisen rajan, komissio on ylittänyt sille direktiivillä 2003/97/EY myönnetyn

²³ Kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta 13.10.2003 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY (EUVL L 275, s. 32).

valvontavallan rajat, sillä päästöoikeuksien kokonaismäärän määrittäminen on yksin jäsenvaltioiden asiana.

Vastaavasti, vaikka komissiolla on oikeus laatia oma taloudellinen ja ekologinen mallinsa varmistukseen siitä, että eri jäsenvaltioiden jakosuunnitelmat täyttävät direktiivissä 2003/87/EY asetetut edellytykset, ja vaikka sillä tässä yhteydessä on laaja harkintavalta, se ei sitä vastoin voi jättää huomiotta jakosuunnitelmaan sisältyneitä tietoja korvatakseen ne omalla arviointimenetelmällään saamallaan tiedoilla, koska tällöin komissio käyttäisi todellista yhdenmukaistamisvaltaa, jota sille ei mainitussa direktiivissä myönnetä. Unionin yleinen tuomioistuin huomautti vielä, että jakosuunnitelmaa laatiessaan jäsenvaltion on pakko tehdä valintoja, jotka koskevat toteutettavia politiikkoja, käytettävää menetelmää ja tietoja, joiden pohjalta arviointi tehdään päästöjen odotettavissa olevan kehityksen ennakoimiseksi, ja että komissio valvoo tältä osin vain sitä, että jakosuunnitelmien perustana käytetyt tiedot ja parametrit ovat uskottavia ja riittäviä.

Näissä tuomioissa katsottiin täten, että korvatessaan kyseisten jäsenvaltioiden soveltaman arviointimenetelmän omalla menetelmällään sen sijaan, että se olisi ainoastaan tarvittaessa sen oman menetelmän perusteella saatujen tietojen valossa varmistunut siitä, että kansalliset jakosuunnitelmat täyttävät direktiivissä 2003/87/EY asetetut edellytykset, komissio oli ylittänyt sille mainitulla direktiivillä myönnetyn toimivallan.

Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka

1 Terrorismin torjunta

Asiassa T-341/07, *Sison vastaan neuvosto*, 30.9.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) muistutettiin ensinnäkin asioissa *Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran vastaan neuvosto*²⁴ ja *Sison vastaan neuvosto*²⁵ esitetystä periaatteesta, jotka koskevat terrorismiin liityksissä olevien henkilöiden varojen jäädyttämisestä tehtävien päätösten perusteluvollisuutta. Sekä varojen jäädyttämistä koskevan alkuperäisen päätöksen perusteluissa että myöhempien päätösten perusteluissa on mainittava sekä asetuksen (EY) N:o 2580/2001²⁶ soveltamisen oikeudelliset edellytykset eli erityisesti toimivaltaisen viranomaisen tekemä kansallinen päätös, että myös ne erityiset ja konkreettiset syyt, joiden perusteella neuvosto katsoo harkintavaltaansa käyttäessään, että asianomaiseen on kohdistettava varojen jäädyttämistä koskeva toimenpide. Lisäksi neuvostolla oleva laaja harkintavalta sellaisten seikkojen osalta, jotka se voi ottaa huomioon, kun se toteuttaa varojen jäädyttämistä koskevia toimenpiteitä tai päättää pysyttää voimassa tällaisen toimenpiteen, kattaa myös sitä uhkaa koskevan arvioinnin, jota voi edelleen aiheutua henkilöstä tai yhteisöstä, joka on aikaisemmin toteuttanut terroritekoja, siitä huolimatta, että kyseinen terroritoiminta on lakkautettu enemmän tai vähemmän pitkäksi ajaksi. Tässä tilanteessa neuvostolta ei voida vaatia sitä, että se ilmoittaa vielä yksityiskohtaisemmin, miten kyseessä olevan henkilön varojen jäädyttämisellä myötävaikutetaan konkreettisesti terrorismin torjuntaan, tai että se toimittaa sellaista näyttöä, jolla osoitetaan, että asianomainen voisi käyttää varojaan tehdäkseen terroritekoja tai edistääkseen sellaisia vastaisuudessa.

Toiseksi mainitussa tuomiossa muistutettiin varojen jäädyttämistä koskevan päätöksen täytäntöönpanon edellytyksistä, neuvostolle tässä yhteydessä kuuluvasta todistustaakasta ja

²⁴ Asia T-228/02, tuomio 12.12.2006, Kok. 2006, s. II-4665.

²⁵ Asia T-47/03, tuomio 11.7.2007, ei julkaistu.

²⁶ Tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä terrorismin torjumiseksi 27.12.2001 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2580/2001.

tuomioistuINVALVONNAN ULOTTUVUDESTA TÄLLÄ ALALLA JA TODETTIIN, että kun otetaan huomioon kyseessä olevien säännösten sanamuoto ja kansallisten viranomaisten merkittävä osa varojen jäädyttämistä koskevassa menettelyssä, "esitutinnan tai syytteenpanon aloittamista" koskevan päätöksen on, jotta neuvosto voisi siihen pätevästi vedota, sisällyttävä sellaiseen kansalliseen menettelyyn, jonka tarkoituksena on suoraan ja pääasiallisesti ennaltaehkäisevän tai rangaistuksenomaisen toimenpiteen kohdistaminen asianomaiseen terrorismin torjumisen nimissä ja sillä perusteella, että asianomainen on osallistunut terrorismiin. Tätä vaatimusta ei täyty kansallisen oikeusviranomaisen päätös, jossa lausutaan ainoastaan liitännäisesti ja epäsuorasti asianomaisen osallisuudesta tällaiseen toimintaan, sellaisen oikeusriidan yhteydessä, joka koskee esimerkiksi siviilioikeudellisia oikeuksia ja velvollisuuksia.

Lisäksi samaisessa tuomiossa täsmennettiin, että kun neuvosto aikoo asetuksen (EY) N:o 2580/2001 nojalla toteuttaa varojen jäädyttämistä koskevan toimenpiteen tai edellytetyn tarkistuksen jälkeen pitää tällaisen toimenpiteen voimassa sellaisen kansallisen päätöksen perusteella, joka koskee terroritekoa koskevan "esitutinnan tai syytteenpanon aloittamista", neuvosto ei voi olla ottamatta huomioon tällaisen esitutinnan tai syytteenpanon myöhempiä vaiheita. Näin ollen on mahdollista, että poliisin tai turvallisuuspoliisin suorittama tutkinta päätetään riittävän näytön saamatta jäämisen perusteella ilman, että se johtaa tuomioistuinkäsittelyyn, tai että tuomioistuinten suorittama tutkinta päätetään samoista syistä. Vastaavasti syyttämispäätös voi johtaa syytteen luopumiseen tai siitä vapauttamiseen. Olisi mahdotonta hyväksyä sitä, ettei neuvosto ota huomioon tällaisia seikkoja, jotka ovat osa sellaisia olennaisia tietoja, jotka on otettava huomioon tilanteen arvioinnissa. Muu ratkaisu merkitsisi sitä, että neuvostolle ja jäsenvaltioille annettaisiin kohtuuton valta jäädyttää rajattomasti tietyn henkilön varoja kaiken tuomioistuINVALVONNAN ulkopuolella ja mahdollisesti noudatettavien oikeudellisten menettelyjen lopputuloksesta riippumatta.

2 Ydinaseiden leviämisen estäminen

Yhdistetyissä asioissa T-246/08 ja T-332/08, *Melli Bank vastaan neuvosto*, 9.7.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) ja asiassa T-390/08, *Melli Bank Iran vastaan neuvosto*, 14.10.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä), jotka ratkaistiin nopeutetussa menettelyssä, tutkittiin ensimmäistä kertaa kanteita, jotka oli nostettu varojen jäädyttämistä koskevista toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on painostaa Iranin islamilaista tasavaltaa lopettamaan joukkotuhoaseiden leviämistä edistävä ydinenergia-alan toiminta ja ydinasejärjestelmien kehittäminen.

Kyseinen sääntely perustuu Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan, joka on pantu täytäntöön asetuksella (EY) N:o 423/2007²⁷, jossa säädetään turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa mainituille henkilöille, yhteisöille ja elimille kuuluvien varojen jäädyttämisestä sekä sellaisten yhteisöjen hallussa tai määräysvallassa olevien yhteisöjen varojen jäädyttämisestä, joiden on todettu osallistuvan tai joilla on suora yhteys ydinaseiden leviämistä edistävään toimintaan tai jotka antavat tukea tällaiselle toiminnalle. Mainitun asetuksen nojalla iranilaisen pankin ja sen Yhdistyneessä kuningaskunnassa sijaitsevan sataprosenttisesti omistaman tytäryhtiön varat päätettiin jäädyttää sillä perusteella, että niiden epäiltiin rahoittavan Iranin islamilaisen tasavallan arkaluontoisia toimia osallistumalla lukuisiin arkaluontoisen materiaalin toimituksiin Iranin ydin- ja ohjusohjelmiin ja toimittamalla rahoituspalveluja.

²⁷ Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä 19.4.2007 annettu asetus (EY) N:o 423/2007 (EUVL L 103, s. 1).

Vaikka unionin yleinen tuomioistuin perustikin arviointinsa näissä asioissa periaatteisiin, jotka oikeuskäytännössä on jo esitetty tilanteissa, jotka koskevat varojen jäädyttämistä terrorismin torjumiseksi, se esitti myös eräitä erityisiä perusteluja.

Yhtäältä vastauksena Melli Bank plc:n esittämään lainvastaisuusväitteeseen asetuksen (EY) N:o 423/2007 osalta sillä perusteella, että mainitulla asetuksella loukataan suhteellisuusperiaatetta, tuomiossa todettiin, että taloudellista toimintaa koskevan kiellon lainmukaisuuden edellytyksenä on, että kieltotoimenpiteet ovat tarkoituksenmukaisia ja välttämättömiä kyseisellä säännöllä lainmukaisesti tavoiteltavien päämäärien toteuttamiseksi, koska silloin, kun on mahdollista valita usean tarkoituksenmukaisen toimenpiteen välillä, on valittava vähiten rajoittava, eivätkä toimenpiteistä aiheutuvat haitat saa olla liian suuria tavoiteltuihin päämääriin nähden.²⁸ Asetuksen (EY) N:o 423/2007 tavoitteena on estää ydinaseiden levittäminen ja sen rahoitus ja painostaa siten Irnin islamilaista tasavaltaa lopettamaan kyseinen toiminta. Mainittu tavoite liittyy kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyviin yleisempiin tavoitteisiin ja on näin ollen oikeutettu. Lisäksi sellaisen yhteisön, jonka on todettu osallistuvan ydinaseiden levittämiseen, hallussa tai määräysvallassa olevien yhteisöjen varojen jäädyttäminen liittyy edellä mainittuun päämäärään, jos on olemassa huomattavan suuri vaara siitä, että tällainen yhteisö ryhtyy varojensa jäädyttämisestä koskevien toimenpiteiden kiertämiseksi painostamaan hallussaan tai määräysvallassaan olevia yhteisöjä kehottamalla näitä siirtämään varojaan emoyhtiölleen suoraan tai välillisesti tai ryhtymään sellaisiin liiketoimiin, joita emoyhtiö ei varojensa jäädyttämisen vuoksi voi itse toteuttaa. Lopuksi tuomiossa todetaan, että oikeuskäytännön mukaan omistusoikeus ja oikeus taloudellisen toiminnan harjoittamiseen eivät ole ehdottomia ja niiden käyttöä voidaan rajoittaa Euroopan unionin yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Riidanalaisella säännöllä tavoiteltujen päämäärien merkitys on omiaan oikeuttamaan tietyille toimijoille aiheutuvat merkittävätkin kielteiset seuraukset.²⁹ Täältä osin tuomiossa todettiin, että varojen jäädyttämisellä rajoitetaan merkittävästi asianosaisten pankkien taloudellisen toiminnan harjoittamisen vapautta ja omistusoikeutta, koska ne eivät voi käyttää varojaan, jotka sijaitsevat Euroopan unionin alueella tai jotka ovat unionin kansalaisten hallussa, ilman erillistä lupaa ja koska niiden mainitulla alueella sijaitsevat toimipaikat eivät voi ryhtyä uusiin liiketoimiin asiakkaidensa kanssa. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi kuitenkin, ettei tästä aiheutuva haitta ollut kohtuuton suhteessa tavoiteltuihin päämääriin, kun otetaan huomioon, että kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden säilyminen on ensisijaisen tärkeää.

Jälkimmäisessä edellä mainituista tuomioista esitettiin tärkeitä täsmennyksiä velvoitteeseen, jonka mukaan kyseessä oleville henkilöille on ilmoitettava sellaisten toimenpiteiden perustelut, jotka yleisestä sovellettavuudestaan huolimatta koskevat heitä suoraan ja erikseen ja joilla voidaan rajoittaa mainittujen henkilöiden perusoikeuksien käyttöä. Tuomiossa todetaan, että neuvoston on kaikkien käytettävissä olevien mahdollisuuksien rajoissa ilmoitettava varojen jäädyttämisestä kyseessä oleville yhteisöille kullekin erikseen. Sääntöön, jonka mukaan jokaisen on oltava tietoinen lainsäädännöstä, ei voida vedota tilanteessa, jossa on kyse toimesta, joka on kyseessä olevaan henkilöön nähden luonteeltaan henkilökohtaisesti sovellettava toimi. Esillä olevassa asiassa neuvosto ei ole antanut toimea tiedoksi erikseen kantajalle, vaikka se tiesi kantajan kotipaikan osoitteen. Tuomiossa katsottiin näin ollen, että neuvosto ei ollut noudattanut velvollisuuttaan antaa riidanalaisen päätöksen perustelut tiedoksi kantajalle. Oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenee kuitenkin, että Ranskan pankkitarkastusvirasto ilmoitti kantajan Pariisissa sijaitsevalle sivuliikkeelle riidanalaisen päätöksen tekemisestä ja sen julkaisemisesta samana päivänä *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*. Täten kantajalle on ilmoitettu viralliselta taholta kohtuullisessa ajassa sekä riidanalaisen

²⁸ Asia C-331/88, tuomio 13.11.1990, Kok. 1990, s. I-4023, 19 kohta.

²⁹ Katso vastaavasti asia C-84/95, *Bosphorus*, tuomio 30.7.1996, Kok. 1996, s. I-3953, 21–23 kohta.

päätöksen tekemisestä että mahdollisuudesta tutustua sen perusteluihin EUVL:ssä, ja näin ollen todettu sääntöjenvastaisuus ei näissä erityisolosuhteissa oikeuttanut riidanalaisen päätöksen kumoamista.

Kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamista koskeva lupa

Vuonna 2009 annettiin useita tuomioita, jotka koskevat direktiivin 91/414/ETY perusteella tehtyjä komission päätöksiä. Mainitulla direktiivillä luodaan unionin järjestelmä, jota sovelletaan kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamista koskevan luvan myöntämiseen ja peruuttamiseen. Huolimatta tähän liittyvien oikeudenkäyntien poikkeuksellisen teknisestä luonteesta, on syytä mainita kaksi tuomiota, joissa unionin yleinen tuomioistuin perusti päätelmänsä ennalta varautumisen periaatteeseen.

Asiassa T-326/07, *Cheminova ym. vastaan komissio*, 3.9.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) muistutettiin, että direktiivin 91/414/ETY 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään, että jotta tehoaineelle voidaan myöntää hyväksyntä, on voitava olettaa, että kun otetaan huomioon tieteellisen ja teknisen tietämyksen taso, kyseistä tehoainetta sisältävän kasvinsuojeluaineen käytöllä hyvän kasvinsuojelukäytännön mukaisesti ei ole haitallisia vaikutuksia ihmisten tai eläinten terveyteen tai kohtuuttomia haittavaikutuksia ympäristölle. Unionin yleinen tuomioistuin tulkitsi tätä säännöstä ennalta varautumisen periaatteen valossa ja täsmensi, että ihmisten terveyden osalta sellaisten vakavien syiden olemassaolo, jotka tieteellistä epävarmuutta poistamatta saattavat kohtuudella kyseenalaistaa aineen vaarattomuuden, estää lähtökohtaisesti kyseisen aineen hyväksymisen. Niinpä direktiivissä 91/414/ETY esitetystä viittauksesta ”tieteellisen ja teknisen tietämyksen tasoon” ei voida johtaa sitä, että yritysten, jotka ovat ilmoittaneet tehoaineen ja joita todennäköisesti koskee päätös tämän aineen sisällyttämättä jättämisestä sallittujen aineiden joukkoon, tulisi saada hyväkseen mahdollisuus esittää uusia tutkimuksia ja tietoja niin kauan kuin mainitun tehoaineen vaarattomuudesta on epäilyksiä. Tällainen tulkinta olisi vastoin ihmisten ja eläinten terveyden sekä ympäristön suojelun korkeatasoisuuden tavoitetta sikäli kuin se vastaisi veto-oikeuden antamista tehoaineen ilmoittavalle osapuolelle, jolla on yhtäältä todistustaakka sen vaarattomuudesta ja toisaalta parempi tuntemus kyseessä olevasta aineesta, mahdolliseen päätökseen, jolla kyseessä olevaa ainetta ei hyväksytä.

Vastaavasti asiassa T-334/07, *Denka International vastaan komissio*, 19.11.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) muistutetaan, että ennalta varautumisen periaatteesta seuraa, että jos tieteellistä epävarmuutta vallitsee siitä, onko olemassa ihmisten terveyteen kohdistuvaa riskiä, tai siitä, mikä laajuinen tämä riski on, unionin toimielimet saavat toteuttaa suojoitoimenpiteitä odottamatta, että näiden riskien olemassaolo ja vakavuus osoitetaan täysin.³⁰ Lisäksi tieteellisesti epävarmassa tilanteessa riskinarvioinnilta ei voida edellyttää, että unionin toimielimet saisivat väistämättä täysin vakuuttavaa tieteellistä näyttöä riskin olemassaolosta ja mahdollisten haitallisten vaikutusten vakavuudesta riskin toteutuessa. Tuomiossa todettiin, että kantajan toimittama asiakirja-aineisto oli siinä määrin puutteellinen, ettei sen perusteella voitu tehdä mitään luotettavia päätelmiä diklorovossin genotoksisista ja karsinogeenisista ominaisuuksista, ja katsottiin näin ollen, että kun otetaan huomioon käytettävissä olevat toksikologiset tiedot, diklorovossin vaarattomuutta koskeva epävarmuus ja asiakirja-aineiston puutteet, komissio ei tehnyt ilmeistä arviointivirhettä tehdessään riidanalaisen päätöksen eikä ollut rikkonut direktiiviin 91/414/ETY 5 artiklaa.

³⁰ Asia C-180/96, *Yhdistynyt kuningaskunta v. komissio*, tuomio 5.5.1998, Kok. 1998, s. I-2265, 99 kohta, ja asia T-13/99, *Pfizer Animal Health v. neuvosto*, tuomio 11.9.2002, Kok. 2002, s. II-3305, 139 kohta.

Oikeus tutustua toimielinten asiakirjoihin

Asiassa T-121/05 ja asiassa T-166/06, joissa molemmissa asianosaisina olivat Borax Europe ja komissio, 11.3.2009 annetuissa tuomioissa (kumpaakaan ei julkaistu) esitettiin täsmennyksiä niihin poikkeuksiin, joita sovelletaan oikeuteen tutustua toimielinten hallussa oleviin asiakirjoihin. Nämä poikkeukset liittyivät yhtäältä yksityiselämän ja yksilön koskemattomuuden suojaan ja toisaalta päätöksentekomenettelyn suojeluun. Esillä olevissa asioissa kantajalta evättiin oikeus tutustua asiakirjoihin ja äänitallenteisiin sellaisista kokouksista, joissa oli käsitelty muun muassa asiantuntijoiden ja teollisuuden edustajien lausuntoja, jotka oli esitetty boorihapon ja boraattien luokittelumenettelyssä, jonka päätteeksi komissio oli julkaissut edellä mainittujen asiantuntijoiden lopulliset päätelmät, joissa suositellaan mainittujen aineiden luokittelemista myrkyllisiksi aineiksi. Tutustumisoikeuden epäämisen perustelemiseksi komissio vetosi muun muassa siihen, että kyseisten asiakirjojen luovuttaminen loukkaisi asetukseen (EY) N:o 45/2001³¹ perustuvaa oikeutta henkilötietojen suojeluun ja mahdollistaisi asiantuntijoiden tunnistamisen, mistä voisi aiheutua ulkoista painetta mainituille asiantuntijoille kyseessä olevien taloudellisten intressien johdosta. Tuomioissa kumottiin riitautetut päätökset erityisesti siitä syystä, ettei komissio ollut selittänyt, miten kyseessä oleviin asiakirjoihin tutustuminen voisi tosiasiallisesti loukata niitä etuja, joita kyseessä olevilla poikkeuksilla suojellaan.

Tuomioissa täsmennetään, ettei komissio voi perustaa kieltäytymistään siihen, että se on vakuuttanut asiantuntijoille, että nämä voivat ilmaista henkilökohtaisen mielipiteensä ja ettei näiden henkilöllisyyttä ja näkemyksiä ilmoiteta muille. Koska tämä luottamuksellisuusvakuutus, jonka komissio väittää asiantuntijoille antaneensa, on tehty mainittujen asiantuntijoiden ja komission välillä, siihen ei voida vedota Boraxia vastaan, sillä sen oikeus tutustua asiakirjoihin on taattu asetuksessa (EY) N:o 1049/2001 siinä asetettujen edellytysten ja rajojen mukaisesti. Lisäksi päätös evätä oikeus tutustua toimielimen hallussa oleviin asiakirjoihin voi perustua vain asetuksen (EY) N:o 1049/2001 4 artiklassa säädettyihin poikkeuksiin, eikä kyseessä oleva toimielin voi näin ollen evätä tutustumisoikeutta vetoamalla sitoumuksiin, joita se on antanut kokoukseen osallistuneille, jos tätä sitoumusta ei voida perustella jollain mainituista poikkeuksista. Komissio ei kuitenkaan selittänyt syitä, joiden johdosta asiantuntijoiden tunnistaminen loukkaisi heidän yksityiselämän suojaansa tai rikkoisi asetusta (EY) N:o 45/2001, eikä esittänyt riittäviä oikeudellisia perusteita siitä, että tilanteessa vallitsisi riittävän todennäköinen vaara siitä, että asiantuntijoiden mielipiteiden paljastamisen johdosta heihin saattaisi kohdistua kohtuutonta ulkoista painetta, jolla loukattaisiin heidän koskemattomuuttaan, varsinkin kun asiantuntijoiden nimien ja kansallisuuksien poistaminen oli joka tapauksessa omiaan poistamaan kaikki riskit tältä osin.

Tuomioissa korostettiin lisäksi, että vaikka lainsäätäjä on säätänyt erityisestä poikkeuksesta oikeuteen tutustua toimielinten asiakirjoihin sikäli kuin kyse on oikeudellisista neuvonannoista, tällaisesta poikkeuksesta ei ole säädetty muiden neuvonantojen, kuten tieteellisten lausuntojen osalta, joista riidanalaisissa äänitallenteissa oli kyse. Niinpä koska oikeuskäytännön mukaan ei voida katsoa, että lainsäädäntötoimiin liittyvien neuvoston oikeudellisen yksikön lausuntojen osalta olisi olemassa yleinen luottamuksellisuuden tarve³², vastaavaa periaatetta on sovellettava riidanalaisiin lausuntoihin, joiden osalta unionin lainsäätäjä ei ole säätänyt erityisestä poikkeuksesta ja joihin sovelletaan yleisiä sääntöjä, jotka koskevat yleisön oikeutta tutustua asiakirjoihin. Tästä syystä tieteelliset lausunnot, joita toimielin on hankkinut lainsäädäntötoimen laatimiseksi, on lähtökohtaisesti

³¹ Yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 18.12.2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 45/2001 (EYVL 2001 L 8, s. 1).

³² Yhdistetyt asiat C-39/05 P ja C-52/05 P, *Ruotsi ja Turco v. neuvosto*, tuomio 1.7.2008, Kok. 2008, s. I-4723, 57 kohta.

luovutettava, vaikka tästä voikin syntyä polemiikkia tai vaikka lausunnot laatineet henkilöt voivatkin vastaisuudessa olla haluttomia osallistumaan kyseisen toimielimen päätöksentekomenetelyyn. Komission esiintuoma vaara siitä, että asiantuntijoiden mielipiteiden julkaisemisesta syntyvän julkisen keskustelun johdosta he eivät enää haluaisi osallistua komission päätöksentekomenetelyyn, sisältyy erottamattomasti sääntöön, jossa tunnustetaan periaate, jonka mukaan yleisöllä on oikeus tutustua asiakirjoihin, jotka sisältävät sisäiseen käyttöön tarkoitettuja mielipiteitä osana neuvotteluja ja alustavia keskusteluja.

II Vahingonkorvausasiat

1 Tutkittavaksi ottaminen

Oikeuskäytännön mukaan EY 235 artiklassa määrätty vahingonkorvauskanne on itsenäinen kannetyyppi, eikä tietystä toimesta nostettua vahingonkorvauskannetta voida jättää tutkimatta siitä syystä, että samaisesta toimesta nostettua kumoamiskannetta ei voitaisi ottaa tutkittavaksi. Niinpä yksityisten, joita lainsäädäntötoimi ei koske suoraan ja erikseen, ei yksinomaan tästä syystä ole mahdotonta nostaa vahingonkorvauskannetta Euroopan unionia vastaan kyseisen toimen lainvastaisuuden perusteella.³³

Asiassa T-166/08, *Ivanov vastaan komissio*, 30.9.2009 annetussa määräyksessä (ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) täsmennettiin kumoamiskanteen ja vahingonkorvauskanteen itsenäisyyden rajoja. Tuomiossa todettiin, että näiden kannetyyppien itsenäisyydestä ei voi seurata sitä, että oikeussubjekti, joka on antanut EY 239 artiklan viidennessä kohdassa määrätyn kanteen nostamisen määräajan kuluu loppuun, voisi välttyä vanhentumisen vaikutuksilta pyrkimällä saavuttamaan vahingonkorvauskanteella sen lopputuloksen, johon hän olisi voinut päätyä nostamalla kumoamiskanteen määräajassa. Täten kumoamisvaatimuksen preklusiosta, joka huomioidaan viran puolesta, aiheutuu myös kumoamisvaatimukseen läheisesti liittyvän vahingonkorvausvaatimuksen preklusio. Niinpä vahingonkorvauskanne on jätettävä tutkimatta silloin, jos sillä tosiasiallisesti pyritään lopulliseksi tulleen päätöksen peruuttamiseen ja jos tämän kanteen hyväksyminen johtaisi kyseisen päätöksen oikeudellisten vaikutusten mitätöitymiseen. Tuomiossa korostettiin kuitenkin, että kantaja voi edelleen riitauttaa vahingonkorvauskanteella toimielimen toiminnasta johtuvat virheet, jos virheiden perustana oleva toiminta on tapahtunut niiden päätösten jälkeen, joiden lainmukaisuutta kantaja ei ole riitauttanut määräajassa.

Lisäksi asiassa T-440/03, *Arizmendi ym. vastaan neuvosto ja komissio*, 18.12.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) esitettiin uusia näkemyksiä sellaisen kanteen tutkittavaksi ottamisesta, jolla vaaditaan korvattavaksi vahinkoa, jota on väitetysti aiheutunut siitä, että komissio on lähettänyt jäsenvaltiolle perustellun lausunnon, jossa todetaan, että jäsenvaltio ei ole noudattanut sille sovellettavan unionin lainsäädännön nojalla kuuluvia velvoitteitaan. Mainitussa asiassa Ranskan tasavalta oli tosin perustellun lausunnon jälkeen kumonnut lakisääteisen monopolin, joka aiemmin oli myönnetty tulkkaustehtäviä hoitaville laivanselvittäjille, joka muodosti ammattikunnan, joka oli yhdistelmä tiettyjen toimenpiteiden osalta monopoliasemassa olevaa viranomaista ja yksityistä ammatinharjoittajaa.

Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kumoamiskannetta, joka perustuu siihen, ettei komissio ole aloittanut EY 226 artiklan mukaista jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa

³³ Katso vastaavasti asia 5/71, *Zuckerfabrik*, tuomio 2.12.1971, Kok. 1971, s. 975, ja asia T-178/98, *Fresh Marine v. komissio*, tuomio 24.10.2000, Kok. 2000, s. II-3331.

menettelyä, ei voida ottaa tutkittavaksi. Koska komissiolla ei ole velvollisuutta aloittaa EY 226 artiklan mukaista jäsenyyssveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä, sen päätös olla aloittamasta tällaista menettelyä ei missään tapauksessa muodosta lainvastaista toimintaa, eikä se näin voi johtaa unionin sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen.³⁴ Komissio katsoi, että tätä ratkaisua voitiin soveltaa analogisesti tilanteeseen, jossa komissio ei tosin ole jättänyt aloittamatta jäsenyyssveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä, mutta on kuitenkin antanut perustellun lausunnon, joka on alustava vaihe unionin tuomioistuimessa käytävässä jäsenyyssveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä.

Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi tämän näkemyksen todeten, että vahingonkorvauskanne on itsenäinen kannetyyppi, jolla on oma erityistehtävänsä erilaisten kanteiden muodostamassa kokonaisuudessa. Vahingonkorvauskanteen kohteena on vaatimus sellaisen vahingon korvaamisesta, joka aiheutuu toimielimen lainvastaisesta toimesta tai toiminnasta. Täten täysin riippumatta siitä, onko kyse toimesta, joka voi olla kumoamiskanteen kohteena, lähtökohtaisesti kaikista toimielinten toimista – myös niistä, jotka on tehty harkintavallan käytön piiriin kuuluvissa asioissa – voidaan nostaa vahingonkorvauskanne, koska tämä harkintavalta ei vapauta toimielintä sillä olevasta velvollisuudesta toimia ylimmäntasoisien oikeusnormien, kuten perussopimusten ja unionin oikeuden yleisperiaatteiden, sekä sovellettavan johdetun oikeuden mukaisesti. Täten, vaikka komissio voi sillä EY 226 artiklan nojalla olevan toimivallan puitteissa arvioida vapaasti, pitääkö se asianmukaisena osoittaa jäsenvaltiolle perusteltua lausuntoa, ei silti ole mahdotonta, että yksityinen henkilö voi poikkeuksellisissa olosuhteissa osoittaa, että tämä perusteltu lausunto on lainvastainen ja että tällä rikotaan oikeussääntöä siten riittävän ilmeisellä tavalla, että siitä aiheutuu vahinkoa mainitulle yksityiselle. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi näin ollen, että kanne oli otettava tutkittavaksi.

2 Yksityisille oikeuksia perustavan oikeussäännön riittävän ilmeinen rikkominen

Unionin sopimuksen ulkopuolisen vastuun syntyminen edellyttää, että kantaja näyttää toteen sellaisen oikeussäännön riittävän ilmeisen rikkomisen, jolla on tarkoitus perustaa oikeuksia yksityisille.³⁵

Asiassa T-238/07, *Ristic ym. vastaan komissio*, 9.7.2009 annetussa tuomiossa (ei julkaistu) oli kyse vahingonkorvauskanteesta, jossa vaadittiin korvattavaksi vahinkoa, jota kantajalle oli väitetysti syntynyt sellaisen komission päätöksen johdosta, jolla peruutettiin lupa tuoda Costa Ricasta peräisin olevia vesiviljelyn avulla kasvatettuja eläimiä. Kyseisessä tuomiossa täsmennettiin, että sen edellytyksen, joka koskee yksityisille oikeuksia perustavan oikeussäännön rikkomista, tehokkaan vaikutuksen takaamiseksi on syytä edellyttää, että väitteiden perusteeksi esitetyllä säännöllä tarjottu suoja on tosiasiallista kyseiseen sääntöön vetoaviin henkilöihin nähden ja että mainittu henkilö on näin ollen niiden henkilöiden joukossa, joille tällä säännöllä myönnetään oikeuksia. Vahingonkorvauksen perustaksi ei voida hyväksyä sääntöä, jolla ei suojata sitä yksityistä, joka vetoaa lainvastaisuuteen, vaan jotain muuta yksityistä. Esillä olevassa asiassa kantaja ei näin ollen voinut vedota vahingonkorvauskanteen yhteydessä lainvastaisuuksiin, jotka perustuivat Costa Ricalla olleen kuulluksi tulemista koskevan oikeuden ja Saksan liittotasavallalla olleen menettelyyn osallistumista koskevan oikeuden rikkomiseen.

³⁴ Asia C-72/90, *Asia Motor France*, tuomio 23.5.1990, Kok. 1990, s. I-2181, 13–15 kohta; asia T-201/96, *Smanor ym. v. komissio*, määräys 3.7.1997, Kok. 1997, s. II-1081, 30 ja 31 kohta, ja asia T-202/02, *Makedoniko Metro ja Michaniki v. komissio*, määräys 14.1.2004, Kok. 2004, s. II-181, 43 ja 44 kohta.

³⁵ Asia C-352/98 P, *Bergaderm ja Goupil v. komissio*, tuomio 4.7.2000, Kok. 2000, s. I-5291, 42 ja 43 kohta.

Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin huomautti edellä mainitussa asiassa *Arizmendi vastaan neuvosto ja komissio* antamassaan tuomiossa, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä komissio voi vain antaa lausunnon, jossa se katsoo jäsenvaltion rikkovan unionin oikeutta, sillä unionin tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta lopullisesti todeta jäsenvaltion jättäneen noudattamatta sille unionin oikeuden nojalla kuuluvia velvollisuuksiaan. Sikäli kuin komissio ottaa mainitussa lausunnossa ainoastaan kantaa siihen, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta sille unionin oikeuden nojalla kuuluvia velvollisuuksiaan, tämän lausunnon antamisesta ei voi aiheutua sellaisen oikeussäännön riittävän ilmeistä rikkomista, jolla on tarkoitus perustaa oikeuksia yksityisille. Täten, vaikka komission perustellussa lausunnossa unionin oikeuden ulottuvuudesta esittämä näkemys olisi virheellinen, tämä ei voisi muodostaa sellaista riittävän ilmeistä rikkomista, joka voisi johtaa unionin vahingonkorvausvastuuseen. Sitä vastoin, jos perustellussa lausunnossa esitetty arviointi on laajempaa kuin arviointi siitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, tai jos komission muut toimet jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn yhteydessä ylittävät sille myönnetyn toimivallan – esimerkiksi, jos komissio paljastaa sääntöjenvastaisesti liikesalaisuuksia tai sellaisia tietoja, joilla loukataan henkilön mainetta – tällainen arviointi tai nämä muut toimet voivat muodostaa rikkomisen, joka voi johtaa unionin vahingonkorvausvastuuseen.

III Valitukset

Vuonna 2009 virkamiestuomioistuimen tuomioista tehtiin 31 valitusta, ja unionin yleinen tuomioistuin (muutoksenhakujaosto) ratkaisi 31 valitusasiaa. Kahta näistä on syytä tarkastella tarkemmin.

Asiassa T-404/06 P, *ETF vastaan Landgren*, 8.9.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) vahvistettiin virkamiestuomioistuimen omaksuma uudenlainen näkemys, jonka mukaan kaikki päätökset, joilla päätetään toistaiseksi voimassaoleva sopimus, on perusteltava. Tätä näkemystä perusteltiin virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen asettamilla vaatimuksilla ja sillä erottamattomalla yhteydellä, joka vallitsee perusteluvollisuuden ja laillisuusvalvonnasta vastaavan tuomioistuimen valvontavallan harjoittamisen välillä.

Asiassa T-58/08 P, *komissio vastaan Roodhuijzen*, 5.10.2009 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu) puolestaan katsottiin, että jotta yhteinen sairausvakuutusjärjestelmä ulottuisi virkamiehen puolisoon, Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen 72 artiklan 1 kohdassa ei edellytetä, että virkamiehen ja hänen puolisonsa välinen muu parisuhde kuin avioliitto olisi voitava rinnastaa avioliittoon. Tällaisen muun parisuhteen kuin avioliiton olemassaolo edellyttää ainoastaan kahden henkilön liittoa ja sitä, että he esittävät jäsenvaltion tunnustaman asiakirjan, jossa todistetaan heidän asemansa muun parisuhteen kuin avioliiton osapuolina, eikä tältä osin ole tarpeellista varmistua siitä, ovatko asianomaisen virkamiehen solmiman muun parisuhteen kuin avioliiton seuraukset samanlaisia kuin avioliiton seuraukset.

IV Väli-toimihakemukset

Vuonna 2009 unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi jätettiin 24 väli-toimihakemusta, mikä on huomattavasti vähemmän kuin edellisenä vuonna (58). Väli-toimista päättävä tuomari ratkaisi kuluneena vuonna 20 asiaa, kun niitä vuonna 2008 ratkaistiin 57. Vuoden aikana hyväksyttiin ainoastaan yksi täytäntöönpanon lykkäämistä koskeva hakemus tuomioistuimen presidentin asiassa T-95/09 R, *United Phosphorus vastaan komissio*, 28.4.2009 antamalla määräyksellä (ei julkaistu).

Mainitun määräyksen taustalla oleva asia on osa sellaisten asioiden ryhmää, joissa tuomioistuimen presidentti oli vuosina 2007 ja 2008 hylännyt kuusi sellaisten päätösten täytäntöönpanon lykkäystä koskevaa hakemusta, joilla kiellettiin tiettyjen aineiden kaupan pitäminen, kiireellisyyspuuttamisen vuoksi, sillä väitetty vahinko ei ollut korjaamatonta eikä myöskään riittävän vakava, koska vahinko edusti alle yhtä prosenttia sen konsernin liikevaihdosta, johon hakijayhtiöt kuuluivat. Tässä seitsemännessä, asiassa *United Phosphorus* annetussa määräyksessä myönnettiin olevan kyse vakavasta ja korjaamattomasta vahingosta kyseisen asian olosuhteiden johdosta. Nämä olosuhteet liittyivät jo useita kuukausia jatkuneeseen maailmanlaajuiseen vakavaan talouskriisiin, joka vaikutti useiden yritysten arvoon ja niiden kykyyn hankkia käteisvaroja. Konserni, johon hakija kuului, oli menettänyt arvoaan huomattavasti, mikä osoitti väitetyn vahingon vakavuuden. Määräyksessä myönnettiin kyllä, että pelkästään mahdollisuus vahingonkorvauskanteen nostamiseen, riittää osoittamaan, että taloudellinen vahinko on lähtökohtaisesti korvattavissa, mutta lisättiin, ettei välitoimista päättävällä tuomarilla ole velvollisuutta soveltaa merkityksellisiä edellytyksiä mekaanisesti ja joustamattomasti, vaan sen on esillä olevan tapauksen olosuhteiden valossa määritettävä, kuinka kiireellisyydestä on varmistuttava.

Edellä mainitussa asiassa annetussa määräyksessä otettiin huomioon erityisesti se seikka, että kyseessä olevien tuotteiden kieltämiseen johtaneen hallinnollisen menettelyn lisäksi hakija oli tehnyt uuden hakemuksen kyseisten tuotteiden hyväksymiseksi. Tämä hakemus oli tehty hiljattain käyttöön otetussa nopeutetussa menettelyssä, joka oli mahdollista saattaa päätökseen jo muutaman kuukauden kuluessa siitä päivämäärästä, johon mennessä kyseiset tuotteet oli poistettava markkinoilta. Hakijalla oli lisäksi tämän menettelyn puitteissa mahdollisuus esittää kaikki tieteelliset tiedot, jotka oli väitetyksi jätetty huomioon ottamatta kieltopäätökseen johtaneessa menettelyssä. Välitoimista päättäneen tuomarin mukaan olisi kohtuutonta kieltää sellaisen tuotteen pitäminen markkinoilla, jonka markkinoille saattaminen todennäköisesti tullaan sallimaan jo muutaman kuukauden kuluttua. Lisäksi useat seikat puhuivat sen puolesta, että kantajan palaaminen kyseessä oleville markkinoille olisi vaikeaa siitä syystä, ettei sillä luultavasti olisi lähdettä, josta se kykenisi hankkimaan kyseistä tuotetta. Tätä päätelmää tuki intressivertailussa hallinnollisen menettelyn tietynasteinen hitaus, mikä osoitti, ettei komissio itsekään nähnyt mitään erityistä syytä sille, että kyseessä oleva tuote olisi poistettava markkinoilta niin nopeasti kuin mahdollista, samoin kuin se seikka, että riidanalaisessa päätöksessä säädettiin 13 kuukauden määräajasta olemassa olevien varastojen tyhjentämiseksi, mikä osoitti, että tuotteen käyttö tuskin oli omiaan aiheuttamaan vakavaa vaaraa kansanterveydelle. *Fumus boni jurista* koskevan edellytyksen katsottiin täyttyvän siitä syystä, että pääasiaa koskevassa kanteessa esitettiin kysymyksiä, jotka olivat ensi näkemältä monitahoisia, arkaluontoisia ja erittäin teknisiä ja joita oli syytä tutkia perusteellisesti, eikä tällaista tutkintaa voitu suorittaa välitoimimenettelyssä, vaan se oli tehtävä pääasiaa koskevassa menettelyssä.

Kiireellisyyttä koskevan edellytyksen osalta asiassa T-159/09 R, *Biofrescos vastaan komissio*, 25.5.2009 annetussa määräyksessä (ei julkaistu), asiassa T-196/09 R, *TerreStar Europe vastaan komissio*, 10.7.2009 annetussa määräyksessä (ei julkaistu) ja asiassa T-238/09 R, *Sniace vastaan komissio*, 13.7.2009 annetussa määräyksessä (ei julkaistu) presidentti hylkäsi välitoimihakemukset, koska hakijat olivat esittäneet ainoastaan olettamuksia sellaisen ”epäedullisimman tilanteen” mukaan, johon päädyttäisiin, jos niiden hakemukset hylättäisiin, sen sijaan, että ne olisivat esittäneet konkreettisia ja täsmällisiä seikkoja, joiden perusteena on yksityiskohtaisia ja vahvistettuja asiakirjoja, joilla osoitetaan tilanne, johon todennäköisesti päädyttäisiin, mikäli haettuja välitoimia ei hyväksytä.

Asiassa T-52/09 R, *Nycomed Danmark vastaan EMEA*, 24.4.2009 annetussa määräyksessä (ei julkaistu) yritys, jonka tarkoituksena oli hakea komissiolta lupaa lääkkeen markkinoille saattamiseksi, oli sovellettavan säännösten nojalla velvoitettu kääntymään ensin Euroopan lääkeviraston (EMA) puoleen saadakseen lupahakemukselleen hyväksynnän. EMA ei myöntänyt tätä hyväksyntää,

minkä jälkeen kyseinen yritys esitti välimiihakemuksen, jolla pyrittiin sen välttämiseen, että joku muu lääkealan yritys ryhtyy toimiin ja saa markkinoille saattamista koskevan luvan kilpailevalle tuotteelle. Välimiamista päättävä tuomari hylkäsi tämän hakemuksen ja totesi perusteluina, että vahinko, jota kyseessä olevan lääkkeen markkinoille saattamisen viivästyminen voi aiheuttaa, oli puhtaasti hypoteettinen, sillä se edellytti tulevien ja epävarmojen tapahtumien toteutumista. Tällaista markkinoille saattamista ei nimittäin mitenkään voitu pitää varmana, vaan se oli riippuvainen komission myöntämästä markkinoille saattamista koskevasta luvasta, koska hakijalla oli ainoastaan aikomus hakea tällaista lupaa sen jälkeen, kun tuote olisi läpäissyt EMEA:ssa käytävän hyväksymismenettelyn. Hakija ei myöskään ollut täsmentänyt sitä, kuinka todennäköinen oli vaara siitä, että kilpailevat yritykset ohittaisivat sen markkinoille saattamista koskevassa kilpajuoksussa, eikä yksilöinyt niitä yrityksiä, jotka olivat jo ryhtyneet menettelyyn markkinoille saattamista koskevan luvan saamiseksi korvaavalle aineelle. Asiassa T-457/08 R, *Intel vastaan komissio*, 27.1.2009 annettussa määräyksessä (ei julkaistu) oli kyseessä samankaltainen tilanne. Tämä asia koski tiettyjä EY 82 artiklan täytäntöönpanomenettelyn puitteissa toteutettuja toimenpiteitä. Hakija väitti ennen komissiossa käytävän hallinnollisen menettelyn päättymistä, että sen tarkoituksena oli välttää siitä lopullisesta päätöksestä aiheutuvat seuraukset, joka mainitun menettelyn päätteeksi tullaan tekemään ja jolla loukataan sen puolustautumisoikeuksia. Välimiamista päättänyt tuomari katsoi, että väitetyn vahingon toteutuminen riippui tulevasta ja hypoteettisesta tapahtumasta, koska tällaisen päätöksen tekeminen oli ensinnäkin epävarmaa ja tämän lisäksi siitä mahdollisesti aiheutuvat seuraukset eivät olleet korjaamattomia, koska hakijalla oli mahdollisuus vaatia sekä kyseisen päätöksen kumoamista että lykkäämistä.

Asiassa T-352/08 R, *Pannon Höerömu vastaan komissio*, 23.1.2009 annettussa määräyksessä (ei julkaistu) oli kyse komission päätöksestä, jolla määrättiin kansalliset viranomaiset perimään takaisin sääntöjenvastaiseksi katsotut valtiontuet. Välimiamista päättävä tuomari otti kantaa päivämäärään, joka on merkityksellinen varmistuttaessa kiireellisyyttä koskevasta tutkittavaksi ottamisen edellytyksestä, ja korosti, että kiireellisyyden perusteeksi esitettävät seikat on lähtökohtaisesti näytettävä toteen niillä tosiseikoilla ja oikeudellisilla seikoilla, jotka vallitsivat välimiihakemuksen jättämishetkellä, ja sellaisina kuin ne on kyseisessä hakemuksessa esitetty. Esillä olevassa asiassa komission päätöksessä todettiin, että mainittujen viranomaisten takaisin perittävän määrän osalta suorittaman laskelman oli noudatettava lainsäätäjän määrittämää erityistä laskentatapaa. Kyseessä olevien tukien saajien jättäessä hakemuksen tämän päätöksen täytäntöönpanon lykkäämiseksi lainsäädäntötyö oli vasta valmisteluvaiheessa ja lakiehdotusta saatettiin muuttaa parlamenttikäsittelyn kuluessa, joten tuolloin ei vielä ollut olemassa lopullista oikeudellista kehystä, jossa määriteltiin tuen takaisinperintään sovellettava menettely. Välimiihakemus oli näin ollen ennaikainen.

Välimiamista päättävän tuomarin ratkaistavana oli useita kertoja kysymys taloudellisista vahingoista, jotka väitetysti olivat vakavia ja korjaamattomia. Edellä mainitussa asiassa *United Phosphorus vastaan komissio* annettussa määräyksessä katsottiin, että hakijalle aiheutunut vahinko oli puhtaasti taloudellista, sillä kyse oli hakijan markkinaosuuksien ja asiakaskunnan menettämisestä. Tältä osin määräyksessä täsmennettiin, että vaaraa hakijan markkinaosuuksien korjaamattomasta muuttumisesta ei voida asettaa yhdenvertaiseen asemaan sen vaaran kanssa, että markkinat häviävät täysin, ja sillä voidaan perustella vaaditusta välimiimestä määrääminen ainoastaan, jos markkinaosuus, joka saatettiin menettää korjaamattomasti, oli riittävän merkittävä erityisesti suhteessa sen konsernin ominaispiirteisiin, johon hakijayhtiö kuului. Konsernin käsitteen osalta asiassa T-199/08 R, *Ziegler vastaan komissio*, 15.1.2009 annettussa määräyksessä (ei julkaistu, muutoksenhaku vireillä) otettiin huomioon taloudellinen yhteys, joka vallitsi noin sadan sellaisen yrityksen muodostamaan yritysverkostoon, jotka olivat läheisessä yhteydessä keskenään ja joilla oli yhteisiä intressejä.

Hankinta- ja valintamenettelyjen osalta asiassa T-511/08 R, *Unity OSG FZE vastaan neuvosto ja EUPOL Afghanistan*, 23.1.2009 annettussa määräyksessä (ei julkaistu) samoin kuin edellä mainitussa

asiassa *TerreStar Europe vastaan komissio* annetussa määräyksessä vahvistettiin viimeaikainen oikeuskäytännön kehitys³⁶ toteamalla, että vahingolla, jota on aiheutunut "valituksi tulemisen mahdollisuuden menettämisen" johdosta, voitiin myöntää olevan taloudellista arvoa ja että tämä taloudellinen vahinko voi täyttää veloitteen kärsityn vahingon täysimääräisestä korvaamisesta. Välitoimista päättävä tuomari hylkäsi näin ollen väitteen, jonka mukaan kyseinen vahinko oli korjaamaton siitä syystä, ettei sen määrää voitu määrittää.

Edellä mainitussa asiassa *Sniace vastaan komissio* annetussa määräyksessä oli kyse sellaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämisestä, jolla komissio oli velvoittanut kansalliset viranomaiset perimään tuensaajaryityksiltä takaisin sääntöjenvastaiseksi katsotun valtiontuen. Asiassa vahvistettiin oikeuskäytäntö, jonka mukaan hakijan on välitoimihakemuksessaan osoitettava, että oikeussuojakeinot, jotka sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä myönnetään riidanalaisen valtiontuen välittömän takaisinperinnän vastustamiseksi, eivät mahdollista hakijan välttävän vakavaa ja korjaamatonta vahinkoa, kun otetaan huomioon erityisesti hakijan taloudellinen tilanne. Tätä oikeuskäytäntöä sovellettiin asiassa T-149/09 R, *Dover vastaan parlamentti*, 8.6.2009 annetussa määräyksessä (ei julkaistu) ja edellä mainitussa asiassa *Biofrescos vastaan komissio* annetussa määräyksessä, koska kyseessä olevat tilanteet muistuttivat toisiaan selvästi. Näihin kahteen viimeksi mainittuun määräykseen johtaneissa tilanteissa välitoimihakemuksissa oli kyse yhtäältä siitä, että Euroopan parlamentin oli perittävä takaisin Euroopan parlamentin jäsenelle perusteettomasti maksettuja korvauksia mutta pantava ensin vireille takaisinperimismenettely kansallisessa tuomioistuimessa, ja toisaalta komission päätöksestä, jolla veloitettiin kansalliset viranomaiset perimään takaisin yrityksen maksettavana olevat tuontitullit. Välitoimista päättävä tuomari katsoi, ettei kiireellisyysvaatimus täyttynyt, koska mistään ei voitu päätellä, etteivätkö kansallisen oikeuden hakijoille tarjomat oikeussuojakeinot mahdollistaisi uhkaavan vahingon välttämistä.

³⁶ Asia T-41/08 R, *Vakakis v. komissio*, määräys 25.4.2008, ei julkaistu.

B – Unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpano

(Protokollajärjestys 7.10.2009)

Ensimmäinen rivi, vasemmalta oikealle:

Jaostojen puheenjohtajat I. Wiszniewska-Białecka, E. Martins Ribeiro, M. Vilaras ja J. Azizi; yleisen tuomioistuimen presidentti M. Jaeger; jaostojen puheenjohtajat A. W. H. Meij, N. J. Forwood, O. Czúcz ja I. Pelikánová.

Toinen rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomarit N. Wahl, S. Papasavvas, K. Jürimäe, E. Cremona, F. Dehousse, V. Vadapalas, I. Labucka, E. Moavero Milanese ja M. Prek.

Kolmas rivi, vasemmalta oikealle:

Kirjaaja E. Coulon; tuomarit H. Kanninen, S. Frimodt Nielsen, S. Soldevila Frago, V. Ciucă, T. Tchișev, A. Dittrich, L. Truchot, K. O'Higgins ja J. Schwarcz.

1 Yleisen tuomioistuimen jäsenet

(virkaikäjärjestyksessä)

Marc Jaeger

syntynyt 1954; asianajaja; oikeusministeriön virkamies, määrättyä virallisen syyttäjän virastoon; tuomari, Tribunal d'arrondissement de Luxembourgin varapresidentti; luennoitsija, Centre universitaire de Luxembourg; tuomari virkavapaalla, yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja vuodesta 1986 alkaen; unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 11.7.1996 alkaen; unionin yleisen tuomioistuimen presidentti 17.9.2007 alkaen.

Virpi Tiili

syntynyt 1942; oikeustieteen tohtori (Helsingin yliopisto); siviili- ja kauppaoikeuden assistentti (Helsingin yliopisto); keskuskauppakamarin lakiasioista ja kauppapolitiikasta vastaava johtaja; kuluttajaviraston ylijohtaja; useiden komiteoiden ja neuvottelukuntien jäsen, mm. lääkemainonnan valvontakunnan puheenjohtaja (1988–1990), kuluttajiasiain neuvottelukunnan jäsen (1990–1994), kilpailuneuvoston jäsen (1991–1994) ja Nordiskt Immateriellt Rättsskyddin toimituskunnan jäsen (1982–1990); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 18.1.1995–6.10.2009.

Josef Azizi

syntynyt 1948; oikeustieteen tohtori ja sosiaali- ja taloustieteiden kandidaatti, Wienin yliopisto; lehtori, Wirtschaftsuniversität Wien ja Wienin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta; liittovaltionviraston ylijohtaja (Ministerialrat) ja osastopäällikkö; Euroopan neuvoston oikeudellisen yhteistyön johtoryhmän (CDCJ) jäsen; valtuutettu asiamies Verfassungsgesichtshofissa (perustuslakituomioistuin) lakien perustuslainmukaisuuden valvomista koskevissa oikeudellisissa menettelyissä; koordinaattori, vastuualueenaan Itävallan oikeuden mukauttaminen yhteisön oikeuden mukaiseksi; unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 18.1.1995 alkaen.

Arjen W. H. Meij

syntynyt 1944; Hoge Raad der Nederlandenin jäsen (1996); College van Beroep voor het bedrijfslevenin jäsen ja varapresidentti (1986); Centrale Raad van Beroepin sekä Tariefcommissien ylimääräinen jäsen; lakimiesavustaja yhteisöjen tuomioistuimessa (1980); Eurooppa-oikeuden opettaja Groningenin yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa ja tutkimusapulainen University of Michigan Law Schoolissa; Amsterdamin kauppakamarin kansainvälisen sihteeristön lakimies (1970); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.1998 alkaen.

Mihalis Vilaras

syntynyt 1950; asianajaja (1974–1980); kansallinen asiantuntija Euroopan yhteisöjen komission oikeudellisessa yksikössä, myöhemmin johtava hallintovirkamies PO V:ssä (työllisyys, työmarkkinasuhteet ja sosiaaliasiat); Kreikan korkeimman hallintotuomioistuimen esittelijä, esittelijäneuvos ja vuodesta 1999 lähtien hallintoneuvos; korkeimman erityistuomioistuimen ylimääräinen jäsen; Kreikan lakeja valmistelevan keskuskomitean jäsen (1996–1998); Kreikan hallituksen pääsihteeristön oikeudellisen osaston johtaja; unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.1998 alkaen.

Nicholas James Forwood

syntynyt 1948; BA 1969, MA 1973, Cambridge University, teknillinen ja oikeustieteellinen tiedekunta; Englannin asianajajayhteisön jäsen 1970, harjoittanut asianajoa Lontoossa (1971–1999) ja Brysselissä (1979–1999); Irlannin asianajajayhteisön jäsen 1981; Queens Counsel 1987; Bench of the Middle Temple 1998; Englannin ja Walesin asianajajayhteisöjen edustaja Euroopan asianajajaliittojen neuvostossa (CCBE) ja CCBE:n Euroopan yhteisöjen tuomioistuinta koskevia asioita käsittelevän pysyvän valtuuskunnan puheenjohtaja (1995–1999); European Maritime Law Organizationin ja World Trade Law Associationin hallituksen jäsen (1993–2002); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 15.12.1999 alkaen.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro

syntynyt 1956; opintoja Lissabonissa, Brysselissä ja Strasbourgis-
sa; toiminut asianajajana Portugalissa ja Brysselissä; vapaa tutkija,
Université libre de Bruxellesin eurooppaopintojen laitos; yhteisöjen
tuomioistuimen portugalilaisen tuomarin J. C. Moitinho de Almei-
dan lakimiesavustaja (1986–2000), sittemmin yhteisöjen ensimmäi-
sen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin B. Vesterdorfin laki-
miesavustaja (2000–2003); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari
31.3.2003 alkaen.

Franklin Dehousse

syntynyt 1959; oikeustieteen kandidaatti, Liègen yliopisto (1981); tut-
kija, tieteellisen tutkimuksen kansallinen säätiö (1985–1989); edusta-
jainhuoneen oikeudellinen neuvonantaja (1981–1990); oikeustieteen
tohtori, Strasbourgin yliopisto (1990); professori, Liègen ja Strasbour-
gin yliopistot, Collège d'Europe, Institut royal supérieur de Défense,
Bordeaux'n Montesquieu yliopisto, collège Michel Servet des univer-
sités de Paris, Notre-Dame de la Paix -tiedekunnat, Namur; ulkoasiain-
ministerin erityisedustaja (1995–1999); Institut royal des relations inter-
nationalesin Eurooppa-opintojen johtaja (1998–2003); Conseil d'Etat'n
apujäsen (2001–2003); Euroopan komission konsultti (1990–2003);
Observatoire Internetin jäsen (2001–2003); unionin yleisen tuomiois-
tuimen tuomari 7.10.2003 alkaen.

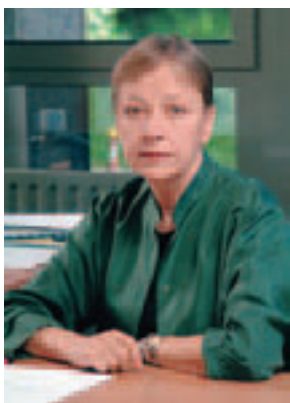

Ena Cremona

syntynyt 1936; kielitieteellinen tutkinto, Maltan kuninkaallinen yli-
opisto (1955); oikeustieteen tohtori, Maltan kuninkaallinen yliopisto
(1958); Maltan asianajajaliiton jäsen vuodesta 1959; kansallisen naisten
neuvoston oikeudellinen neuvonantaja (1964–1979); valtionhallinnon
komission jäsen (1987–1989); Lombard Bank Ltd:n (Malta) hallinto-
neuvoston jäsen, valtio-osakkeenomistajan edustajana (1987–1993);
vaalilautakunnan jäsen vuodesta 1993; Maltan kuninkaallisen yli-
opiston oikeustieteellisen tiedekunnan tutkintolautakunnan jäsen;
Euroopan rasmin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission
(ECRI) jäsen (2003–2004); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari
12.5.2004 alkaen.

Ottó Czúcz

syntynyt 1946; oikeustieteen tohtori, Szegedin yliopisto (1971); työministeriön virkamies (1971–1974); yliopiston lehtori ja professori (1974–1989), oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani (1989–1990), Szegedin yliopiston vararehtori (1992–1997); asianajaja; kansallisen eläketurvallituksen hallintoneuvoston jäsen; eurooppalaisen sosiaaliturvainstituutin varapuheenjohtaja (1998–2002); kansainvälisen sosiaaliturvayhdistyksen tieteellisen neuvoston jäsen; perustuslakituomioistuimen jäsen (1998–2004); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 lähtien.

Irena Wiszniewska-Białecka

syntynyt 1947; oikeustieteellinen tutkinto, Varsovan yliopisto (1965–1969); Puolan tiedeakatemian oikeustieteellisen instituutin tutkija (assistentti, dosentti, professori) (1969–2004); Max Planck -instituutin tutkija Münchenissä kansainvälisen patenttioikeuden, tekijänoikeuksien ja kilpailuoikeuden alalla (AvH-säätiön apuraha – 1985–1986); asianajaja (1992–2000); korkeimman hallinto-oikeuden tuomari (2001–2004); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Irena Pelikánová

syntynyt 1949; oikeustieteen tohtori, talousoikeuden assistentti (ennen vuotta 1989), sitten filosofian tohtori, kauppaoikeuden professori (vuodesta 1993) Prahan Kaarlen yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa; arvopaperikomission johtokunnan jäsen (1999–2002); asianajaja; Tšekin hallituksen lainsäädäntöneuvoston jäsen (1998–2004); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Daniel Šváby

syntynyt 1951; oikeustieteen tohtori, Bratislavan yliopisto; Bratislavan alioikeuden tuomari; siviilioikeudellisia asioita käsittelevän muutoksenhakutuomioistuimen tuomari ja Bratislavan muutoksenhakutuomioistuimen varapresidentti; oikeusministeriön lainvalmisteluosaston siviili- ja perheoikeudellisista asioista vastaavan yksikön jäsen; korkeimman oikeuden kauppaoikeudellisia asioita käsittelevä ylimääräinen tuomari; Euroopan ihmisoikeuskomission jäsen, Strasbourg; perustuslakituomioistuimen tuomari (2000–2004); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Vilenas Vadapalas

syntynyt 1954; oikeustieteen tohtori, Moskovan yliopisto; oikeustieteen tohtori, Varsovan yliopisto; Vilnan yliopiston professori: kansainvälinen oikeus (vuodesta 1981), ihmisoikeudet (vuodesta 1991) ja yhteisön oikeus (vuodesta 2000); hallituksen ulkopoliittisten asioiden neuvonantaja (1991–1993); Liettuan Euroopan unionin jäsenyysneuvottelujen neuvotteluvaltuuskunnan koordinoitiryhmän jäsen; valtioneuvoston kanslian yhteisön oikeutta koskevia asioita hoitavan osaston pääjohtaja (1997–2004); Vilnan yliopiston eurooppaoikeuden Jean Monnet -professori; Euroopan unionia koskevien tutkimusten Liettuan yhdistyksen puheenjohtaja; Liettuan liittymistä koskevaa perustuslakiuudistusta suunnitelleen parlamentaarisen työryhmän esittelijä; kansainvälisen lakimiestoimikunnan jäsen (huhtikuu 2003); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Küllike Jürimäe

syntynyt 1962; oikeustieteellinen tutkinto, Tarton yliopisto (1981–1986); virallisen syyttäjän avustaja Tallinnassa (1986–1991); tutkinto Viron diplomaattikoulusta (1991–1992); kauppa- ja teollisuuskamarin lakimies (1991–1993) ja yleinen neuvonantaja (1992–1993); Tallinna ring Konnakohtun tuomari (1993–2004); European Master-opinnot ihmisoikeuksien ja demokratisoinnin alalla, Padovan ja Nottinghamin yliopistot (2002–2003); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Ingrida Labucka

syntynyt 1963; oikeustieteellinen tutkinto, Latvian yliopisto (1986); sisäministeriön tarkastaja Kirovin alueella ja Riian kaupungissa (1986–1989); Riian alioikeuden tuomari (1990–1994); asianajaja (1994–1998 ja 7/1999–5/2000); oikeusministeri (11/1998–7/1999 ja 5/2000–10/2002); Haagin kansainvälisen välitystuomioistuimen jäsen (2001–2004); kansanedustaja (2002–2004); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Savvas S. Papasavvas

syntynyt 1969; opintoja Ateenan yliopistossa (Ptychion vuonna 1991); jatko-opintoja Pariisin II yliopistossa (DEA, julkisoikeus, vuonna 1992) ja Aix-Marseille III -yliopistossa (oikeustieteen tohtori vuonna 1995); Kyproksen asianajajaliiton jäsen, Nikosian asianajajaliiton jäsen vuodesta 1993; Kyproksen yliopiston lehtori (1997–2002); valtiosääntöoikeuden lehtori syyskuusta 2002 lähtien; eurooppalaisen julkisoikeuden keskuksen tutkija (2001–2002); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Enzo Moavero Milanesi

syntynyt 1954; oikeustieteen tohtori, La Sapienzan yliopisto, Rooma; yhteisön oikeuden opintoja, Collège d'Europe, Brügge; asianajajayhteisön jäsen, harjoittanut asianajajaa (1978–1983); yhteisön oikeuden opettaja, La Sapienzan yliopisto, Rooma (1993–1996), Luissin yliopisto, Rooma (1993–1996 ja 2002–2006) ja Bocconin yliopisto, Milano (1996–2000); Italian pääministerin Euroopan yhteisöön liittyvien kysymysten neuvonantaja (1993–1995); Euroopan yhteisöjen komission virkamies: varapuheenjohtajan oikeudellinen neuvonantaja ja sittemmin kabinettipäällikkö (1989–1992), sisämarkkinoista (1995–1999) ja kilpailuasioista (1999) vastaavan komission jäsenen kabinettipäällikkö, johtaja kilpailuasioden pääosastolla (2000–2002), komission apulaispääsihteri (2002–2005), poliittisten neuvonantajien ryhmän pääjohtaja (2006); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 3.5.2006 alkaen.

Nils Wahl

syntynyt 1961; oikeustieteen kandidaatti, Tukholman yliopisto (1987); oikeustieteen tohtori, Tukholman yliopisto (1995); dosentti ja eurooppaoikeuden Jean Monnet -oppituolin haltija (1995), eurooppaoikeuden professori, Tukholman yliopisto (2001); avustava lakimies (1987–1989); koulutussäätiön hallintojohtaja (1993–2004); eurooppaoikeuden opintoja edistävän ruotsalaisen yhdistyksen puheenjohtaja (2001–2006); kilpailuneuvoston jäsen (2001–2006); Skånen ja Blekingen hovioikeuden apujäsen (2005–2006); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006 alkaen.

Miro Prek

syntynyt 1965; oikeustieteen tutkinto (1989); asianajajayhteisön jäsen (1994); erilaisia tehtäviä ja virkoja julkishallinnossa, pääasiallisesti lainvalmisteluosastossa (apulaisvaltiosihteeri ja apulaisjohtaja, eurooppaoikeudesta ja vertailevasta oikeustieteestä vastaavan yksikön johtaja) ja Eurooppa-asioista vastaavassa osastossa (apulaisvaltiosihteeri); assosiaatiosopimuksesta vastanneen neuvotteluryhmän jäsen (1994–1996) ja liittymisestä Euroopan unioniin vastanneen neuvotteluryhmän jäsen (1998–2003), oikeudellisten asioiden päällikkö; asianajaja; lainsäädännön yhteensovittamista yhteisön lainsäädännön kanssa ja Euroopan integraatiota pääasiassa Länsi-Balkanilla koskevien hankkeiden päällikkö; yksikönpäällikkö Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa (2004–2006); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006 alkaen.

Teodor Tchipev

syntynyt 1940; oikeustieteen opintoja Sofian St. Kliment Ohridski -yliopistossa (1961); oikeustieteen tohtori (1977); asianajaja (1963–1964); kansainvälisistä tiekuljetuksista vastaavan valtionyhtiön oikeudellinen neuvonantaja (1964–1973); Bulgarian tiedeakatemian oikeudellisen instituutin opettaja (1973–1988); oikeustieteellisen tiedekunnan siviiliprosessioikeuden opettaja Sofian St. Kliment Ohridski -yliopistossa (1988–1991); kauppakamarin välitystuomioistuimen välimies (1988–2006); perustuslakituomioistuimen tuomari (1991–1994); Plovdivin Paissiy Hilendarski -yliopiston apulaisprofessori (helmikuu 2001–2006); oikeusministeri (1994–1995); siviiliprosessioikeuden opettaja Sofian uudessa bulgarialaisessa yliopistossa (1995–2006); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.1.2007 alkaen.

Valeriu M. Ciucă

syntynyt 1960; oikeustieteen kandidaatti (1984), oikeustieteen tohtori (1997) (Iașin Alexandru Ioan Cuza -yliopisto); Suceavan alioikeuden tuomari (1984–1989); Iașin sotilastuomioistuimen tuomari (1989–1990); Iașin Alexandru Ioan Cuza -yliopiston professori (1990–2006); yksityisoikeuden stipendiopiskelija Rennesin yliopistossa (1991–1992); yliopistonlehtori Iașin Petre Andrei -yliopistossa (1999–2002); apulaisprofessori Littoral Côte d’Opale -yliopistossa (teollisuus- ja innovaatiotutkimuskeskus) (2006); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.1.2007 alkaen.

Alfred Dittrich

syntynyt 1950; oikeustieteen opintoja Erlangen-Nürnbergin yliopistossa (1970–1975); Oberlandesgericht Nürnbergin Rechtsreferendar (1975–1978); liittovaltion talousministeriön hallintovirkamies (1978–1982); hallintovirkamies Saksan liittotasavallan pysyvässä edustustossa Euroopan yhteisössä (1982); liittovaltion talousministeriön hallintovirkamies, vastuualueenaan yhteisön oikeus ja kilpailuasiat (1983–1992); oikeusministeriön Euroopan unionin oikeuden osaston osastopäällikkö (1992–2007); neuvoston yhteisöjen tuomioistuintyöryhmän Saksan valtuuskunnan päällikkö; liittovaltion hallituksen asiamies useissa asioissa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa; unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007 alkaen.

Santiago Soldevila Frago

syntynyt 1960; oikeustieteen tutkinto, Barcelonan autonominen yliopisto (1983); tuomari (1985); vuodesta 1992 alkaen hallinnollisiin riita-asioihin erikoistunut tuomari Tribunal Superior de Justicia de Canariasissa, Santa Cruz de Tenerifessä (1992 ja 1993) ja Audiencia nacionalissa (Madrid, 1998–8/2007), jossa ratkaisi muutoksenhakuasioita, jotka koskivat veroasioita (arvonlisävero) sekä talousministeriön yleisiä säännöksiä ja valtioneuvoston tai hallinnon korvausvastuuta, ja lisäksi asioita, jotka koskevat taloudellisten keskusvalvontaviranomaisten päätöksiä pankki-, pörssi-, energia-, vakuutus- ja kilpailualoilla; perustuslakituomioistuimen esittelijä (1993–1998); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007 alkaen.

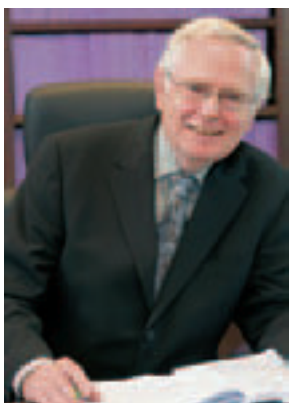
Laurent Truchot

syntynyt 1962; tutkinto Pariisin Institut d'études politiques (1984); École nationale de la magistraturen entinen oppilas (1986–1988); Tribunal de grande instance de Marseillen tuomari (1/1988–1/1990); oikeusministeriön siviiliasioiden yksikössä toimiva tuomari (1/1990–6/1992); valtiovarain- ja teollisuusministeriön kilpailu-, kuluttaja- ja petosasioiden osaston apulaisosastopäällikkö ja myöhemmin osastopäällikkö (6/1992–9/1994); oikeusministerin tekninen neuvonantaja (9/1994–5/1995); Tribunal de grande instance de Nîmesin tuomari (5/1995–5/1996); lakimiesavustaja yhteisöjen tuomioistuimessa julkisasiamies Léger'n kabinetissa (5/1996–12/2001); Cour de cassationin jäsen (12/2001–8/2007); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007 alkaen.

Sten Frimodt Nielsen

syntynyt 1963; oikeustieteen kandidaatti, Kööpenhaminan yliopisto (1988); ulkoasiainministeriön virkamies (1988–1991); kansainvälisen oikeuden ja eurooppaoikeuden opettaja Kööpenhaminan yliopistossa (1988–1991); lähetystösihteeri Tanskan Yhdistyneiden Kansakuntien pysyvässä edustustossa New Yorkissa (1991–1994); ulkoasiainministeriön oikeudellisen yksikön virkamies (1994–1995); Kööpenhaminan yliopiston apulaisprofessori (1995); pääministerin neuvonantaja, myöhemmin johtava neuvonantaja (1995–1998); ministerineuvos Tanskan pysyvässä edustustossa Euroopan unionissa (1998–2001); pääministerin kanslian erityisneuvonantaja oikeudellisissa kysymyksissä (2001–2002); pääministerin kanslian osastopäällikkö ja oikeudellinen neuvonantaja (maaliskuu 2002–heinäkuu 2004); pääministerin kanslian oikeudellinen neuvonantaja ja alivaltiosihteeri (elokuu 2004–elokuu 2007); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007 alkaen.

Kevin O'Higgins

syntynyt 1946; opintoja Crescent College de Limerickissä, Clongowes Wood Collegessa, University College Dublinissa (kandidaattitutkinto sekä eurooppaoikeutta) ja Kings Innsissä; Irlannin asianajajayhteisön jäsen 1968; asianajaja (1968–1982); Senior Counsel (Inner Bar of Ireland, 1982–1986); Circuit courtin tuomari (1986–1997); High Court of Irlandin tuomari (1997–2008); Bencher of Kings Inns; Irlannin edustaja Eurooppalaisten tuomareiden neuvonantavassa neuvostossa (2000–2008); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 15.9.2008 alkaen.

Heikki Kanninen

syntynyt 1952; tutkinnot Helsingin kauppakorkeakoulusta ja Helsingin yliopiston oikeustieteellisestä tiedekunnasta; esittelijä, korkein hallinto-oikeus; hallinnon oikeusturvakomitean pääsihteeri; hallinnollinen sihteeri, korkein hallinto-oikeus; hallintolainkäyttökomitean pääsihteeri; lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö; apulaiskansliapäällikkö, Eftan tuomioistuin; lakimiesavustaja, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin; korkeimman hallinto-oikeuden tuomari (1998–2005); turvapaikkalautakunnan jäsen; tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean varapuheenjohtaja; virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005–6.10.2009; unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2009 alkaen.

Juraj Schwarcz

syntynyt 1952; oikeustieteen tohtori (Univerzita Komenského, Bratislava, 1979); yrityslakimies (1975–1990); Košicen alioikeuden yhteydessä toimivan kaupparekisterin kirjaaja (1991); Košicen alioikeuden tuomari (1–10/1992); Košicen alioikeuden tuomari ja jaoston puheenjohtaja (11/1992–2009); Slovakian tasavallan korkeimman oikeuden kauppaoikeuden jaoston väliaikainen tuomari (10/2004–9/2005); Košicen alueellisen tuomioistuimen kauppaoikeuden jaoston puheenjohtaja (lokakuu 2005–syyskuu 2009); Košicen P.J. Šafárik -yliopiston kauppaja-talousoikeuden osaston ulkopuolinen jäsen (1997–2009); oikeusakatemian opettajakunnan ulkopuolinen jäsen (2005–2009); unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2009 alkaen.

Emmanuel Coulon

syntynyt 1968; oikeustieteen opintoja (Panthéon-Assas-yliopisto, Pariisi); johtamisen opintoja (Paris-Dauphine-yliopisto); Collège d'Europe (1992); läpäissyt Pariisin alueellisen asianajajien koulutuskeskuksen sisänpääsykokeen; Brysselin asianajajayhteisön asianajajatutkinto; harjoittanut asianajoa Brysselissä; läpäissyt Euroopan yhteisöjen komission avoimen kilpailun; lakimiesavustaja Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa (presidentti Saggion kabinetti, 1996–1998; presidentti Vesterdorfin kabinetti, 1998–2002); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin kabinettipäällikkö (2003–2005); unionin yleisen tuomioistuimen kirjaaja 6.10.2005 alkaen.

2 Yleisen tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2009

Juhlallinen istunto 6.10.2009

Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajat ovat 25.2.2009 ja 8.7.2009 tekemillään päätöksellä nimittäneet unionin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäseneksi Heikki Kannisen ajalle 1.9.2009–31.8.2010 Virpi Tiilin eroamisen johdosta ja Juraj Schwarczin ajalle 7.10.2009–31.8.2010 Daniel Švábyn eroamisen johdosta.

3 Protokollajärjestys

1.1.–6.10.2009

Yleisen tuomioistuimen presidentti M. JAEGER
Jaoston puheenjohtaja V. TIILI
Jaoston puheenjohtaja J. AZIZI
Jaoston puheenjohtaja A. W. H. MEIJ
Jaoston puheenjohtaja M. VILARAS
Jaoston puheenjohtaja N. J. FORWOOD
Jaoston puheenjohtaja M. E. MARTINS RIBEIRO
Jaoston puheenjohtaja O. CZÚCZ
Jaoston puheenjohtaja I. PELIKÁNOVÁ
Tuomari F. DEHOUSSE
Tuomari E. CREMONA
Tuomari I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA
Tuomari D. ŠVÁBY
Tuomari V. VADAPALAS
Tuomari K. JÜRIMÄE
Tuomari I. LABUCKA
Tuomari S. PAPASAVVAS
Tuomari E. MOAVERO MILANESI
Tuomari N. WAHL
Tuomari M. PREK
Tuomari T. TCHIPEV
Tuomari V. CIUCĂ
Tuomari A. DITTRICH
Tuomari S. SOLDEVILA FRAGOSO
Tuomari L. TRUCHOT
Tuomari S. FRIMODT NIELSEN
Tuomari K. O'HIGGINS
Kirjaaja E. COULON

7.10.–31.12.2009

Yleisen tuomioistuimen presidentti M. JAEGER
Jaoston puheenjohtaja J. AZIZI
Jaoston puheenjohtaja A. W. H. MEIJ
Jaoston puheenjohtaja M. VILARAS
Jaoston puheenjohtaja N. J. FORWOOD
Jaoston puheenjohtaja M. E. MARTINS RIBEIRO
Jaoston puheenjohtaja O. CZÚCZ
Jaoston puheenjohtaja
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA
Jaoston puheenjohtaja I. PELIKÁNOVÁ
Tuomari F. DEHOUSSE
Tuomari E. CREMONA
Tuomari V. VADAPALAS
Tuomari K. JÜRIMÄE
Tuomari I. LABUCKA
Tuomari S. PAPASAVVAS
Tuomari E. MOAVERO MILANESI
Tuomari N. WAHL
Tuomari M. PREK
Tuomari T. TCHIPEV
Tuomari V. CIUCĂ
Tuomari A. DITTRICH
Tuomari S. SOLDEVILA FRAGOSO
Tuomari L. TRUCHOT
Tuomari S. FRIMODT NIELSEN
Tuomari K. O'HIGGINS
Tuomari H. KANNINEN
Tuomari J. SCHWARCZ
Kirjaaja E. COULON

4 Yleisen tuomioistuimen entiset jäsenet

Edward David Alexander Ogilvy (1989–1992)
Yeraris Christos (1989–1992)
Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995), presidentti 1989–1995
Biancarelli Jacques (1989–1995)
Barrington Donal Patrick Michael (1989–1996)
Schintgen Romain Alphonse (1989–1996)
Kirschner Heinrich (1989–1997)
Saggio Antonio (1989–1998), presidentti 1995–1998
Briët Cornelis Paulus (1989–1998)
Lenaerts Koen (1989–2003)
Vesterdorf Bo (1989–2007), presidentti 1998–2007
García-Valdecasas y Fernández Rafael (1989–2007)
Kalogeropoulos Andreas (1992–1998)
Bellamy Christopher William (1992–1999)
Potocki André (1995–2001)
Gens de Moura Ramos Rui Manuel (1995–2003)
Lindh Pernilla (1995–2006)
Tiili Virpi (1995–2009)
Cooke John D. (1996–2008)
Pirrung Jörg (1997–2007)
Mengozzi Paolo (1998–2006)
Legal Hubert (2001–2007)
Trstenjak Verica (2004–2006)
Šváby Daniel (2004–2009)

Presidentit

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995)
Saggio Antonio (1995–1998)
Vesterdorf Bo (1998–2007)

Kirjaaja

Jung Hans (1989–2005)

C – Yleisen tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Yleisen tuomioistuimen yleinen toiminta

- 1 Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2005–2009)

Vireille tulleet asiat

- 2 Eri oikeudenkäynnit (2005–2009)
- 3 Kannetyypit (2005–2009)
- 4 Kanteen kohde (2005–2009)

Ratkaistut asiat

- 5 Eri oikeudenkäynnit (2005–2009)
- 6 Kanteen kohde (2009)
- 7 Kanteen kohde (2005–2009) (tuomiot ja määräykset)
- 8 Ratkaisukokoonpano (2005–2009)
- 9 Käsittelyn kesto kuukausina (2005–2009) (tuomiot ja määräykset)

Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta

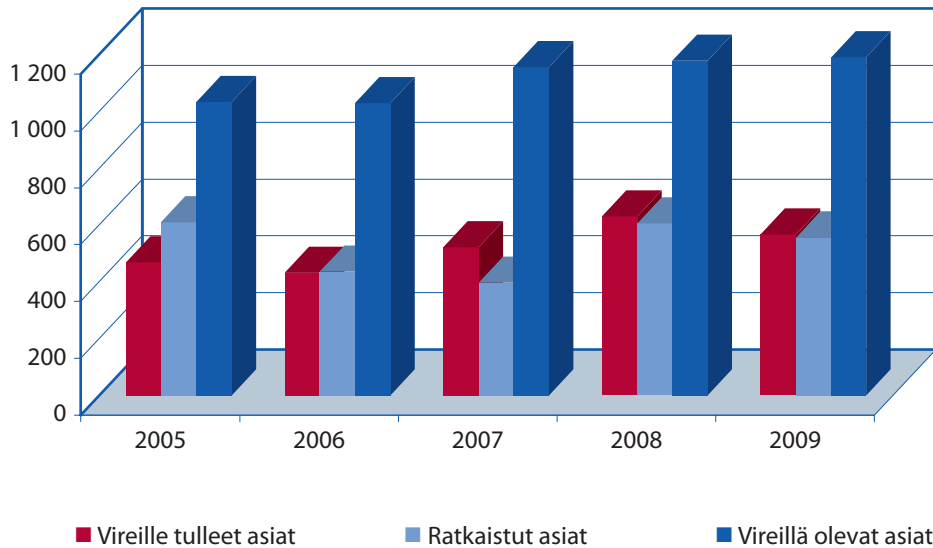
- 10 Eri oikeudenkäynnit (2005–2009)
- 11 Kanteen kohde (2005–2009)
- 12 Ratkaisukokoonpano (2005–2009)

Muuta

- 13 Annetut välitoimimääräykset (2005–2009)
- 14 Nopeutetut menettelyt (2005–2009)
- 15 Yleisen tuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu (1989–2009)
- 16 Valitusten jakautuminen oikeudenkäyntilajeittain (2005–2009)
- 17 Valituksiin annetut ratkaisut (2009) (tuomiot ja määräykset)
- 18 Valituksiin annetut ratkaisut (2005–2009) (tuomiot ja määräykset)
- 19 Työmäärän kehittyminen (1989–2009) (vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat ja vireillä olevat asiat)

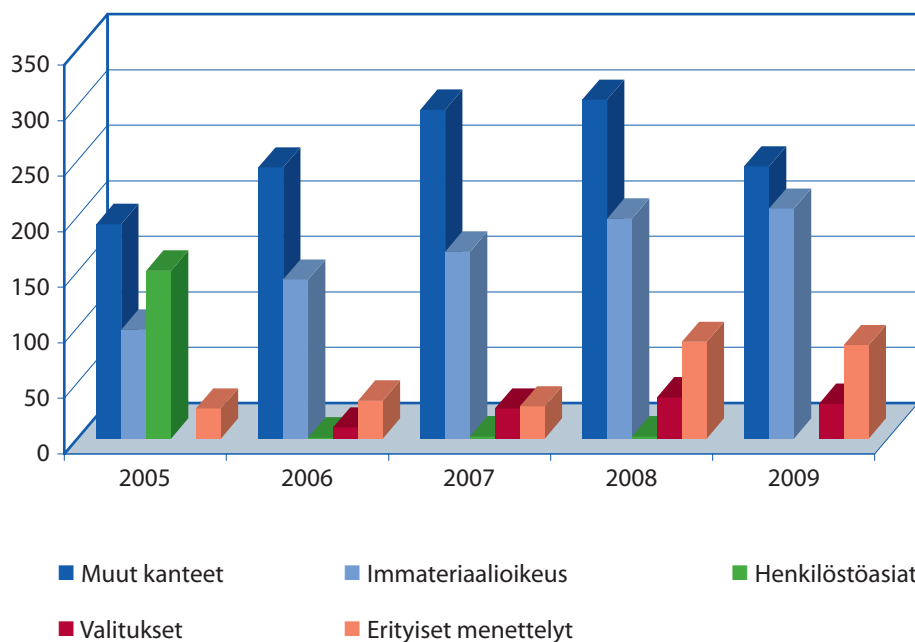
1. Unionin yleisen tuomioistuimen toiminta – Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2005–2009)¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Vireille tulleet asiat	469	432	522	629	568
Ratkaistut asiat	610	436	397	605	555
Vireillä olevat asiat	1 033	1 029	1 154	1 178	1 191

¹ Jollei toisin ilmoiteta, tässä ja seuraavilla sivuilla olevissa taulukoissa otetaan huomioon erityiset menettelyt. "Erityisiä menettelyjä" ovat takaisinsaanti (unionin tuomioistuimen perussäännön 41 artikla; unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artikla); kolmannen osapuolen kantelu (perussäännön 42 artikla; työjärjestyksen 123 artikla); tuomion purkaminen (perussäännön 44 artikla; työjärjestyksen 125 artikla); tuomion tulkinta (perussäännön 43 artikla; työjärjestyksen 129 artikla); oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen (työjärjestyksen 92 artikla); maksuton oikeudenkäynti (työjärjestyksen 96 artikla) ja tuomion oikaisu (työjärjestyksen 84 artikla).

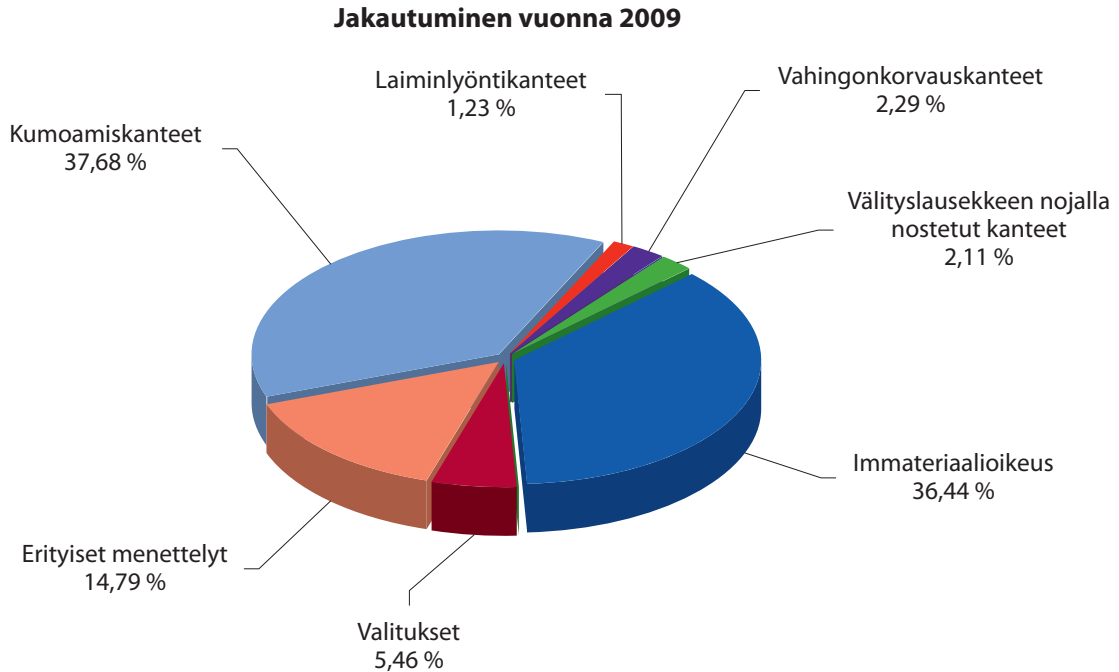
2. *Vireille tulleet asiat – Eri oikeudenkäynnit (2005–2009)*¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Muut kanteet	193	244	296	305	246
Immateriaalioikeus	98	143	168	198	207
Henkilöstöasiat	151	1	2	2	
Valitukset		10	27	37	31
Erityiset menettelyt	27	34	29	87	84
Yhteensä	469	432	522	629	568

¹ Tässä taulukossa ja seuraavilla sivuilla olevissa taulukoissa käsitteellä "muut kanteet" tarkoitetaan kaikkia muita kanteita mutta ei Euroopan unionin henkilöstön nostamia kanteita eikä immateriaalioikeuksia koskevia kanteita.

3. Vireille tulleet asiat – Kannetyypit (2005–2009)

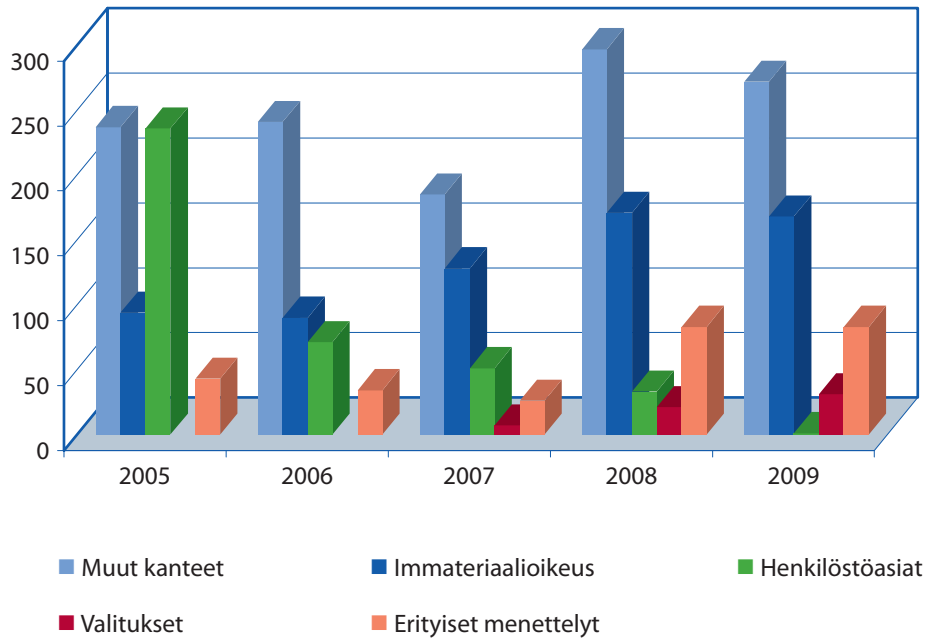
	2005	2006	2007	2008	2009
Kumoamiskanteet	160	223	249	269	214
Laiminlyöntikanteet	9	4	12	9	7
Vahingonkorvauskanteet	16	8	27	15	13
Välityslausekkeen nojalla nostetut kanteet	8	9	8	12	12
Immateriaalioikeus	98	143	168	198	207
Henkilöstöasiat	151	1	2	2	
Valitukset		10	27	37	31
Erityiset menettelyt	27	34	29	87	84
Yhteensä	469	432	522	629	568

4. Vireille tulleet asiat – Kanteen kohde (2005–2009)

	2005	2006	2007	2008	2009
Aluepolitiikka	12	16	18	7	6
Energia		1			2
Euroopan unioniin liittyminen					1
Euroopan yhteisöjen talousarvio			2		1
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	2	4	4	1	1
Immateriaalioikeus	98	145	168	198	207
Kalastuspolitiikka	2		5	23	1
Kauppapolitiikka	5	18	9	10	8
Kilpailu	40	81	62	71	39
Kulttuuri		3	1	2	1
Lainsäädäntöjen lähentäminen			1		
Liikenne		1	4	1	
Maatalous	21	18	34	14	18
Oikeus- ja sisäasiat	1		3	3	2
Palvelujen tarjoamisen vapaus		1		3	4
Sijoittautumisvapaus				1	
Sosiaalipolitiikka	9	3	5	3	2
Talous- ja rahapolitiikka	1	2			
Tavaroiden vapaa liikkuvuus			1	1	1
Toimielimiä koskeva oikeus	28	15	28	43	47
Tulliliitto	2		4	1	5
Tutkimus, koulutus ja tilastot	9	5	10	1	6
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka		5	12	6	7
Ulkosuhteet	2	2	1	2	5
Välityslauseke	2	3	1	12	12
Valtiontuki	25	28	37	55	46
Verotus		1	2		
Yhteinen tullitariffi		2	1		
Yhteisöjen omat varat	2				
Yhtiöoikeus	12	11	10	30	23
Ympäristö ja kuluttajat	18	21	41	14	7
EY/SEUT yhteensä¹	291	386	464	502	452
HT yhteensä				1	
EA yhteensä		1			
Henkilöstösäännöt	151	11	29	39	32
Erityiset menettelyt	27	34	29	87	84
YHTEENSÄ	469	432	522	629	568

¹ Lissabonin sopimuksen voimaantullessa 1.12.2009 Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus (SEUT) korvasi Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen.

5. Ratkaistut asiat – Eri oikeudenkäynnit (2005–2009)

	2005	2006	2007	2008	2009
Muut kanteet	237	241	185	297	272
Immateriaalioikeus	94	90	128	171	168
Henkilöstöasiat	236	71	51	33	1
Valitukset			7	21	31
Erityiset menettelyt	43	34	26	83	83
Yhteensä	610	436	397	605	555

6. Ratkaistut asiat – Kanteen kohde (2009)

	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä
Aluepolitiikka	1	2	3
Energia	1		1
Euroopan unioniin liittyminen		1	1
Henkilöiden vapaa liikkuvuus		1	1
Immateriaalioikeus	127	42	169
Kalastuspolitiikka	1	16	17
Kauppapolitiikka	6		6
Kilpailu	21	10	31
Kulttuuri	1	1	2
Maatalous	15	23	38
Oikeus- ja sisäasiat		3	3
Palvelujen tarjoamisen vapaus		2	2
Sosiaalipolitiikka	3	3	6
Tavaroiden vapaa liikkuvuus		1	1
Toimielimiä koskeva oikeus	3	24	27
Tulliliitto	10		10
Tutkimus, koulutus ja tilastot	3	1	4
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	6	2	8
Välityslauseke	2	3	5
Valtiontuki	56	14	70
Yhtiöoikeus	4	8	12
Ympäristö ja kuluttajat	10	12	22
EY/SEUT yhteensä¹	270	169	439
EA yhteensä		1	1
Henkilöstösäännöt	21	11	32
Erityiset menettelyt	1	82	83
YHTEENSÄ	292	263	555

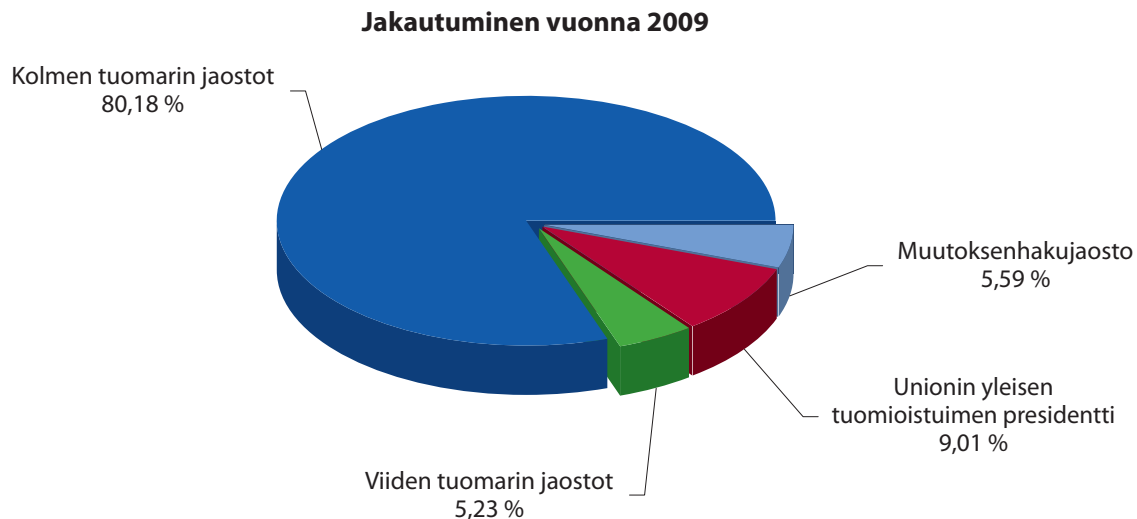
¹ Lissabonin sopimuksen voimaantullessa 1.12.2009 Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus (SEUT) korvasi Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen.

7. Ratkaistut asiat – Kanteen kohde (2005–2009) (tuomiot ja määräykset)

	2005	2006	2007	2008	2009
Aluepolitiikka	4	7	6	42	3
Energia		3	1		1
Euroopan unioniin liittyminen		1			1
Euroopan yhteisöjen talousarvio			1		
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	1	4	4	2	1
Immateriaalioikeus	94	91	129	171	169
Kalastuspolitiikka	2	24	4	4	17
Kauppapolitiikka	7	13	4	12	6
Kilpailu	35	42	38	31	31
Kulttuuri				2	2
Lainsäädäntöjen lähentäminen			1	1	
Liikenne	1	2	1	3	
Maatalous	34	25	11	38	38
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio	4	2			
Oikeus- ja sisäasiat	1		2	1	3
Palvelujen tarjoamisen vapaus			1		2
Sijoittautumisvapaus	1			1	
Sosiaalipolitiikka	6	5	3	3	6
Talous- ja rahapolitiikka		1	1	1	
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	1			2	1
Toimielimiä koskeva oikeus	35	14	17	36	27
Tulliliitto	7	2	2	3	10
Tutkimus, koulutus ja tilastot	1	3	10	10	4
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	5	4	3	6	8
Ulkosuhteet	11	5	4	2	
Välityslauseke	1		1	3	5
Valtiontuki	53	54	36	37	70
Verotus		1		2	
Yhteinen tullitariffi			1	3	
Yhteisöjen omat varat		2			
Yhtiöoikeus	6	6	6	24	12
Ympäristö ja kuluttajat	19	19	15	28	22
EY/SEUT yhteensä¹	329	330	302	468	439
HT yhteensä	1	1	10		
EA yhteensä	1		1		1
Henkilöstösäännöt	236	71	58	54	32
Erityiset menettelyt	43	34	26	83	83
YHTEENSÄ	610	436	397	605	555

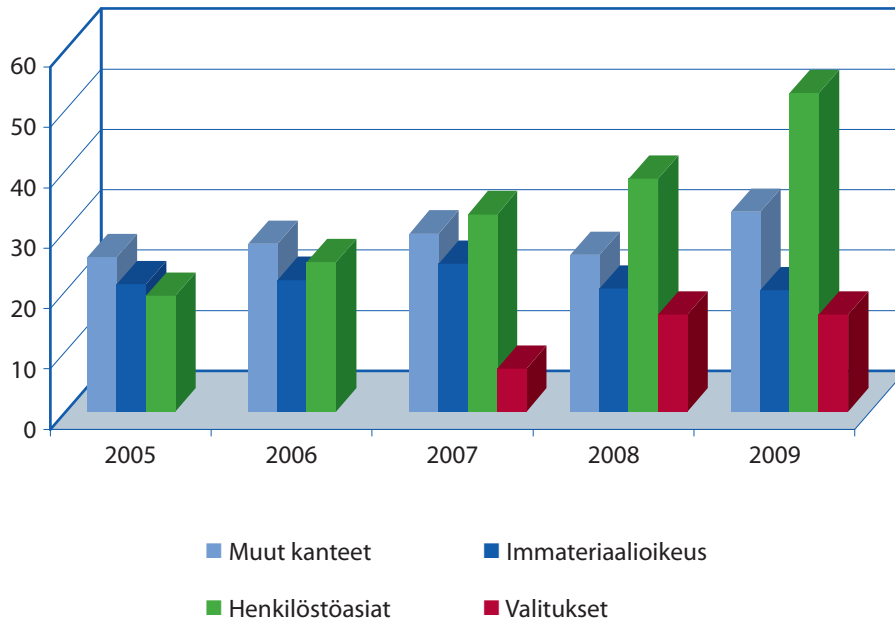
¹ Lissabonin sopimuksen voimaantullessa 1.12.2009 Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus (SEUT) korvasi Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen.

8. Ratkaistut asiat – Ratkaisukokoonpano (2005–2009)

	2005			2006			2007			2008			2009		
	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä
Suuri jaosto	6		6				2		2						
Muutoksenhakujaosto							3	4	7	16	10	26	20	11	31
Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti		25	25	19	19	19	16	16	16	52	52	52	50	50	50
Viiden tuomarin jaostot	28	34	62	22	33	55	44	8	52	15	2	17	27	2	29
Kolmen tuomarin jaostot	181	329	510	198	157	355	196	122	318	228	282	510	245	200	445
Yhden tuomarin kokoonpano	7		7	7		7	2		2						
YHTEENSÄ	222	388	610	227	209	436	247	150	397	259	346	605	292	263	555

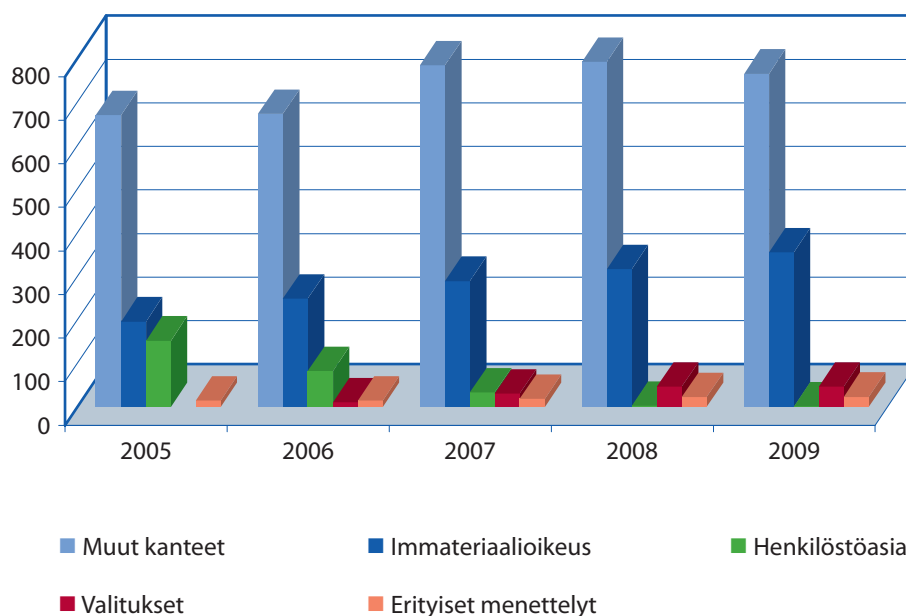
9. Ratkaistut asiat – Käsittelyn kesto kuukausina (2005–2009)¹ (tuomiot ja määräykset)

	2005	2006	2007	2008	2009
Muut kanteet	25,6	27,8	29,5	26,0	33,1
Immateriaalioikeus	21,1	21,8	24,5	20,4	20,1
Henkilöstöasiat	19,2	24,8	32,7	38,6	52,8
Valitukset			7,1	16,1	16,1

¹ Oikeudenkäyntien kestossa ei ole otettu huomioon asioita, joissa on annettu välituomio; erityisiä menettelyjä; asioita, jotka unionin tuomioistuin on siirtänyt unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen välisessä toimivallanjaossa tapahtuneen muutoksen seurauksena; asioita, jotka unionin yleinen tuomioistuin on siirtänyt virkamiestuomioistuimen käsiteltäväksi sen aloitettua toimintansa. Kesto ilmaistaan kuukausina ja kuukausien kymmenesosina.

10. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Eri oikeudenkäynnit (2005–2009)

	2005	2006	2007	2008	2009
Muut kanteet	670	673	784	792	766
Immateriaalioikeus	196	249	289	316	355
Henkilöstöasiat	152	82	33	2	1
Valitukset		10	30	46	46
Erityiset menettelyt	15	15	18	22	23
Yhteensä	1 033	1 029	1 154	1 178	1 191

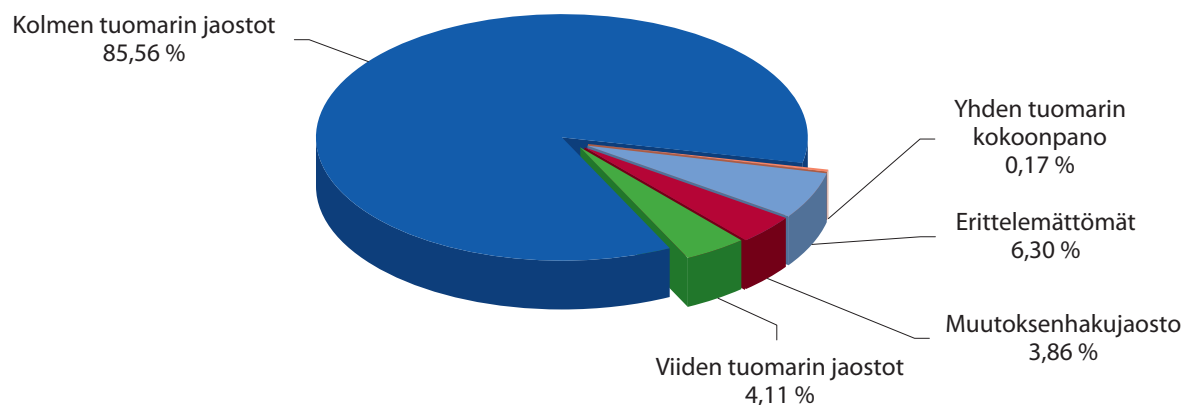
11. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Kanteen kohde (2005–2009)

	2005	2006	2007	2008	2009
Aluepolitiikka	27	36	48	13	16
Energia	4	2	1	1	2
Euroopan unioniin liittyminen	1				
Euroopan yhteisöjen talousarvio			1	1	2
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	2	3	3	2	2
Immateriaalioikeus	197	251	290	317	355
Kalastuspolitiikka	28	4	5	24	8
Kauppapolitiikka	23	28	33	31	33
Kilpailu	134	173	197	236	244
Kulttuuri		3	4	4	3
Lainsäädäntöjen lähentäminen	1	1	1		
Liikenne	2	1	4	2	2
Maatalous	82	74	97	73	53
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio	2				
Oikeus- ja sisäasiat			1	3	2
Palvelujen tarjoamisen vapaus		1		3	5
Sosiaalipolitiikka	9	7	9	9	5
Talous- ja rahapolitiikka	1	2	1		
Tavaroiden vapaa liikkuvuus			1		
Toimielimiä koskeva oikeus	42	43	54	61	81
Tulliliitto	13	11	13	11	6
Tutkimus, koulutus ja tilastot	16	18	18	9	10
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	8	9	18	18	17
Ulkosuhteet	9	6	3	3	8
Välityslauseke	1	3	3	12	20
Valtiontuki	190	164	165	184	160
Verotus			2		
Yhteinen tullitariffi	1	3	3		
Yhteisöjen omat varat	2				
Yhtiöoikeus	16	23	27	33	45
Ympäristö ja kuluttajat	43	44	70	56	40
EY/SEUT yhteensä¹	854	910	1 072	1 106	1 119
HT yhteensä	11	10		1	1
EA yhteensä	1	2	1	1	
Henkilöstösäännöt	152	92	63	48	48
Erityiset menettelyt	15	15	18	22	23
YHTEENSÄ	1 033	1 029	1 154	1 178	1 191

¹ Lissabonin sopimuksen voimaantullessa 1.12.2009 Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus (SEUT) korvasi Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen.

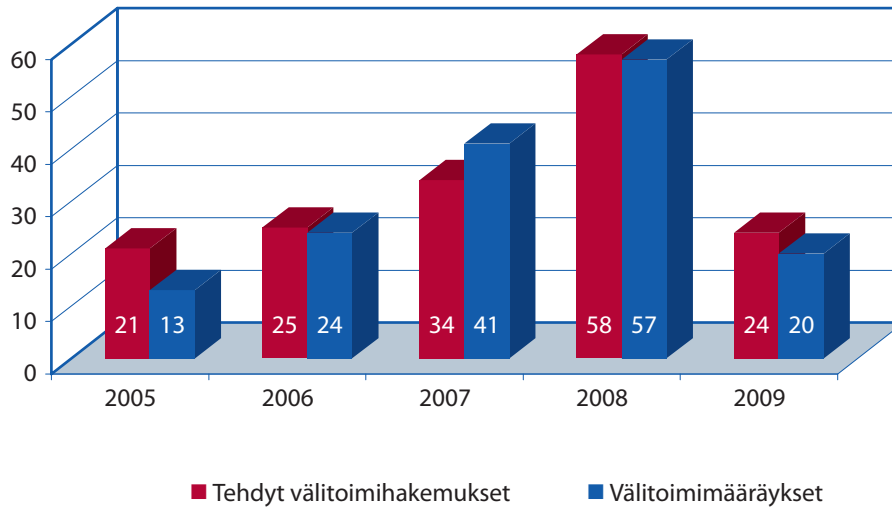
12. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Ratkaisukokoonpano (2005–2009)

Jakautuminen vuonna 2009

	2005	2006	2007	2008	2009
Suuri jaosto	1	2			
Muutoksenhakujaosto		10	30	46	46
Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti		1			
Viiden tuomarin jaostot	146	117	75	67	49
Kolmen tuomarin jaostot	846	825	971	975	1 019
Yhden tuomarin kokoonpano	4	2			2
Erittelemättömät	36	72	78	90	75
Yhteensä	1 033	1 029	1 154	1 178	1 191

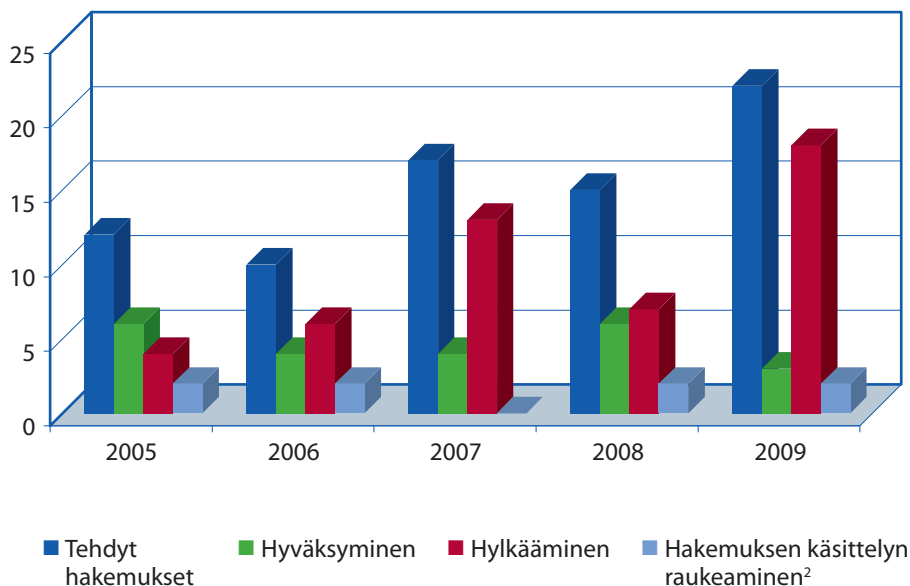
13. Muuta – Annetut välitoimimääräykset (2005–2009)

Jakautuminen vuonna 2009

	Tehdyt välitoimihakemukset	Välitoimimääräykset	Ratkaisujen sisältö		
			Hylkääminen	Hyväksyminen	Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen
Maatalous	1	1	1		
Valtiontuki	1	2	2		
Välityslauseke	2	1	1		
Kilpailu	5	6	4		2
Yhtiöoikeus	2	1	1		
Toimielimiä koskeva oikeus	4	3	2		1
Ympäristö ja kuluttajat	5	3	2	1	
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	1	1			1
Palvelujen tarjoamisen vapaus	1	1	1		
Tulliliitto	2	1	1		
Yhteensä	24	20	15	1	4

14. *Muuta* – Nopeutetut menettelyt (2005–2009)¹

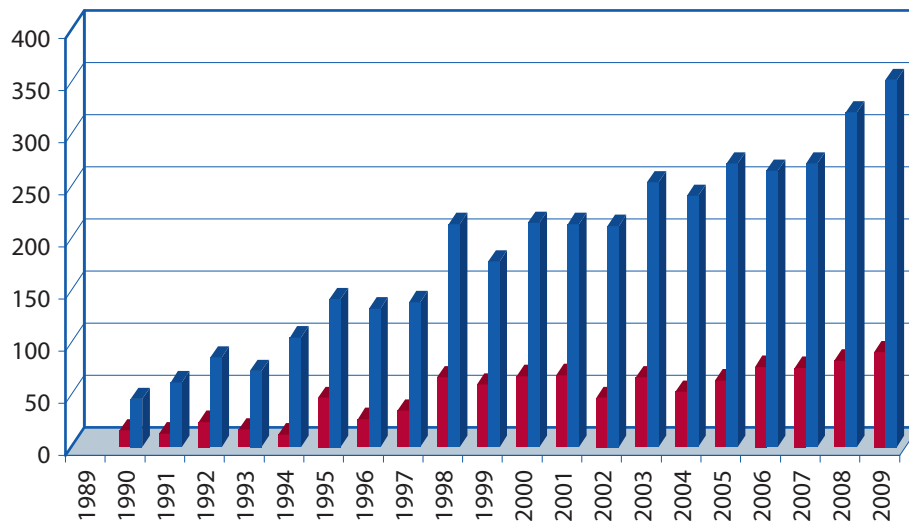

	2005			2006			2007			2008			2009			
	Ratkaisujen sisältö			Ratkaisujen sisältö			Ratkaisujen sisältö			Ratkaisujen sisältö			Ratkaisujen sisältö			
	Tehdyt hakemukset	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hakemuksen käsittelyn raukeaminen ²	Tehdyt hakemukset	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hakemuksen käsittelyn raukeaminen ²	Tehdyt hakemukset	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hakemuksen käsittelyn raukeaminen ²	Tehdyt hakemukset	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hakemuksen käsittelyn raukeaminen ²
Maatalous	2				2	1	3						2		3	
Valtiontuki					1				1	2			1	1		
Välityslauseke												1		1		
Kilpailu	2	3	2		4	2	2		1	1			1	1	2	2
Yhtiöoikeus	3	2	1	1					1				3	1	2	2
Toimielimiä koskeva oikeus	1		1						1	1			3	2	1	5
Ympäristö ja kuluttajat	2	1		1	3	1	1		7	1	7				2	1
Palvelujen tarjoamisen vapaus															1	1
Kauppapolitiikka									2	1				1		2
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka									3	2	1		4	4		5
Oikeudenkäyntimenettely															1	1
Tutkimus, koulutus ja tilastot									1	1						
Yhteisöjen omat varat	2							2								
Henkilöstösäännöt																1
Yhteensä	12	6	4	2	10	4	6	2	17	4	13	0	15	6	7	2

¹ Unionin yleinen tuomioistuin voi käsitellä asian nopeutetussa menettelyssä työjärjestyksen 76 a artiklan perusteella. Kyseistä määräystä sovelletaan 1.2.2001 lukien.

² Hakemuksen käsittelyn raukeamista koskevaan ryhmään kuuluvat hakemuksen peruuttaminen, kanteesta luopuminen ja tapaukset, joissa kanne ratkaistaan määräyksellä ennen kuin nopeutettua menettelyä koskeva hakemus on käsitelty.

15. *Muuta* – Unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu (1989–2009)

■ Ratkaisut, joista on valitettu

■ Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa¹

	Ratkaisut, joista on valitettu	Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa ¹	Niiden ratkaisujen prosentuaalinen osuus, joista on valitettu
1989			
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	24	86	28 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	142	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	214	31 %
1999	60	178	34 %
2000	68	215	32 %
2001	69	214	32 %
2002	47	212	22 %
2003	67	254	26 %
2004	53	241	22 %
2005	64	272	24 %
2006	77	265	29 %
2007	76	272	28 %
2008	83	321	26 %
2009	91	352	26 %

¹ Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa – tuomiot, tutkimatta jättämiset, väliitoimimääräykset, määräykset, joissa todetaan lausunnon antamisen rauenneen, ja määräykset, joissa hylätään väliintulohakemus – ja joiden osalta valitusajaksi on päättynyt tai joista on valitettu.

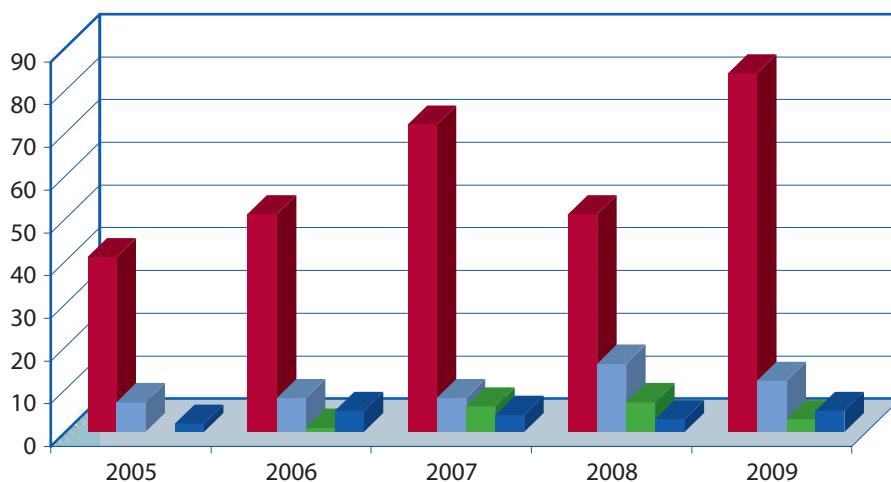
16. *Muuta* – Valitusten jakautuminen unionin tuomioistuimessa aihealueittain (2005–2009)

	2005			2006			2007			2008			2009		
	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus
Muut kanteet	37	120	31 %	46	146	32 %	52	163	32 %	51	190	27 %	65	201	32 %
Immateriaalioikeus	16	71	23 %	18	59	31 %	14	63	22 %	23	100	23 %	25	148	17 %
Henkilöstöasiat	11	81	14 %	13	60	22 %	10	46	22 %	9	31	29 %	1	3	33 %
Yhteensä	64	272	24 %	77	265	29 %	76	272	28 %	83	321	26 %	91	352	26 %

17. *Muuta* – Valituksiin unionin tuomioistuimessa annetut ratkaisut (2009) (tuomiot ja määräykset)

	Valituksen hylkääminen	Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asiaa ei ole palautettu	Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asia on palautettu	Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen	Yhteensä
Valtiontuki	4		2		6
Kilpailu	18	4	1		23
Yhtiöoikeus	1				1
Toimielimiä koskeva oikeus	19	1			20
Ympäristö ja kuluttajat	8			3	11
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	2				2
Kauppapolitiikka	1	1			2
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka			2	1	3
Aluepolitiikka	1	2			3
Yhteisön oikeuden periaatteet	1				1
Immateriaalioikeus	19	2		1	22
Ulkosuhteet	1				1
Yhteisöjen omat varat	1				1
Henkilöstösäännöt	8				8
Yhteensä	84	12	3	5	104

18. *Muuta* – Valituksiin unionin tuomioistuimessa annetut ratkaisut (2005–2009) (tuomiot ja määräykset)

■ Valituksen hylkääminen

■ Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asiaa ei ole palautettu

■ Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asia on palautettu

■ Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen

	2005	2006	2007	2008	2009
Valituksen hylkääminen	41	51	72	51	84
Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asiaa ei ole palautettu	7	8	8	16	12
Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asia on palautettu		1	6	7	3
Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen	2	5	4	3	5
Yhteensä	50	65	90	77	104

19. *Muuta – Työmäärän kehittyminen (1989–2009)*

Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat ja vireillä olevat asiat

	Vireille tulleet asiat ¹	Ratkaistut asiat ²	Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1 117
1998	238	348	1 007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1 174
2005	469	610	1 033
2006	432	436	1 029
2007	522	397	1 154
2008	629	605	1 178
2009	568	555	1 191
Yhteensä	7 975	6 784	

¹ 1989: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 153 asiaa juuri perustetulle ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle.
1993: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 451 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäisen toimivallanlaajennuksen seurauksena.

1994: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 14 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen toimivallanlaajennuksen seurauksena.

2004–2005: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 25 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kolmannen toimivallanlaajennuksen seurauksena.

² 2005–2006: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siirsi 118 asiaa juuri perustetulle virkamiestuomioistuimelle.

III luku

Euroopan unionin
virkamiestuuomioistuin

A – Virkamiestuumioistuimen toiminta vuonna 2009

Virkamiestuumioistuimen presidentti Paul Mahoney

1. Virkamiestuumioistuimen oikeudenkäyntitilastot vuodelta 2008 osoittivat, että Euroopan julkishallinnon henkilöstön vireille panemien kanteiden lukumäärä oli ensimmäistä kertaa kymmeneen vuoteen huomattavasti pienempi kuin edeltäneenä vuonna. Vuonna 2009 vireille pantujen kanteiden lukumäärä (113) osoittaa, että viime vuonna havaittu ilmiö ei ollut satunnainen. Vaikuttaa siltä, että suuntaus henkilöstöriitojen lisääntymiseen on kääntymässä pysyvästi. Viime vuoden tavoin voidaan olettaa, että säännöllä, jonka mukaan asian hävinnyt asianosainen veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja joka tuli voimaan virkamiestuumioistuimen työjärjestyksen tullessa voimaan 1.11.2007, on saattanut olla osansa tässä todetussa muutoksessa.

Tänä vuonna on ratkaistu huomattavasti enemmän asioita kuin kahtena edellisenä vuonna. Tämä johtuu suurelta osin siitä, että yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-443/07 P, *Centeno Mediavilla ym. vastaan komissio*, 22.12.2008 antaman tuomion johdosta virkamiestuumioistuin kykeni ratkaisemaan 32 asiaa, jotka liittyivät tähän ensimmäiseen asiaan. Tällä hetkellä on kuitenkin vielä käsiteltävänä 18 asiaa, jotka liittyvät tähän viimeksi mainittuun asiaan.

Vuonna 2009 ratkaistujen asioiden (155) ja vireille pantujen asioiden (113) välinen erotus on erittäin selvästi positiivinen ensimmäistä kertaa virkamiestuumioistuimen perustamisen jälkeen. Tästä seuraa, että virkamiestuumioistuimessa vireillä olevien asioiden lukumäärä on pienentynyt huomattavasti. Vireillä olevia asioita on tällä hetkellä vain 175, vaikka niitä oli vuoden 2008 lopussa 217.

Oikeudenkäyntien keskimääräinen kesto on 15,1 kuukautta, mikä merkitsee oikeudenkäynnin keskimääräisen keston selvää lyhenemistä edellisvuoteen verrattuna, jolloin se oli 17 kuukautta.

Vaikka virkamiestuumioistuin on luonnollisesti tyytyväinen voidessaan esitellä yhtä tyydyttäviä oikeudenkäyntitilastoja, on kuitenkin korostettava niiden olosuhteiden poikkeuksellista luonnetta, joiden avulla tällaisiin lukuihin päästiin, ja todettava, että ratkaistujen ja vireille pantujen asioiden välinen erotus on vuonna 2009 erittäin selvästi positiivinen suurelta osin edellä mainitussa asiassa *Centeno Mediavilla ym. vastaan komissio* annetun tuomion seurauksena. Tältä osin vuosia 2007 ja 2008 koskevat luvut, joista kävi ilmi, että ratkaistut asiat ja vireille pannut asiat olivat tasapainossa, kertovat huomattavasti paremmin virkamiestuumioistuimen todellisesta asioiden ratkaisukapasiteetista.

2. Kuluneena vuonna virkamiestuumioistuin jatkoi ponnistelujaan vastatakseen lainsäätäjän kehotukseen helpottaa riitojen sovintoratkaisua kaikissa oikeudenkäynnin vaiheissa. Kuitenkin vain kaksi asiaa onnistuttiin ratkaisemaan tekemällä sovintoratkaisu ratkaisukokoonpanon aloitteesta. Virkamiestuumioistuin katsoo, että tämä pieni määrä johtuu suurelta osin asianosaisten ja erityisesti toimielinten usein kielteisestä asenteesta, vaikka useissa tapauksissa asia olisi soveltunut sovintoratkaisuun ja mahdollisuudet päästä tällaiseen ratkaisuun olivat todelliset. Tältä osin ratkaisukokoonpanoille muodostui tietyissä asioissa mielikuva, että toimielimet olisivat olleet halukkaita tekemään sovintoratkaisun vain jos ne olisivat olleet vakuuttuneita siitä, että ne olivat tehneet virheen. Muita tekijöitä, jotka eivät ole puhtaasti oikeudellisia, kuten kohtuus, voidaan kuitenkin ottaa huomioon perusteltaessa sovintoratkaisuun päättymistä.

3. Kaikkiaan 31:stä virkamiestuumioistuimen ratkaisusta valitettiin Euroopan unionin yleiseen tuomioistuimeen, mikä vastaa 32,98:ää prosenttia virkamiestuumioistuimen ratkaisuksista, joista voidaan valittaa, ja 32,29:ää prosenttia kaikista ratkaistuista asioista, kun lukuun ei oteta tapauksia,

joissa joku asianosaisista yksipuolisesti peruuttaa kanteen.¹ Euroopan unionin yleinen tuomioistuin kumosi kymmenen virkamiestuumioistuimen ratkaisua.

4. Virkamiestuumioistuimen kokoonpano muuttui vuonna 2009 siten, että yksi uusi tuomari, M. I. Rofes i Pujol, aloitti tehtävissään toisen jaoston puheenjohtaja H. Kannisen erottua, koska hänet nimitettiin Euroopan unionin yleisen tuomioistuimen tuomariksi. Toisen jaoston puheenjohtajaksi valittiin 7.10.2009 H. Tagaras.

5. Virkamiestuumioistuin päätti 7.10.2009 myös muuttaa niitä perusteita, joilla asiat jaetaan jaostolle siten, että jaostoiden erikoistumisesta luovuttiin.

6. Jäljempänä esitellään sellaiset virkamiestuumioistuimen ratkaisut, jotka ovat kaikkein merkittävimpiä oikeudenkäynnin, aineellisen kysymyksen ja oikeudenkäyntikulujen ja oikeudenkäyntimaksujen osalta sekä lopuksi välitoimimenettelyiden osalta. Koska maksuttomaan oikeudenkäyntiin liittyvissä asioissa ei ole mitään merkittävää uutta, josta olisi aiheellista mainita, kohta, jossa tätä kysymystä on perinteisesti käsitelty, on tänä vuonna jätetty pois.

I Prosessuaaliset kysymykset

Virkamiestuumioistuimen toimivalta

Asiassa F-64/09, *Labate vastaan komissio* (määräys 29.9.2009), virkamiestuumioistuimen käsiteltäväksi oli saatettu EY 232 artiklan mukaisesti nostettu laiminlyöntikanne, jonka kantaja oli Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt) 91 artiklassa tarkoitettu ”henkilöstösäännöissä tarkoitettu henkilö”, ja jossa vastaajana ei ollut komissio toimielimenä vaan nimittävänä viranomaisena eli työnantajana. Virkamiestuumioistuin totesi, että kysymys, joka koskee sitä, onko kyseisen asian kantajalla oikeus nostaa EY 232 artiklan mukainen laiminlyöntikanne, kuuluu vain tuomioistuimelle, joka on toimivaltainen ratkaisemaan yksityisten nostamat laiminlyöntikanteet eli unionin yleiselle tuomioistuimelle. Näin ollen virkamiestuumioistuin siirsi asian tämän viimeksi mainitun käsiteltäväksi unionin tuomioistuimen perussäännön liitteessä olevan 8 artiklan 2 kohdan nojalla.

Lausunnon antamisen raukeaminen

Asiassa F-11/05 RENV, *Chassagne vastaan komissio* (määräys 18.11.2009), virkamiestuumioistuimen ratkaistavana oli tilanne, jossa kantaja oli selvästi ilmaissut aikeensa luopua vaatimuksistaan vaikka hän ei ollut tehnyt työjärjestyksen 74 artiklassa tarkoitettua virallista ilmoitusta kanteen peruuttamisesta. Asianosaisia kuultuaan virkamiestuumioistuin katsoi, että hyvän oikeudenhoidon takaamiseksi ja kun otetaan huomioon kantajan jatkuva toimimattomuus, sen tehtävänä oli todeta työjärjestyksen 75 artiklan mukaisesti, että kanne oli menettänyt tarkoituksensa ja että lausunnon antaminen asiassa raukesi.²

¹ Asioiden, joista on valitettu, ja asioiden, jotka on ratkaistu, välisen suhteen, johon ei lasketa mukaan asioita, joissa yksi asianosaisista on peruuttanut kanteen yksipuolisesti, katsotaan kuvastavan paremmin virkamiestuumioistuimen ratkaisujen ”muutoksenhakuprosenttia” kuin niiden asioiden, joista on valitettu, ja niiden asioiden, joista voidaan valittaa, välisen suhteen, koska joka vuosi tietty määrä asioita ratkaistaan sovintoratkaisulla.

² Katso vastaavasti asia F-10/08, *Aayhan v. parlamentti*, määräys 22.10.2009.

Tutkittavaksi ottamisen edellytykset

1 *Virkamiehelle vastaisen toimen käsite*

Yhdistetyissä asioissa F-5/05 ja F-7/05*, *Violetti ym. ja Schmit vastaan komissio* (tuomio 28.4.2009, josta on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen)³, virkamiestuumioistuin, jonka ratkaistavana oli kysymys siitä, onko Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) johtajan päätös toimittaa kansallisille oikeusviranomaisille viraston sisäisten tutkimusten yhteydessä saamat tiedot seikoista, jotka voivat johtaa virkamiestä vastaan nostettaviin rikossyytteisiin, henkilöstösääntöjen 90 a artiklassa tarkoitettu virkamiehelle vastainen toimi, vastasi tähän kysymykseen myöntävästi. Virkamiestuumioistuin totesi muun muassa, että tällaista päätöstä ei voida pitää pelkästään väliaikaisena tai valmistelevana päätöksenä, sillä muutoin henkilöstösääntöjen 90 a artiklan toiseen virkkeeseen sisältyvä säännös menettäisi täysin merkityksensä; tässä säännöksessä säädetään, että jokainen henkilöstösäännöissä tarkoitettu henkilö voi toimittaa OLAFin johtajalle kyseisten henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun valituksen petostentorjuntaviraston tutkimukseen liittyvästä hänelle vastaisesta petostentorjuntaviraston toimenpiteestä. Lisäksi virkamiestuumioistuin katsoi, että tällaista päätöstä on vaikeaa olla pitämättä virkamiehelle vastaisena päätöksenä, sillä lainsäätäjä on itse katsonut tarpeelliseksi rajoittaa OLAFin sisäisiä tutkimuksia tiukoin menettelyllisin takein ja säätänyt, että OLAFin tällaisten tutkimusten yhteydessä toteuttamiin tärkeimpiin toimiin sovelletaan puolustautumisoikeuksien kunnioittamista koskevaa peruseriaatetta, joka edellyttää muun muassa, että noudatetaan oikeutta tulla kuulluksi.

2 *Määräajat*

Asiassa F-137/07, *Sergio ym. vastaan komissio*, 6.5.2009 annetussa tuomiossa täsmennetään, että kun on selvää, että valituksen on tehnyt asianajaja, joka toimii virkamiesten tai toimihenkilöiden nimissä, hallintoviranomainen voi perustellusti katsoa, että tämä asianajaja on sen päätöksen vastaanottaja, joka on tehty vastauksena tähän valitukseen. Jos hallintoviranomaiselle ei ole toisin ilmoitettu ennen sen vastauksen tiedoksi antamista, tämä tiedoksianto, joka on osoitettu asianajajalle, vastaa täten hänen edustamilleen virkamiehille tai toimihenkilöille tehtyä ilmoitusta ja henkilöstösääntöjen 91 artiklan 2 kohdassa säädetty kolmen kuukauden määräaika kanteen nostamista varten alkaa kulua sen tekemisestä.

Asiassa F-62/08, *Sevenier vastaan komissio*, 8.7.2009 annetussa määräyksessä (josta on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen) muistutetaan oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn määräaikojen laskemisen osalta, että kun henkilöstösäännöissä ei ole erityisiä sääntöjä 90 artiklassa tarkoitetuista määräajoista, on viitattava määräaikoihin, päivämääriin ja määräpäiviin sovellettavista säännöistä 3.6.1971 annettuun neuvoston asetukseen (ETY, Euratom) N:o 1182/71 (EYVL L 124, s. 1).

Lisäksi tässä määräyksessä täsmennetään, että henkilöstösääntöjen 91 artiklan 3 kohdan toista luetelmakohtaa, jossa säädetään, että jos valituksen hiljaisen hylkäämispäätöksen jälkeen, mutta kanteen tekemiselle asetetussa määräajassa, tehdään nimenomainen hylkäämispäätös, kanteen tekemiselle asetettu määräaika alkaa uudelleen, ei sovelleta vaatimuksen vaiheessa ja ennen valituksen tekemistä. Tätä erityistä säännöstä, joka koskee kanteen nostamisen määräaikojen laskemiseen sovellettavia yksityiskohtaisia sääntöjä, on nimittäin tulkittava sananmukaisesti ja suppeasti. Tästä seuraa, että vaatimuksen hiljaisen hylkäämispäätöksen jälkeen tehty saman vaatimuksen nimenomainen hylkääminen, joka on luonteeltaan puhtaasti vahvistava toimi, ei ole omiaan

³ Asteriskilla merkityissä asioissa annetut tuomiot on käännetty kaikille Euroopan unionin virallisille kielille iirin kieltä lukuun ottamatta.

mahdollistamaan sitä, että asianomainen virkamies jatkaa kannetta edeltävää menettelyä siten, että sen tekemisestä alkaisi kulua uusi määräaika valituksen tekemistä varten.

3 Uusi ja olennainen seikka

Asiassa F-81/08, *Ketselidou vastaan komissio*, 11.6.2009 annetussa määräyksessä muistutetaan, että se, että unionin tuomioistuinten antamassa tuomiossa todetaan, että yleisesti sovellettava hallinnollinen päätös on ristiriidassa henkilöstösääntöjen kanssa, ei muodosta virkamiehille, jotka eivät ole käyttäneet ajoissa heille henkilöstösäännöissä tarjottuja mahdollisuuksia kanteen nostamiseen, uutta tosiseikkaa, jonka perusteella olisi oikeutettua esittää vaatimus nimittävän viranomaisen tekemien ja heitä koskevien yksittäispäätösten uudelleen tarkastelemiseksi. Virkamiestuuomioistuin jatkaa tässä oikeuskäytännössä unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen vakiintunutta oikeuskäytäntöä.

II Aineelliset kysymykset

Yleiset periaatteet

1 Toimen tekijän toimivallan puuttuminen

Asiassa F-80/08*, *Wenig vastaan komissio*, 30.11.2009 annetussa tuomiossa täsmennetään, että oikeusvarmuuden periaatteen noudattaminen edellyttää, vaikka tästä ei ole olemassa nimenomaista kirjallista säännöstä tai määräystä, että päätökset, jotka koskevat henkilöstösäännöissä nimittävälle viranomaiselle ja Euroopan yhteisöjen muuhun henkilöstöön sovellettavissa palvelussuhteen ehdoissa (jäljempänä muuhun henkilöstöön sovellettavat palvelussuhteen ehdot) työsopimusten tekemiseen toimivaltaiselle viranomaiselle annetun toimivallan käyttöä, julkistetaan asianmukaisella tavalla sellaisia menettelyitä ja muodollisuuksia noudattaen, jotka hallinnon on määriteltävä. Asianmukaisen julkisuuden puuttuessa tällaiseen päätökseen ei voida vedota sellaista virkamiestä vastaan, jota tämän päätöksen perusteella tehty yksittäispäätös koskee. Näin ollen kanneperuste, joka koskee riidanalaisen yksittäispäätöksen tekijän toimivallan puuttumista, on hyväksyttävä ja kyseinen päätös on kumottava.

2 Mahdollisuus vedota direktiiveihin

Asiassa F-65/07*, *Aayhan ym. vastaan parlamentti*, 30.4.2009 annetussa tuomiossa ja yhdistetyissä asioissa F-134/07 ja F-8/08, *Adjemian ym. vastaan komissio*, 4.6.2009 annetussa tuomiossa, josta on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen, virkamiestuuomioistuin täsmensi, että direktiivien, jotka osoitetaan jäsenvaltioille eikä yhteisön toimielimille, ei ole sellaisenaan katsottava asettavan velvoitteita kyseisille toimielimille niiden ja niiden henkilöstön välisissä suhteissa. Tämä seikka ei voi kuitenkaan kokonaan sulkea pois mahdollisuutta vedota direktiiviin toimielinten ja niiden virkamiesten tai toimihenkilöiden välisissä suhteissa. Direktiivin säännökset voivat ensinnäkin velvoittaa toimielintä välillisesti, jos ne ovat ilmaisu yleisestä oikeusperiaatteesta, jota sen on sovellettava sellaisenaan. Tältä osin virkamiestuuomioistuin totesi muun muassa, että vaikka työpaikan pysyvyys ymmärretään keskeiseksi elementiksi työntekijöiden suojelussa, se ei ole kuitenkaan yleinen oikeusperiaate, jonka perusteella voitaisiin arvioida jonkin toimielimen toimen laillisuutta. Toiseksi direktiivi voi sitoa toimielintä, jos se on aikonut organisatorisen itsehallintonsa perusteella ja henkilöstösääntöjen mukaisesti panna täytäntöön erityisen direktiivissä säädetyn velvoitteen, tai siinä tapauksessa, että kansallisessa yleisesti sovellettavassa toimessa viitataan nimenomaisesti yhteisön lainsäätäjän perustamissopimusten mukaisesti toteuttamiin toimenpiteisiin (katso tältä osin henkilöstösääntöjen 1 e artiklan 2 kohta, jossa säädetään, että virkamiehille "on järjestettävä sellaiset

asianmukaiset terveys- ja turvallisuusnormit täyttävät työolot, jotka ovat vähintään samantasoiset kuin perustamissopimuksen mukaisesti näillä aloilla hyväksytyihin toimenpiteisiin sovellettavat vähimmäisvaatimukset”). Kolmanneksi toimielinten on niitä EY 10 artiklan toisen kohdan mukaisesti koskevan lojaalisuusvelvollisuuden mukaisesti, mahdollisin keinoin ja yhteisön oikeuden mukaisen tulkinnan takaamiseksi, otettava huomioon työnantajana toimiessaan yhteisön tasolla toteutetut säännökset.

3 Hallintoviranomaisen harkintavallan rajat

Virkamiestuomioistuin haluaa varmistaa, ettei se korvaa hallintoviranomaisen tekemää arviointia omalla arvioinnillaan, muun muassa sellaisilla aloilla, joissa hallintoviranomaisella on lainsäädäntöön perustuva laaja harkintavalta, mutta se on kuitenkin joutunut kumoamaan päätöksiä, joissa on ilmeinen arviointivirhe. Virkamiestuomioistuin kumosi tästä syystä irtisanomispäätöksen (asia F-54/08, *Bernard vastaan Europol*, tuomio 7.7.2009) ja ylentämättä jättämistä koskevan päätöksen (asia F-51/08, *Stols vastaan neuvosto*, tuomio 17.2.2009, josta on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen). Virkamiestuomioistuin muistutti myös, että kun hallintoviranomainen päättää soveltaa harkintavaltansa käyttöön sisäisiä sääntöjä, tällaiset sisäiset säännöt ovat sitovia ja niiden myötä tuomioistuimilla on oikeus tiukentaa valvontaansa (katso ”arviointisäännöistä”, joita toimielimen arvioijien on noudatettava: asia F-38/08, *Liotti vastaan komissio*, tuomio 17.2.2009, josta on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen). Joka tapauksessa hallintoviranomainen ei voi laiminlyödä yleisiä oikeusperiaatteita (katso arvioinnista, joka todettiin yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastaiseksi: asia F-7/08, *Schönberger vastaan parlamentti*, tuomio 11.2.2009).

4 Yhteisön oikeuden tulkinta

Yhdistetyissä asioissa F-69/07 ja F-60/08*, *O vastaan komissio*, 29.9.2009 annetussa tuomiossa virkamiestuomioistuimen oli lausuttava sellaisen päätöksen lainmukaisuudesta, jolla komissio oli asettanut kantajalle lääketieteellisiin syihin perustuvan varauman, sellaisena kuin siitä säädetään muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen 100 artiklan ensimmäisessä kohdassa.⁴ Muistutettuaan, että yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkittamisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on sekä yhteisön oikeuden säännökset ja määräykset kokonaisuudessaan, virkamiestuomioistuin tulkitsi muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen 100 artiklaa EY 39 artiklassa vahvistettuun työntekijöiden vapaaseen liikkuvuuteen perustuvien vaatimusten kannalta. Vastatakseen vastaajan väitteeseen, jonka mukaan tukeutumalla erityisesti EY 39 artiklaan, johon kantaja ei ole kirjelmassaan vedonnut, tuomioistuin tutkii viran puolesta työsopimusten tekemiseen toimivaltaisen viranomaisen hallinnollisen toimen laillisuuden perustamissopimuksen määräyksen rikkomista koskevan kanneperusteen perusteella, virkamiestuomioistuin totesi, että täsmentäessään sitä lainsäädäntöä, jonka osana johdetun oikeuden säännöstä on tulkittava, virkamiestuomioistuin ei ota kantaa siihen, onko kyseinen säännös laillinen ylemmäntasoisin oikeussääntöihin, kuten perustamissopimuksen määräyksiin nähden, vaan se pyrkii tulkitsemaan riidanalaista säännöstä siten, että sen soveltaminen vastaisi mahdollisimman hyvin primäärioikeutta ja olisi mahdollisimman yhdenmukainen sen lainsäädännön kanssa, johon se kuuluu.

⁴ Tässä artiklassa säädetään, että jos ennen sopimussuhteen toimihenkilön palvelukseen ottamista suoritettavassa lääkärintarkastuksessa käy ilmi, että tällä henkilöllä on jokin sairaus tai vamma, työsopimusten tekemiseen toimivaltainen viranomainen voi päättää, että hän saa työkyvyttömyys- tai henkivakuutukseen liittyvät takuut tämän sairauden tai vamman seurausten osalta vasta viiden vuoden kuluttua siitä, kun hän on tullut toimielimen palvelukseen.

5 Periaate, jonka mukaan sopimukset on pantava täytäntöön vilpittömässä mielessä

Asiassa F-19/08, *Bennett ym. vastaan SMHV*, tuomio 2.7.2009, täsmennettiin, että toimielimen ja sen toimihenkilöiden välistä työsuhdetta, vaikka se perustuu sopimukseen, säännellään muuhun henkilöstöön sovellettavissa palvelussuhteen ehdoissa ja kuuluu näin ollen julkisoikeuden alaan. Se seikka, että toimihenkilöihin sovelletaan yhteisön hallinto-oikeuden mukaista järjestelmää, ei sulje pois, että tiettyjen toimihenkilön työsopimuksen lausekkeiden, joilla kyseistä järjestelmää täydennetään, täytäntöönpanon yhteydessä toimielimen on noudatettava periaatetta, jonka mukaan sopimukset on pantava täytäntöön vilpittömässä mielessä ja joka on jäsenvaltioiden enemmistön oikeusjärjestyksille yhteinen yleinen periaate. Virkamiestuuomioistuin totesi esillä olleessa asiassa, että vastaaja oli laiminlyönyt periaatetta, jonka mukaan sopimukset on pantava täytäntöön vilpittömässä mielessä, ja velvoitti tämän korvaamaan kantajille aiheutetun henkisen kärsimyksen, joka johtui heille syntyneestä tunteesta, että heitä oli petetty heidän todellisten urakehityksen mahdollisuuksiensa osalta.

6 Kumoamistuomion täytäntöönpano

Asiassa F-27/08, *Simões Dos Santos vastaan SMHV*, tuomio 5.5.2009 (josta on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen), täsmennettiin, että tuomioistuimen sellaisen päätöksen täytäntöönpano, jolla toimenpide on kumottu riittämättömän oikeudellisen perustan takia, ei voi oikeuttaa järjestelmällisesti, että hallintoviranomainen toteuttaa taannehtivan toimenpiteen, jolla katetaan alkuperäinen lainvastaisuus. Tällainen taannehtiva toimenpide on oikeusvarmuuden periaatteen mukainen vain poikkeustapauksissa, kun yleisen edun mukainen päämäärä sitä edellyttää ja kun asianomaisten perusteltua luottamusta kunnioitetaan asianmukaisella tavalla.

Todettuaan tässä asiassa ensin, että kumoamistuomioiden täytäntöönpanossa oli erityisiä vaikeuksia, koska yksikään vastaajan toteuttamien täytäntöönpanotoimenpiteiden, joiden osalta oli todettu, että niillä loukattiin oikeusvoimaa, vaihtoehtoinen täytäntöönpanotoimenpide ei ensisijaisesti vaikuttanut ongelmattomalta, virkamiestuuomioistuin totesi, että korvauksen myöntäminen sen omasta aloitteesta, oli kantajan etuja ja yksikön vaatimuksia parhaiten vastaava korvauksen muoto, ja että lisäksi sen avulla oli mahdollista taata kumoamistuomioiden tehokas vaikutus.

Virkamiehet oikeudet ja velvollisuudet

Asiassa F-39/08*, *Lebedef vastaan komissio* (josta on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen), virkamiestuuomioistuin muistutti ensin, että henkilöstön edustamisella on olennaisen tärkeä tehtävä yhteisön toimielinten asianmukaisen toiminnan kannalta ja siten näiden toimielinten tehtävien suorittamisen kannalta, mutta täsmensi kuitenkin, että järjestelmä, jossa nimenomaisesti myönnetään tehtävistä vapautuksia tietyille henkilöstön edustajille, merkitsee sitä, että kun kyseessä ovat virkamiehet tai toimihenkilöt, joita ei ole vapautettu tehtävistään, osallistuminen henkilöstön edustamiseen on satunnaista ja vie kuukausittain tai neljännesvuosittain verrattain pienen osuuden heidän työajastaan. Esillä olleessa asiassa virkamiestuuomioistuimessa oli kantajana henkilöstön edustaja, joka oli vapautettu 50-prosenttisesti tehtävistään, joka ei ollut käyttänyt työaikaansa lainkaan yksikössä, johon hänet oli nimitetty ja joka riitautti nimittävän viranomaisen päätöksen, jolla hänen vuosilomaoikeudestaan oli vähennetty useita lomapäiviä. Virkamiestuuomioistuin hylkäsi kanteen ja totesi, että asianomainen virkamies ei ollut pyytänyt lupaa eikä edes ilmoittanut yksikölleen ennalta poissaoloistaan.

Virkamiehen ura

1 Kilpailu

Edellä mainitussa asiassa *Bennett ym. vastaan SMHV*, virkamiestuuomioistuin muistutti ensin, että oikeuskäytännön mukaan yksikön edulla voidaan perustella sitä, että kilpailun hakijalta edellytetään tiettyjen unionin kielten erityistä taitoa, ja täsmensi, että toimielinten sisäisessä toiminnassa täydelliseen kielelliseen monimuotoisuuteen perustuvan järjestelmän hallinnointi olisi erittäin vaikeaa ja se olisi taloudellisesti raskas. Näin ollen unionin toimielinten ja elinten moitteeton toiminta, erityisesti silloin kun kyseessä olevan elimen resurssit ovat rajalliset, voi olla objektiivinen peruste sille, että kielten valikoimaa rajoitetaan sisäisessä kommunikoinnissa ja näin ollen kilpailun valintakokeissa.

Asiassa F-99/08*, *Di Prospero vastaan komissio*, 17.11.2009 annetussa tuomiossa virkamiestuuomioistuimen ratkaistavana oli lainvastaisuusväite, joka koski avointa kilpailua koskevan ilmoituksen kohdan, jonka mukaan samanaikaisesti voidaan järjestää usean avoimen kilpailun valintakokeet, mikä vuoksi hakijat voivat täten ilmoittautua vain yhteen näistä kilpailuista, väitettyä lainvastaisuutta henkilöstösääntöjen 27 artiklan sen ensimmäisen kohdan kannalta, jossa säädetään, että "[p]alvelukseen otettaessa on tarkoitus varmistaa, että toimielin saa palvelukseensa mahdollisimman päteviä, tehokkaita ja ehdottoman luotettavia virkamiehiä, joiden palvelukseen ottaminen tapahtuu – – maantieteellisesti mahdollisimman laajalta alueelta". Virkamiestuuomioistuin totesi, että tämä kohta on ristiriidassa henkilöstösääntöjen kyseisen säännöksen kanssa ja kumosi näin ollen päätöksen, jolla Euroopan henkilöstövalintatoimisto (EPSO) hylkäsi kantajan hakemuksen toiseen niistä kahdesta avoimesta kilpailusta, johon hän oli ilmoittautunut.

2 Nimitysmenettelyt

Virkamiestuuomioistuimen ratkaistavaksi on saatettu kolme kannetta, joiden kantajat riitauttivat päätökset, joilla heidän hakemuksensa komission Ateenan-edustuston johtajan avoimeen toimeen hylättiin. Asiassa F-128/07*, *Menidiatis vastaan komissio*, asiassa F-143/07, *Yannoussis vastaan komissio* ja asiassa F-129/07, *Kremlis vastaan komissio* 2.4.2009 annetuissa kolmessa tuomiossa virkamiestuuomioistuin hyväksyi kantajien väitteen, joka koski tilapäistä siirtoa koskevan menettelyn, sellaisena kuin siitä säädetään henkilöstösääntöjen 37 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan toisessa luetelmakohdassa, käyttämisen lainvastaisuutta, ja kumosi riidanalaiset päätökset. Erityisesti virkamiestuuomioistuin totesi, että komission edustustojen päälliköiden tehtävien "poliittisuus ja arkaluonteisuus" eivät sellaisenaan riitä oikeuttamaan sellaiseen menettelyyn turvautumista, jossa virkamies siirretään tilapäisesti avustamaan komission jäsentä. Tällainen henkilöstösääntöjen 37 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan toisen luetelmakohdan tulkinta mahdollistaisi sen, että kaikki "poliittisia ja arkaluonteisia" tehtäviä toimielimessä hoitavat, tavallisesti ylemmän johdon henkilöstöön kuuluvat virkamiehet voitaisiin tilapäisesti siirtää avustamaan mainittuja komission jäseniä, mikä olisi vastoin itse unionin julkishallinnon rakennetta, sellaisena kuin se on vahvistettu henkilöstösääntöjen 35 artiklassa, koska sillä vaarannettaisiin erityisesti hierarkkisten suhteiden läpinäkyvyys.

Asiassa F-39/07*, *Campos Valls vastaan neuvosto*, tuomio 6.5.2009, täsmennetään, että nimitysmenettelyn tarkastelun yhteydessä avointa toimea koskevassa ilmoituksessa asetettuja edellytyksiä ei voida tulkita kyseisessä ilmoituksessa kuvaillusta tehtävien luonteesta erillään.

Virkamiehen palkkaus ja sosiaaliset edut

Asiassa F-115/07, *Balieu-Steinmetz ja Noworyta vastaan parlamentti*, tuomio 28.4.2009, kantajat, jotka ovat puhelinvaihteen hoitajia, riitauttivat virkamiestuuomioistuimessa parlamentin päätöksen, jossa kieltäydyttiin maksamasta heille ylityötuntien kiinteämääräistä korvausta. Kantajat vetosivat kanneperusteeseen, joka koski yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista ja väittivät, että heidän työtovereilleen, jotka olivat aloittaneet tehtävissään ennen 1.5.2004, maksettiin edelleen tätä korvausta. Puolustuksessaan parlamentti vetosi yhtäältä oikeuskäytäntöön, jonka mukaan kukaan ei voi edukseen vedota lainvastaisuuteen, joka hyödyttää jotakuta toista, ja toisaalta siihen tosiseikkaan, että kiinteämääräisen korvauksen maksaminen kantajien työtovereille oli lainvastais- ta. Todettuaan ensin, että pitää paikkansa, että kukaan ei voi edukseen vedota lainvastaisuuteen, joka hyödyttää jotakuta toista, virkamiestuuomioistuin kuitenkin totesi, että esillä olleessa asiassa parlamentti ei ollut osoittanut riittävällä tavalla, että ylityötuntien kiinteämääräisen korvauksen maksaminen kantajien työtovereille oli tapahtunut ilman oikeudellista perustaa. Näin ollen virkamiestuuomioistuin kumosi riidanalaiset päätökset. Parlamentin puhelinvaihteen työntekijöihin sovellettavia työsuhteen ehtoja oli käsitelty myös asiassa F-66/08, *De Smedt ym. vastaan parlamentti*, tuomio 18.5.2009, joka koski lähinnä henkilöstösääntöjen 56 a artiklassa tarkoitetun ”keskeytymättömän vuorotyön” käsitettä.

Kurinpitojärjestelmä

Edellä mainitussa asiassa *Wenig vastaan komissio* täsmennetään, että koska virantoimituksesta pidättämistä koskeva päätös on luonteeltaan väliaikainen, tuomioistuimen tällaiseen päätökseen kohdistama valvonta on hyvin rajallista. Tuomioistuimen on täten valvottava vain sitä, ovatko väitteet vakavasta virheestä riittävän todennäköisiä ja sitä, etteivät ne ole ilmeisen perusteettomia. Virkamiestuuomioistuin katsoi, että asia oli näin käsiteltävänä olleessa asiassa.

Muuhun henkilöstöön sovellettavat palvelussuhteen ehdot

1 Sopimussuhteisten toimihenkilöiden palvelukseen ottaminen

Yhdistetyissä asioissa F-20/08, F-34/08 ja F-75/08*, *Aparicio ym. vastaan komissio*, tuomio 29.9.2009, virkamiestuuomioistuin, jonka käsiteltävänä oli muun muassa peruste, joka koskee sellaisen kielellistä ja matemaattista päättelykykyä koskevan karsintakokeen lainvastaisuutta, jota edellytettiin sopimussuhteisten toimihenkilöiden palvelukseen ottamisen yhteydessä, totesi, että komissio ja EPSO eivät olleet kullakin olevaa toimivaltaa käyttäessään ylittäneet tässä asiassa laajan harkintavaltansa rajoja päättäessään järjestää kielellistä ja matemaattista päättelykykyä koskevan kokeen, joka on pidetty karsintakokeena jo palveluksessa oleville toimihenkilöille.

2 Määräaikaisen henkilöstön sopimusten enimmäiskestosta komission yksiköissä 28.4.2004 tehty komission päätös

Asiassa F-98/07, *Petrilli vastaan komissio*, tuomio 29.1.2009 (josta on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen), todettiin, että toimielin ei voi muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen 88 artiklan ensimmäistä kohtaa rikkomatta rajoittaa yleisesti ja kaikkiin sovellettavalla tavalla, muun muassa yleisillä täytäntöönpanosäännöksillä tai yleisesti sovellettavalla sisäisellä päätöksellä, muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen 3 b artiklassa tarkoitettujen sopimussuhteisten toimihenkilöiden palveluksessaoloajan mahdollista enimmäiskestoa, sellaisena kuin lainsäätäjä on sen itse määrittänyt. Nimenomaista valtuutusta lukuun ottamatta toimielimillä ei nimittäin ole toimivaltaa poiketa henkilöstösääntöjen tai kyseisten palvelussuhteen ehtojen nimenomaisesta säännöksestä täytäntöönpanosäännöksellä. Esillä olleessa asiassa

virkamiestuuomioistuin totesi, että komission päätöksellä, jolla rajoitetaan toimihenkilön palvelusta siten, että se voi olla enintään kuusi vuotta, rajoitettiin lainvastaisella tavalla muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen 88 artiklan ensimmäistä kohtaa, jossa säädetään työsopimusten tekemiseen toimivaltaisen viranomaisen mahdollisuudesta tehdä ja uusia sopimussuhteisen ylimääräisen toimihenkilön työsopimus enintään kolmeksi vuodeksi. Tältä osin virkamiestuuomioistuin perusteli päätöstään toteamuksella, että sopimussuhteinen ylimääräinen toimihenkilö on voinut olla aikaisemmin palveluksessa eri asemassa sellaisen jakson ajan, jonka johdosta sen jakson kesto, jonka ajan hänet on tavallisesti sallittua pitää palveluksessa, rajoitetaan riidanalaisen päätöksen johdosta siten, että se on alle kolme vuotta.

3 Sopimussuhteiset ylimääräiset toimihenkilöt

Edellä mainitussa asiassa *Adjemian ym. vastaan komissio* todetaan, että jokaisen sopimussuhteisen ylimääräisen toimihenkilön toimen on vastattava lyhytkestoisiin tai tilapäisiin tarpeisiin. Sellaisessa hallinnossa, jonka henkilöstön määrä on korkea, ei voida välttyä siltä, että tällaiset tarpeet toistuvat muun muassa virkamiesten poissaolojen takia, olosuhteista johtuvan työn määrän kasvun takia tai sen takia, että jokaisen pääosaston on ajoittain välttämätöntä saada apua henkilöiltä, joilla on erityistä ammattitaitoa tai erityisiä tietoja. Nämä olosuhteet ovat objektiivisia syitä, joilla voidaan perustella sekä sopimussuhteisten ylimääräisten toimihenkilöiden työsopimusten määräaikaista kestoja että niiden uusimista sen mukaan, miten näitä tarpeita ilmenee.

4 Parlamentin istunnoissa työskentelevät ylimääräiset toimihenkilöt

Edellä mainitussa asiassa *Aayhan ym. vastaan parlamentti* virkamiestuuomioistuin tulkitsi muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen 78 artiklaa sen 18.3.1999 tehdyn määräaikaista työtä koskevan puitesopimuksen valossa, joka on EAY:n, UNICE:n ja CEEP:n tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28.6.1999 annetun neuvoston direktiivin 1999/70/EY liitteenä, ja totesi, että parlamentin hetkittäiset ja huomattavat henkilöstötarpeet, jotka ilmenevät vain sen istuntojen aikana, ovat kyseisen puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja "perusteltuja syitä", joilla voidaan perustella sellaisten perättäisten määräaikaisten työsopimusten käyttöä, jotka uusitaan parlamentin kunkin istunnon yhteydessä ja joista säädettiin muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen 78 artiklassa, jota sovellettiin 1.1.2007 asti. Vaikka tällaiset tarpeet olivat ennustettavissa, toiminnan lisäys ei kuitenkaan ollut pysyvää ja jatkuvaa.

III Oikeudenkäyntikulut ja oikeudenkäyntimaksut

1 Oikeudenkäyntikulujen määrän vahvistaminen

Asiassa F-14/08 DEP, X vastaan parlamentti, määräys 10.11.2009, virkamiestuuomioistuin hyväksyi kantajan vaatimuksen, joka koski vastaajan velvoittamista maksamaan hänelle viivästyskorvoja korvattavien oikeudenkäyntikulujen määrästä oikeudenkäyntikulujen määrän vahvistamista koskevan määräyksen tekemispäivästä alkaen siten, että sovellettava korko lasketaan niiden korkojen perusteella, jotka Euroopan keskuspankki vahvistaa perusrahoitusoperaatioita varten ja jotka olivat voimassa asianomaisen ajanjakson aikana, korotettuna kahdella prosenttiyksiköllä, siltä osin kuin tämä korkokanta ei ole korkeampi kuin kantajan vaatimuksissaan esittämä korko.

2 Oikeudenkäyntimaksut

Asiassa F-3/08, *Marcuccio vastaan komissio*, määräys 7.10.2009, virkamiestuuomioistuin sovelsi ensimmäisen kerran työjärjestyksensä 94 artiklaa, jossa määrätään, että jos virkamiestuuomioistuimelle on erityisesti sen takia, että kanne on selvästikin oikeuden väärinkäyttöä, aiheutunut kustannuksia, jotka olisi voitu välttää, se voi velvoittaa kustannukset aiheuttaneen asianosaisen korvaamaan ne kokonaan tai osittain; tämä korvaus ei kuitenkaan voi ylittää kuin 2 000 euroa.

On todettava, että asiassa F-86/08, *Voslamber vastaan komissio*, tuomio 30.11.2009, vastaajana ollut toimielin esitti virkamiestuuomioistuimelle työjärjestyksen 94 artiklaan perustuvia vaatimuksia, jonka mukaan kantaja on velvoitettava korvaamaan osa oikeudenkäyntimaksuista. Virkamiestuuomioistuin jätti nämä vaatimukset tutkimatta ja täsmensi, että kyseisessä määräyksessä tarkoitettu mahdollisuus kuuluu vain tuomioistuimen toimivaltaan.

IV Välitoimihakemukset

Ainoa välitoimimääräys, jonka virkamiestuuomioistuimen presidentti teki vuonna 2009 (asia F-92/09 R, *U vastaan parlamentti*, määräys 18.12.2009) ansaitsee tulla mainituksi, koska välitoimista päättävä tuomari määräsi siinä ensimmäisen kerran toimielimen tekemän päätöksen täytäntöönpanon lykkäämisestä. Esillä olleessa asiassa kantaja oli irtisanottu virkamiesten epäpätevyyttä koskevan henkilöstösääntöjen 51 artiklan mukaisen menettelyn päätteeksi ja hän vaati irtisanomispäätöksensä täytäntöönpanon lykkäämistä. Kiireellisyysedellytyksen osalta virkamiestuuomioistuimen presidentti totesi, että kantajalla ei ollut käytössään rahasummaa, jonka avulla hänen pitäisi tavallisesti voida huolehtia välttämättömistä menoistaan siihen asti, kunnes pääasiassa annetaan ratkaisu. Kantajan asuinvaltion kansalliset viranomaiset olivat nimittäin evänneet häneltä oikeuden työttömyyskorvauksiin ja lisäksi oli hyvin epätodennäköistä, että kantaja kykenisi löytämään nopeasti uuden työn, kun otettiin huomioon persoonallisuushäiriöt, joista hän vaikutti kärsivän. *Fumus boni jurisia* koskevan edellytyksen osalta virkamiestuuomioistuimen presidentti totesi, että ensi katsomalta vaikutti siltä, että vastaajana ollut toimielin ei ollut osoittanut kaikkea sitä huolellisuutta, johon se oli velvollinen sillä kantajaa kohtaan olevan huolenpitovelvollisuuden mukaisesti, poistaakseen epäilyt siitä, liittyivätkö asianomaisen ammatilliset vaikeudet mahdollisesti hänen mielenterveytensä tilaan. Lopuksi kysymyksessä olleiden intressien vertailun osalta virkamiestuuomioistuimen presidentti totesi, että vaikka oletetaan, että kantajan palauttaminen tehtäviinsä voi haitata parlamentin yksiköiden organisointia, tämän viimeksi mainitun on tarkasteltava mahdollisuutta turvautua henkilöstösääntöjen 59 artiklan 5 kohdassa säädettyyn menettelyyn, jonka mukaisesti virkamies voidaan siirtää lomalle viran puolesta.

B – Virkamiestuomioistuimen kokoonpano

(Protokollajärjestys 7.10.2009)

Vasemmalta oikealle:

Tuomarit S. Van Raepenbusch ja H. Kreppel; jaoston puheenjohtaja H. Tagaras; presidentti P. Mahoney; jaoston puheenjohtaja S. Gervasoni; tuomarit I. Boruta ja M. I. Rofes i Pujol; kirjaaja W. Hakenberg.

1 Virkamiestuomioistuiden jäsenet

(Virkaiän mukaisessa järjestyksessä)

Paul J. Mahoney

syntynyt 1946; oikeustieteellisiä opintoja (Master of Arts, Oxfordin yliopisto, 1967; Master of Laws, University College London, 1969); luennoitsija, University College London (1967–1973); barrister (Lontoo, 1972–1974); hallintovirkamies, johtava hallintovirkamies, Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (1974–1990); vieraileva oikeustieteen professori, Saskatchewanin yliopisto, Saskatoon, Kanada (1988); henkilöstöpäällikkö, Euroopan neuvosto (1990–1993); osastopäällikkö (1993–1995), apulaiskirjaaja (1995–2001), kirjaaja (2001–9/2005), Euroopan ihmisoikeustuomioistuin; virkamiestuomioistuiden presidentti 6.10.2005 alkaen.

Horstpeter Kreppel

syntynyt 1945; yliopisto-opintoja Berliinissä, Münchenissä, Frankfurt am Mainissa (1966–1972); ensimmäinen valtiontutkinto (1972); tuomioistuinharjoittelu Frankfurt am Mainissa (1972–1973 ja 1974–1975); Collège d'Europe, Brugge (1973–1974); toinen valtiontutkinto (Frankfurt am Main, 1976); liittovaltion työvoimatoimiston virkamies ja asianajaja (1976); työoikeuden tuomari (Hessenin osavaltio, 1977–1993); luennoitsija, sosiaalialan ammattikorkeakoulu, Frankfurt am Main, ja hallinnollinen ammattikorkeakoulu, Wiesbaden (1979–1990); kansallinen asiantuntija, Euroopan yhteisöjen komission oikeudellinen yksikkö (1993–1996 ja 2001–2005); sosiaalasioista vastaava attasea, Saksan liittotasavallan suurlähetystö Madridissa (1996–2001); työtuomioistuiden tuomari, Frankfurt am Main (2/2005–9/2005); virkamiestuomioistuiden tuomari 6.10.2005 alkaen.

Irena Boruta

syntynyt 1950; oikeustieteen tutkinto (Wrocławin yliopisto, 1972), oikeustieteen tohtori (Łodz 1982); Puolan tasavallan asianajajaliiton jäsen (1977 alkaen); vieraileva tutkija (Université de Paris X, 1987–1988 ja Nantesin yliopisto, 1993–1994); asiantuntija, "Solidarnosc" (1995–2000); eurooppalaisen työ- ja sosiaalioikeuden professori, Łodzin yliopisto (1997–1998 ja 2001–2005); dosentti, Varsovan kauppakorkeakoulu (2002); työ- ja sosiaaliturvaoikeuden professori, Cardinal Stefan Wyszyński -yliopisto, Varsova (2002–2005); työ- ja sosiaalasioista vastaava varaministeri (1998–2001); Puolan tasavallan liittymistä Euroopan unioniin valmistelleen neuvottelukunnan jäsen (1998–2001); Puolan hallituksen edustaja Maailman työjärjestössä (1998–2001); kirjoittanut lukuisia teoksia eurooppalaisesta työ- ja sosiaalioikeudesta; virkamiestuomioistuiden tuomari 6.10.2005 alkaen.

Heikki Kanninen

syntynyt 1952; tutkinnot Helsingin kauppakorkeakoulusta ja Helsingin yliopiston oikeustieteellisestä tiedekunnasta; esittelijä, korkein hallinto-oikeus; hallinnon oikeusturvakomitean pääsihteeri; hallinnollinen sihteeri, korkein hallinto-oikeus; hallintolainkäyttökomitean pääsihteeri; lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö; apulaiskansliapäällikkö, Eftan tuomioistuin; lakimiesavustaja, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin; korkeimman hallinto-oikeuden tuomari (1998–2005); turvapaikkalautakunnan jäsen; tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean varapuheenjohtaja; virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005–6.10.2009.

Haris Tagaras

syntynyt 1955; oikeustieteen kandidaatti (Thessalonikin yliopisto, 1977); eurooppaoikeuden jatkotutkinto (Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles, 1980); oikeustieteen tohtori (Thessalonikin yliopisto, 1984); juristi-lingvisti, Euroopan yhteisöjen neuvosto (1980–1982); tutkija, Thessalonikin kansainvälisen ja eurooppalaisen talousoikeuden tutkimuskeskus (1982–1984); hallintovirkamies, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin ja Euroopan yhteisöjen komissio (1986–1990); yhteisön oikeuden, kansainvälisen yksityisoikeuden ja ihmisoikeuksien professori, Panteionin yliopisto, Ateena (1990 alkaen); oikeusministeriön Eurooppa-asioiden ulkopuolinen asiantuntija ja Luganon yleissopimuksen pysyvän komitean jäsen (1991–2004); kansallisen kilpailulautakunnan jäsen (1999–2005); kansallisen televiestintä- ja postilautakunnan jäsen (2000–2002); Thessalonikin asianajajyhdistyksen jäsen; kassaatiotuomioistuimen asianajaja; Euroopan asianajajaliiton (Union des avocats européens, UAE) perustajajäsen; Vertailevan oikeustieteen kansainvälisen akatemian (Académie internationale de droit comparé) jäsen; virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005 alkaen.

Sean Van Raepenbusch

syntynyt 1956; oikeustieteen kandidaatti (Université libre de Bruxelles, 1979); kansainvälisen oikeuden jatkotutkinto (Bryssel, 1980); oikeustieteen tohtori (1989); oikeudellisen osaston päällikkö, Société anonyme du canal et des installations maritimes de Bruxelles (1979–1984); virkamies, Euroopan yhteisöjen komission sosiaaliasioiden pääosasto (1984–1988); Euroopan yhteisöjen komission oikeudellisen yksikön jäsen (1988–1994); lakimiesavustaja, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin (1994–2005); luennoitsija, Charleroin yliopisto (kansainvälinen ja eurooppalainen sosiaalioikeus, 1989–1991), Mons-Hainaut'n yliopisto (eurooppaoikeus, 1991–1997), Liègen yliopisto (eurooppalainen virkamiesoikeus, 1989–1991); Euroopan unionin toimielimiä koskeva oikeus, 1995–2005; eurooppalainen sosiaalioikeus, 2004–2005); lukuisia julkaisuja eurooppalaisen sosiaalioikeuden ja Euroopan unionin valtiosääntöoikeuden alalla; virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005 alkaen.

Stéphane Gervasoni

syntynyt 1967; tutkinnot Institut d'études politiques de Grenoblesta (1988) ja École nationale d'administrationista (1993); Conseil d'État'n jäsen (riita-asioiden jaosto, 1993–1997, sosiaaioikeuden jaosto, 1996–1997; esittelijäneuvos 1996–2008; neuvos 2008 alkaen); luennoitsija, Institut d'études politiques de Paris (1993–1995); hallituksen asiamies, eläkevalituslautakunta (1994–1996); oikeudellinen neuvonantaja, julkisen hallinnon ministeriö ja Pariisin kaupunki (1995–1997); Yonnen departementin prefektuurin pääsihteeri, Auxerren alueen apulaisprefekti (1997–1999); Savoijin departementin prefektuurin pääsihteeri, Chambéry'n alueen apulaisprefekti (1999–2001); lakimiesavustaja, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin (9/2001–9/2005); NATO:n valituslautakunnan jäsen (2001–2005); virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005 alkaen.

Maria Isabel Rofes i Pujol

Syntynyt 1956; oikeustieteen opintoja (licenciatura en derecho, Universidad de Barcelona, 1981); erikoistunut kansainväliseen kauppaan (Meksiko 1983); opintoja Euroopan integraation alalla (Barcelonan kauppakamari 1985) ja eurooppaoikeuden alalla (Escola d'Administració Pública de Catalunya 1986); Generalitat de Catalunyan virkamies (teollisuus- ja energiaministeriön oikeudellisen osaston virkamies, 4/1984–8/1986); Barcelonan asianajajayhdistyksen jäsen (1985–1987); hallintovirkamies ja sittemmin johtava hallintovirkamies yhteisöjen tuomioistuimen tutkimus- ja dokumentaatio-osastolla (1986–1994); lakimiesavustaja yhteisöjen tuomioistuimessa (julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin kabinetti, 1/1995–4/2004; tuomari Löhmusin kabinetti, 5/2004–8/2009); yhteisön lainkäyttö -oppiaineen opettaja, Universitat Autònoma de Barcelona, oikeustieteiden tiedekunta (1993–2000); lukuisia julkaisuja ja opetustoimintaa eurooppalaisen sosiaaioikeuden alalla; yhteisön kasvilajikeviraston valituslautakunnan jäsen (2006–2009); virkamiestuomioistuimen tuomari 7.10.2009 alkaen.

Waltraud Hakenberg

syntynyt 1955; oikeustieteen opintoja Regensburgissa ja Genevessä (1974–1979); ensimmäinen valtiontutkinto (1979); yhteisöoikeuden jatko-opintoja, Collège d'Europe, Brugge (1979–1980); tuomioistuinharjoittelu Regensburgissa (1980–1983); oikeustieteen tohtori (1982); toinen valtiontutkinto (1983); asianajaja Münchenissä ja Pariisissa (1983–1989); Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen virkamies (1990–2005); lakimiesavustaja, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin (tuomari Jannin kabinetti 1995–2005); opettanut useissa yliopistoissa Saksassa, Itävallassa, Sveitsissä ja Venäjällä; Saarin yliopiston kunniaprofessori (1999 lähtien); useiden oikeudellisten komiteoiden, yhdistysten ja lautakuntien jäsen; lukuisia julkaisuja, jotka koskevat yhteisön oikeutta ja lainkäyttöä unionin tuomioistuimissa; virkamiestuomioistuimen kirjaja 30.11.2005 lähtien.

2 Muutokset virkamiestuomioistuimen kokoonpanossa vuonna 2009

Juhlallinen istunto 6.10.2009

Euroopan unionin virkamiestuomioistuimeen nimitettiin 9.6.2009 tehdyllä päätöksellä Maria Isabel Rofes i Pujol tuomariksi Heikki Kannisen eroamisen johdosta ajalle 1.9.2009–31.8.2015.

3 Protokollajärjestys

1.1.–6.10.2009

Virkamiestuuomioistuimen presidentti
P. MAHONEY
Jaoston puheenjohtaja H. KANNINEN
Jaoston puheenjohtaja S. GERVASONI
Tuomari H. KREPPEL
Tuomari I. BORUTA
Tuomari H. TAGARAS
Tuomari S. VAN RAEPENBUSCH

Kirjaaja W. HAKENBERG

7.10.2009–31.12.2009

Virkamiestuuomioistuimen presidentti
P. MAHONEY
Jaoston puheenjohtaja H. TAGARAS
Jaoston puheenjohtaja S. GERVASONI
Tuomari H. KREPPEL
Tuomari I. BORUTA
Tuomari S. VAN RAEPENBUSCH
Tuomari M. I. ROFES i PUJOL

Kirjaaja W. HAKENBERG

4 Virkamiestuomioistuiden entinen jäsen

Kanninen Heikki (2005–2009)

C – Virkamiestuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Virkamiestuomioistuimen yleinen toiminta

- 1 Vireille tulleet, ratkaistut ja vireillä olevat asiat (2005–2009)

Vireille tulleet asiat

- 2 Asioiden prosentuaalinen osuus jaettuna tärkeimpien vastaajana olevien toimielinten mukaan (2005–2009)
- 3 Oikeudenkäyntikieli (2005–2009)

Ratkaistut asiat

- 4 Tuomiot ja määräykset – ratkaisukokoonpano (2009)
- 5 Ratkaisun sisältö (2009)
- 6 Annetut välimääräyksen määräykset: ratkaisun sisältö (2006–2009)
- 7 Käsittelyn kesto kuukausina (2009)

Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta

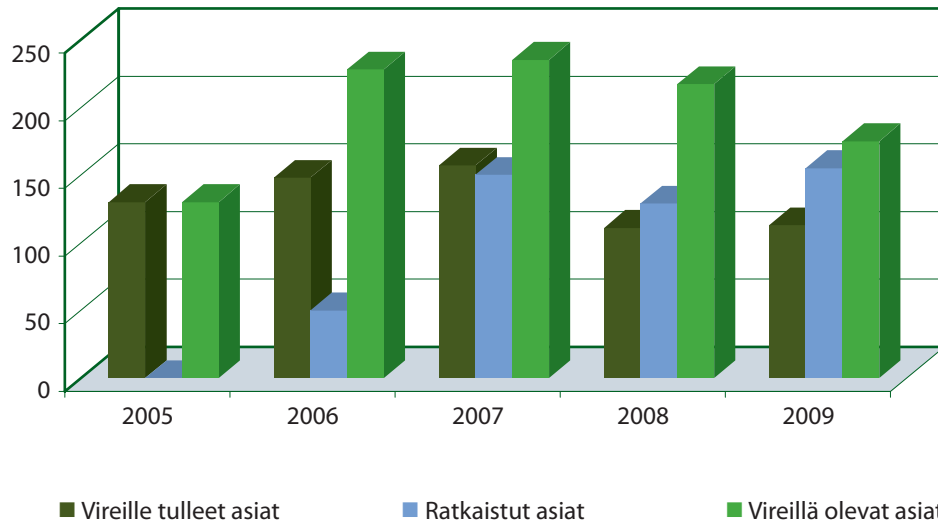
- 8 Ratkaisukokoonpano (2006–2009)
- 9 Kantajien määrä (2009)

Muuta

- 10 Virkamiestuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen (2006–2009)
- 11 Valituksiin annetut ratkaisut unionin yleisessä tuomioistuimessa (2006–2009)

1. Virkamiestuomioistuimen yleinen toiminta – Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2005–2009)

	2005	2006	2007	2008	2009
Vireille tulleet asiat	130	148	157	111	113
Ratkaistut asiat	–	50	150	129	155 ¹
Vireillä olevat asiat	130	228	235	217	175 ²

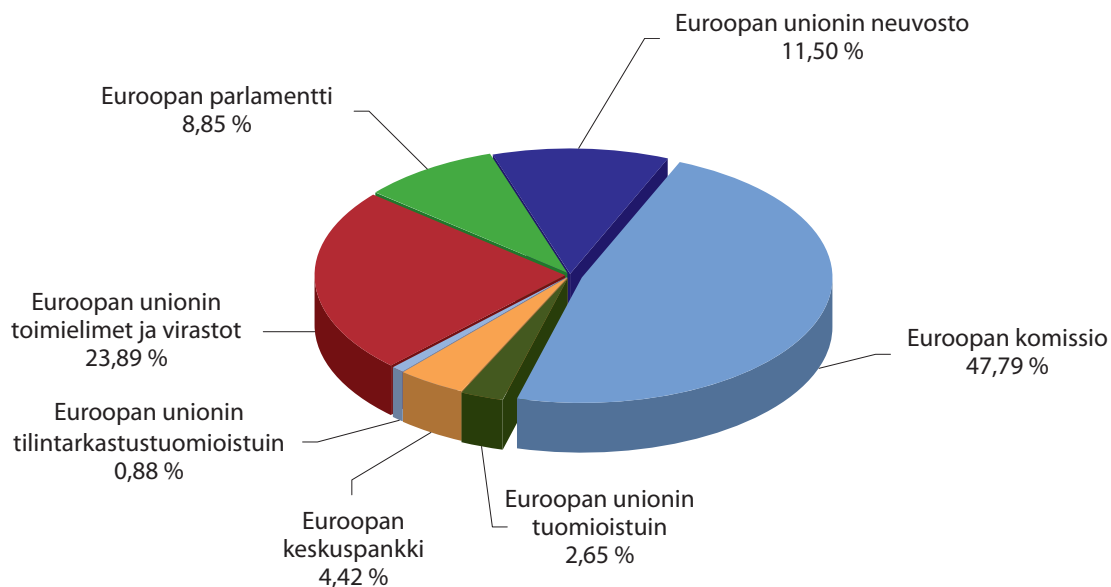
Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

¹ Joista 32 asiaa on saatettu päätökseen asiassa C-443/07 P, Centeno Mediavilla ym. v. komissio, 22.12.2008 annetun tuomion seurauksena (18 asiaa on vielä käsiteltävänä).

² Joista 27 asian käsittelyä on lykätty.

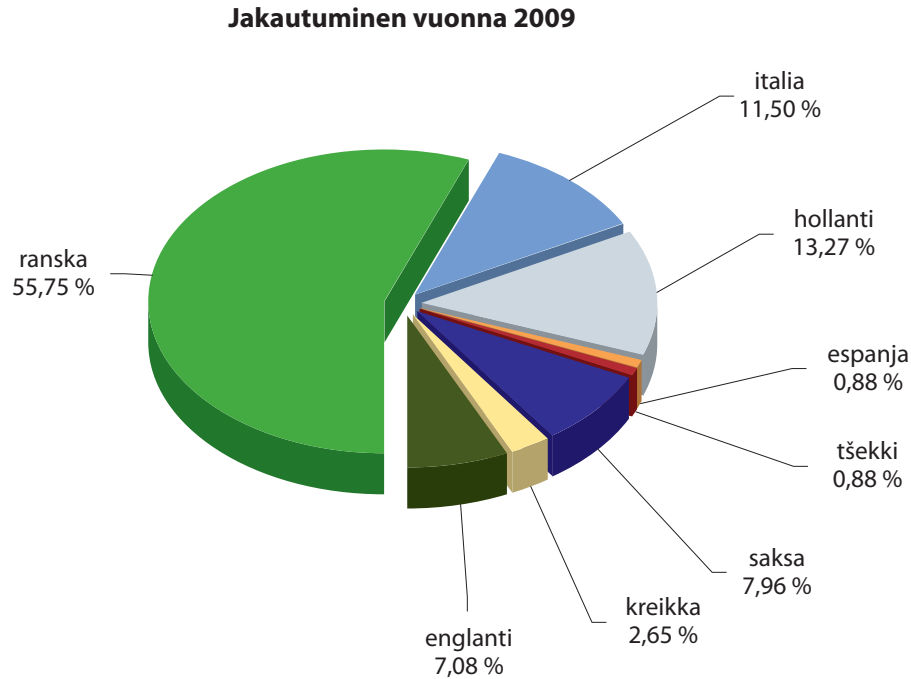
2. Vireille tulleet asiat – Asioiden prosentuaalinen osuus vastaajana olevia tärkeimpiä toimielimiä kohden (2005–2009)

Vireille tulleiden asioiden prosentuaalinen osuus (2009)

	2005	2006	2007	2008	2009
Euroopan parlamentti	7,69 %	7,14 %	13,38 %	14,41 %	8,85 %
Euroopan unionin neuvosto	6,92 %	6,07 %	3,82 %	4,50 %	11,50 %
Euroopan komissio	77,69 %	75,00 %	50,96 %	54,95 %	47,79 %
Euroopan unionin tuomioistuin	2,31 %	3,57 %	3,82 %	–	2,65 %
Euroopan keskuspankki	2,31 %	1,07 %	1,27 %	2,70 %	4,42 %
Euroopan unionin tilintarkastustuomioistuin	0,77 %	1,79 %	1,91 %	5,41 %	0,88 %
Euroopan unionin toimielimet ja virastot	2,31 %	5,36 %	24,84 %	18,02 %	23,89 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

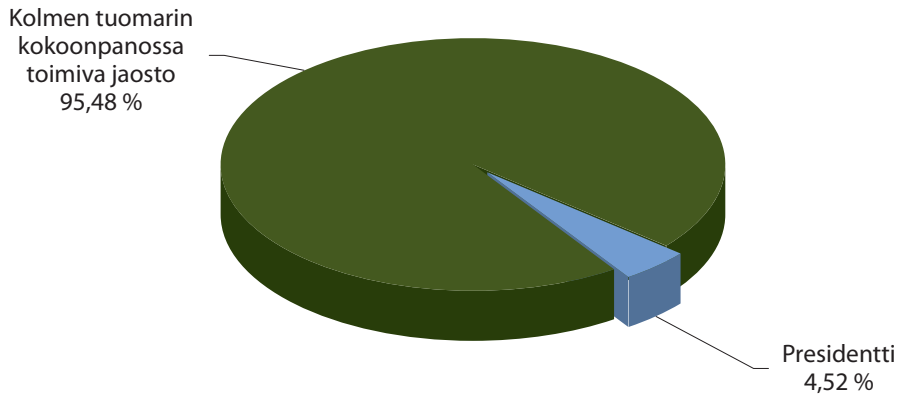
3. Vireille tulleet asiat – Oikeudenkäyntikieli (2005–2009)

Oikeudenkäyntikieli	2005	2006	2007	2008	2009
bulgaria	–	–	2	–	–
espanja	1	1	2	1	1
tšekki	–	–	–	–	1
tanska	1	–	–	–	–
saksa	3	2	17	10	9
kreikka	2	3	2	3	3
englanti	5	8	8	5	8
ranska	113	113	102	73	63
italia	4	10	17	6	13
liettua	–	–	2	2	–
unkari	–	2	1	1	–
hollanti	1	7	3	8	15
puola	–	–	–	1	–
portugali	–	–	–	1	–
romania	–	–	1	–	–
sloveeni	–	1	–	–	–
suomi	–	1	–	–	–
Yhteensä	130	148	157	111	113

Oikeudenkäyntikieli tarkoittaa sitä kieltä, jolla kanne asiassa nostettiin, eikä se viittaa kantajan äidinkieleen tai kansallisuuteen.

4. Ratkaistut asiat – Tuomiot ja määräykset – Ratkaisukokoonpanot (2009)

	Tuomiot	Määräykset, joilla asian käsittely on päätetty ¹	Muut päätökseen saatetut	Yhteensä
Täysistunto	-	-	-	-
Presidentti	-	7	-	7
Kolmen tuomarin kokoonpanossa toimiva jaosto	73	75	-	148
Yhden tuomarin kokoonpano	-	-	-	-
Yhteensä	73	82	-	155

¹ Joista 2 asiaa on ratkaistu sovinnolla.

5. Ratkaistut asiat – Ratkaisun sisältö (2009)

	Tuomiot			Määräykset				Yhteensä
	Kokonaan hyväksytyt kanteet	Osittain hyväksytyt kanteet	Kokonaan hylätyt kanteet, lausunnon antamisen raukeaminen	Kanteet/hakemukset, joiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset (selvästi) puuttuvat tai jotka ovat perusteettomia	Sovintoratkaisut ratkaisukokoonpanon myötävaikutuksella	Asian poistaminen rekisteristä muusta syyistä, lausunnon antamisen raukeaminen tai siirtäminen	Kokonaan tai osittain hyväksytyt hakemukset (erityiset menettelyt)	
Asemapaikkaan määrääminen / Asemapaikan siirto	-	-	-	-	-	-	-	-
Kilpailu	1	1	6	1	-	2	-	11
Työsuhteen ehdot / Lomat	-	-	1	1	-	-	-	2
Arviointi/Ylennys	7	2	11	2	1	1	-	24
Eläkkeet ja työkyvyttömyyskorvaus	-	-	4	3	-	1	-	8
Kurinpitomenettelyt	1	1	-	-	-	-	-	2
Palvelukseen ottaminen / Nimitys / Palkkaluokan määrittäminen	4	1	12	3	-	34	-	54
Palkkaus ja korvaukset	2	2	3	1	1	4	-	13
Toimihenkilön sopimuksen irtisanominen	1	1	3	-	-	-	-	5
Sosiaaliturva/Ammattitauti/ Onnettomuudet	-	1	2	6	-	1	-	10
Muut	-	1	5	14	-	1	5	26
Yhteensä	16	10	47	31	2	44	5	155

6. Annetut välitoimimääräykset – Ratkaisun sisältö (2006–2009)

Annettujen välitoimimääräysten lukumäärä		Ratkaisun sisältö	
		Hyväksyminen kokonaan tai osittain	Hylkääminen
2006	2	–	2
2007	4	–	4
2008	4	–	4
2009	1	1	–
Yhteensä	11	1	10

7. Ratkaistut asiat – Käsittelyn kesto kuukausina (2009)

Tuomiot		Koko oikeudenkäynnin kesto	Oikeudenkäynnin kesto, kun jätetään huomiotta asian käsittelyn mahdollinen lykkääminen
Virkamiestuomioistuimessa vireille tulleet asiat	70	17,7	17,5
Unionin yleisessä tuomioistuimessa alun perin vireille tulleet asiat ¹	3	51,3	44,8
Yhteensä	73	19,1	18,6

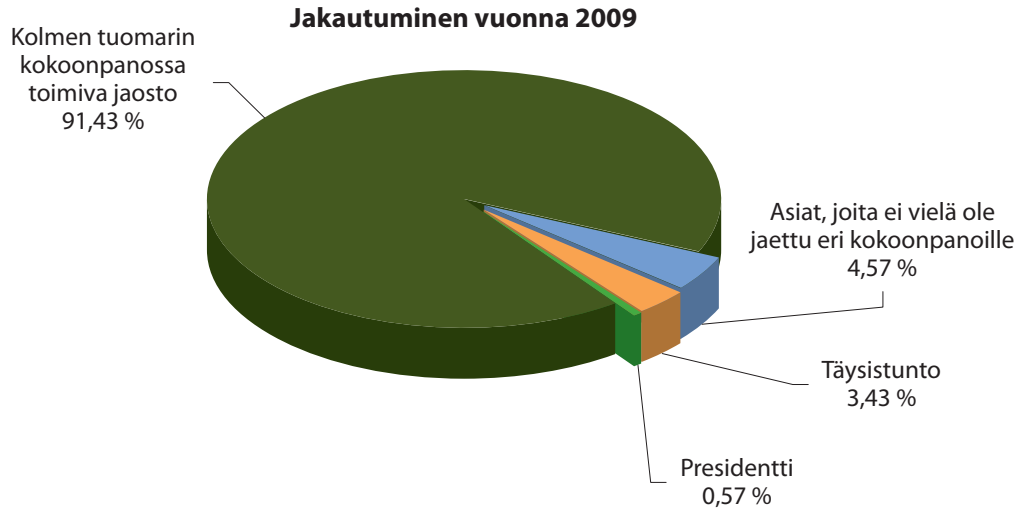
Määräykset		Koko oikeudenkäynnin kesto	Oikeudenkäynnin kesto, kun jätetään huomiotta asian käsittelyn mahdollinen lykkääminen
Virkamiestuomioistuimessa vireille tulleet asiat	61	14,1	10,2
Unionin yleisessä tuomioistuimessa alun perin vireille tulleet asiat ¹	21	48,2	16,9
Yhteensä	82	22,9	11,9

YHTEENSÄ	155	21,2	15,1
-----------------	------------	-------------	-------------

Kesto ilmaistaan kuukausina ja kuukausien kymmenesosina.

¹ Virkamiestuomioistuimen aloittaessa toimintansa unionin yleinen tuomioistuin siirsi sille 118 asiaa.

8. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Ratkaisukokoonpano (2006–2009)

	2006	2007	2008	2009
Täysistunto	6	3	5	6
Presidentti	4	2	2	1
Kolmen tuomarin kokoonpanossa toimiva jaosto	207	205	199	160
Yhden tuomarin kokoonpano	–	–	–	–
Asiat, joita ei vielä ole jaettu eri kokoonpanoille	11	25	11	8
Yhteensä	228	235	217	175

9. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Kantajien määrä (2009)

Kymmenen vireillä olevaa asiaa, joissa on suurin määrä kantajia yhtä asiaa kohden

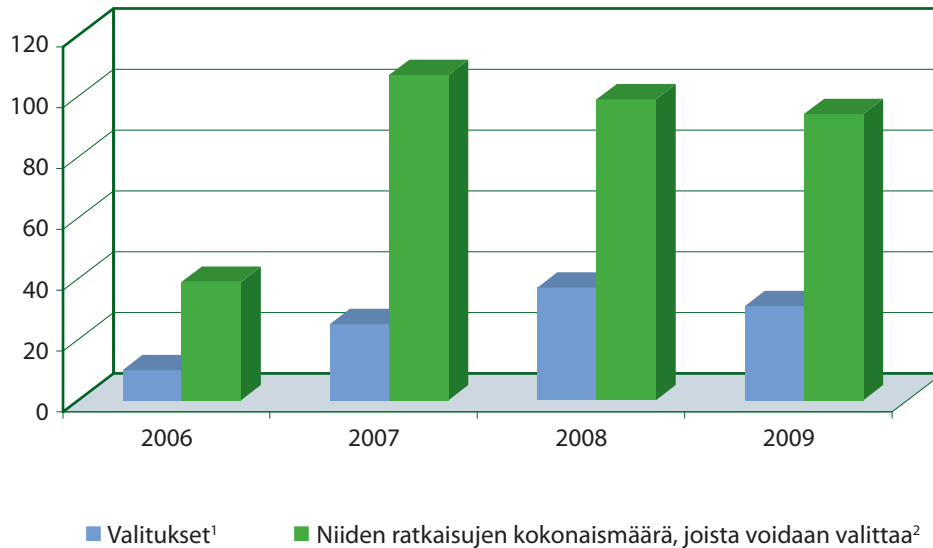
Kantajien määrä asiaa kohti	Toimialat
114	Henkilöstösäännöt – Sellaisen oikeudellisen aseman soveltaminen, joka eroaa väliaikaisten toimihenkilöiden oikeusasemasta – Korvaus aiheutuneesta aineellisesta vahingosta
59	Henkilöstösäännöt – Ylennys – Vuoden 2005 ylennyskierron – Uusissa henkilöstösäännöissä säädetty uudet palkkaluokat
20	Henkilöstösäännöt – Palkkaluokan uudelleenmäärittely – Ennen uusien henkilöstösääntöjen voimaantuloa ura-alueelta toiselle siirtymistä koskevan sisäisen kilpailun varallaololuetteloon kirjatut henkilöt – Palkkaluokan määrittelyä koskeva päätös, joka on tehty epäedullisempien säännösten mukaisesti – Henkilöstösääntöjen liitteessä XIII olevat siirtymäsäännökset – Ylennyspisteiden menettäminen
14	Henkilöstösäännöt – Sopimussuhteiset toimihenkilöt – Lauseke, jonka mukaan sopimus irtisanotaan, jos toimihenkilöä ei ole merkitty kilpailun varallaololuetteloon – Toimihenkilön sopimuksen irtisanominen
13	Henkilöstösäännöt – Ylimääräinen toimihenkilö – Väliaikainen toimihenkilö – Palvelukseen ottamisen ehdot – Sopimuksen kesto
13	Henkilöstösäännöt – Palkkaluokan uudelleenmäärittely uusien henkilöstösääntöjen voimaantulon johdosta – Henkilöstösääntöjen liitteessä XIII olevat siirtymäsäännökset
10	Henkilöstösäännöt – Sopimussuhteiset toimihenkilöt – Väliaikaiset toimihenkilöt – Palvelukseen ottamisen ehdot – Sopimuksen kesto
10	Henkilöstösäännöt – Nimitys – Ennen uusien henkilöstösääntöjen voimaantuloa varallaololuetteloon merkityt juristi-lingvistit – Syrjintä muiden toimielinten palvelukseen ottamiin juristi-lingvisteihin nähden
6	Henkilöstösäännöt – Ylennys – Vuoden 2005 ylennyskierron – Henkilöstösääntöjen liitteessä XIII olevan 2 artiklan lainvastaisuus – Uusissa henkilöstösäännöissä säädetty uudet palkkaluokat
6	Henkilöstösäännöt – Palkkaluokan uudelleenmäärittely – Ennen uusia henkilöstösääntöjä sisäisen kilpailun varallaololuetteloon kirjatut henkilöt – Palkkaluokan määrittely epäedullisempien säännösten mukaisesti – Henkilöstösääntöjen liitteessä XIII olevat siirtymäsäännökset – Ylennyspisteiden menettäminen

Jäljempänä käsitteellä ”henkilöstösäännöt” tarkoitetaan Euroopan unionin virkamiesten henkilöstösääntöjä ja Euroopan unionin muuhun henkilöstöön sovellettavia palvelussuhteen ehtoja.

Kantajien kokonaismäärä kaikkien vireillä olevien asioiden osalta

	Kantajien kokonaismäärä	Vireille tulleiden asioiden kokonaismäärä
2006	1 652	228
2007	1 267	235
2008	1 161	217
2009	461	175

10. *Muuta* – Virkamiestuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen (2006–2009)

	Valitukset ¹	Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa ²	Valitusten prosentuaalinen osuus ³	Valitusten prosenttiosuus sovintomenettely mukaan lukien ⁴
2006	10	39	25,64 %	22,22 %
2007	25	107	23,36 %	21,93 %
2008	37	99	37,37 %	34,91 %
2009	31	94	32,98 %	32,29 %

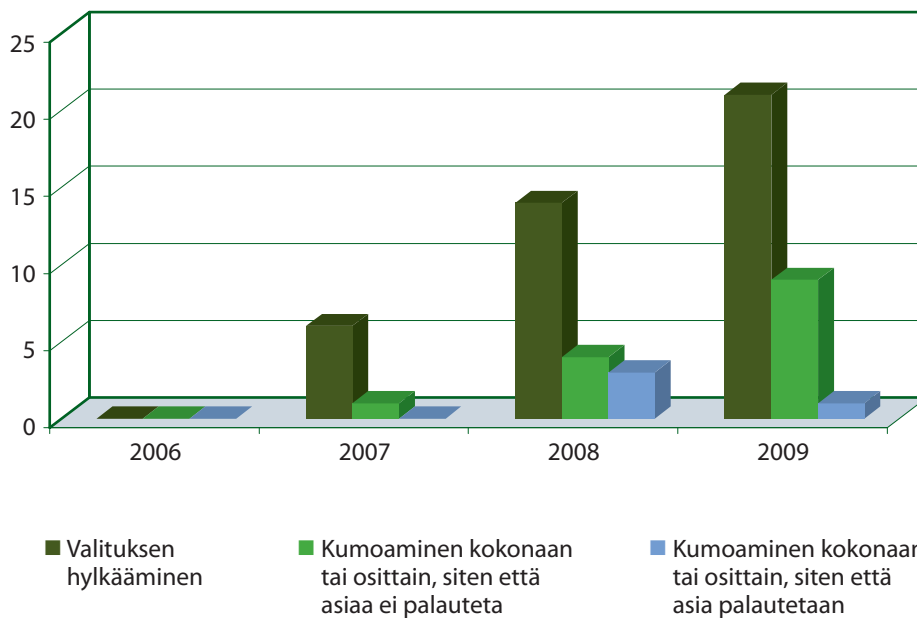
¹ Ratkaisut, joista useat asianosaiset ovat valittaneet otetaan huomioon vain yhden kerran. Vuonna 2007 kahdesta ratkaisusta tehtiin kummastakin kaksi valitusta.

² Tuomiot ja määräykset, joissa kanne hylätään tai todetaan, että sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat selvästi tai että se on selvästi perusteeton; väli-toimimääräykset ja määräykset lausunnon antamisen raukeamisesta tai väliintulon hylkäämisestä; julistettu tai annettu viitevuonna.

³ On mahdollista, että tämä prosenttiosuus ei tietyssä vuonna vastaa viitevuonna annettuja vertailukelpoisia ratkaisuja, koska muutoksenhauille varattu aika voi osua kahdelle kalenterivuodelle.

⁴ Virkamiestuomioistuin on pyrkinyt lainsäätäjän kehoituksesta helpottamaan sovintoratkaisuun pääsemistä. Joka vuosi tietty määrä asioita ratkaistaan tällä tavoin. Näissä asioissa ei anneta "ratkaisuja, joista voidaan valittaa", joiden perusteella "valitusten prosentuaalinen osuus" perinteisesti lasketaan vuosikertomuksessa muun muassa unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen osalta. Koska "valitusten prosentuaalisen osuuden" voidaan katsoa kuvastavan tuomioistuimen ratkaisuihin tehtyjen "muutostenhakujen osuutta", tämä prosenttimäärä kuvastaisi tilannetta paremmin, jos sen laskemisessa otettaisiin huomioon paitsi ratkaisut, joista voidaan valittaa, myös ne ratkaisut, joista ei voida valittaa, koska oikeusriita saatetaan niissä päätökseen sovintoratkaisulla. Tässä sarakkeessa on tämän laskutoimituksen tulos.

11. *Muuta* – Unionin yleiselle tuomioistuimelle tehtyihin valituksiin annetut ratkaisut (2006–2009)

	2006	2007	2008	2009
Valituksen hylkääminen	–	6	14	21
Kumoaminen kokonaan tai osittain, siten että asiaa ei palauteta	–	1	4	9
Kumoaminen kokonaan tai osittain, siten että asia palautetaan	–	–	3	1
Yhteensä	–	7	21	31

IV luku

Tapaamiset ja vierailut

A – Viralliset vierailut unionin tuomioistuimeen, unionin yleiseen tuomioistuimeen ja virkamiestuomioistuimeen sekä niissä järjestetyt tapahtumat

Unionin tuomioistuin

15.1.	Euroopan julkisen hallinnon instituutin pääjohtaja M. Pröhl
22.1.	R. Aryasinha, Sri Lankan Belgiassa ja Luxemburgissa toimiva suurlähettiläs
26.1.	Saksan liittotasavallan työ- ja sosiaaliministeri O. Scholz ja Luxemburgin suurherttuakunnan työ- ja työllisyysministeri F. Biltgen
3.2.	Ruotsin kuningaskunnan parlamentin valtuuskunta
4.2.	Italian tasavallan presidentti G. Napolitano
12.3.	Euroopan parlamentin puhemies H.-G. Pöttering
16. ja 17.3.	Kyproksen parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan valtuuskunta
19.3.	Romanian presidentti T. Băsescu, pääministeri E. Boc ja talousministeri G. Pogea
23.3.	Espanjan kuningaskunnan Luxemburgissa toimiva suurlähettiläs M. Benzo
30. ja 31.3.	Ennakkoratkaisumenettelyä käsittelevä keskustelutilaisuus Euroopan unionin jäsenvaltioiden perustuslakituomioistuinten ja ylimpien oikeusasteiden presidenteille
30.3.	”Palais de justice en Europe”-näyttely
20.4.	Saksan liittopäivien valtuuskunta
27.4.	Unionin tuomioistuimen ja Espanjan kuningaskunnan välisen muiden virallisten kielten kuin kastilian kielen käyttämistä koskevan hallinnollisen sopimuksen allekirjoittaminen
28.4.	Tšekkin tasavallan parlamentin senaatin Euroopan unionia koskevien asioiden valiokunnan valtuuskunta
29.4.	Itävallan tasavallan oikeusministeri C. Bandion-Ortner
4.5.	Kansainvälisen rikostuomioistuimen presidentti S.-H. Song
8.6.	Ruotsalaisen Raoul Wallenberg-instituutin professori N.-L. Arold
15.6.	Euroopan unionin ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistyksen kokous
29.6.	Turkin tasavallan Luxemburgissa toimiva suurlähettiläs A. A. Asya
30.6. ja 1.7.	Bulgarian korkeimman hallintotuomioistuimen valtuuskunta
17.9.	Euroopan komission oikeudellisen yksikön pääjohtaja L. Romero Requena
28. ja 29.9.	Kiinan kansantasavallan ylimmän tuomioistuimen valtuuskunta
19. ja 20.10.	Bulgarian kassaatiotuomioistuimen valtuuskunta
26.10.	Saksan liittotasavallan perustuslakituomioistuimen varapresidentti A. Vosskuhle
29. ja 30.10.	Ranskan tasavallan valitustuomioistuinten presidenttien konferenssi
16. ja 17.11.	Jäsenvaltioiden (Tšekki, Espanja, Ranska, Irlanti, Italia, Unkari, Malta, Itävalta, Romania, Slovenia, Slovakia, Suomi, Ruotsi) tuomareiden tuomaripäivät
7. ja 8.12.	Luxemburgin asiantuntijafoorumi

Yleinen tuomioistuin

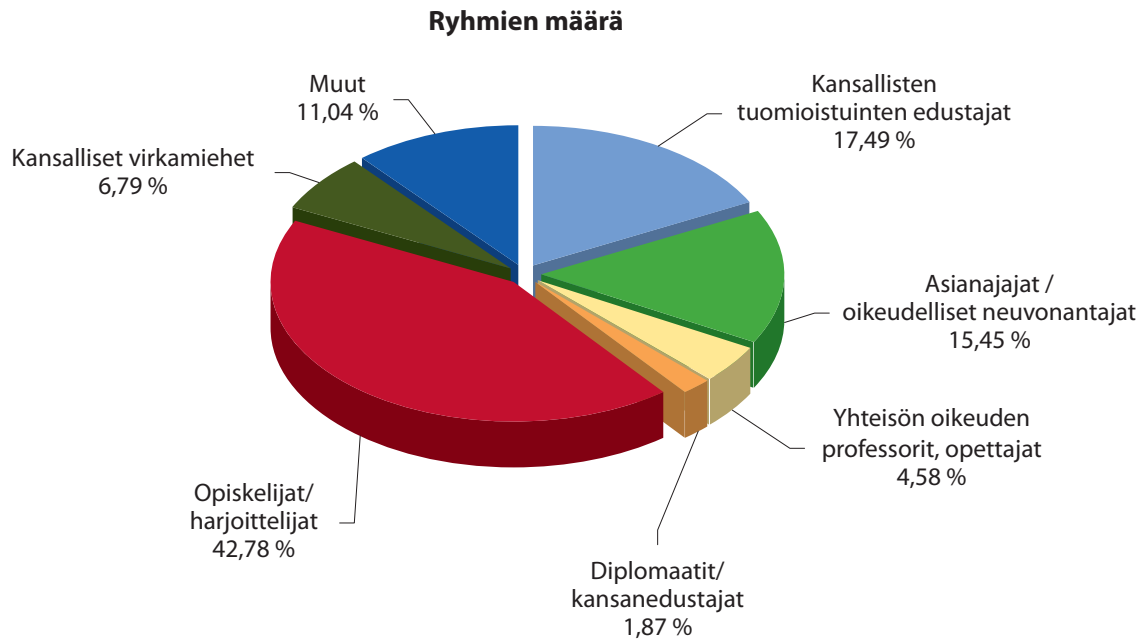
- 12.3. Euroopan parlamentin puhemies H.-G. Pöttering
- 6.5. Euroopan unionin asianajajaliittojen neuvoston valtuuskunta (CCBE)
- 29.6. Turkin tasavallan Luxemburgissa toimiva suurlähettiläs A. A. Asya
- 25.9. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 20-vuotisjuhlallisuuudet: "Tulevaisuudennäkymiä vuoteen 2020 – Huomisen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin terveellä pohjalla"
28. ja 29.9. Kiinan kansantasavallan ylimmän tuomioistuimen valtuuskunta

Virkamiestuomioistuin

- 19.3. Euroopan komission oikeusasiamiehen toimiston pääneuvonantaja M. De Sola Domingon vierailu
- 21.4. Euroopan komission oikeudellisen yksikön pääjohtaja C.-F. Durandin vierailu
18. ja 19.11. Yhdistyneiden Kansakuntien hallinnollisten asioiden tuomioistuimen kirjaamon vierailu
- 7.12. Yhdistyneiden Kansakuntien hallinnollisten asioiden tuomioistuimen tuomareiden ja kirjaajien vierailu

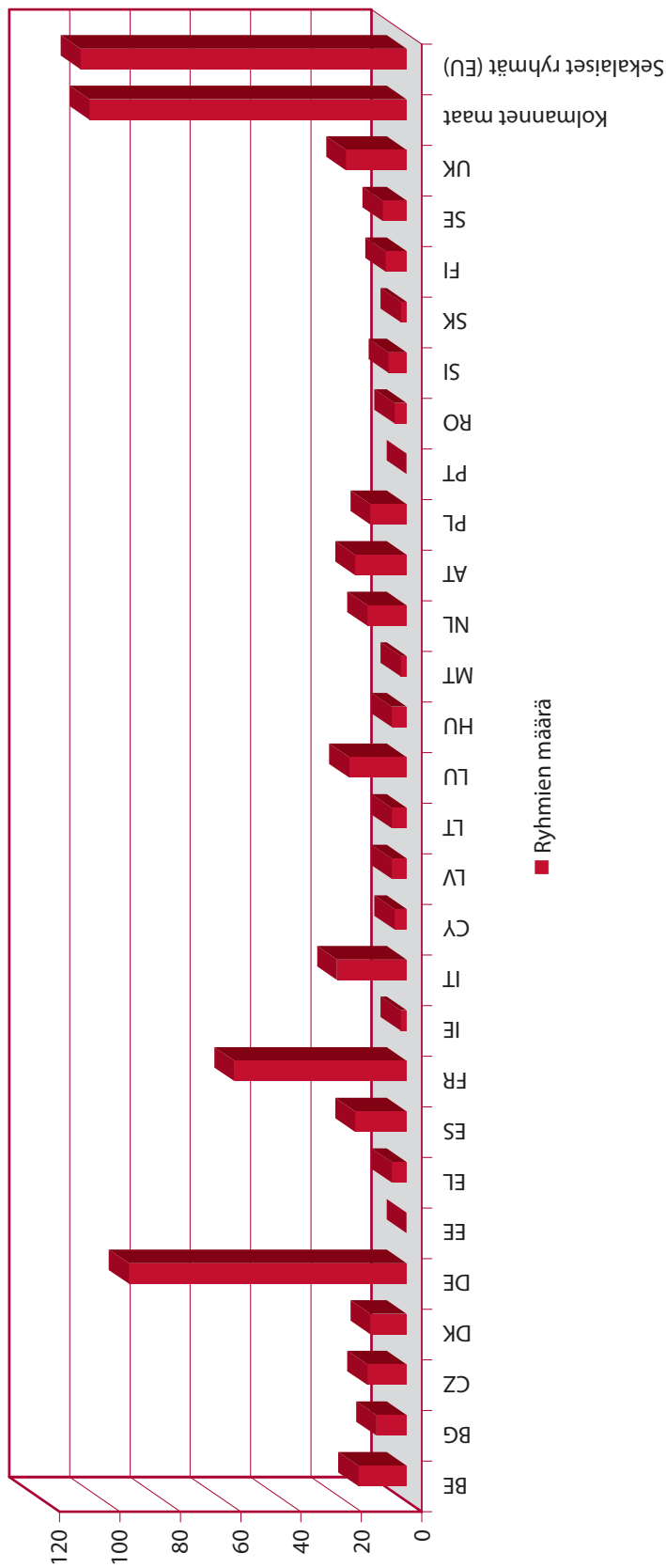
B – Opintomatkat (2009)

1. Jakautuminen ryhmiin

Ryhmiin määrä	Kansallisten tuomioistuinten edustajat	Asianajajat / oikeudelliset neuvonantajat	Yhteisön oikeuden professorit, opettajat	Diplomaatit/kansanedustajat	Opiskelijat/harjoittelijat	Kansalliset virkamiehet	Muut	Yhteensä
	103	91	27	11	252	40	65	589

2. Opintomatkat – Jakautuminen jäsenvaltioittain (2009)

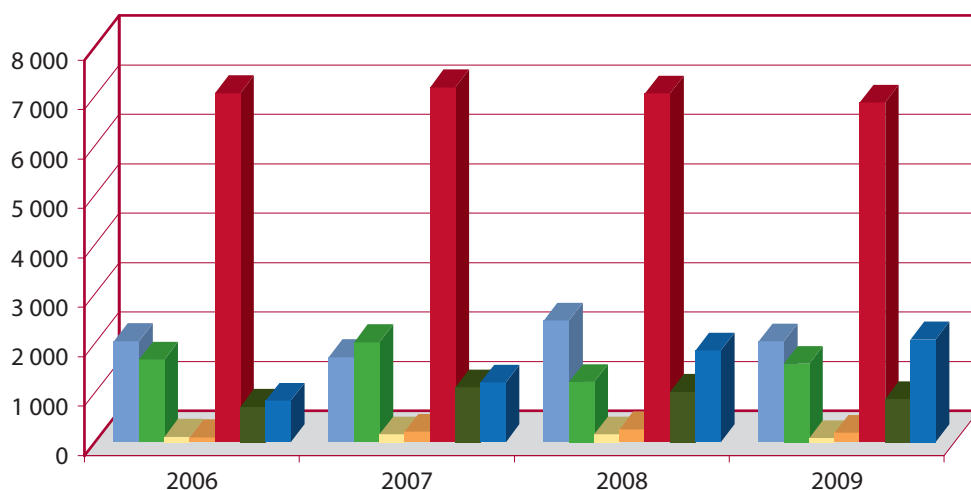

	Vierailijoiden määrä										Ryhmien määrä
	Kansallisten tuomioistuinten edustajat	Asianajajat / oikeudelliset neuvonantajat	Yhteisön oikeuden professorit, opettajat	Diplomaattikansanedustajat	Opiskelijat/harjoitteijat	Kansalliset virkamiehet	Muut	Yhteensä			
BE		20		26	296	55	172	569	16		
BG	105				24			129	10		
CZ	52	46	7		54			159	13		
DK					281	28	52	361	12		
DE	528	349		87	690	217	613	2 484	92		
EE								0	0		
EL	14				40		49	103	5		
ES	150	20			245		29	444	17		
FR	175	198			871	33	405	1 682	57		
IE					59			59	2		
IT		22	2		215			239	23		
CY	10				16			26	4		
LV				10	45		6	61	5		
LT			10					10	5		
LU	51		1		139	49	404	644	19		
HU			8	4	73			85	5		
MT		20			21			41	2		
NL	42	58			152	25	54	331	13		
AT	48	42	11		277	20		398	17		
PL	57	56			40			153	12		
PT								0	0		
RO	7		12					19	4		
SI		5			49			54	6		
SK					28			28	2		
FI	45	35			24		55	159	7		
SE	66	19			20	14	34	153	8		
UK	46	65			169			280	20		
Kolmannet maat	168	96	2	66	1 291	26	66	1 715	105		
Sekalaiset ryhmät (EU)	473	535	31		1 748	397	145	3 329	108		
Yhteensä	2 037	1 586	84	193	6 867	870	2 078	13 715	589		

3. Opintomatkat – Kansallisten tuomioistuinten edustajat (2009)

	CZ	ES	FR	IE	IT	HU	MT	AT	RO	SI	SK	FI	SE	Yhteensä
Tuomaripäivät	5	8	21	4	18	8	2	6	9	2	4	4	6	97

4. Vierailijoiden määrät ja heidän edustamansa alat (2006–2009)

- Kansallisten tuomioistuinten edustajat
- Asianajat / oikeudelliset neuvonantajat
- Yhteisön oikeuden professorit, opettajat
- Diplomaatit/kansanedustajat
- Opiskelijat/harjoittelijat
- Kansalliset virkamiehet
- Muut

Vierailijoiden määrä

	Kansallisten tuomioistuinten edustajat	Asianajat / oikeudelliset neuvonantajat	Yhteisön oikeuden professorit, opettajat	Diplomaatit/kansanedustajat	Opiskelijat/harjoittelijat	Kansalliset virkamiehet	Muut	Yhteensä
2006	2 044	1 673	108	101	7 056	714	840	12 536
2007	1 719	2 025	157	213	7 178	1 111	1 206	13 609
2008	2 463	1 219	156	262	7 053	1 016	1 854	14 023
2009	2 037	1 586	84	193	6 867	870	2 078	13 715

C – Juhlalliset istunnot

- 2.2. Juhlallinen istunto sen johdosta, että Euroopan komission uusi jäsen parronitar Ashton antoi juhllallisen vakuutuksen
- 25.9. Juhlallinen kokoontuminen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 20-vuotisjuhlatilaisuuden yhteydessä
- 6.10. Juhlallinen istunto tuomioistuimen kokoonpanon osittaisen uudistumisen sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ja virkamiestuumioistuimen uusien jäsenten virkaan astumisen johdosta
- 26.10. Juhlallinen istunto sen johdosta, että Euroopan komission uudet jäsenet A. G. Šemeta, P. Samecki, K. De Gucht ja M. Šefčovič antoivat juhllallisen vakuutuksen yhteisöjen tuomioistuimessa
- 14.12. Juhlallinen istunto sen johdosta, että P. Cruz Villalón aloitti tehtävät unionin tuomioistuimen julkisasiamiehenä

D – Vierailut ja osallistumiset virallisiin tilaisuuksiin

Unionin tuomioistuin

- 1.1. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Maltan presidentti Fenech Adamin järjestämässä uudenvuodenvastaanotossa La Vallettessa.
- 7.1. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Pariisissa Cour de cassationin juhllallisessa istunnossa.
- 20.1. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Berliinissä Saksan liittotasavallan oikeusministeriön oikeuspoliittisella uudenvuodenvastaanotolla oikeusministeri Brigitte Zypriesin kutsumana.
- 30.1. Unionin tuomioistuimen valtuuskunta osallistui Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen 50-vuotisjuhllaisuuksiin.
- 30.1. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Roomassa Corte suprema di cassationen istuntovuoden alkamisen johdosta järjestetyissä juhllaisuuksissa.
5. ja 6.2. Unionin tuomioistuin oli edustettuna perhepolitiikkaa käsitelleessä Euroopan ministerikokouksessa Prahassa.
- 9.2. Unionin tuomioistuimen valtuuskunnan virallinen vierailu Conseil d'État'han Pariisissa
- 19.2. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Brysselissä Euroopan parlamentin talousarvion valvontavaliokunnan järjestämässä työryhmässä, joka ryhtyy toimiin, jos Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) jäsenvaltioissa suorittamat hallinnolliset tutkimukset antavat aiheita.
- 2.4. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Varsovassa Puolan tasavallan perustuslakituomioistuimen vuotuisessa yleisistunnossa.
- 2.4. Presidentti osallistui Frankfurtissa Euroopan keskuspankin järjestämään "Discussion to mark the 10th anniversary of the euro"-keskustelutilaisuuteen.
- 20.4. Unionin tuomioistuin oli edustettuna lordi Gordon Slyninin hautajaisissa St Margaret's Westminster -kirkossa Lontoossa.
- 3.5. Unionin tuomioistuimen valtuuskunta osallistui Puolan tasavallan kansallispäivän juhllaisuuksiin perustuslakituomioistuimessa Varsovassa.
- 6.5. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Itävallan tasavallan presidentin läsnä ollessa Wienissä järjestetyissä Itävallan 17. lakimiespäivien juhllaisissa avajaisissa
- 14.–16.5. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Euroopan unionin ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistyksen yhdessä Kreikan tasavallan korkeimman hallintotuomioistuimen kanssa ja Saksan liittotasavallan liittovaltion hallintotuomioistuimen tieteellisellä tuella järjestämässä "Hallinnollinen tuomioistuin ja sähköinen oikeus"-seminaarissa Ateenassa.
- 22.5. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Saksan perustuslain 60-vuotisjuhliin liittyneissä virallisissa juhllaisuuksissa Berliinissä.
14. ja 15.6. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Euroopan unionin korkeimpien hallinto-oikeuksien ja ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistyksen hallituksen kokouksessa ja tämän yhdistyksen vuosikokouksessa Luxemburgissa.

- 24.6. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Slovenian kansallispäivän juhlallisuuksissa ja Slovenian tasavallan presidentin vastaanotolla Ljubljanassa.
- 12.7. Unionin tuomioistuin oli edustettuna D. Grybauskaitén valatilaisuudessa Vilnassa hänen ottaessaan vastaan Liettuan tasavallan presidentin tehtävän.
- 24.7. Unionin tuomioistuimen presidentti osallistui vastaanotolle, jonka Helleenien tasavallan presidentti järjesti tasavallan palauttamisen 35-vuotispäivän kunniaksi Ateenassa.
- 29.–31.7. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Lord Chief Justice of England and Walesin yhteistyössä King's Collegen kanssa järjestämässä konferenssissa "Legal boundaries, common problems and the role of the Supreme Court" Lontoossa.
- 21.9. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Madridissa Espanjan Tribunal Supremon istuntovuoden avajaisseremoniassa, jonka puheenjohtajana toimi Hänen majesteettinsa Espanjan kuningas.
- 1.10. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Helsingissä korkeimman oikeuden 200-vuotisjuhlassa.
- 1.10. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Wienissä Itävallan perustuslakituomioistuimen perustamisen juhlallisessa muistotilaisuudessa (Verfassungstag).
- 1.10. Unionin tuomioistuin oli Lord Chancellorin kutsusta edustettuna Opening of the Legal Year -tapahtumassa Lontoossa.
- 3.10. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Saarbrückenissä Saksan yhtenäisyyden päivän yhteydessä järjestetyissä juhlallisuuksissa.
- 13.10. Unionin tuomioistuin oli edustettuna ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen entisen kirjaajan H. Jungin hautajaisissa Berliinissä.
- 16.10. Unionin tuomioistuimen valtuuskunta osallistui Supreme Courtin viralliseen avajaisseremoniaan Lontoossa Supreme Court of the United Kingdomin presidentin kutsusta.
- 19.10. Unionin tuomioistuin oli edustettuna International Association of Refugee Law Judges -yhdistyksen Berliinissä järjestämässä konferenssissa, jonka teemana oli "Effective Interaction?: The Role of the European Court of Justice and National Courts and Tribunals in EU Asylum Law".
22. ja 23.10. Unionin tuomioistuimen valtuuskunta osallistui tavaramerkkien ja mallien alalla toimivien eurooppalaisten tuomareiden kuudenteen symposiumiin Alicantessa.
26. ja 27.10. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Münchenissä järjestetyssä kansainvälisessä symposiumissa, jonka aiheena oli "Vom harmonisierten Markenrecht zum harmonisierten Markenverfahren".
29. ja 30.10. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Euroopan unionin valitustuomioistuinten presidenttien tapaamisessa Roomassa.
- 12.11. Unionin tuomioistuimen presidentti osallistui neuvoston pysyvien edustajien työaamiaiselle Brysselissä.
16. ja 17.11. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Brysselissä parlamenttienvälisessä tapaamisessa, jonka aiheena oli "Building a Citizens' Europe – The Stockholm Programme 2010–2014 – The Parliamentary dimension of a European area of Freedom, Security and Justice".

23. ja 24.11. Unionin tuomioistuimen valtuuskunta osallistui Unkarin tasavallan perustuslakituomioistuimen presidentin kutsusta perustuslakituomioistuimen 20-vuotisjuhliin Budapestissa.
- 25.11. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Bukarestin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan perustamisen 150-vuotisjuhliissa Bukarestissa.
29. ja 30.11. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Brysselissä jäsenvaltioiden ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistyksen hallituksen kokouksessa
- 30.11. Unionin tuomioistuin oli edustettuna Euroopan unionin korkeimpien ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistyksen hallituksen Brysselissä järjestämässä tuomareiden arviointia koskeneessa seminaarissa.
- 11.12. Unionin tuomioistuimen valtuuskunta teki virallisen vierailun Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen Strasbourgissa.
- 18.12. Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Ljubljanassa perustuslakipäivän yhteydessä järjestetyssä seremoniassa.

Unionin yleinen tuomioistuin

- 7.1. Yleinen tuomioistuin oli edustettuna Pariisissa Cour de cassationin juhlallisessa istunnossa.
- 13.1. Yleinen tuomioistuin oli edustettuna Strasbourgissa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen juhlallisessa istunnossa.
- 20.1. Yleinen tuomioistuin oli edustettuna Berliinissä oikeusministeriön oikeuspoliittisella uudenvuodenvastaanotolla.
- 30.1. Yleisen tuomioistuimen presidentti osallistui "Cinquante ans de la Cour européenne des droits de l'homme vus par les autres Cours internationales" -seminaariin Strasbourgissa.
- 19.2. Yleinen tuomioistuin oli edustettuna talousarvion valvontavaliokunnan järjestämässä Euroopan petostentorjuntavirastoa koskeneessa kokouksessa Brysselissä.
- 19.–21.2. Yleisen tuomioistuimen valtuuskunta vieraili Viron tasavallan ulkoministerin ja oikeusministerin kutsusta Tallinnassa.
- 22.–24.2. Yleisen tuomioistuimen valtuuskunta vieraili Suomen tasavallan hallituksen kutsusta Helsingissä.
- 11.–13.3. Osallistuminen International Bar Associationin järjestämään "Public and Private Enforcement of Antitrust in Europe – 5 Years on" -keskustelutilaisuuteen Brysselissä.
- 17.4. Yleinen tuomioistuin oli edustettuna Euroopan tulevaisuutta käsittelevän valmistelukunnan puheenjohtajan vierailun yhteydessä järjestetyssä Eurooppaa koskeneessa tapaamisessa Roomassa.
- 26.–28.4. Yleinen tuomioistuin oli edustettuna Hampurissa Bundeskartellamtin järjestämässä 14. kansainvälisessä konferenssissa.
1. ja 2.6. Yleisen tuomioistuimen valtuuskunta vieraili Comisión nacional de la Competenciassa Madridissa.
- 1.–4.10. Yleinen tuomioistuin oli edustettuna eurooppalaisten lakimiesten 5. forumissa Budapestissa.
- 13.10. Yleinen tuomioistuin oli edustettuna ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen entisen kirjaajan Hans Jungin hautajaisissa Berliinissä.

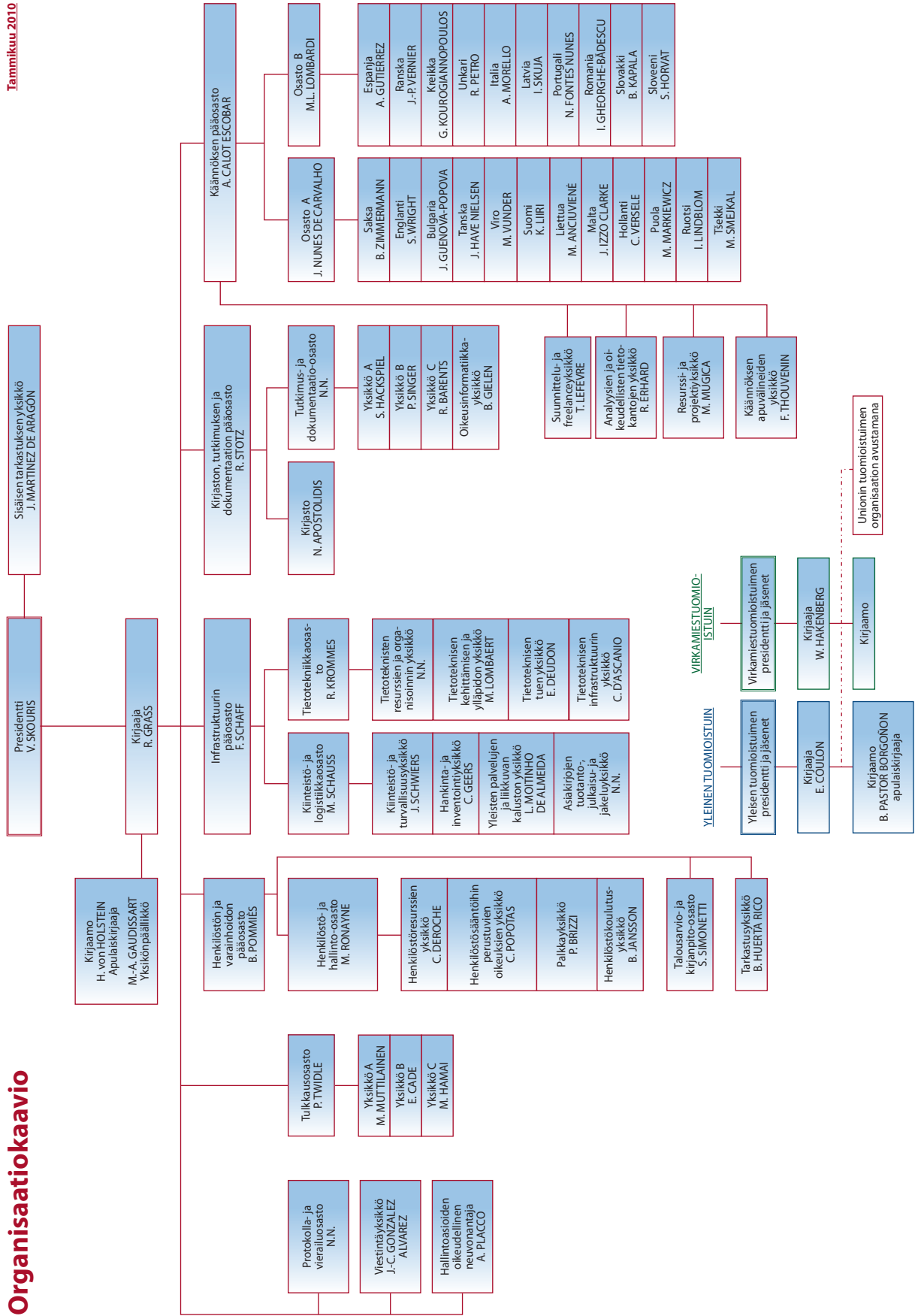
15. ja 16.10.	Yleinen tuomioistuin oli edustettuna Lontoossa tuomioistuinikauden avajaisseremoniassa.
15.–18.10.	Yleisen tuomioistuimen valtuuskunta vieraili Iaşin valitustuomioistuimen presidentin ja Iaşissa sijaitsevan Alexandru I. Cuzan yliopiston rehtorin virallisesta kutsusta Romaniassa Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen täytettyä 20 vuotta.
22. ja 23.10.	Yleisen tuomioistuimen valtuuskunta osallistui tavaramerkkien ja mallien alalla toimivien eurooppalaisten tuomareiden kuudenteen symposiumiin Alicantessa.
16.11.	Yleinen tuomioistuin oli edustettuna Euroopan parlamentin Brysselissä järjestämässä ”Building a citizens’ Europe”-seminaarissa.
20.11.	Yleisen tuomioistuimen presidentti vieraili Strasbourgissa Euroopan oikeusasiamiehen toimistossa ja osallistui konferenssiin, jonka aihe oli ”Hyvän hallinnon periaate yhteisön oikeuskäytännössä”.
22.–25.11.	Yleinen tuomioistuin osallistui perustuslakituomioistuimen 20-vuotisjuhlien yhteydessä järjestettyyn juhlalliseen konferenssiin Budapestissa.
9.12.	Yleinen tuomioistuin oli edustettuna julkisasiamies Dámaso Ruiz-Jarabo Colomerin hautajaisissa Madridissa.

Virkamiestuomioistuin

1. ja 2.10.	Vierailu Kreikan ylimmässä hallintotuomioistuimessa
23. ja 24.11.	Vierailu Ranskan Conseil d’État’ssa ja perustuslakituomioistuimessa

Organisaatiokaavio

Euroopan unionin tuomioistuin

Vuosikertomus 2009 – Katsaus Euroopan unionin tuomioistuimen, Euroopan unionin yleisen tuomioistuimen ja Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen toimintaan

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto

2010 – 240 s. – 21 x 29,7 cm

Luettelonumero: QD-AG-10-003-FI-C

ISBN 978-92-829-0963-8

doi:10.2862/23044

ISSN 1831-8584

ISBN 978-928290963-8

9 789282 909638

MISTÄ EU:N JULKAISUJA SAA?

Maksuttomat julkaisut:

- EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>)
- Euroopan komission edustustoista tai lähetystöistä.
Yhteystiedot löytyvät internetosoitteesta <http://ec.europa.eu>, tai ne saa lähettämällä faksin numeroon +352 2929-42758.

Maksulliset julkaisut:

- EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>).

Maksulliset tilaukset (esimerkiksi EUVL:n vuosikerta, tuomioistuinten oikeustapauskokoelmat):

- Euroopan unionin julkaisutoimiston myyntiedustajalta (http://publications.europa.eu/others/agents/index_fi.htm).

